ÇETİN ALTAN

suçlanan yazılar

bilgi yayınevi

ÇETİN ALTAN

Suçlanan Yazılar

BİLGİ YAYINEVİ

BİLGİ YAYINLARI : 199
DENEME, ANI DİZİSİ : 30

Birinci Basım 1970

İkinci Basım
Ocak 1974

Üçüncü Basım
Mart 1975

BİLGİ YAYINEVİ
Tuna Hanı Cad. 54
Tel. 178830 - 178019
Kızılay - Ankara

Babalı Cad. 19/2
Tel : 22 52 01
Cağaloğlu - İstanbul

kapak düzeni : fahri karagözoğlu

BİLGİ BASIMEVİ - ANKARA

İÇİNDEKİLER

SUÇLANAR YAZILAR 9

1960 – 1961'den Birkaç Yaprak

Ehvenişer Şerlerin En Beteridir 13
Kartallar ve Kertenkeleler 15
Yo Yo, O Kadar Uzun Değil 18
Hiç İyi Değil, Hiç 21
Vay Şınanay Şınanay 24
Bekle Bakalım Bekle 27

Sahte Demokrasi - 1969'da Yazdıklarımız

Demokrasiye İnanır Görünme Sahteciliği 33
İyidir, İyi Devam Etmeli 37
Bir Tartışma Başlamıştır 42
46. Yıl... 46
Mustafa Kemal'den Sonra 50
Bir Çıkış Yolu Bulmak Gerekmektedir... 53
Toplumun Bütün Tortusu Politikaya Yönelirse 57
Halk İradesi ve Statüko 60
Seçimi Ağalar, Tefeciler, Dış Kumpanyalar Kazanacaktır 65
Politikacı Herşeyden Önce Avantasını Düşünür 69
Aday Olmak mı, Haydi Efendim 74
Nutukla Türkiye Kurtulsa Çoktaaaan Kurtulurduk 78
Oyun İçindeki Oyun... 82
Bu Çoktan Bildiğimiz Bir Sonuçtu 86
Demokrasi Değil, Dalaveredir Bu 90
Sevsinler Devrimcilikle İlericiliğin Böylesini 94
Devrimcilik ve Renkli Ökse İmalâtı 98
Durum Ayna Gibi Ortadadır 102
Teori Açısından Bir Bakış 107
Siyah - Beyaz Durumuna Doğru 110

Talanın Çarkları

Sömürücü Sermaye Hesapları 117
Bu Düzende İhracat Niçin Aratmaz? 122
Niçin Çürük? 126
Devrimcilikte İkinci Döneme Geçme Zamanı 130
Doğuyu da Bölgecilik Değil, Sınıfsallık Kurtarır 134
Çoğunluk ve Dinamik Güçler 138
Çar Devrinde Sendikacılık 142
Hata Üstüne Hata 146
İlkellik - Burjuvazi - Sosyalizm 150
Barbarizm 154
Aydın Bürokrat Tabakası 158
Profesyonel Politikacılar ve Gençlik 162
Bu Böyle Sürüp Gidecek mi? Piişşşt 166

P.D.M. (Parlâmento Dışı Muhalefet)

Parlamento Dışı Muhalefet (P.D.M.) 173
Bugünün Gerçek Muhalefeti «P.D.M.»dir 177
Yeni Bir Açıya Yönelmek Zorunluğu 181
Parlamento Dışı Muhalefet Niçin Haklıdır! 185
Yazarlara Niçin Kızmalı, Durum Ortada 190
Ufak Tefek Görüşler 193

Marksist Açıdan

Marksizmi Önce Anlamak Gerekir 199
Zor Anlaşılacak Bir Yazı 204
Aşırı Uçlar Edebiyatı 208
Şöyle Bir Tepeden Bakınca 212
Azıcık Daha Derine Doğru 216
İnsanlığın İncik Boncuk Devresi 220
Şartlanma 223
«Mutlak» Fakirleşme, «Oran» Olarak Fakirleşme 227
Fakirlik Suni ve Anormal Bir Olaydır 231
Derinlik Değil Hastalık 235
Namus 239
Kadınlar Anladığı Gün 244
Dünya Gençliğinin Gazabı 248

Sanık Yazılardan Örnekler

Yutturma Edebiyatı 255
Süleyman Bey, Lütfen Öfkelenmeyiniz 260
Hangi Millî Güvenlik? 267
Petrol ve Bizim Satılmış Adamlar 272
Bir takım Millî Emniyetçilere 277
Peh Peh Peh Şunlara Bak 282
Hukukçu Günahkâr Olmamalı 286
Türkiye ve NATO 290
Bizim Türkümüz 294

Parlâmentoda Dokunulmazlığım Kalkarken Yaptığım Konuşma

Not 299
Meclisteki Konuşmam 301

SUÇLANAN YAZILAR

Yazı seçmek yazı yazmaktan daha zor; hele böyle dokuz on yıllık bir tarama yapmak gerektiği zaman...

«Suçlanan yazılar» daha önce yayınlanmış olan «Taş» ve «Sömürücülerle Savaş»taki seçmelerin doğrultusunda, fakat yılların getirdiği bir deney birikimiyle daha geliştirilmiş bir düzeydedir.

Bu gelişim çizgisini göstermek için kitabın başına 1960 - 1961'de yazdıklarımızdan da bazı örnekler aldık.

«Suçlanan yazılar»ın ağırlığı daha çok Türkiye'deki demokrasinin sahteliği üstünde yoğunlaşmaktadır. Yıllar ve olaylar «demokrasi» sözcüğünün yarıda kalmış olan Mustafa Kemal devrimlerine karşı, bir karşı-devrim akımını gözlerden saklamak için kullanıldığını ve bunun gerçek bir sermaye demokrasisine dönüşmesinin imkânsız olduğunu ortaya koymuştur.

Kitaba özellikle bu konuyu işleyen yazılarımızı aldık.

Bunun yanında neden bu sahte demokrasi gerçek bir sermaye demokrasisine dönüşemez, bunun kanıtlarını vermeye çalışan yazıları seçtik.

Türkiye'nin sosyal bünyesiyle bu yüzden bir türlü uyuşamayan sahte demokrasi ve siyaset hayatındaki tutanaksız davranışlar Parlamento Dışı Muhalefeti çıkarmıştır ortaya

Ve sonunda P.D.M. politikacılarla tutucu çevrelerin en öfkelendikleri deyim durumuna gelmiştir.

Okuyucular zaten potansiyel olarak var olan bu muhalefeti kendisine çekidüzen verecek ve kendi yolunu bulmasına yardım edecek bir terim içinde değerlendirmek isteyen bazı yazılarımızı da burada bulacaklardır.

Bunlardan başka Marksist açıdan bazı görüşlerimizle mahkemeden geçmiş ve mahkemede bulunan bazı yazılarımızdan da örnekler vermek istedik.

Ve kitabın sonuna yazılarımızla parlamentoda söylediklerimiz arasındaki paralelliği belirtmek, tutanaklara geçmiş yazılarımız için dahi Anayasaya rağmen nasıl kovuşturma açıldığını ortaya koymak için dokunulmazlığımızın kaldırılması konusunda Meclis'te yaptığımız konuşmayı aldık.

«Suçlanan Yazılar», içinde bulunduğumuz devrin bizim aynamızda yansıyan bir gölgesidir.

Gölgeler değiştiği zaman da, eskiyi merak edenler bu küçük aynada o gölgeleri az çok bulabileceklerdir... Hiç değilse o zaman böyle bir devirde yazarlık etmiş olmamız bir işe yaramış olacak tesellisiyle...

ÇETİN ALTAN

1960 - 1961'DEN BİRKAÇ YAPRAK

«EHVENİŞER, ŞERLERİN EN BETERİDİR.»

Atatürk'ün bütün sözleri güzeldir; fakat bir tanesi pek ama pek güzeldir:

— Ehvenişer, şerlerin en beteridir...

Manevî boyu fezayı delmiş her büyük devrimcinin inancı budur. Onlar eskiyi asla yamayla tamir etmezler. Yarımı kurtarmak için geri kalan yarımı taviz olarak vermezler. Her bozuğu kökünden değiştirirler, her kırığı yeniden yaparlar.

Oturup planlı programlı bir üniversite sitesi kurmak yerine, şuradaki, buradaki tesisler üzerine ilâveler eklemek ehvenişerdir. Ehvenişere razı olunca şer devam eder.

İnandığınız fikrin bir kısmını kabul ettirebilmek için, karşınızdakinin inanmadığınız fikrini kısmen kabul etmiş görünmek ehvenişerdir. Buna razı olunca fikrî bütünlüğünüzün üzerinde samimiyetsizlik çatlakları belirir. Karşınızdakini onarayım derken, kendinizi yıkarsınız.

Gecekonduları medenî yerlere iskân etmektense yenilerini yaptırmamak ehvenişerdir. Fakat bu ehvenişer, tehlikeli bir yüzkarası olarak sıvaştığı yerde kalır.

Bizler şerlere cepheden göğüs vermektense, omuz vermeyi tercih ediyor ve yarım güreşi ehvenişer buluyoruz.

Şartları değiştirmek yerine, şartları iyi şekilde kullanmaya çalışmak. Daima tamir, daima yama... Memleketin hangi yönüne baksanız, bu yamalar göze çarpıyor...

Saatçiye giden saatten hayır gelmeyeceği, neredeyse atalarsözü olmuştur. Araba bir defa garaja düştü mü yüzü astarından pahalıya mal olmaya başlar. Harap binanın, orasına burasına tahta çakmakla kurtulduğu şimdiyedek görülmemiştir.

Bize yeni saat, yeni araba, yeni bina lâzım... Bugünkü düzenin ne zembereği, ne motoru, ne temeli ufak tefek tamirle düzelecek gibi değil. Köklü yeniliklere muhtacız.

Günde çan çan çan yüz kişiyle konuşuyoruz. Bunların yarısı hiç bir incelemeye, hiç bir hesap ölçüsüne dayanmayan hissî, kolay sözler. Geri kalan yarısı da nerden geldiği belli olmayan bir garip propaganda:

— Kardeşim bu memlekette hiç bir şey olmaz. Hiç bir şey değişmeyecek bak göreceksin...

Haydi efendim değişmez olur mu? Niye değişmesin? Biz ehvenişeri kabul edeceğimize, şeri küllîyen kaldırahm da bak nasıl değişir.

Bir sahtekâra Cumhurbaşkanlığı köşküyle hapishane arasında yer değiştirten bir millet, kendi kaderini de ergeç değiştirecektir.

«Milliyet», 23 Eylül 1960

KARTALLAR VE KERTENKELELER

Sabıkların muhakemesi üç dört güne kadar başlıyor. Cumhuriyet tarihinin en önemli davasını göreceğiz.

Biz bu davayı oportünistler yâni kendi çıkarı için her yolu mubah gören inançsız insanlar saltanatının yıkılışı olarak mütalâa ediyoruz. Bu saltanat D.P. ile başlamamıştı, fakat onunla yıkılmaktadır. Tıpkı yıllar yılı sürüp gelmiş bir kraliyetin, nihayet devrilen bir kralda tamama ermesi gibi... Son krala duyulan kızgınlıkta, asırlar boyu birikmiş bir kinin boşalması vardır. Bizim de oportünizme karşı olan hıncımız ferdî zaaf ve acımaların ötesinde, asla eğilmeyecek bir bayrak gibi çökmüş bir iktidarın göbeğine çakılmış bulunuyor.

Kralda müşahhas bir hâle gelen despotizmi yıkmak nispeten kolaydır. Ama cemiyetin kaymak tabakasına irinleşerek yayılmış bir oportünizmi temizlemek, onun politik temsilcilerini alaşağı etseniz dahi kolay değildir.

Şimdi burada görüşler çarpışıyor.

Biz D.P. iktidarının memleketteki kötülüklerin bir sebebi değil, hiç bir müessesesi kurulmadığı için yalan üstüne oturtulmuş kötü bir sistemin neticesi olduğu kanısındayız. Şartları değiştirmediğimiz takdirde bu neticeler devam edecektir. İlerde gelecek

iktidarlar da D.P.'den başka türlü olmayacaktır.

Şartları değiştirmek istemeyenler veya bunu zor bulanlar, D.P'nin yıkılışını sadece siyasî bir olay olarak mütalaa etmek hatasına düşüyorlar. Aynı satıhta yürümeye devam edeceğimize göre, siyasî gaflar yaparak hapishanelere yuvarlananlara fazla yüklenmeyi doğru bulmuyorlar. Bugün onaysa, yarın bana olacak diye çekiniyorlar.

Bu ise siyasî bir olay değildir; cemiyetin, istikamet değiştirmek zorunda olduğu bir dönüm noktasıdır. Biz D.P.'nin yıkılışında oportünizmin can vermesini alkışlıyoruz.

Eğer bundan sonra da çıkarı için her yolu mubah sayan inançsız insanların saltanatı devam edecekse, o zaman gerçekten Yassıada'dakilere acımak gerekir. O zaman gerçekten bunlar, ters isabet etmiş bir piyangonun kurbanları olurlar. O zaman gerçekten bunlara fazla yüklenmekte bir fayda yoktur.

Kralı devirmekle kıraliyet son bulmuyorsa, o zaman krala ben de acırım.

Bugün Türkiye'de siyasî ve fikrî bütün katakulliler bu noktada düğümleniyor. Eski oportünist düzen devam edecek mi, etmeyecek mi? Bu düzenin değişeceğini ümit etmeyenler veya değişmesini istemeyenler, aynı tekkenin adamı olmanın verdiği bir yakınlıkla Yassıada'dakilerin fazla bir hışıma uğramasını arzulamıyorlar. Meseleyi ferdî ve insanî açılardan ele almak istiyorlar.

Bizse böyle zaafları kabul etmiyoruz. Bu düzen mahkûmdur. Bu düzen millî menfaatleri mahvetmektedir. Bu düzenin iktisadî hesapları ayakta dur-

mamaktadır. Bu düzenin mümessilleri, kim olursa olsun, mahkûm olmalıdır ve nasıl olursa olsun mutlaka mahkûm olacaktır.

Çanakkale'de ölenler, İstiklâl Savaşında ölenler böyle bir hırsız düzenini savunmak için ölmediler. Bugün oportünist ve gaddar politikacılara acımak, onlara acımamak olur.

Bize müspet görüşlü büyük devlet adamları ve ihtisas kadroları lâzım. Cehaletin karanlığında örümcek ağları kurarak, avanta yağmasına çıkanları, ancak başka köşelerde başka ağlar kurmuş, fırsat bekleyenler mazur görebilir.

Bir büyük düşünür,

«İktidarlar ve zaferler yalçın kayalara benzerler; oralara kartallar nadiren konar, zirveye tırmananlar çokcası kertenkelelerdir» diyor.

Biz, kitapları saklayan, yalan söyleyen, kartallara tuzaklar hazırlayan bu kertenkelelerden artık usandık. Kıymetler dengesinin kurulacağı ve insanları bilgileriyle güçleri ölçüsünde muvaffak olacağı, siyasî ve iktisadî adaleti sağlam bir demokrasi istiyoruz.

«Milliyet», 9 Ekim 1960

YO YO, O KADAR UZUN DEĞİL...

Bir devrimden sonra demokrasi de, hürriyet de yalnız devrime inananlar arasında yürürlüğe girer. Devrimden yana olmamışlar ve olmayanlar maddî ve mânevî şekilde mutlaka ve mutlaka tasfiye edilir. Bir devrimin getirdiği fikrî rahatlık alam, o devrime karşı durmuş ve o devrime karşı olduğunu her fırsatta mırıldanmış kimselerin söktürmek istedikleri her türlü alçak politika için müsait bir beygir tavlası olmamalıdır.

Geçen yıl yirmi sekiz Nisanla yirmi yedi Mayıs arasında kimler ne yazdı, kimler hangi manşetlerle gazete çıkardı bakacaksın. Bunların içinde Menderes'in ellerine sarılıp Türk milletine karşı müşterek çifte savurmaya kalkanları tanıyacak ve onların, devrimleri istismar etmesine müsaade etmeyeceksin. Atatürk zamanında hangi Vahdettinci sonradan kahramanım diye ortaya çıkabildi?

Fransa hürriyet ve demokrasi memleketi değil mi? Vichy ile işbirliği yapanlara mukavemetçiler galip geldikten sonra nasıl bir muamele tatbik ettiklerini biliyorsunuz. Hepsinin vatandaşlığını sırtlarından birer elbise gibi çıkarıverdiler.

Kaldı ki Vichy'nin ihaneti de su götürürdü. O hiç değilse Paris'i yıkılmaktan kurtarmıştı. Menderes'le ortaklık edenler ise bir milleti tam kalkınacağı

zaman kendi menfaatleri uğruna en hassas yerinden dinamitlediler. İkinci Dünya Savaşından sonra Türkiye, Avrupa'nın en zengin memleketiydi. Bugün ise dünyanın en fakir memleketidir. Bugünkü bütün ıstırapların ve ahlâksızlıkların sebebi Menderes ve Menderesçilerdir.

İki günde bir devrim olmaz bir memlekette. Bir devrimden sonra istenilen netice alınamamış ve siyasî hava eski mikroplardan temizlenmemişse o devrime yazık olmuş sayılır.

Menderesçilik, devlet idaresini midecilere peşkeş çekmek ve geri kitleleri yosunlu safsatalarla uyutmak demektir. Atatürkçülük neyse Menderesçilik de yüz seksen derece onun tersidir. Devrimlerden sonra Menderesçiliğe demokrasi yüzü suyu hürmetine hâlâ müsamahakâr davranmak, bilerek bilmeyerek bir ihanete yelpazecilik etmektir. Biz demokrasi bahanesiyle bu yelpazeciliğe tahammül göstermek istemiyoruz.

Dün 28 Nisandı. Bâzı yerler, millî heyecanın arttığı günlerde muhafaza altına alınan düşman elçilikleri gibi asker kordonu içindeydiler. Ancak varlıklarını böyle günlerde gençlik yıldırımının çarpmasından devlet otoritesinin asaletine iltica ederek koruyanlar, bu memleketin mukadderatı hakkında konuşmaya ve devrimcilere ısrar ve inatla sataşmaya cesaret edememelidirler. Tahrik, iftira, tezvir ayyûka çıkmaktadır. Sanki devrimleri Menderesçiler yapmış veya devrimler Menderesçiler için yapılmış gibi bir hava yaratılmakta, bu kutsal mücadelenin bütün iyi niyetlileri, Menderes zamanından da beter bir şekilde sistematik bir hücuma tâbi tutulmaktadırlar.

Bu karşılıklı bir fikir çatışması değil, gizli hesaplarla yapılan bir tahriktir ki, aynı metotlara iltifat edildiği takdirde çok ağır bir hezimetin leşini Bâbıâli yokuşundan aşağı sürüklemek işten bile değildir.

Biz Menderesçiliği gördüğümüz yerde felce uğratmanın bir neslin boynuna millî bir borç olduğuna inananlardanız. Eğer bunun kavgası Menderes'in paketlenip Yassıada'ya sevkedilmesiyle bitmemiş ise aynı mücadeleye eskisinden de daha şiddetle devam etmeğe hazırız. Üç ciğersiz sefilin ağzına, adımızı kaşık yaptırmayacak kuvvetimiz daima mevcuttur. Menderes zamanında dahi kimsenin cüret edemediği ithamlara, bugün mü rıza göstereceğiz? Askerî kordon altında geçen yılın Türk tarihinde rastlanmayacak büyüklükteki hâtıralarını küçültmek için punto kurnazlıkları arayanlar, kime güvenmektedirler? Cenaze kaçıran takunyalı çapulcularına mı? Eğer demokrasi bir ihanete tâviz vermekse, yuf olsun böyle demokrasiye...

«Milliyet», 29 Nisan 1961

HİÇ İYİ DEĞİL, HİÇ

Şöyle olup bitenlere bakıyorum da, ne diyeyim, ne söyleyeyim, ne yazayım diye karamsar karamsar düşünüyorum. Hemen hemen yazılması gereken her şeyi elimizden geldiği kadar yazdık. Aklımızın erdiği, dilimizin döndüğü kadar doğru yolları, sakat yolları örnekleri, delilleri ve gelecekteki sonuçlarıyle belirtmeye çalıştık. Ne oldu, hepsi davulcu öksürüğü gibi güme gitti. Gerçi bunun böyle olacağını biliyorduk. Öğütle, yapmayın, etmeyin demekle, mantıkî uyarmalarla bizimki gibi bir toplumun kolay kolay değişemeyeceği besbelliydi.

Şimdi artık daha da açık konuşmak gerek.

Biz bu demokrasiyi yürütebilecek miyiz, yürütemeyecek miyiz? Daha doğrusu asla demokrasi olmadığı halde, demokrasi adı altında başlayıp ilk kısmı bir ihtilâlle neticelenen keşmekeş, ikinci kısmında memlekete neye malolacak, memleketi nereye götürecek?

Demokrasi bir çoğunluk rejimidir, diyorlar. Bir bakıma doğru gibi geliyor bu söz. Oysa demokrasi çoğunluk rejimi olduğu kadar azınlığın teminatı rejimidir. Çoğunluğu müspet ve yeni ufuklara, başlangıçta azınlığın malı olan fikirler götürür. Bizde ise azınlıktaki fikir ve düşüncelere hiç bir zaman teminat tanınmamaktadır. Bu geri kalmamızın önemli sebeplerinden biri...

İkincisi, bizdeki çoğunluk nedir ve nasıl bir hüviyet göstermektedir?

Açıkça söylemek gerekirse maalesef bizim çoğunluğumuz ümmet anlayışından millet anlayışına henüz geçmemiştir. Bizim çoğunluğumuz şimdiye kadar fertlerde vatandaşlık şuurunu uyandıran sağlam bir devlet de görmemiştir. Batılı anlamda Türkiye'de sağlam bir devlet kurulamamıştır. Devlet, birtakım menfaatçi kliklerin elinde kütlelerde itimat uyandırmaktan uzak, kuvvetini polis tabancasından alan, temelsiz ve sunî bir müessese olarak kalmıştır.

Millet fikrinden, vatandaşlık şuurundan ve devlet inancından mahrum ümmetçi bir çoğunluk, demokrasi bahanesinin dêmagojileri arasında aldatıla kandırıla kendisine en faydalı yolu nasıl bulacaktır?

Devlet idaresine adaylığını koyanlar 27 Mayıs ihtilâlinin sebeplerini açık açık devam ettirmektedirler. Bu kadar az hisse alınmış bir ihtilâl zannederim ki tarihin hiç bir devrinde görülmemiştir.

Halkın kandırılmasına devam edilmektedir. Bizim çoğunluğumuz bu kandırılışı sezecek uyanıklıkta değildir. Çalışma metotlarından habersiz, ahretten ve ölünce cennete gitmekten başka hiç bir şey düşünmeyen, doğduğu izbeyle yirmi metre ötedeki köy mezarlığı arasında ömür yitiren insanları, birkaç safsatayla uyutup oy toplamak ve arkasından da,

— Çoğunluk bizimle -demek, hangi gerçeği ve hangi geleceği kurtaracaktır?

Cumhuriyetle toprak köleliğinin, derebeylikle demokrasinin ve yabancı yardımlara muhtaç bir büt-

çe ile hürriyet nutuklarının bir arada görüldüğü nadir memleketlerden biriyiz biz.

Toprak köleliği varken cumhuriyet, derebeylik varken demokrasi ve bu fakirlik varken sağlam bir hürriyet olamaz bir memlekette... Bunların hepsi yarım aydınların, köklü bir değişikliğe güçleri yetişmediği için, statükoda yer bulup günlerini gün etmek arzusuyle geveledikleri uydurmalardır.

Adına demokrasi deyin, cumhuriyet deyin, ne derseniz deyin, Osmanlı İmparatorluğunu yıkan bozukluklar, gerilikler ve miadım doldurmuş kavramlarla köhne müesseseler Türkiye'de devam etmektedir. Ümmetçi bir monarşinin ortaçağdan artakalmış tortularıyle ne modern devlet olur, ne cumhuriyet, ne demokrasi... Olmadığını da otuz sekiz yıldan beri görmekteyiz.

Yalnız dünya olayları çok hızlı şekilde gelişmektedir. Ve bu sürat bizi mutlaka çarpacaktır. Bunu anlamayanlar bu memleketin manevî cellâtlığını etmektedirler.

«Milliyet», 7 Ağustos 1961

VAY ŞINANAY ŞINANAY

Dün gazeteleri okudum, göğsüm iftiharla kabardı. Demokrasi yarışında zannederim ki dünyanın bir numaralı memleketi olduk. Bir ihtilâl yapıyoruz, bir Başbakanı yakalayıp hapse koyuyoruz. Sonra seçimlere giderken yeni kurulan partiler, hapse koyduğumuz Başbakanın oğlunu alıyorlar, başlarına koyuyorlar.

Parti dediğin böyle olur işte... Böyle iyi niyetli, böyle hür fikirli, böyle mübarek, böyle insancıl, böyle ihtirastan uzak, böyle prensip sahibi, böyle gözü pek partiyi mum yakıp yeryüzünün dört bir tarafında arasan, bula bula ancak Türkiye'de bulabilirsin. Neden, çünkü Türkiye'de çok ileri bir demokrasi vardır. Bu öyle bir demokrasidir ki, Luna Parklardaki nişan pavyonları gibi, gez, göz, arpacık, hangi kuklayı devirsen, hemen yerine yenisi dikilir. İhtilâl bir Başbakanı göğsünden mi mıhladı; yaşasın demokrasi, yerine oğlu çıkacaktır. Padişahlıkteki taht mirasını, ihtilâl sonrası demokrasisinde ihyâ etmenin büyük başarısını milletçe kutlamalıyız.

Adam Başbakanmış, devrilmiş. Bundan oğluna ne? Pöf... O bu memleketin vatandaşı değil mi, siyasî hayata atılmağa hakkı yok mu; dilediği partiye girer, memleket hizmetine kendisini vakfeder. Partiler sayın devrikzâdeyi bu temiz ve pek fazla hukukî

hislerle kabul etmişlerdir. Yoksa asla fikirleri, devrilmiş bir iktidarın bakiyâtı süyûfunu avlamak, babasını çıkaramadıksa da oğlunu çıkardık, diye ihtilâl ruhuna nanik çekmek değildir.

Çok vatanperver, çok milliyetperver, çok hukukperver, çok adaletperver, çok hamiyetperver partilerdir bunlar... Bazı şom ağızlılar:

— Haydi efendim, sadece çapulperverdirler –diyorlarsa da biz buna asla inanmıyoruz.

Devrilen Başbakamn oğlu gibi bütün devrik sülâlelerinin de aynı siyasî haklarım bir an önce kullanmalarını bekliyoruz. Mahdumlar, kerimeler, gelinler, damatlar, kaynanalar, kaynatalar, dayılar, amcalar, yeğenler, enişteler, kardeşler, bacanaklar ortaya çıkmalı, partilere taksim olmalıdır...

Demokrasi demek, bir iktidar ihtilâlle devrilince, sülâlesinin yerine geçmesi demektir. Bazı demokrasi sevmeyen memleketler, bir iktidarı devirirken yedi sülâlesini de bütün geçmişiyle yerin dibine geçirdiğinden, bizimki gibi tatlı bir usulle, fıstıkî makam raksederek, bir ileri, bir geri, yüzlerinde güller bite bite hürriyet şarabından içemezler.

Madem devrilen iktidar sülâlelerine rağbet arttı, Vahdettin sulbünün de kenarda köşede bir kalıntısı varsa, partiler, rekabet terazisini dengelemek için araştırmaya başlasınlar... Alt tarafı demokrasi bu... Demokrasi demek, yıkılanı yapmak demektir.

İşittiğimize göre devrilen Cumhurbaşkanının da yakınları siyasete atılacakmış... Biz yerinde görürüz. Madem ağalar hâkimiyetine karşı bu kadar rağbet var, madem sürünmek, süründürülmek, haysiyetsiz ve rezil bir solucan gibi ayak öpe, ezile, dalkavukluk

ede, soyula yaşamak, bir zümrenin, ahırda eşek kaşır gibi, zevkini kaşıyor; öyleyse karışmak ne haddimize. Soyulmaya, aldatılmaya, hırsız alkışlamaya, yalan dinlemeğe âşık iseler, ancak bundan memnun oluyorlar ise biz ne yapabiliriz?

Ancak biz, bir ihtilâlle devrilmiş bir insanın oğlunu, alaturka kurnazlıklarla parti başına alarak oy seferberliğine çıkanları tasvip etmeyi, kendi haysiyetimize aykırı buluruz.

İsteyen istediği çetenin yeni körükçüleri peşinden gider. Biz de bu körükçülerin körüklerini ellerinden alıp burunlarına sokmak için, ömrümüzün sonuna kadar uğraşırız.

Siyasî namus kıtlığında kelle sayısına kendi vakarını asla hediye etmeyecek, asla ahmak solucanlardan biri hâline gelmeyecek kadar onur sahibi olanlar da vardır bu memlekette...

İhtilâlle devrilmiş bir Başbakanın oğlunu bir soyadı bayrağının sopası olarak kullanmağa izin veren bir demokrasi anlayışı, bizim de söyleyeceklerimizi dinlemeğe mecburdur.

Onlar istedikleri yollardan, def çala, dil çıkara, sülâle toplaya gitsinler. Zamanı gelince hangi çıkmazlarla karşılaşacaklarını göreceklerdir.

Üzüntümüz, utançsız suratların sonunda çarpacakları duvarlardan çıkaracakları seslerle, memleket huzuruna biraz daha pahalıya mal olacaklarıdır.

«Milliyet», 31 Ağustos 1961

BEKLE BAKALIM BEKLE...

Şarkta insanlar beleş yaşamak isterler. Şarkta insanlara en zor gelen şey kafalarını yormak ve aklın ufuklarını araştırmaktır. Dış âlemin kanunlarını akıl yoluyle bulmak ve bu kanunların icaplarına göre yaratıcı çalışmalar yapmak şarklının beceremediği bir şeydir.

Gravite kanunuymuş, verçekimi kanunuymuş, aşınma ve enerji kanunuymuş... Bu kanunlara göre tabiatı eşyaya uygun bir mekanik sistem kurulur ve bununla tabiatın hammaddesi işlenir ve üretilirmiş... Şarklı boş verir bunlara...

Nasıl insan dışı yaratıklar, tabiatın verdiğini yiyor ve akıllarını kullanarak hiç bir teknik faaliyet gösteremiyorlarsa, şarklı da öyledir. Bu neden böyledir? Sebepleri uzun...

Şarklı aklını kullanmasını sevmediği ve bilmediği için her şeyi zamandan bekler.

Bakın isterseniz bir anket yapın. Tanıdıklarınıza Türkiye'nin nasıl kalkınacağını sorun. Yüzde doksan dokuzunun cevabı şu olacaktır:

— Zamanla...

Arkasından örnek de vereceklerdir:

— Avrupa kaç yüzyılda kalkınmış, kaç yüzyılda alışmış demokrasiye... Biz de elbet bu merhalelerden geçeceğiz...

Şarklının akıl yoluyle doğruyu derhal bulmak kolayına gelmiyor. Zaman içinde tecrübelerle farkına varmadan yavaş yavaş doğruya, iyiye ve makule yaklaşacağı inancı daha çok hoşuna gidiyor.

Avrupa demokrasisinin uzun geçmişi, demokrasilerin uzun bir geçmişe muhtaç olduğu kanaatini doğurmamalıdır. Avrupa gerek sömürgelerini, gerek kendi insanlarını istismar ede ede sermaye terakümünü tamamladıktan ve bu gayret sırasında çeşitli savaşlar verdikten sonra demokrasiye geçmiştir. Avrupa'da uzun sürmüş olan, demokrasi denemesi değil, sermaye terakümü devresidir.

Bugün Avrupa'daki insan hakları saygısı ve geniş hürriyet, iktisadî rahatlıktan gelmektedir.

Osmanlı'larda metropol, anavatan fikri olsa, Viyana'dan Basra'ya, Mısır'dan Tunus'a kadar kapladıkları yerlerin haracını Anadolu'ya akıtsalar ve anavatanda bir servet birikimi yaratsalardı, Türkiye de bugün İngiltere'nin eşi olurdu. İktisadî adaletsizliğin ve iktisadî çıkmazların bulunduğu yerde, hürriyet ve insan hakları bulunamaz.

Olayları biz bu açılardan incelemeye alışık değiliz.

Türkiye nasıl kalkınacak sorusuna:

«Zamanla» diye, cevap verirken farkına varmadan bu sermaye terakümü devresini kasdetmek istiyoruz.

Oysa bu çağda artık iki yüzyıl önceki Avrupa'da olduğu gibi bir sermaye terakümüne gidilemez. Sermaye yaptırdığın malın işçiliğini az ödeyerek ve

bu malı gerçek değerinden pahalıya satarak birikir. Böyle bir sıkıştırma Türkiye'de yürüyemez. Ne burjuvazi, ne işçi sınıfı gelişmiş değildir. Teknik çok zayıftır. Yatırım için gerekli güven ve müesseseleşme geleneği yoktur. Ve bütün bunlardan sonra korkunç derecede bir anda zengin olmak hırsı vardır. Bu hırs toplumda geniş çözülmeler ve uçurumlar yaratmaktadır.

Siyasî durumumuzu da bu hırs açısından seyretmek ve değerlendirmek gerekmektedir.

Bu tutuma karşı tenkitler susturulmak istenmektedir. Otuz sekiz yıldan beri hep bu kısır yoldan kalkınmayı denedik. Kaç tane firma demeye lâyık müessese çıkarabildik? Buna karşılık sosyal fikirlere ambargo konuldu. Kitaplar saklandı. Hükümetler spekülâtörlerle ortak oldular. Memlekette soygun çeteleri türedi. Kâr hadleri yeryüzünün hiç bir memleketinde görülmemiş ölçüye çıktı... Netice, başbakanları idam sehpalarında görmeye başladık.

Bütün bu baskılar sermaye terakümünü sağlayamadı. Yalnız kışkırtıcı bir sefahat gecekonduları karşımıza çıkardı.

Bizim bu yoldan demokrasiye kavuşabileceğimizi hiç zannetmiyorum.

Şarklı kafasını yormak istemiyor. Dış âlemin kanunlarını yakalayarak onlara göre bir hareket tarzı bulamıyor. Her meselenin hallini zamandan bekliyor. Bilmiyor ki akıl, zamandan daha çabuk ve daha sağlam halleder meseleleri...

Akıl ise bir tek şeyi emrediyor:

— Kütleleri iktisadî seferberliğe sevketmeyi ve kimseyi kimseye istismar ettirmemeyi...

Türkiye'nin bugün en çok muhtaç olduğu fikir, bu yönde gelişecek fikirlerdir. Ne çare ki Şarklı fikir sevmiyor, beleş yaşamayı seviyor. Türkiye'de herkes beleş yaşamak için savaşıyor. Bu savaşı her kazanan Türkiye'yi biraz daha batırmaktadır.

«Milliyet», 22 Eylül 1961

SAHTE DEMOKRASİ

1969'da yazdıklarımız

DEMOKRASİYE İNANIR GÖRÜNME SAHTECİLİĞİ

Bir sermaye demokrasisinin gerçekleşebilmesi üç ana koşula bağlıdır. Bu üç ana koşuldan bir tanesi eksik olduğu zaman dahi sermaye demokrasisi ayakta duramaz. Türkiye'de ise bu üç ana koşuldan üçü de mevcut değildir.

Bir sermaye demokrasisinin gerçekleşebilmesi için gerekli üç ana koşul şunlardır:

1 — Yeterli sermaye birikimi sağlanmış, endüstri aşaması yapılmış olacak. Başka bir deyimle nüfusun üçte biri endüstri işçisi olacak. Patron sınıfı üretimi ve ihracatı arttıracak, içeride de emekçi sınıfına gerekli tavizi verebilecek güçte olacak.

2 — Feodalite temizlenmiş olacak.

3 — Fikir özgürlüğü mutlak olacak.

Bu üç koşuldan bir tanesi eksik olduğu zaman dahi sermaye demokrasisi yürüyemez. Türkiye'de sermaye demokrasisinin dayandığı bu üç ana koşulun hiç biri yoktur.

Sermaye birikimi sağlanamamış, endüstri aşaması yapılamamıştır. Nüfusun üçte biri değil, otuzda biri endüstri işçisidir.

Feodalite sürüp gitmektedir. Köylü kütleleri sosyal yapının tutsağıdır ve iradeleri bağımlıdır.

Mutlak bir fikir özgürlüğü yoktur.

Fikir özgürlüğünün yokluğunu Ankara HukukFakültesi Asistanlarından Uğur Mumcu dünkü Milliyet'te çıkan bir yazısında şu satırlarla özetleyivermektedir:

«Türkiye'de fikir suçlarına karşı bugün uygulanan kitap toplatma, tutuklama ya da bilirkişi seçimleri, yasalar kendi amaçları dışında zorlanarak, Anayasa'ya aykırı bir nitelik elde etmektedir. Demokrasi, aydınların cezaevine yollanmasıyle güçlenemez.»

Demokrasi âşığı geçinenler ise bu üç koşuldan yoksun yani olmayan bir demokrasinin âşığı geçinmektedirler. Çünkü bu olmayan demokrasi aslında sürdürülmekte olan gizli bir faşizmi örtülemekte ve bir karşı-devrimin paravanası olmaktadır.

Demokrasiye övgüler döşenenlerin kendi çevrelerinde dahi fikir özgürlüğünü nasıl kısıtladıklarını belgeleriyle biliriz.

Demokrasi sevdalısı geçinen nice parti liderleri, partileri içinde birer umacı despot olmanın hırsıyle morarmakta, üç beş milletvekili ancak çıkarabilecek partilerde dahi 23 kişilik kontenjan haklarını kullanarak, partililerin kendi adaylarını tayin etme hakkını, çektikleri demokrasi nutuklarının gürültüsü arasında yok etmektedirler.

Türkiye'de «Demokrasi» sözcüğü ayak oyunlarıyle üç kâğıtçılığın gözlerden saklanmasına yarayan bir mostralık olmaktan öteye gidememiştir.

Ve demokrasi hayranlığı ile edebiyatı gerçekte bu mostralığın binbir türlü sahteciliği gizlemeye devam etmesi içindir.

Samimî bir demokrasiye yüzde yüz bağh olduğunu iddia edecek bir kahraman çıkamaz karşımıza. Böyle bir iddiada bulunanlara hatırlatacak çok anı

vardır elimizde. Demokrasi tutkusu içinde görünen nice nice yazı işleri müdürlerinin ilân alma veya Amerika'yı darıltmama hesaplarıyle en gerçekçi yazılarla en aşamalı karikatürleri nasıl kâğıt sepetine atıverdiklerini çok görmüşüzdür.

Ve yine nice nice demokrasi şampiyonu politikacıların kendi bakanlıkları zamanında içeri atılan bir Alkılıç'ı dahi savunmadıkları, demokrasiye olan inançlarını belgelemek için böyle bir tutuklamayı protesto amacıyle Bakanlıktan istifa etmeyi akıllarından bile geçirmedikleri malûmumuzdur.

Kimdir Türkiye'de gerçekten bir demokrasiye inananlar?

Meclis basanlar mı? Kanlı Pazarın katillerini yakalamayanlar mı? Üniversiteye polisin girmesi için fetva verenler ve bu fetvaları uygulayanlar mı?

Demokrasi her politikacının kendi tezgâhtarlığında kullanmakla yetindiği aşşağmın bayağısı bir göz boyama oyunu olmuştur Türkiye'de...

«Aman demokrasiye bir şey olmasın,» diye yırtınanlar aman bu göz boyama bitmesin endişesi içinde olanlardır.

25 yıllık demokrasi gargarası feodaliteyi kaldırmamış, ihracatı arttırmamış, kitap yasaklarıyle fikir suçlarına dahi son verememiştir... Tam tersine Türkiye'yi herkesin kendi derdine düştüğü belâlı bir keşmekeşin içine yuvarlamış, ülkenin bağımsızlığını kökünden budamıştır. Vatan satma yarışına giren partiler çıkmıştır ortaya... Şimdi buna bir yandan statükoyu canla başla korumaya uğraşırken bir yandan da nutuklarla ortalığı oyalamaya çalışan sahte devrimciler eklenmiştir. Olmayan demokrasinin yuttur-

maca curcunasında kokuşma, çözülme ve yozlaşma katmerlendikçe katmerlenmektedir. Yalan, riya, eyyamcılık, dümencilik, sahtecilik, jurnalcılık, gammazcılık, tezvir ve soygun bin kollu bir ejder gibi iyice sarıp sarmalamıştır ülkenin varlığını...

Hâlâ daha bu korkunç can çekişmeyi demokrasi sözcüğünün arkasına saklama kurnazlığım söktürmeye uğraşanlar:

— Anayasayı uygulamayan da, uygulatmaya gücü yetmeyen de halktan yana değildir, dediğimiz zaman dut yemiş bülbül gibi susmaktadırlar.

Demokrasiden yana gibi görünenler Anayasayı uygulatacak bir gücü gösteremedikleri halde yine de statükonun savunuculuğuna yöneliyorlarsa Anayasayı uygulamayanların suçunu elaltından paylaşıyorlar demektir.

Her şeyi usulca zehirleyen gizli bir caniyi, cinayetlerinden alıkoyacak bir güçte olmayanların:

— Biz güçleninceye kadar cinayetler varsın devam etsin demeye getirmeleri, câni ile ortaklıktan başka bir şey değildir.

Anayasa uygulanmıyor diye bağırıp duruyorsunuz. Öyleyse uygulatınız. Buna da gücünüz yetmiyor... E peki ne yapacağız öyleyse?

Üstelik Anayasayı uygulamayan da, uygulatamayan da aynı siyasî imkânlarla, aynı iktisadî imkânları paylaşmakta ve bütün bu cehennemî oyunun üstüne «Demokrasi efendim»den ibaret bir tül çekilmek istenmektedir...

Yani kısacası talancısı, vurguncusu ve sahte devrimcisi aynı utanmazlığın son perdesinde hora tepip durmaktadır Türkiye'de...

«Akşam», 6 Mayıs 1969

İYİDİR, İYİ DEVAM ETMELİ

Demokrasiyi şark sahteciliğinin en tiksindirici oyunbazlığı haline getireceksin. Bir tek makale yazmanın cezası altı buçuk yıl zindan olacak ve sonra da utanmadan bağıracaksın:

— Biz demokrasiden yanayız.

Musolini insanlığm yüzkarası olan faşist maddeleri ceza kanununda olduğu gibi duracak, bu maddelerin gölgesinde okka okka satacaksın vatanı ve deniz bitip de maskaralıklar iflâs bayraklarını çekmeye başladı mı canhiraş feryatlar koparacaksın:

— Biz demokrasiden yanayız.

Susuzluktan ameliyat yapılamayan hastanede apandisiti patlayan hastaya en şifalı gelecek şey muhakkak ki politika simsarlarının midelerine kramp girince bastıkları çığlıktır:

— Biz demokrasiden yanayız.

Ankara piyasasında milletvekili ve senatör kartvizitlerinin komisyon karşılığmda iş takip ettiğini söyleyenler yine parlamenterlerin kendisidir. Ve en çok da bu iş takipçileriyle onları görmezlikten gelerek Amerikan rotası üzerinde koalisyon koltuğu hayalleriyle mahmur olanlar ayılıp bayılmaktadırlar:

— Biz demokrasiden yanayız.

Cami yaptırma derneğinden geçinen üç takkeli açıkgözle, iki tefeci, beş toprak ağasına dayanmanın

halka dayanmak, Bayar'ı kuyudan çıkarmanın da kütlelere inmek olduğu bir ülkede, hiç bir politikacının aklına Karabük Demir Çelik Fabrikasının 200 milyonluk bir masraftan sonra yine de neden altılık çubuk imâl edemediği gelmemektedir. Ve bu nedeni bilmeden demokrasiden yana olunamaz.

Ne oldu «kanlı pazar»daki cinayetlerin failleri?

Hani nerede Vedat'ı öldüren katil?

Rahmetli Öktem'in cenazesine saldıranların kimse sonuna kadar gitmedi üstüne.

Demokrasiden yana olmanın gereği herhalde bunlar.

Rize'de halk ne kadar parti varsa hepsinin tabelâsını alaşağı etmiş.

Partiler hep demokrasiden yanadırlar da Rize halkı karşıdır demokrasiye. Ve demokrasi gereği çaylar ton ton çürümektedir o Rize'de.

Demokrasi gereği olarak ihracat da alabildiğine düşmektedir. Küçükçekmece'deki kıyı yolunun gerisinde yeşilli yeşilli geniş bir bok bataklığında kurbağalar demokrasi şerefine keyifli keyifli yüzmektedir?

Adam başına ayda yüz gram düşen eti iki yüz gramə çıkartmanın metodu hakkında hiç bir politikacıdan bir teklif gelmiş değil.

Orman üretimini de hiç değilse iki misline çıkarmayı kimsenin kendisine dert ettiğini görmedik.

Amerika istemeyince bizim uçakların Adana Havaalanına bile inemeyeceği de çıktı ortaya.

Bütün bunlar demokrasi gereğidir.

Ancak bütün politikacıların kişisel ve aile servetlerinin halka ilân edilmesi bu gereğin içinde değildir

Demokrasi gereği olarak bir soru sorsak:

— Politika şöyle ortalama olarak yirmi beş yılda ne kadar getiriyor insana?...

Denediğimiz için biliyoruz, dört yılda iki yüz bin papale yakın kazanıyor bir milletvekili.

Bir parmak kaldırıp indirme elli kâğıt ile yüz kâğıt arasında oynuyor.

Musolini'nin Faşist maddelerine dokunmadan demokrasiye sahip çıkmamak enayiliktir vallahi. Kaldır parmağını elli kâğıt, indir parmağını elli kâğıt. Kredi imkânları da cabası.

İstanbul'da balık yiyenler, o balıklarla birlikte her gün Haliç'e akan altı yüz bin kişinin pisliğiyle karışmış Haliç suyunun da tadını büyük bir lezzetle şapırdatmaktadırlar. Şark Demokrasisinin bir adı da balıkla birlikte altı yüz bin kişilik bir karışımdan geçmiş kaka yemek demek midir?...

Hakkâri'de ise açlık yürüyüşleri oldu..

Açlık yürüyüşlü demokrasinin büyük âşıkları yirmi beş kuruşa içerler çorbayı Meclis'te. Yirmi beş elliye çıkınca gelip benim yakama sarıldılar:

— Bunu kürsüden herkese duyurdun da halt ettin... –diye.

Daha dört yıl önce demir meselesinin üstüne gittiğimiz zaman kimse gelmedi peşimizden. Bugünkü karaborsanın içyüzü dört yıl önceki konuşmamızda vardır. Demokrasi, mesele ortaya konunca da üstüne sünger çekmek olduğuna göre, ha ortaya koymuşsun meseleyi ha koymamışsın. Bir de ayağa fırlayıp,

— Sus ulan komünist. Moskova'ya! –diye bağırırlar.

Daha olmazsa linç etmeye de kalkarlar..

Ve sonra da nutuklar verirler:

— Biz demokrasiden yanayız.

Bizim demokrasi demokrasinin bitip kepazeliğin başladığı yerin de son noktasıdır. Ve uzaktan yakından hiç bir ilişkisi yoktur demokrasiyle.

Toprak ağalığıyle, tefecilikle, Musolini maddesiyle kanırta kanırta yürütülen bir yağma furyasına, Aramco'nun finanse ettiği örgütlerin yedi yaşında çocukları ölü yıkayıcılığı için yetiştirmeleri de eklenecek ve Türk pasaportu hiç bir Batı ülkesinden bir yüz buruşturma yaratmadan geçmeyecek ve sen de burada bağıracaksın:

— Biz demokrasiden yanayız.

Demokrasiden yanaysan önce faşist maddelerini kaldırırsın. Gider halkın başına geçer yüz bin kişilik yürüyüşlerle toprak reformunu bir anda sağlarsın. İhracatın nasıl artabileceğinin planlarını ortaya koyarsın. Amerika'nın kuyruğunda taklak atmaktan vazgeçersin. Belediye gelirlerini topluca paylaşma huyundan ayrılırsın, demokrasi de demokrasi olur o zaman.

Bunları yapmadan demokrasi yapmak, demokrasi değil bataklık ortasında göbek atmaktır ki, sonunda batmak mukadderdir. Yirmi beş yıldan beri bir cüzzam çürümesine demokrasi denip duruyor. Kitap yasakh demokrasi, Amerikan markalı demokrasi, ihanet ve talanın tahta çıktığı demokrasi. Böyle bir çöküşün adına demokrasi dendiği ne görülmüş ne de işitilmiştir demokrasi tarihinde. Eğer bütün demokrasiler bizimki gibi olsa hepsi de iki günde batardı.

Ama bizimki yaşıyor değil mi, aman çok yaşasın da yine mebus olalım. Kışın sıcak, yazın serin oluyor orası. Kahve içe çay içe kurtarırız milleti. Gördünüz dört yılda ne kadar kurtardık. Sadece bir Bayar kaldı kuyuda. Onu da bu yıl kurtaracağız. Sen sağ ben selâmet... Oh..

«Akşam», 21 Haziran 1969

BİR TARTIŞMA BAŞLAMIŞTIR

Türkiye'de yeni bir tartışma başlamıştır. Bir taraf bugünkü yerli demokrasinin gerçek bir demokrasi olmadığı ve bugünden yarına Türkiye'nin sosyal yapısındaki Ortaçağ kalıntılarını temizlemeye yeterli bulunmadığını kabul ettiği halde, yine de bu durumu ehvenişer bulmakta,

— Ne yapalım bundan daha iyisi yok ki... -demektedir.

Bunlar gerçekte statükonun değişmesini çok da arzulamayan burjuva sözcüleridirler. Radikal bir reformun kendi yaşantılarını da sarsacağından endişelidirler. Sureti haktan görünerek hiç bir şeyi değiştirmeye yeterli olmayan bir sahte demokrasi sözcüğüne ehvenişer olarak sarılmak istemektedirler...

Bir de Türkiye'nin sosyal yapısını ne pahasına olursa olsun mutlaka değiştirmek gerektiğini ilk şart olarak gören devrimciler vardır.

Bunlar da demokrasi sözcüğünün Türkiye'nin feodalite artığı yapısını gizlemeye çalışan ve Mustafa Kemal hareketini kökünden budanmaya dönük bir karşı devrim hareketini meşrulaştırmaya yarayan bir tuzak olduğu kanısındadırlar...

Şimdi burjuva sözcülerine açık seçik şunu sormak gerekmektedir:

— Siz gerçekten Türkiye'deki sosyal yapının

değişmesini istiyor musunuz, istemiyor musunuz?

İstiyoruz ama, şu şartla değişmesini istiyoruz, bu şartla değişmesini istiyoruz diye devrimcilik olmaz...

Şartları kişilerin keyifleri değil, sosyal gerçekler dikte ettirir.

Bugünkü sahte demokrasi, Türkiye'de hiç bir şeyi değiştirmez ve hiç bir zaman gerçek bir demokrasiye dönüşemez.

Oy çoğunluğu sosyal yapının içinde tutsaktır ve onun şartlanmış bir parçasıdır. Bu yapı kırılmadıkça bu tutsaklığın sona ermesi imkânsızdır. Bu yapının ağırlığı altında şekillenen seçimlerin bu yapıyı değiştirmesi mümkün değildir.

Feodal bünyeli bir ortamda sermaye demokrasisi yürüyemez.

Kaldıki sermaye demokrasisi sınıflararası çatışmayı çeşitli tâvizlerle yumuşatan ve sürtüşmeleri Parlamentoya kanalize eden bir sistemdir.

Türkiye ise sermaye birikimini sağlayamamıştır ve sınıflararası uçurumları tâvizlerle kapatma yeteneğinden yoksundur.

Bir yandan sermaye birikimine çalışırken bir yandan karşı sınıfa tâviz verilmesi olacak şey değildir.

Ve bu mantıksız durum fikir özgürlüğünü boyuna frenlemektedir.

Feodalite artığı bir sosyal yapı ile, endüstri aşamasını yapamamış olmak ve fikir özgürlüğünden yoksun bulunmak ve sonra da sermaye demokrasisinden söz açmak hiç bir bilimsel mantığın kabul edemeyeceği bir komedidir.

Buna rağmen:

— Canım ne yapalım, yine de iyidir bu durum, yavaş yavaş hepsi düzelir... -demeye insanın dilinin varabilmesi için gerçekten müthiş bir statükocu olması gerekir.

Böyle bir statükoculuk Mustafa Kemal'in karşısına çıksaydı acaba ne diyecekti:

— Padişahla halifeyi bir anda kovalamak olacak şey değildir. Şapka da hemen giyilemez. Hele mecelleyi kaldırmak, yeni yazıyı kabul etmek altını üstüne getirir Türkiye'nin... Bunlar hemen olacak işler değildir... Zamanla yavaş yavaş hepsi yoluna girer... -sakızıyle durumu idare etmeye savaşacaktı..

Elbetteki köklü devrimlerin büyük sıkıntıları vardır. Bu sıkıntıları göze almadan büyük sosyal operasyonlar elbette sağlanamaz..

— Evet ama, ya baskı artarsa, evet ama ya bozukluklar daha da koyulaşırsa, evet ama ya bizlerin işleri bozulursa... Yine en iyisi bugünkü durum devam etsin...

Böyle devrimci ne düşünce, ne de eylem olur.

Halk yığınları katiyen özgür değillerdir. Ve o kadar özgür değilerdir ki, özgür olmadıklarının farkında bile değillerdir. Beş - on kişinin bir şeyler yazar çizer, bir şeyler söyler görünmesi bir özgürlük işareti değil, bir yasak savma ve bir avunma fantazisidir.

Kaldı ki, özgürlük sadece birkaç kişinin yazıp çizmesi de değildir. Özgürlük, büyük sorumluluklar altına girme riski olmadan bütün insanların kendi kabiliyet tavanlarını en iyi şekilde araştırabilme ortamı ve çağdaş uygarlığın nimetlerinden tam bir garanti içinde yararlanabilme gelişimidir.

Halk yığınları böyle bir ortam ve böyle bir geli-

şim içinde midir ki Türkiye'de özgürlük olduğundan söz edilebilsin. Ve bu özgürlük hatırına mevcut duruma sahip çıkılsın...

Türkiye'de gerçek bir sermaye demokrasisi yoktur. Bugünkü durumun böyle bir demokrasiye dönüşmesi olanağı da yoktur. Ve sadece,

— Ne yapalım, yine de iyidir bu durum... -diyenler vardır.

Bir de Türkiye'nin bütün bir Ortaçağ kalıntılarından temizlenmesinin şart olduğunu gören devrimciler vardır.

Birinciler tutucu rollerini oynayabildikleri kadar oynayacaklardır. Ama nereye kadar? Onun yerini bütün niyet ve arzuların üstünde olan sosyal değişim kanunları tâyin edecektir.

«Akşam», 13 Ekim 1969

46. YIL

Osmanlı İmparatorluğu dünya standardmın ne kadar gerisinde kalmışsa; Cumhuriyet Türkiye'si, dünya standardımn ondan da daha gerisinde kalmıştır.

Bunun nedenleri artık bütün ayrıntılarıyle bilinmektedir Türkiye'de. Politikacılar bir yandan halka boyuna yalan söylemişler, bir yandan da devlet eliyle kişileri zengin etme mekanizmasını çalıştırarak, küçük bir azınlık yararına geniş kütleleri kanlarına iliklerine kadar emerek, soyup sovana çevirmişlerdir.

Anayasa mahkemesinin son olarak yetki kanununun hangi maddelerini iptal ettiği incelenirse yıllar boyu kimsenin farketmediği sömürü tulumbasının hangi espriye dayanarak çalıştığı büsbütün çıkar ortaya...

İktidarlar devlette toplanan paralardan kişilere servetler dağıtmayı sistemleştirmişlerdir.

Yetki kanununun iptal edilen maddeleri de yine bütçeden kişilere milyarlar dağıtmayı öngörüyordu... Sözde iktidar plana uygun olarak yatırım yapacak patronlara devlet eliyle yardımda bulunarak kalkınmayı hızlandıracaktı...

Devlet neden kendi eliyle yapmaz bu kalkınmayı da, kişilere milyarlar verip onların eliyle yapmak ister?

Eskiden bu soruyu soranlara polis çağırılırdı. Şimdi safsata içinde safsatayla cevap verilmekte:

— Liberal anlayışın gereği, karma ekonominin gereği gibi kuyruklu uydurmalar sıralanmaktadır.

Devlet şilepleri boş dururken, devletin taşıt işleri armatör gemilerine yaptırılır. Böylece bir yandan devlet şileplerinin zararı, bir yandan armatörlerin kârları ödenir.

Devletin inşaat şirketleri zarar ederken, devlet inşaat işleri özel müteahhitlere yaptırılır. Ve yine devlet kuruluşlarının zararı ve özel müteahhitlerin kârları ödenir.

Devlet kendi ürettiğini aracılara satar. Özel sektör kendi ürettiğini devlete satar...

Devletin ürettiğinin de kârını devlet değil aracılar alır. Özel sektörün ürettiğinin de kârı devletten çıkar. Devlete gelen para ise halk kütlelerinden toplanıp gelir.

Bu şema içinde koskoca ülke bir avuç azınlığın çıkarına boyuna soyulur durur.

Bütün bunlar artık her türlü girdisi çıktısıyle iyice bilinmektedir Türkiye'de... Ve Türkiye gün günden daha çökmekte, daha geriye gitmektedir.

Şimdi artık bu düzenin savunulabilecek bir tarafı kalmadığını görenler, mevcut düzenle eşdeyim haline getirdikleri sahte bir demokrasiyi savunma ayaklarına yatmaktadırlar.

— Biz düzeni değil demokrasiyi savunuyoruz, demekte ve demokrasi sözcüğü gerisinde mevcut düzeni yürüten kuvvetlerin ayakta kalabileceğini hesap etmektedirler.

Bu alanda birbirini tutmaz, ipe sapa gelmez laf cambazlıkları edilmektedir.

İnönü bir gün düzene karşı çıkar görünmekte, bir gün düzeni dolaylı olarak savunur görünmekte, Türkiye'yi çökerten kuvvetlerle çöküşü önlemeye çalışan kuvvetler arasında denge tutmaya uğraşmaktadır. Yanlış politikadır. Cumhuriyet Türkiye'sindeki gerilemeyi sonunda bütün ağırlığıyle onun tarihî kişiliğinin sırtına oturtacaklar,

— Mustafa Kemal'le başlayan devrimleri, karşı devrime imkân açarak ezdirdi.. -diyeceklerdir.

Bayar, Menderes, Demirel birer figüran durumunda kalacak ve tarih tek sorumlu olarak İnönü'nün üstünde duracaktır. Neleri bilip neleri bilmediğini, neleri anlayıp neleri anlayamadığını eleştirecektir. Elindeki imkânları iyi kullanıp kullanmadığım inceleyecektir. Biz böyle bir süzgeçten geçirmede çıkacak sonucun pek de parlak olacağını sanmıyoruz.

Devrimlerin lideri olarak devrimleri devam ettirmek yerine, devrimcileri başsız bırakarak devrim güçleriyle karşı-devrimciler arasında denge tutmaya kalkmak, devrimler tarihinde rastlanmamış bir olaydır... İnönü ise bunu, Türkiye'de hiç bir sosyal koşulu bulunmayan bir burjuva demokrasisinin tohumunu ekmek sanmıştır. Aldanmıştır. Aldandığı da bütün genişliği ve derinliğiyle ortaya çıkmıştır. Tahmin ederiz ki kendisi de farkındadır bunun ama, «Ne olacaksa benden sonra olsun»a bağlamayı yeğ saymaktadır... Bir uygulamayla vakit geçirmeye uğraşmaktadır.

Cumhuriyetin 46. yılında ve İnönü'nün manevî sorumluluğu altında bu noktaya gelinmiş olması acı-

dır. İnönü pek alışık olduğu günlük politika satrancı içinde belki bu acıyı düşünmek dahi istememektedir. Ama biz Cumhuriyetin ilk kuşağı durumu görüyor ve bir gençliği başkalarının sakat hayalleriyle yanhş hesaplarına harcamış olmanın nasıl bir acı olduğunu biliyoruz...

Cumhuriyetin yıktığı Osmanlı İmparatorluğu dünya standardının ne kadar gerisindeyse, 46 yıl sonra Cumhuriyet Türkiye'si dünya standardının ondan da daha gerisinde işte...

46 yılın sonunda bu başarıyı sağlayanlara bayram kutlu olsun..

«Akşam», 29 Ekim 1969

MUSTAFA KEMAL'DEN SONRA

Bana sorsalar:

— Mustafa Kemal devrini mi tercih edersin, yoksa bugünkü demokrasiyi mi? –diye.

Gözümü kırpmadan,

— Mustafa Kemal devrini... –derim.

Mustafa Kemal devri bir devrimin başlangıcı idi, bugünkü demokrasi ise gerçekte bir demokrasi değil bir karşıdevrim hareketinin gerekçesi ve maskesidir.

Mustafa Kemal devrimleri Halk Partisi yerine Sosyalist bir parti örgütünün yönetiminde yürütülseydi ne karşıdevrim haraketi başlayabilir, ne de bugünkü yozlaşma olurdu. Tam tersine Mustafa Kemal'in üstyapı reformları, altyapı reformlarına doğru derinleşirdi. Ve bugün Türkiye bütün dünyanın parmakla gösterdiği en kalkınmış ülkelerden biri olurdu.

İnönü'nün bir devrimci olmaktan çok bir dengeci olma ve kendini böyle bir taktik içinde ayakta tutma eğilimi, demorasi adı altında derhal karşıdevrimi başlatmış ve Türkiye'yi dünya standardına oranla Osmanlı İmparatorluğundan da daha geride bırakmıştır.

Türkiye'nin Mustafa Kemal'den sonra çok partili sağ bir demokrasi taklidine değil, tek partili sol

bir demokrasiye yönelmesi gerekirdi. İnönü böyle bir aşamaya yönelmek yerine, iktisadî ve sosyolojik koşulları gerektiği gibi incelemeden tam tersi bir aşamaya savrulmuş ve dünyadaki geri ülkeler arasmda hazır mucize gibi kurtulup bağımsızlığına kavuşmuş ilk Millî Mücadele örneği Türkiye'yi, yeniden Amerikan emperyalizminin ağları içine sokmuştu. Bunu özgürlük, demokrasi, çok partili hayat diye kamufle etmenin anlamı yoktu.

Türkiye Mustafa Kemal devrinde çok daha özgürdü. Ne kadın öğretmenler çırılçıplak soyularak meydanlarda sürükleniyor, ne kimse Yargıtay başkanlarının tabutunu deviriyor, ne de *Kapital* çevirilerine zindan cezaları biçiliyordu. Bir güçlü ve bilinçli irade başlamış olan bir devrimi bir altyapı devrimi haline çevrilebilirdi. Bunun için bütün koşullar mevcuttu.

Bu yapılmadı, başlamış olan devrim de tersine çevrildi.

Türkiye Mustafa Kemal devrinde çok daha halka dönüktü. Halkevleri, uygar düşünce, eğitim birliği ilk basamaklar olarak halkı bilinçlendirmeye doğru açılmaktaydı. Hepsi demokrasi adı altında feodalite kalıntılarının sultasına feda edildi.

İleri düşüncelere kapalı çok partili hayat yerine, ileri düşüncelere açık tek partili bir sınıfsız demokrasi herhalde adam başına düşen yıllık millî geliri bugünkünün dört beş katına çıkarabilir ve bütün özgürlüklerin temeli olan iktisadî özgürlüğü çok daha fazla sağlardı.

Ama Mustafa Kemal'den sonra gelenler bunların hiç birinin farkında değildiler. Tanzimat alış-

kanlığı bir Batı kopyacılığını ilericilik sayıyorlardı.

Bu yüzden de geri ülkeler arasında monarşiyi devirdikten sonra gerçek bir halk yönetimine yarım yüzyıldan beri kavuşmamış tek ülke Türkiye oldu. Kendi monarşisini yarım yüzyıl önce yıkmış eski geri ülkelerin hiç biri bugün Türkiye'nin geriliğinde değildir. Bu sonsuz talihsizlik ve başarısızlıkta en büyük günah payının kimde olduğunu ilerde tarihçiler araştıracaktır elbette.

Mustafa Kemal'in eksik bıraktıklarını tamamlamak yerine, onun yaptıklarını yıkarak geldik 1969 yılına... Buna kalkınma ve başarı diyenler vardır. Biz yüzkarası bir çöküntü diyoruz.

«Akşam», 10 Kasım 1969

BİR ÇIKIŞ YOLU BULMAK GEREKMEKTEDİR

Profesyonel politikacılardan bir türlü cevap alamadığımız bazı sorular vardır. Bu soruların başında da şu gelmektedir:

Demirel politikasının Türkiye yararına bir politika olmadığı bilimsel şekilde ispat edilmiştir. Demirel, Anayasayı uygulamamaktadır. Muhalefetteki bütün profesyoneller bunları bangır bangır bağırıp durmaktadır.

Peki bütün bu bağırıp çağırmalara rağmen çoğunluk yine Demirel'i seçerse ne olacaktır?

Türkiye yararına bir politika gütmediği bilimsel şekilde ispat edilmiş, Anayasayı çiğnemekte olan bir politikacı grubu yine dört yıl boyunca fıkaramn fıkarası bir ülkeyi tepetaklak battığı bir bataklığa tabanından iki yüz yıl daha derinliğe itecektir.

Muhalefetteki profesyonel politikacıların gücü böyle bir sonucu değiştiremediği zaman, onlar da dört yıl daha bildiğimiz nutuklar karşılığı açıktan para almaya devam edeceklerdir. Ve,

— Ne yapalım, biz elimizden geleni yaptık, ama çoğunluk AP'yi seçti... -diyeceklerdir.

Ülkenin iktisadî belkemiğini endüstricilerin teşkil ettiği kalkınmış sermaye demokrasilerinde şu kadronun veya bu kadronun iş başında bulunmasının fazla bir ziyanı yoktur.

Ama kalkınmamış bir ülkede tutumu ülke zararına olduğu bilimsel şekilde ispat edilmiş bir politikacı grubu çoğunluk oylarını sağlamaya devam ediyorsa ve çoğunluk oylarının da hangi mekanizmayla sağlanmakta olduğu biliniyorsa orada ne olacaktır?

Bu soruların cevapları gerektiği gibi işlenmemiştir Türkiye'de.

Sanki Türkiye endüstri aşamasını yapmış bir ülkeymiş de, politik kadrolarının iktisadî gelişim üzerinde fazla bir etkisi yokmuş gibi bir Batı kopyacılığının aldanışı içine düşülmüştür.

Bir hasta safra kesesinden sancılar içinde kıvranır ve sözünden çıkamadığı bir büyüğü safra kesesinden hiç anlamayan bir doktoru tercih etmesini ona telkin ederse, o da kendisine boyuna yumurta veren bu doktoru değiştiremezse sonuç yüzde yüz ölüm olabilir bir yerde...

Böyle bir duruma ilgisiz kalmak makul sayılır mı, sayılmaz mı?

Sermaye demokrasisi, endüstrisi olmayan ülkelerde böyle belâlı çıkmazlara dönüşmeye mahkûmdur.

Diyelim ki Demirel iktidarı kazanamadı. Onun yerine iktidara gelen kadro tüketimi kısıtlayabilecek midir? Tüketimi kısıtladığı zaman aleyhinde yapılacak propagandalara nasıl göğüs gerebilecektir?

Çünkü, Türkiye ancak çok büyük operasyonlarla olumlu yola sokulabilecek korkunç bir çarpıklığa sevk edilmiştir.

Bu operasyonların başında tüketimi kısmak, yatırımları alabildiğine genişletmek ve tüketim ekonomisinin uğradığı değişiklikten ötürü birden ayağa

fırlayacak olanları da disiplin altında tutmak gerek mektedir. Bu keyfe ve görüşe göre değişebilen çeşitli alternatiflerden bir tanesi değildir. Zorunlu ve ikincisi olmayan tek alternatiftir.

Bu tek alternatifi hangi siyasî kadro sağlayabilecek güçtedir? Çünkü tüketimin kısıtlanmasıyle baş gösterecek bir hoşnutsuzluk yapılan yatırımlarla o anda tatmin edilemeyecektir. Hoşnutsuzluk ülkenin üretim gücü artıncaya kadar bir süre devam edecek ve birçok dış kuvvetler de bu hoşnutsuzlukları sömürmeğe ve Türkiye'nin boynu bükük bir açık pazar olarak kalmasını sağlamaya kalkacaklardır.

Profesyonel bir politikacı için bu kadar köklü bir değişikliğe gitmenin ve büyük riskler göze almanın hiç bir anlamı yoktur.

Profesyonel politikacılar suyuna tirit nutuklarla durumu idare etmeye hevesli tezgâhtarlardır ve en büyük arzuları en azından milletvekilliğini koparmaktır. Bunun ötesindeki temel sorunlar için hemen hiç biri uykusundan olmaz ve,

— Ben elimden geleni yaptım... -avunmasıyle gerisine boş verir.

Zaten, Türkiye'de asıl iktidarda olan şu veya bu parti değil, Parlamentodur. Parlamentodaki muhalefet de Parlamento iktidarının içindedir. Ve Muhalefet adı altında kendisine ayrılan ödeneği almaktadır. Parlamento iktidarına katılabildiğin zaman muhalefette görünmenin, özellikle malî açıdan fazla bir sıkıntısı yoktur. Yani Parlamento iktidarının avantajlarını oraya girebilen her politikacı az çok paylaşmaktadır.

Böyle bir paylaşma kolaylığı varken, politika-

cılar daha radikal tedbirlere yönelmek ihtiyacını elbette duymayacaklar ve tersini söyleseler bile statükonun sağladığı yararlardan kolay kolay vazgeçmek istemeyeceklerdir.

Bu mekanizma sık sık tekrar ettiğimiz gibi endüstrisi gelişmiş, üretimi ve ihracatı tıkırında olan ülkeler için toplumdaki sınıflar arasında supap rolü oynayan, sert çatışmaları Parlamentoya kanalize ederek yumuşatan zeki bir mekanizmadır.

Ama üretimi ve ihracatı artmayan ülkelerde bu mekanizmayı sadece siyaset oyunları için kullanmak ve nutuklarla halkı oyalamaya çalışmak ahım şahım bir sonuç vermemektedir.

— Ne yapalım vermezse vermesin... –diyenler vardır bu durumda...

Ama acaba toplumun bütün kuruluşları onlarla aynı kanıda mıdırlar? Özellikle ortada bir de Anayasanın uygulanamadığı gerçeği durmaktadır. Her halde, Türkiye çıkış vermeyen bir ortamın içine pek akılsız ve bilgisiz şekilde sokulmuştur. Ve olaylar ister istemez bir çıkış yolu aramaya toplumu gitgide daha çok itecektir.

«Akşam», 5 Ağustos 1969

TOPLUMUN BÜTÜN TORTUSU POLİTİKAYA YÖNELİRSE

Hangi politikacıya ötekini sorsan,

— Namussuzun biri –diye cevap vermektedir.

Kendilerinin yine kendileri için karşılıklı olarak seçtikleri bu değişmez sıfat çok iyimser bir oranla yüzde elli doğru olsa Türkiye'de yarı yarıya namussuz olan bir sürü adamın devlet yönetimini ele geçirmek için tepişip durduğu gerçeği ortaya çıkar.

Demek ki Türkiye'yi birbirlerinin gözünde yüzde yüz, insaflı bir indirim ile ise yüzde elli namussuz olan bu kişiler kurtaracaktır.

Nasıl kurtaracaklarına gelince, yirmi beş yılda nasıl kurtarmışlarsa yine öyle kurtaracaklardır.

Birbirlerine sövüp sayan bütün bu siyaset bezirgânları arasında Türkiye'nin sorunlarını gerçekten kavramış on kişi yoktur. Bu sorunların nasıl çözümleneceği konusunda geçerli herhangi bir fikri olanların sayısı ise bundan da daha azdır.

Öyleyse bu binlerce kişi ne diye hırlaşıp durmaktadırlar?

Son yirmi beş yıl içinde pek az sağlam değer ve bir yığın cavalacoz yetişmiştir Türkiye'de.

Cavalacozlar için ise hayatta bir şey olabilmiş görünebilmenin en kolay yolu politikadır.

Rateler, manyaklar, taşra ağalarının kafasız

yakınları, hödük mütegallibeler, bir başarı sağlayamamış avukatlar, müşterisiz doktorlar, simsar çömezleri, ithalâtçılarla ihracatçıların el ulakları, ne yapacağını bilmeyen pörsümüş emekliler oluk oluk politikaya akmışlardır.

Yani toplumun çoğunlukla hiç bir işe yaramayan tortusu politikacılığı benimseyivermiştir.

Uydurma nutuk, aslı faslı olmayan vaad, birkaç cart curt ve kulis tezvirleriyle zaten çürük olan karakterleri büsbütün çürümüş olan büyük bir güruh, köpürmüş ağızlar ve delirmiş gözlerle Türkiye düzeyinde bir sara krizinin debelenmeleri içinde yuvarlanıp durmaktadır.

Geri kalmış bir ülkenin kaderi bu geriden de geri kalmış haris ve avantacı kafaların dirayetiyle kurtulacaktır.

Köylü kadın vatandaşların yüzde 49'u, aşağı yukarı iki buçuk milyon seçmen henüz bir siyasî partinin bile adını bilip söyleyememektedir. Partiler sık sık amblem değiştirip okuma - yazma bilmeyen halkın anlayabileceği at gibi, koyun gibi basit resimleri kendilerine sembol yapmışlardır.

Partilerin programını bilmek şöyle dursun adlarını dahi okuyup çıkartamayacakları için ata, koyuna, kartala, kasketli rençbere bakarak oy verecek olanlar iradelerini gösterecek ve toplumun tortusundan adaylığa fırlamış olanları ülkeyi kurtarıp kalkındırmaları için seçeceklerdir.

Endüstri aşamasını yapmış ve kalkınmış ülkelerde politikacının kalkınmayı sağlama diye bir görevi ve sorumluluğu pek yoktur. Onu dünya pazarlarına hâkim olmuş endüstriciler gayet rahat yürütmektedirler.

Ama böyle yirmi milyonu alfabesiz, henüz daha feodaliteyi dahi temizleyememiş, hiç bir endüstri üretimi ihraç edemeyen, fıkaranın fıkarası çağ dışı kalmış geri ülkelerde, en verimsiz kafalarla en çürük karakterlerin paye kapma hırlaşması kurtarsa kurtarsa sadece üç kâğıtçıların avantasını kurtarır.

Çeşitli küfür ve rezilliklerle akıp gitmiş olan son 25 yıl ortadır. Bu son 25 yılda Türkiye çağdaş standarda göre 1938'deki yerinden de daha geriye düşmüştür. 1938'de Türkiye'nin dünya ihracatındaki yeri binde yarımken, şimdi bu oran binde çeyrektir.

Dünya ihracat tablosundaki yeri binde çeyrek olan bir ülkede toplumun bütün moloz ve tortularını siyasete seferber ederek paçayı kurtarması, Türkiye'nin bin beter daha batmasından bahşiş almakta olanların onaylayacağı bir gidiştir.

Gayet usta tuzaklarla Mustafa Kemal devriminden sonra çağdaş ortamda kolektif bir intihara itilmiştir Türkiye.

Laboratuvar deneylerinde aç bırakılan farelerin yamyamlaşarak birbirini yemesi gibi Türkiye de sille tokat küfürle kendi kendini yemeye itilmiş ve 25 yıl içinde esaslı sonuçlar alınmıştır.

Bu kolektif intiharın gerçek bir demokrasiyle uzaktan yakından ilişkisi yoktur.

Bu, «Demokrasi» sözcüğü arkasına gizlenmek istenen bir kör dövüşünün, iflâh olması gitgide zorlaşan bir çöküntüsüdür.

Kurtulmanın çaresi...

Aman efendim kullanıverin oyunuzu kurtulursunuz. O da yetmezse Adalet Bakanının dediği gibi karga avlayınız...

«Akşam», 8 Ağustos 1969

HALK İRADESİ VE STATÜKO

İki ay sonra Türk halkı özgür olarak kullanacak iradesini değil mi? Seçim mekanizmasını incelememiş olanlarla sureti haktan görünme kurnazlığıyle dümenini yürütme sevdasında olanlar inanadursunlar buna...

Halkın iradesi bu kadar özgür olsa millî gelirin yüzde 56'sını 34 milyonun sadece altı milyonu bölüşebilir mi?

Partileri dahi ancak hayvan resimlerinden tanımaya çalışan çoğunluğu alfabe yoksulu kişiler ağaların, cami yaptırma derneği kurucularının, tefecilerin, Kur'an kursu derneği yöneticilerinin ve bilenmiş bol paralı parti çığırtkanlarının iradelerini kıracaklar da her türlü sürüklenmenin ve şartlanmanın duvarlarını aşarak iradelerini ispat edecekler...

Bir köyde elini öperken yerlere kadar eğildiği köy ağalarının, köy hocalarının, köy çığırtkanlarının sözünden dışarı çıkabilecek kaç köylü vardır sanırsınız siz?

CHP köyde vaktiyle jandarmayı, DP'de köy ağalarıyle hocalarını tuttuğu için 1950'de değişebildi iktidar. Bu değişikliğe bakarak seçimle Türkiye'de köklü bir iktidar değişikliğinin olabileceğini sanmak Türkiye'nin sosyal yapısından habersiz olmak demektir.

Halk kütleleri bu sosyal yapının tam bir tutsağıdır. Bu yapı yıkılmadıkça bu tutsaklık sona eremez.

İki buçuk milyon köylü kadın seçmen hiç bir siyasî partinin adını bilmemektedir. İnce bir araştırma sonunda Amerikalılar ortaya koymuşlardır bu gerçeği.

AP ve Amerika, Türkiye halkını değil, Türk halkının içinde tutsak olduğu sosyal yapıyı ele geçirmiştir. Ve Türk halkı bunun bilinci içinde değildir. O yapı kırılmadığı sürece de bu bilince erişmesi hayaldir.

Kaldı ki Partiler Kanunu ile Seçim Kanunu da mevcut sosyal yapıyı payandalayan kanunlardır.

Bir parti on beş ilin bütün ilçelerinde örgütlenmeden seçime giremez. Her ilde en az on ilçe olsa, ayda yüz elli tane parti ilçe merkezi binasının kirasını ödemek gerekmektedir. Her binamn kirası ortalama iki yüz lira olsa ayda 30 bin papel eder. Yılda yalnız kira olarak 360 bin papel ödemek zorunda olan bir parti bu parayı nereden bulacaktır? Fıkara kütleler bu parayı ödeyemezler, bu parayı ödeyecek güçte kişiler de kendi durumlarımn aleyhinde olacak bir eylemi gerektiği ciddiyetle sürdüremezler.

Netekim en devrimci görünüşlü hareketlerin dahi birçok yerlerdeki öncülüğü yine ağaların eline geçmiş ve ağalar bu devrimci görünüşteki kuruluşların en üst kademelerine kadar gelmişlerdir. Bunlar,

— Elbet düzen değişmeli, ancak tabiî oy çoğunluğu sağlanırsa –diye hepimizle bıyık altından alay etmektedirler. Çünkü oy çoğunluğunun hangi ya-

pının tutsağı olduğunu en iyi kendileri bilmektedir.

Seçim Kanunu ise gerek kontenjan hakkı, gerek ön seçimlerde oynayan para ve kulis ile seçilecek kadronun tespitini bir avuç parti ve bölge liderinin eline bırakmıştır. Seçilenler mutlaka suyun başındakilerin seçilmesini istediklerinden biri olacaktır.

Suyun başındakiler ise gerçekte statükoyu değiştirmek istemeyen kişilerdir. Statükonun en önemli taşlarından biri olan Seçim Kanunuyla, Partiler Kanunundan prensipte memnundurlar. Çünkü her iki kanundan da kendileri iyice yararlanmaktadırlar. Bu kanunlar sayesinde yeni partilerin kurulması önlenmekte, bu kanunlar sayesinde kendilerinin milletvekilliği garanti altında bulunmakta, bu kanunlar sayesinde kendilerine kuyruk sallamayanları kolayca tasfiye edebilmek mümkün olmaktadır.

Statükonun bu can damarlarını sağlama bağladıktan sonra devrimcilik edebiyatı yapmanın hiç bir tehlikesi yoktur. Her hareket statükoya böylesine bağlı kişilerin denetimi altında gelişecektir. Kontrol daima onların avucunda bulunacaktır.

Devrimci olduğunu söyleyen birinin buna alkış tutması eğer salaklığından değilse mutlaka başka bir hesaba dayanıyor demektir.

Biz bu barikatları bir ölçüde atlama çabasıyle çok uğraştık. En yakınımız sandıklarımızdan, kimsenin inanamayacağı sinsi ihanetler gördük.

İlhan Selçuk'la katıldığımız bir Ankara yürüyüşünde, yürüyüşe sahip çıkılmaması ve gerici kuvvetlerle başbaşa kalmamız için arkamızdan fısıltılı emirler verildi. Oysa bu emirleri verenlerin o gün yanı-

mızda yürümeleri gerekirdi. Bunların bir kısmını görmezlikten gelerek çeşitli zorlamalar yaptık. İş kasıtlı vurdumduymazlıklara ve eylemi ta temelinden saptırmaya kadar geldi dayandı. Bir süre daha belirli bir noktaya gelinceye kadar sabretmeyi uygun görüyorduk. Bu niyetimizi uygulama imkânları çok kısa bir süre içinde âdeta yıldırım düşmüşcesine yok edildi.

Devrimci görünüp bitmez bir ninninin beşiği sallanmak isteniyor ve bu gayet bilinçli yapılıyordu. Belirli formüllerle yapılıyordu. Ve en inançlılar boyuna tasfiye ediliyor ve yerlerine toprak ağaları, haklarında çeşitli kuşkular ileri sürülmüş kişiler alınıyordu. Bunları artık basiretsizlik, tesadüf, çaresizlik, fazla temkin, evham, kadro kıtlığı gibi gerekçelerle de yorumlamaya imkân kalmamıştı.. Statüko kişileri ihtirasının burnundan yakalıyor ve onlara da dilediği biçimi veriyordu.

Ve mücadeleyi mevcut ve aşınmaya başlamış olan platformdan ikinci ve daha yüksek bir platforma çıkarmak gerekiyordu. Bunun için akımı bir milyonluk bir düzeye oturtmak ve biraz daha çalışmak gerekirdi, ama bütün imkânlar kilitlenmişti. Aynı yozlaşmanın içinde eriyip gitme tuzakları belirmişti.

Olayların dışında kalmış olanlar veya olayları gerektirdiği gibi değerlendirecek kadar Türkiye'yi ve koşullarını tanımayanlar veya bütün kütlelerin önünde bir sorumluluk angajmanına girmemiş olanlar, gerçeklere akıllıca bakma yerine dedikodu havuzlarında kâğıttan kayık yüzdürmeyle okyanus gemilerine kaptan olduklarını sanırlar.

Olayların gelecekteki zinciri kimin ne kadar

aldanmış, kimin ne kadar aldanmamış olduğunu çok hızlı çıkaracaktır ortaya...

Ve o zaman eli, kolu, gözü, kulağı, kafası bağlı fıkara halk kütlelerini, kendi düzenlerinin kulu halinde güderek buna «Onun iradesi efendim, ağaya da, işsizliğe de, sefalete de oy veren odur. O istiyor bütün bunları» diyenler, «Bir gün elbet uyanacak, uyanınca da kurtulacak» diye mevcut düzenin kaymağını yemeye devam edenlerin aynı rejisör emrinde, aynı sahnede, aynı oyunu oynayan sadece kıhkları değişik aktörler olduğu daha kolay anlaşılacaktır.

Ve Anayasayı uygulamayamn, uygulatmayanın, uygulatamayanın aynı ölçüde halktan uzak olduğu derinliğine ve genişliğine iyice görülecektir. Ve halk iradesine sığınır görünme Anayasa'yı çiğnemeye yetmeyecektir.

«Akşam», 21 Ağustos 1969

SEÇİMİ AĞALAR, TEFECİLER, DIŞ KUMPANYALAR KAZANACAKTIR

Orada burada siyasî inceleme diye suyuna tirit laf salataları yayınlanıyor. Yok şu parti kazanırsa şöyle olur, yok bu parti kazanırsa böyle olur, yaşasın demokrasi, özgürlük; kahrolsun solculuk, sosyalistlik türünden miyadı çoktan dolmuş küflü tekerlemeler bunlar.

Bakın gayet açık koyuyoruz meseleyi ortaya:

Türkiye'de AP'den başka bir partinin iktidara gelebilmesinin imkânı var mıdır?

Kesin şekilde söylüyoruz:

— Yoktur.

Bugünkü sosyal yapı AP'den başka bir partiyi iktidara getiremez. Bu gerçeği görmek ve boşuna nefes tüketip akıntıya kürek çekmemek gerekir. Halk çoğunluğu bu sosyal yapının içinde tutsaktır ve bu yapının içinde şekillenmektedir. AP ise bu yapıyla özdeştir.

Türkiye'yi tanımayanlar seçimlerde AP'nin iktidardan düşebileceğine inanmaktadırlar. AP sadece iktidar değil; ağası, hocası, tefecisi, vurguncusu ve yabancı kumpanyasıyle sosyal yapının ta kendisidir. Öteki partiler de bu yapının tüm dışında değillerdir. Onların da önde gelen bölge yöneticileri ağalar, tefeciler, yahut o çevrelerle kaynaşmış olan tüylenmiş

kişilerdir. Ancak hiç biri sosyal yapıya AP kadar sahip değildir.

Seçimi kazanıp iktidara gelerek bu sosyal yapıyı değiştirme vaatleri de havanda su bile değil sadece hayal dövmektir.

Önce seçim tek başına hiç bir muhalefet partisi tarafından kazanılamaz.

Bir an için kazanıldığını hayal etsek dahi gerek bir anda başlayacak olan muhalefetin ağırlığı, gerek iktidara gelmiş olan partinin içindeki sosyal yapıya yapışık kişilerin dayanışması köklü değişikliklere gidilmesini derhal frenleyecektir. Partinin içinde de sert iktidar kavgaları başlayacaktır. Ayakta kalmak isteyen klikler taviz üstüne taviz, avanta üstüne avanta verme zorunda kalacaklardır. Buna iktisadî sıkışıklığı kullanarak çıkarlarının garantisini dikte ettirmeye kalkacak dış güçler eklenecektir.

Bir koalisyon ihtimalinde ise zaten bir düzen değişikliği söz konusu olamaz.

Kaldı ki iktidarı tek başına yüzde yetmiş yine AP kazanacaktır. Uzak bir ihtimalle iktidarı tek başına kazanamazsa aynı doğrultudaki partilerle ortak olarak yine iktidarda kalacaktır.

İktisadî ve siyasî krizlerin baskısı altında yeniden seçime gidilmesi çığhkları kopacak, yeniden seçimlere gidilirse seçimi yine de AP kazanacaktır.

1950'de CHP jandarmayı, DP de ağası hocası, taşra esnafıyle sosyal yapıyı tuttuğu için bir defaya mahsus olmak üzere bir iktidar değişikliği oldu. Türkiye'de seçimle iktidarların değişebileceği aldanışı buradan gelmektedir. Feodalitenin, tefeciliğin, ithalât sermayeciliğinin sürüp gittiği bir ülkede seçimle

iktidar değişmesinin imkânı yoktur. Yahut da iktidar değişiyormuş gibi görünür, yine aynı parti başka bir ad altında gelir iktidara.

Türkiye'nin sorunu bu kısır dengenin nasıl kırılacağı ve sosyal yapının içinde tutsak bulunan halk yığınlarının nasıl kurtulabileceğidir?

Seçim bunu çözememektedir. Çözemediği 25 yıldan sonra bir kez daha anlaşılacaktır.

Halk, iradesini özgürce kullanamamaktadır. Alfabesiz olduğu için kullanamamaktadır. Ağaların, hocaların, tefecilerin, köy çığırtkanlarının etkisinden sıyrılamadığı için kullanamamaktadır. Sınıfsal ve siyasî bir kişilikten henüz çok uzak olduğu için kullanamamaktadır.

Kaldıki «özgürlük» sözcüğü de gerçekçi bir açıdan incelenmiş değildir Türkiye'de. Özgürlük sorumluluğu da beraber getirir. Köylü kütleleri ise tutamaksızdırlar ve özgürlükten çok sorumsuz bir yaşantıyı tercih etmektedirler. Ağalara fazla isyan etmemeleri, her türlü dertlerinin çözümünü onlardan beklemeleri biraz da bundandır. Bu alışkanlığı ve şartlanmayı da köylü kütleleri yine tek başlarına kıramazlar. Hele oy kullanarak hiç kıramazlar.

Ağasız kaldıkları zaman kimden borç alacak, jandarmayı başlarından nasıl savacak, kasabada öteki ağalara kimden selâm götürerek yeneceklerdir müşküllerini.

Zaten sosyal yapı dediğimiz de budur. Ve bu yapının içinde tutsaktır köylü kütleleri.

— Oyunu bana ver, seni kurtarayım, sözü bir fasarya laf olarak gelmektedir onlara.

Hele Meclise girip devlet yönetmeye kalkmak

hiç mi hiç anlayamadıkları bir hikâyedir. Türkiye'yi katiyen tanımayanların oy toplama yarışında masa başında buldukları sözde kurnazlıklardır bunlar. Gerçekçi ve sonuç verecek hiç bir ciddî yönü yoktur.

— Seçimi bakalım kim kazanacak?..

— Şu parti mi kazanacak, bu parti mi kazanacak?..

Bütün bunlar ne Türkiye'yi, ne de Türkiye'deki demokrasinin demokrasi değil bir göz boyama olduğunu bilmeyenlerin saf sorularıdır.

Türkiye'de seçimi yine sosyal yapının kendisi kazanacaktır. Ve bu yapı değişmediği sürece hep bu yapı kazanacaktır.

Hayır kazanmayacak mı diyorsunuz? Altı hafta sonra görürsünüz kimin kazandığını.

«Akşam», 29 Ağustos 1969

POLİTİKACI HER ŞEYDEN ÖNCE AVANTASINI DÜŞÜNÜR

Geri ülkelerde uzmanlara mı daha çok ihtiyaç vardır, yoksa politikacılara mı?

Uzman bilimselliğin gerekleri içinde doğruya dönük olan kişidir. Uzmanın ortaya koyduğu çözümlerin gerisinde kendisine pay çıkarma hesabı yatmaz. Uzman kendi alanında en yetkili, en yetenekli ve en tutarlı olma sorumluluğunu taşıyan insandır.

Politikacının bilimsellikle uzaktan yakından bir ilişkisi yoktur. Politikacının her sözünde «İlle de başa ben geçeyim» tepinmesi yatar. Politikacının hiç bir alanda yetki, yetenek veya tutarlık kaygusu olamaz.

Örneğin İnönü, 1961 seçimlerinde Milliyet gazetesinde yayınlanan sorulu-cevaplı bir açıklamasında,

— Türkiye'de toprak ağalığı yoktur -diyordu.

Bu konu ile ilgili hiç bir uzman bunu bu kadar fütursuz söyleyemezdi.

1969 yılında ise İnönü'nün Genel Sekreteri Ecevit,

— Cumhuriyet Doğu'daki feodaliteyi temizleyememiştir... -diye demeç vermektedir.

Çünkü politikacı için feodalite hiç de önemli değildir aslında. Önemli olan «Feodalite yoktur» derse mi daha çok oy alacağı, «Var» derse mi daha çok oy alacağıdır.

Uzmanlar böyle ard niyetli hesapların peşinde değillerdir.

Ne çare ki, devlet uzmanların değil, politikacıların; politikacılar kendi çıkarlarının, çıkarlar da egemen sınıfların kontrolu altındadır. Bu çıkarlara karşı olduklarını söyleyen kişiler dahi, atar tutar, fakat bir yerde bu çıkarları ayakta tutan çerçeveleri savunurlar. Çerçeve ile öz arasındaki bütünlüğü görmezlikten gelir ve çerçeveyi değiştirmeden özü değiştirmenin mümkün olabileceğini ilân ederek, statükoya toz kondurmamaya çalışırlar. Çünkü kendilerinin de bütün kazancı bu statükodadır.

Şimdi bu çerçeve ile bu özün bir bütün olduğunu ve birini muhafaza ederken ötekini değiştirmenin mümkün olmayacağını ve bunu mümkünmüş gibi göstermenin tam bir oyalama ve kandırmaca sayılacağını ispat etmek gerekmektedir.

Ve bunun ispatı gayet kolaydır. Biz özü değişme iddiasında olan siyasî örgütler dahi, o özü meydana getiren sosyal yapının imkânlarına ve bu imkânları ellerinde tutan kişilere dayanmaktadırlar.

Feodaliteye karşı olduklarını söyleyenlerin siyasî yardımcılarının başında yine feodaller gelmektedir. Çünkü bunların imkân ve gelirlerinden yoksun olan bir siyasî örgüt, seçime girmek için bütün ilçeleriyle birlikte on beş ildeki parti binalarının kirasını bile ödeyememektedir.

Feodallerin aferistlerin ve bölge zenginlerinin desteğiyle bu özü değiştirmeye dönük bir mücadele yapıyormuş gibi görünmek, hiç bir şeyi gerçekten değiştirme endişesi taşımadan, politikacılıktan gelen kazancı sürdürüp götürme niyetlerine dayanmaktadır.

Bir politikacı için en önde gelen dava sosyal yapının değişip değişmemesi değil, kendi politika kazancıyle itibarının devam etmesidir.

Bunu sağlamak için plaj simsarlarıyle de işbirliği yapabilirler, göl sahipleriyle de, köy sahipleriyle de...

Türkiye'de bir düzen değişikliği edebiyatı vardır.

Bu değişikliği de politikacı kendisi yapacağı iddiasındadır. Bunun için de şu şartı ileri koşmaktadır:

— Bana oy verin...

Politikacı gerektiği kadar oy alamazsa düzen değişikliği olmayacaktır. Ama, politikacı gerektiği kadar oy alamasa da kendisi politikadan geçinmeye devam edecek kadar oy alacaktır. Yâni politikacı için «düzeni değiştirme vaadi» mevcut imkânları kaybetmeden daha aşamalı imkânlara yanaşma vaadidir. Ve gerçekte mevcut imkânlar da hiç fena değildir politikacı için...

Böylece mesele altmış altıya bağlanmış olmaktadır. Özü mü değiştirmek istiyorsunuz? Politikacı başta olmak şartıyle değişirse kabul... Ama özü değiştireceğim derken politikacımn mevcut düzen içindeki imkânını da bozmaya kalkarsanız, e yani halt edersiniz. Onun için politikacı kendisinin hayat garantisi olan mevcut çerçeveye asla dokunmadan özü değiştirme konusunda konuşabilir..

Ama derseniz ki,

— Bu çerçeve kaldığı sürece bu öz değişemez.

O zaman içinden,

— Değişmezse değişmez bana ne! -diyecektir.

Gerçek bir devrimci bir bütün olan statükonun kendi çıkarma uyan bir parçasını muhafaza etmeye kalkarak, diğer yarısını değiştirmekten yana görünme oyununa katiyen devrimcilik olarak bakamaz.

Çerçeve ve öz bir bütündür. Ve aslında mevcut düzenden çıkar sağlayan politikacı da, hangi havalarda görünürse görünsün bu bütünün yapışık bir parçasıdır. Siyasî partiler iktidarda veya muhalefette olarak görünürler, ama gerçekte Parlamentoya girdikleri an Parlamento iktidarını oranlarına göre ortaklaşa paylaşmakta ve bundan para almaktadırlar. Onun için de bu kazancı yükseltmeye dönük değişikliklere evet, kaybetmeye dönük değişikliklere hayır diyeceklerdir. Ve kendilerine bugünkü kadar da bir çıkar sağlamayan hiç bir devrimciliğe sahip çıkmayacaklardır.

Şimdi burada politikacıları bir kenara bırakıp uzmanlara bakmak gerekir.

Uzman, kendi çıkar hesabı içinde değildir. Mevcut çerçeve içinde politikacının avantasını bozmadan sosyal yapıyı değiştirmek mümkün müdür, değil midir? Bilimsel bir sorudur bu.

Uzmanlar hayır diyorlarsa, olaylar da bu çerçeve içinde hiç bir değişikliğin olmayacağım ispat ediyorsa ne yapacağız?

Artık politikacılar tam bu köşeye sıkışmak üzeredirler... Şunu değiştireceğiz, bunu değiştireceğiz, diye gargara yaparak sadece kendi hayat standartlarını değiştirmiş olan politikacıların altına bilimsel bir yekûn çizgisi çekme zamanı yaklaşmaktadır... Ağa vardı yoktu; ağalarla elele verip oy alacak, sonra değiştireceğiz ağalığı, falan filan...

Bu seçimlerin sonunda politikacılar ya gerçekten değiştirirler feodaliteyi, ya değiştirmez veya değiştiremezler... O zaman hiç bir şey değişmediği halde yine açıktan dört sene para almaya devam edeceklerdir... Ve o zaman çerçeveyle özün bir bütün olduğu ve bunun bir parçasını muhafaza eder bir parçasını değiştirmeye kalkmanın, bunun mümkün olabileceğini ilân etmenin bir aldatmacadan başka bir şey olmadığı daha net, daha aydınlık, daha siyah - beyaz halinde çıkacaktır ortaya...

«Akşam», 28 Ağustos 1969

ADAY OLMAK MI, HAYDİ EFENDİM

Türkiye'de insanlar bir defa milletvekili olanın bir daha kolay kolay bu işten vazgeçmeyeceğine öyle inanmışlar ki seçimlerde adaylığımı koymayacağımı söylediğim zaman şaka ediyorum sanıyorlar.

Oysa ben bunu daha partinin olağanüstü kongresinde haber verdim. Parti yöneticileri hakkındaki görüşlerimi en açık şekilde belirttim ve gücümün yettiğince partiye ait çalışmalarımın, bu yöneticiler başta bulunduğu sürece aynı dinamizmi gösteremeyeceğini söyledim.

Olağanüstü kongre kendi sorumluluğu içinde kararını verdi. Yöneticilerde gerekli değişikliği yapmadı. Partinin en yüksek organına elbette saygım vardır. Ama bir yazar olarak kendi görüş ve inanışlarıma da saygım vardır.

Özellikle geri kalmış ülkelerde, kongrelerin delege gruplarıyle kulislerini etkisi altında göremediği, bilmediği hatta anlayamadığı birçok gerçekleri yazarların çok daha önceden görüp söylemiş olduğu yakın tarihimizde fazlasıyle ispatlıdır.

Benim hiç bir siyasî ihtirasım yoktur, ama yazarlık titizliğim vardır. Alabildiğine çarpıldığını gördüğüm bir gidişe sonuna kadar öyle kolay kolay sürüklenmem. Aklımın erdiği, dilimin döndüğü kadar önce nezaketle, o yetmezse dozu artan bir kresendoy-

la üstüme düşen uyarmaları yapmakla yetinirim. Sonra zaman geçer, olaylar kimin haklı olduğunu gösterir.

Nasıl olsa hapis tehdidi altındadır, milletvekili olmak için birçok şeye göz yummak zorundadır hesapları benim için yanlış hesaplardır. Babıâli'de de:

— Nasıl olsa yazarlıktan başka geçimi yoktur, istediğimize uymak zorundadır... -tahminlerinin ne kadar ters çıktığını meslektaşlar bilirler.

Ben onun bunun kapıtlığını yapmak için gazeteci olmadım ki... Tam tersine onun bunun gölgesinde yaşamayayım diye gazeteci oldum. Beni yakından tanımayanlar, kişisel ilişkilerde kimseyi fazla yormamak için takındığım çocuksu görünüşe aldanırlar. Ve bir süre beni diledikleri gibi kullanacakları gafletine düşerler. Kullanılmak istenen kişiler ise daima onları kullanmak isteyenlerden daha etken kişilerdir. Kendisinden daha etken olanı kullanmaya çalışma kurnazlığı ham bir kurnazlıktır. O kişi kolayca kullanılacak ölçüde biri olsa zaten önüne gelen ondan yararlanma ihtiyacım duymazdı.

Kaldı ki büyük dava yolculuklarında kullanma yoktur, dayanışma vardır. Bu dayanışmayı yaratmayanlar bu davaların yöneticileri olamazlar. Bir süre bir şey oldukları vehmiyle orada burada dolaşır, sonra yine geldikleri meçhulün içinde kaybolurlar.

Dört yıllık parlamento hayatında vaktiyle uzaktan seyrettiğim şeyleri içinden yaşadım. Milletvekilliğinin zaman öldürmeye para ödenen bir meslek olduğunu şahsımda denedim. Zaman öldürerek para kazanma alışkanlığım olmadığı için çok ters geldi bana bu garip meslek.

Ben milletvekili olamadıkları zaman ne yapacaklarını, nasıl geçineceklerini şaşıranlardan ve protokol itibarı kaybolunca itibar bulamayanlardan da değilim şükür.

Milletvekilliği yazarlığıma bir şey katmadı. Hatta galiba yazarlık milletvekilliğimi bir hayli ödemek zorunda kaldı.

Ama mahkemelerini varmış. Mahkemelerimin olmadığı zamanı hiç hatırlamıyorum gazetecilik hayatımda. Mecliste ikide bir,

— Dokunulmazlığın olmasa seni simdi tıkardık içeri.. -diye siyasî terbiye dışı ne kadar geğirme varsa dinlemek zorunda kaldım.

Günde dört öğün,

— Dokunulmazlığına güveniyorsun değil mi? -çıkışları yapıldı durdu.

Bunları söyleyenler şimdi seçilmek için ana avrat birbirlerine sövmekle meşguldürler. Onlardan bir kısmı ellerini oğuştura oğuştura Meclis'in çay-kahve içilen kulislerinde yeniden dedikodu yapmaya giderken, ben de mahkemelerin yolunu tutacağım.

Çok kimse,

— Enayi misin yahu, kim anlayacak senin bu davranışım, içeri girersen yazık olmaz mı, hayat bir defa yaşanır, boşver gerisini -diye öğütler veriyorlar.

Fazla açıkgöz olmak kadar çirkin bir şey bilmiyorum dünyada. En iğrendiğim şey de art niyetli hesaplar ve kulislerle uğraşmaktır. Türkiye'nin korkunç bir çöküntüye düşmüş olan siyasî ortamı her şeyi yozlaştırmakta, bütün cılız karakterleri büsbütün yok etmekte, en kutsal davaları dahi bir dümen-

cilik oyunu haline getirmekte... Bunların içinde gırtlaklarına kadar bata bata yüzenler, bir marifet yaptıklarını sanıyor ve inanıyorlar zekâlarının dehşetine...

Muhalifi de, muvafığı da aynı Parlamento iktidarını bölüşmekten pay alıyor. Bu payı kaçırmamak için yapmayacakları hile, söylemeyecekleri yalan yok... Beylik tekerlemeler, iliklere işlemiş bir aşağılık duygusunun yarattığı böbürlenmeler, kısırlaşmış kafalar ve alev alev yanan ihtiraslar...

Bir yazarın işi nedir böyle bir gayya kuyusunda... Dört yıl önce yeni bir akımın bunu biraz değiştirebileceğini ümit ediyordum. Oysa gayya kuyusu akımı değiştirdi. Onu da bir kemik üstüne atlayıp birbirleriyle sövüşme yarışı haline getirdi. Pratik açıdan hiç bir partinin ötekinden en küçük bir farkı kalmadı. Hepsinde aynı tezvir, aynı kulis, aynı samimiyetsizlik...

Hangisini seçerseniz seçiniz... Göreceğiniz şey şimdiye kadar gördüklerinizden değişik olmayacaktır...

Ama Türkiye... Türkiye bütün bunlara rağmen yine de değişecektir...

«Akşam», 9 Ağustos 1969

NUTUKLA TÜRKİYE KURTULSA ÇOKTAAAAAN KURTULURDUK

Türkiye'de seçimlere karşı geniş bir ilgisizlik göze çarpmaktadır. Ne partilerin mitingleri, ne politikacıların radyo konuşmaları gazetelerde dahi önemli bir yankı uyandırmamaktadır.

Bunun baş nedeni seçim sonuçlarının beş aşağı beş yukarı peşin peşin bilinmesi ve bu sonuçların çoğunluğun eğilimiyle değil, çoğunluğun içinde tutsak olduğu sosyal yapının etkisiyle şekillendiğinin sezilmiş olmasıdır.

Ayrıca politikacılara karşı genel bir antipati salgım yoğunlaştıkça yoğunlaşmaktadır. Türkiye'de politikacı kendi çıkarı için her türlü düzenbazlığı kolayca yapabilecek, kaypak, uğursuz, ikiyüzlü, tıynetsiz bir tip olarak yerleşmiştir herkesin kafasına...

Ve yine seçimlerin Türkiye'nin yaşantısında herhangi bir değişiklik yaratmadığı da geçen yılların tecrübesiyle anlaşılmıştır.

1950'den bu yana olduğu gibi önümüzdeki pazar günü de yine sandıktan toprak ağalarının, aracıların, tefecilerin, komisyoncuların ve Amerikan siyasetinin sözcüleri çıkacaktır. Bu sonucu değiştirebilmek bu güçlerle donatılmış bir Ortaçağ zindanının içinde tutsak olan oy çoğunluğunun iradesini fersah fersah aşmaktadır.

İki buçuk milyon köylü kadın seçmen bir tek siyasî partinin dahi adını bulup söyleyememektedir. Yirmi milyon alfabesiz ağaların, tefecilerin ve hoca kılığındaki parti ajanlarının yaratmakta olduğu zırhh havayı delip geçecek yetenekten yoksundur. Bunların bütün ömürleri onların karşısında el pençe divan durmak ve onların bir dediklerini iki etmemekle donup taşlaşmıştır.

Feodalite artıkları temizlenmedikçe, iktisadî şartlar değiştirilmedikçe bu taşlaşmanın çözülmesi ve içinde manen maddeten tutsak olduğu sosyal yapıya karşı çıkması mümkün değildir.

Önümüzdeki pazar günü yapılacak seçimler bunu bir kere daha doğrulamaktan başka hiç bir işe yaramayacaktır.

Türkiye, çok derin ve karanlık bir kuyunun dibine tıkılmış 20. yüzyılın en geri ülkelerinden biridir. Yıllar ve yıllar kimse bu kuyunun dibinden kıpırdayıp başım dışarıya çıkartacak bir imkân bulamasın diye akla hayale gelmedik şeyler yapılmıştır.

Düşünün ki daha beş yıl önce kırmızı lamba altında gitar çalan ve kırmızı ceket giyen cazcılar komünist diye yakalanıp tutuklanmaktaydı... Hukuk uygulayıcıları kendi bilgisizliklerinden dahi habersiz bir körlük içindeydiler. Mustafa Kemal ile Lenin'i kıyaslayan ortaokul çocuklarını zindana tıkmayı vatanperverlik sanıyorlardı. Ne dünyadan, ne Türkiye'den, ne Türkiye'nin içine düşürüldüğü emperyalist tuzaklardan haberleri vardı. Kime hizmet ettiklerinin dahi bilincine varmamışlardı. Soygun çevrelerinin ortaya yaydıkları sloganları farkına varmadan benimsemişler ve aslı faslı olmayan köksüz

değer yargılarıyla şartlanmışlardı. Bir robot gibi soyguncu sınıfların çıkarlarını vatanperverlik adına koruyup duruyorlardı.

Böylesine karanlık bir kuyunun dibinde sahte bir demokrasi oyunu oynanıyor ve Mustafa Kemal' in getirmeye çalıştığı bir avuç ışık da demokrasi sözcüğünün arkasına gizletilen bir karşıdevrim hareketiyle güngünden karartılıyordu...

Feodaliteyle tefeci ve komisyoncu itibarlarını alabildiğine yitirmişlerdir. Sol kanatsız bir kuyu dibi demokrasisi gerçekten demokrasi zannediliyordu.

Yavaş yavaş bütün bu gerçekler anlaşılır hâle gelmeye başlamıştır. Bu yüzden partiler de, politikacılar da itibarlarını alabildiğine yitirmişlerdir.

Seçimlerin hiç bir yenilik getiremeyeceği, hiç bir şeyi değiştiremeyeceği dank dank kafalara vurmaya başlamıştır.

Bütün partilerin liste başlarını yine ağalar, tefeciler, haramzade takımının dişlileri tutmuştur...

Önseçimlerde oy pazarlıkları yapılmış, binlikler basılmış, seçim şansları garanti altına alınmıştır...

Örneğin Adıyaman'da halk hangi partiye oy verirse versin Meclise mutlaka bir toprak ağasını göndermek çıkmazı karşısındadır. Mevcut sosyal yapının etken güçleri, seçimlerde de etkenliklerinin silindirleri üzerinde binbir dümen ve yalanla kapatıvermektedirler siyaset alanını...

Parlamento iktidarından alınacak pay oranını yükseltmek için politikacılar arasındaki yarış, Türkiye'nin gerçek sorunlarının çok dışında ve er geç ne kadar havada ve köksüz olduğu ortaya çıkmaya mahkûm bir yarıştır...

Bu bugün henüz anlaşılma yolundadır... Yarın çok daha iyi anlaşılmış olacaktır.. Ve Türkiye'yi gerçekten kurtarmaya yetecek bir zamanın nasıl bir tuzak içinde çarçur edilmiş olduğu büsbütün sırıtacak, büsbütün sırıtacak, büsbütün sırıtacaktır...

«Akşam» 7 Ekim 1969

OYUN İÇİNDEKİ OYUN

Bir sosyalist değişim için; Parlamentodan yararlanmaya çalışmak başka şeydir, ille de Parlamentoya girmek için sosyalistçe bir edebiyattan yararlanmaya çalışmak başka şeydir.

Birincisinden amaç sosyalist bir değişim, Parlamento ise bunun için gerekli bir birikimi sağlamaya yarayan yan araçlardan biridir.

İkincisinde ise amaç sadece Parlamentoya girmek, sosyalistçe bir edebiyat ise bunun için göz boyamaya yarayan bir araçtır...

1965'de sosyalist akımın ülkücüleri birinci hedefe doğru yola çıkmışlardı. 1969'da ise partilerdeki beleşçi sinekleri amacı araç, aracı amaç olarak değiştiriverdiler.

Parti sözcülerini dinleyin... Hepsi vaktiyle sosyalistlerin ortaya koymaya çalıştıkları gerçekleri oy almak için dillerine peleseng etmişlerdir... Hemen hepsi iç ve dış sömürüden şikâyet etmekte, bu sömürüyü ancak kendilerinin durduracağını iddia etmekte ve oy istemektedirler..

Belirli bir birikimi yozlaştırma eylemi derler buna... 1961'de hiç biri «sömürü» sözcüğünü ağzına bile almıyordu... Bu gerçek toplumca benimsendiği an, hepsi birden oy avında ökse olarak kullanmaya başladılar bunu. Böylece hiç bir şeyi değiştirmeden sözünü etmek devri başladı...

Yarın yine ağa, tefeci, aracı, yabancı şirket ajanı çıkacaktır sandıktan...

Ve sömürüye karşı olduklarını söyleyerek oy isteyenler,

— Ne yapalım, dört yıl daha bekleyeceğiz.. -diyeceklerdir.

Bu arada sömürü edebiyatıyla sağlanan milletvekilliği maaşlarını da cebe indirmeye devam edeceklerdir. Üstelik ileri görünme cakası da yanlarına kâr kalacaktır...

Yozlaşmış Şark kurnazlığının yeni bir gösterisinden başka bir şey değildir bu...

Hiç bir şeyi değiştirmeden, değişimden yana görünerek statükodan pay almaya kalkmak derler buna... Uzun ömürlü bir oyun değildir ama yine de kısa vadede politikacı ekmeğine epey yağ sürer.

Önümüzdeki hafta içinde düzen değişikliği nutuklarıyle oy toplama sevdasına düşenlere soracağız.

— Hani ne oldu düzen değişikliği?.. -diye.

— Dört yıl daha bekleyin, şimdilik biz seçildik ya yetmez mi bu kadarı? -diyecekler...

Dört yıl sonra yine hiç bir şey değişmeyecek ve yine soracağız:

— Ne oldu düzen değişikliği?

— Eee dört yıl daha bekleyeceksiniz, şimdilik yine bizim seçilmiş olmamızla yetinin...

Bu dubarayı kimi bugünden görmektedir. Kimi daha sonra görecektir.

Bazen kendi kendime hayalî karikatürler çiziyorum. 2001 yılının seçimleri... «Oy verin de düzeni değiştirelim» diyenlerin ak sakalları göbeklerine kadar uzamış... Ve hâlâ nutuk söylüyorlar:

— Halka iniyoruz... Oyunuzu verirseniz düzeni değiştireceğiz...

Bir ömür milletvekilliğinde kalarak yine de devrimci nutuklarla oy toplamamn faziletini hepsinin ak sakallarını okşayarak kutlamak gerekir.

Bugünkü sosyal yapımn içinde tutsak olan halk yığınları bu sosyal yapıyı değiştirecek irade gücüne sahip değillerdir.. Bir zindanın içindeki mahkûmlara, zindanı yık da seni kurtarayım, demekle, bugünkü halk kütlelerine oyunu bana ver de seni kurtarayım demek arasında hiç bir fark yoktur... Oyunu veremez. Bağhdır, bağımlıdır, ipnotize edilmişçesine şartlıdır, egemen sınıflardan inen değer yargılarıyle zincirlidir...

Yarınki seçimler bunu bir kere daha ispat edecektir...

Bunun böyle olduğunu bile bile,

— Ver oyunu da düzeni değiştireyim –demek, düzeni değiştirmeye değil, milletvekilliğini kurtarmaya yarar sadece..

Çünkü zaten oy mekanizmasını tespit eden Seçim Kanunuyle, Partiler Kanunu da yine sosyal yapının birer parçasıdır.

Bu oyun içindeki oyun gitgide daha açığa çıkacaktır... Türkiye'deki sahte demokrasinin ıcığı cıcığı ortaya dökülecektir... Feodal kalıntılarının devam ettiği, sermaye birikimiyle fikir özgürlüğünün bulunmadığı bir düzende burjuva demokrasisinin yeşeremeyeceği, demokrasi sözcüğü arkasında yürütülen hokkabazlığın bir karşıdevrim hareketinden başka bir şey olmadığı kafalara iyice dank edecektir.

Bizim bütün günahımız bunu ilk yozlaşmayı

görür görmez ortaya koymaya çalışmış olmaktır. Biz milletvekilliğimi bir araç olarak düşünmüştük. Milletvekilliği bir amaç oluverdi.

Amaçlarla araçlar yer değiştirince devrimcilik de oportünizmle yer değiştirir.

Devrimcilik paravanası arkasına saklanan oportünizm ile gericilik paravanası arkasına saklanan oportünizm arasında ise fazla bir fark yoktur. İkisi de bir yerde statükodan yanadır ve ikisi de statükodan pay alarak geçinir...

Yarın akşam Türkiye'de yine hiç bir şey değişmeyecek, ama devrimciliğin arkasına yatmış olan oportünistler statükodan pay almaya devam edeceklerdir...

«Akşam», 11 Ekim 1969

BU ÇOKTAN BİLDİĞİMİZ BİR SONUÇTU

Sabaha karşı saat üç sularında T.R.T. parti liderlerinin seçime geçilmeden önce verdikleri seçim sonuçlarına ilişkin demeçlerini yayınladı.

B.P. Genel Başkanı en az 40 milletvekili çıkaracaklarını, bir koalisyon kabinesi kurulmasının muhakkak olduğunu, kendilerinin de koalisyonda yer alacaklarını söylüyordu.

M.P. en az 56 milletvekili çıkaracaklarını iddia ediyordu.

Y.T.P. lideri de 40'ın üstünde milletvekili çıkaracaklarını tahmin ediyor, bir koalisyon olacağını ve kendilerinin de koalisyona gireceklerini haber veriyordu.

İsmet Paşa ise iktidara geleceklerini söylüyordu.

Bütün bu politikacıların Türkiye'nin sosyal yapısından uzaktan yakından haberleri yoktu. Böylesine geri, ortaçağ kalıntısı feodal bir sosyal bünye içinde nutuk söyleyerek iktidarı değiştirmenin mümkün olacağını sanacak kadar Türkiye'nin tabanındaki gerçeklerden habersizdiler.

Vaktiyle C.H.P. bu sosyal yapıya değil de, valilerle jandarmaya dayandığı için devrilmişti. Bu yüzden de Türkiye'de seçimlerle iktidarların değişebileceği kanısı uyanmıştı. Oysa kazın ayağı öyle değildi.

Ağaları, tefecileri, aracıları tutan, cami yaptırma dernekleriyle Kur'an kurslarını avucu içine alan ve bu yollardan para dağıtma mekanizmasını çalıştırabilen bir siyasî örgütü, hele iktidardaysa devirebilmenin imkânı ihtimali yoktu.

Ne Bayar'm demeci, ne Bayar'ı kuyudan çıkarma çabasının hesabı bu gerçeği değiştiremezdi. Hatta Menderes dirilse ve Demirel'in karşısına dikilse bir defa bu örgütün dışına düşmüş olduğu için o dahi herhangi geçerli bir başarı sağlayamazdı.

Menderes de vaktiyle Türkiye'nin bu yapısını sezmiş bir politikacıydı.

Odunu göstersem mebus yaparım demesi de bundandı.

Demirel ise bunun böyle olduğunu bilinçli ve matematik olarak biliyordu.

Bunu bilmiyen başta İnönü ve Ecevit ile bütün öteki havalarda gezen politikacılardı.

Bu statüko Demirel yüz yıl iktidarda kalsa yüz yılın sonunda çoğalan nüfus oranında bir de artış sağlıyarak yine seçilir. Bundan hiç kuşkunuz olmasın.

Eski büyük emperyalist ülkelerin uzmanlarıyle konuştuğumuz zaman onlar de feodal bünyeli geri ülkelerde seçimin bir fasarya olduğunu, kabile şeflerini elde etmekle istenilen sonucun kolayca alınabileceğini söylemişlerdi.

Bizde ise politikacılar kendi çevreleriyle şehirdeki akımlara bakmanın aldanışı içindeydiler. Seçimin kaderini tayin eden köylü kütlelerinin işe hangi sosyal yapının içinde tutsak ve şartlanmış olduğunu kestiremiyor, bir iki nutukla bu yapıyı kırabilecekle-

rini sanıyorlardı. Ve pek safça iddialarda bulunuyor, büyük uyanmalardan, tabana dayanmaktan, düzeni değiştirmekten söz açıyorlardı.

Elli yıl önce bu konularda yazılmış kitapları okusalar ne kadar fıkara bir hayal içinde olduklarını anlayacaklardı. Ama hiç birinde o kitapları yazanların sosyoloji kültürü ve toplumsal analiz dehası yoktu. Nutuk söylemeyi her şey için yeterli sanıyor ve bir avuç kalabalık görünce baş dönmesinden kurtulamıyorlardı.

Ve biz,

— Demirel bu yavru seçim kuzularım daha çok suya götürüp susuz getirir... –diye yazıyorduk.

Demirel yıkılmasına yıkılır. Nasıl yıkılır bilir misiniz? Toprak reformundan, tefeciliğe son vereceğinden söz açarsa yıkılır.

Demirel de bunu bildiği için, «toprak işleyenin değil, sahibinindir...» diye girmiştir kampanyaya ve tefeciliğe de «Teşkilâtlanmamış kredi piyasası» adını takmıştır.

Bütün bunlardan sonra bir de «Hont» sistemi vardır Türkiye'de.. Vatandaşlar bunun ne olduğunu bilememektedirler. Hont bir Belçikalı matematikçiydi. Belçika'nın yeni kurulduğu yıllarda küçük partilerin tasfiyesini sağlamak için karmaşık bir seçim sistemi icat etmişti.

Oy kullanan vatandaşlar bu sisteme göre, oylarının nasıl değerleneceğinden bile habersizdiler ve liderler dahi pek farkında değillerdi bu sistemin nasıl bir sonuç sağlayacağından. Ama Demirel de, Bilgiç de adamakıllı iyi biliyorlardı sonucun böyle olacağını...

Şimdi gelelim bir başka görünmeyen gerçeğe.

Seçimler Türkiye'deki gerçek akım potansiyellerini yansıtmamıştır.

Şehirlerde oya katılma oranı çok düşük olmuştur.

Gerçek potansiyelin Parlamentoya yansımamış olması Parlamento dışında yeni problemler doğurabilir.

Unutmamak gerekir ki feodal bünyeli toplumlarda oy sayısı gerçek değişim potansiyellerini yansıtmaz. Dinamik güçleri göstermez ve sadece statükonun hacmini koyar ortaya.

Ve enflasyonlarla deflasyonlar birbirini izlemeye başlarsa, hangi zıplamalarla toplum bünyesinin başka bir platformda yeniden nasıl biçimleneceğini kimse kestiremez.

Muhalefet liderlerinin, Türkiye'den ne kadar habersiz oldukları tabak gibi kondu önümüze. Demirel ise, sadece statik bünyeyi biliyor. Ona bel bağlıyor. Büyük hatadır. Dinamik gelişim arzusunun elektriğini dengeleyemezse bilmiyoruz bu başarısının sonucu nasıl noktalanır?

«Akşam», 14 Ekim 1969

DEMOKRASİ DEĞİL DALAVEREDİR BU

Son seçimlerle Türkiye'deki sahte demokrasinin gerçek iskeleti umacı bir geminin enkazı gibi su altından su üstüne iyiden iyiye çıkmıştır. AP'nin 34 milyonluk bir ülkede 4 milyon oyla millî iradeyi temsil ettiği iddiası sadece havagazıdır.

15 milyonluk seçmen kitlesinin yüzde 73'ü AP'ye oy kullanmamıştır. Böylesine azınlıkta olan AP yine de çoğunluğu temsil ettiği iddiasıyle Türkiye'nin kaderine hâkim bir durumda bulunmaktadır.

Vazgeçtik sadece AP'yi, AP oylarına CHP oylarını eklediğimiz zaman dahi her iki partinin oy toplamı 6,5 milyonu geçmemektedir. Yani her iki parti bir arada dahi 15 milyonluk seçmen kütlesinin yarısını bile temsil edememektedir. Buna rağmen bu partilerden biri iktidar partisi, öteki de ana muhalefet partisi olmuşlardır. Ve her ikisi de millî irade edebiyatı döktürmektedirler. Asıl millî iradeyi ise seçmen kütlesi içinde en büyük dilimi teşkil eden 5 milyon oya katılmamış seçmen temsil etmektedir.

Büyük kentlerde oya katılmayanların oram yüzde 70'e kadar varmaktadır.

Yani seçmen kütlesi içindeki en büyük dilim sahte demokrasinin gerçek iskeletini görmüs ve ona karşı pasif bir direnmeye geçmiştir.

Yine son seçimlerle bir kere daha anlaşılmıştır

ki, AP'nin 4 milyon oyunu ağalar, tefeciler, aracılar, yani Ortaçağdan kalma feodalite artığı yapımın bekçileri kontrol etmektedir. Bunların bütün oy güçleri 4 milyonluk bir dilimdir. Her ne kadar öteki partilerin ön seçimlerini aynı yapının bekçileri oy pazarlıklarıyle kendilerine göre biçimlendirmişlerse de asıl büyük ağırlık 4 milyonluk dilimdedir.

Ne çare ki 15 milyonluk seçmen kütlesine oranla bu büyük dilimler seçim kanunlarındaki oyunlarla çeşitli boyutlarda yansımaktadır, Parlamento'ya.

Örneğin, AP 4 milyon oyu ile Ulusal Artık sisteminde 212 sandalye, çoğunluk sisteminde ise 415 sandalye kazanacaktı.

Oy hep aynı oydur. Ancak seçim kanunundaki bir değişiklik bu aynı oyu alabildiğine kısaltıp, alabildiğine uzatmaktadır. Ve bu millî irade olmaktadır. Gerçekte ise bu millî irade değil, millî irade adı altında bir politikacı hokkabazlığıdır. Ve seçmen kütlesinin en büyük dilimi olan beş milyon seçmen oy kullanmayarak bu hokkabazlıkları protesto etmektedir.

Gerçek şudur ki bir avuç ağa, tefeci ve aracı kontrol edebildikleri 4 milyonluk bir azınlık oyu ile millî irade olup ortaya çıkmaktadırlar ve her ihtimale karşı önseçimlerdeki oyunlarla öteki partilerin seçim listelerini de gözaltında bulundurmaktadırlar. 5 milyon seçmen bunu sezmiş ve kime oy verirse versin, hiç bir şeyin değişmeyeceğini görmüştür ve onun için de gayet bilinçli olarak sandık başına gitmemiştir.

Türkiye'de nüfus boyuna arttığı halde seçimlere katılma oranı boyuna düşmektedir.

Seçimlerin aslında bir ağa, tefeci, aracı örgütlenmesinin numarası olduğu bütün ayrmtılarıyle anlaşılmaktadır... Politikacılar bu numaranın çığırtkanlığından pay alan ve matematik olarak millî iradeyi asla temsil etmeyen bir demagoglar çetesidir. Hepsi de azınlıkta oldukları halde çoğunlukta görünme aldatmacası için, çeşitli «Mevzuat» manevraları çevirmektedirler. Bunun ise gerçek bir demokrasi ile uzaktan yakından ilişkisi yoktur. Bu bir şark hileciliğidir. Demokrasi ve millî irade sözcülerini azınlık çıkarına kullanma dalaveresidir. 25 yıldan beri bir türlü çakılmayan bu dalavere nihayet gün ışığına kavuşmuştur.

Seçmen kütlesinin yüzde 73'ünün karşı olduğu bir parti yüzde 27.40 bir oy oranıyla millî irade temsilcisi olarak arzı endam etmektedir. Bu orana CHP' nin oranını eklediğimiz zaman dahi her ikisi yine de çoğunluğun temsilcisi olamamaktadırlar.

Toplamı dahi azınlıkta kalan iki büyük partinin çoğunluğu yahut millî iradeyi temsil ettiği iddiası ise, değil az çok aklı başında kişileri, zekice ev kedilerinin dahi yutacağı bir dolma değildir...

Örgütlü olan bir azınlık, örgütlü olmayan bir çoğunluğa karşı iradesini dikte etmeye kalkmaktadır.

Buna karşı örgütlü olmayan ve asıl millî iradenin kendisi olan çoğunluk ne yapacaktır? Partiler ve Seçim Kanunu her türlü örgütlenmeyi zenginlerin hegemonyası altında tutmaktadır... Liste başlarına daima parası olanlar getirilmektedir.

Böyle bir çıkmaz önünde çoğunluk ister istemez toplumun çok daha etken ve örgütlü başka kuruluş-

larıyle işbirliği yapmaya doğru kayacaktır. Çünkü bugünkü koşullar altındaki Makyavelist dolaplar daima azınlığın iradesini hâkim kılmakta ve gerçek millî iradenin ortaya çıkmasını, ağayı, tefeciyi, aracıyı, satılmışı, aşınmışı, yalancıyı, dolandırıcıyı, talancıyı süpürmesini engellemektedir... Seçim rakamları ortadadır ve bunu başka türlü değerlendirmenin imkânı yoktur.

«Akşam», 18 Ekim 1969

SEVSİNLER DEVRİMCİLİKLE İLERİCİLİĞİN BÖYLESİNİ

Türkiye'nin gitgide köklü bir dönüşümün arifesine yaklaşmakta olduğunu gören sözde devrimcilerle, sözde ilericilerde bir panik başlamıştır. Bunlar mevcut düzenin bütün imkânlarından en çok yarar sağladıkları halde devrimcilikle ilericiliğin cakasını da giyinmek ve mevcut düzende bu cakayı da şakırdatarak pâyelenmek kurnazlığındaki kişilerdir. Gerçekte ise kendilerini de kenara itecek herhangi bir değişiklikten ödleri kopmaktadır. Ve böyle bir değişikliğe devrimcilik ve ilericilik sıfatlarını bozmadan karşı çıkmanın yollarını aramaktadırlar.

Ve son çare olarak da bütün oportünistler, bütün statükocular ve bütün demagoglar gibi «Halk» sözcüğüne sarılmaya çalışmaktadırlar. Ve:

— Biz de devrimciyiz, biz de ilericiyiz, biz de köklü değişikliklerden yanayız ama halk henüz böyle bir değişikliği istemiyor, halkı ikna edinceye kadar uğraşacağız ne yapalım... -demeye getirmektedirler.

Bu aslında bütün samimiyetsizliği bir iskelet kafasının dişleri gibi sırıtan bir ekşimiş beyin açıkgözlüğüdür. Çünkü gerçekte bu sahte devrimcilerle sahte ilericiler, mevcut düzenden alabildiğine memnundurlar. Bunu inkâr ettikleri takdirde iddiamızın madde madde ispatı mendil yıkamak kadar kolay

olacaktır bizler için. Ve köklü bir değişiklik kendilerinin ve sülâlelerinin de çıkarlarını bozacak ve bugünkü statükonun kendilerine sağladığı itibarı katiyen kendilerine vermeyecektir. Bunu onlar da bilmektedirler.

27 Mayısın getirdiği Anayasa «yüzde 60» bir çoğunluk tarafından onaylanmıştır. Yani çoğunluk yeni Anayasayı benimsemiştir. Ama 27 Mayısı çoğunluk değil toplumun dinamik bir parçası olan ordu yapmıştır. Çoğunluk böyle bir değişiklikten yana olduğunu sonradan ortaya koyduğu halde bu değişikliği 1945'den 1960'a kadar katıldığı dört seçime rağmen yapamamıştır.

Şayet bizim sahte devrimcilerle, sahte ilericiler 27 Mayıs hareketinden önce de piyasada bugünkü rahatlıklarıyle dolaşabilseler, o harekete de karşı çıkacak,

— Biz de Anayasa değişikliğinden yanayız ama ne yapalım ki halk henüz böyle bir değişikliğin gerekçesini anlamıyor -diyeceklerdi. Ve böylece hem devrimcilikle ilericiliği, hem de mevcut düzeni kurtarmış olacaklardı.

Halk birçok şeyin değişmesini istediği halde sosyal yapının tutsağı olduğu için bu değişikliği toplumun aktif kuvvetleriyle işbirliği yapmadığı sürece gerçekleştiremez. Toplumun aktif kuvvetlerinin halkla olan ittifakını koparmaya çalışmak ve bu kuvvetleri toplumun dışındaymış gibi öne sürmek arslanı pençeleriyle yelesinden ayrı olarak göstermeye uğraşmak demektir.

Statükoya karşı çıkan güçleri birbirinden ayırmak ve,

— Şu gücü kullanmadan statükoyu değiştirmek, bu gücü kullanmadan statükoyu değiştirmek -gibi şartlarla safsata perendebazlığı yapmak, devrimci görünerek tam bir devrim düşmanlığının sinsiliğine bürünmek demektir.

Devrim bir bütündur. Koşullar yerine geldiği zaman birden çıkıverir ortaya. Bir devrim için «Tepeden inme», «Kökten sürme» gibi ayrımlar uydurmaca şeylerdir. Devrimi tolumun içindeki değişime dönük potansiyel meydana getirir. Ve bu potansiyel daima toplumun içindeki en etken olabilecek örgütlerle harekete geçer. Bir devrimde, değişime dönük potansiyel o örgütle değil de, bu örgütle harekete geçsin öğütleri anlamsız sözlerdir. Aynı hedefe karşı çıkış yapan örgütlerden bir tanesinin tepeden inme, ötekinin kökten sürme olduğu ayrımları ise aldatmaca ayrımlardır. Ve hedefi yıkacak güçteki örgütten yana olmayarak, yıkamayacak güçteki örgütten yana olma yani statükoyu muhafaza etme hileciliğine dayanmaktadır.

Halk bugün toprak reformundan yana değil midir? Bir toprak reformu yapılırsa halk buna hayır mı diyecektir? Buna rağmen halk bir türlü toprak reformunu, girip çıktığı kaç seçime rağmen gerçekleştirememektedir.

Halkı sosyal yapının baskı ve şartlandırmasıyle kıskıvrak bağladıktan sonra,

— Değişikliği halktan beklemeye mecburuz... -kolaylıklarına yatarak statükonun bütün nimet ve avantajlarını kana kana emmek ve her türlü köklü bir dönüşüme doğrulan hareketi kösteklemek ve en samimî eleştiri ve araştırıları «demokrasi düşmanlığı»

diye komprador burjuvazisine jurnallamak ve sonra da yine devrimci ve ilerici olmak her halde bizim külâhımızın yutacağı bir zekâvet değildir.

Toprak reformu yapılmadığı ve ihracat arttırılamadığı sürece Anayasa uygulanamıyor demektir. Uygulanmayan Anayasanın nasıl uygulatılacağı yine Anayasada yazılıdır. Anayasanın bu can noktasını görmezlikten gelen bir devrimcilikle ilericilik Yüksekkaldırım'ın yan sokaklarındaki üçkâğıtçılık devrimciliğiyle ilericiliğidir.

Bu tür devrimciliklere ve ilericiliklere kimlerin övgüler düzeceği de gayet seçik şekilde ortaya çıkmaktadır. Daha da çıkacaktır.

Samimî olarak Anayasadan yana mısınız? Toprak reformunu gerçekleştirmeyle ihracatı artırmayı sağlayınız. Sağlayamıyorsanız,

— Ne yapalım halktan yana olduğumuz için sağlayamıyoruz.. -safsatasıyle çıkmayınız karşımıza.

Bu iki öz sorunu çözmeyen, çözemeyen ve çözdürtemeyen hiç kimse halktan yana değildir. Halktan yana olmak için bunları kuru nutuklarla ister görünmek yetmez. Gerçekleşmelerini sağlamak şarttır. Gerçekleştirecek güçten yoksun olmak, halktan yana olma gücünden yoksun olmak demektir. Bunu gerçekleştirecek güç kimde varsa asıl halktan yana olan da odur.

«Akşam», 3 Ağustos 1969

DEVRİMCİLİK VE RENKLİ ÖKSE İMALÂTI

27 Mayıs hareketi olmasa Türkiye'nin ilericileri sadece nutuk söylemek ve yazı yazmakla eski Anayasayı değiştirebilir ve yerine bugünkü Anayasayı koyabilirler miydi?

Ciddî ve objektif bir kafanın buna,

— Evet... -demesi imkânsızdır.

Demek ki köklü bir değişiklik yapmaya ta 1945' den 1960'a kadar söylenen nutuklarla yazılan yazılar yetmemiş, 1960'dan sonraki devrin açılması için daha aktif kuvvetlerin harekete geçmesi gerekmiştir.

Yeni Anayasa çoğunluğun yüzde 60'ı tarafından onaylanmıştır.

Peki nasıl olmuştur da böyle bir Anayasayı onaylayan yüzde 60 çoğunluk, aktif kuvvetlerin müdahalesinden önce bu değişikliği kendiliğinden sağlayamamıştır?

Demek ki çoğunluk oy kullanma hakkına rağmen kabul etmeye hazır olduğu birçok köklü değişikliği kendiliğinden başaramamaktadır.

Bugün hiç bir politikacı bu gerçeğin üstünde durmak istememektedir. Ve çoğunluğun oy hakkının Türkiye için gerekli değişiklikleri yapmaya yeterli olduğu varsayımına sıkı sıkıya tutunmaya çahşmaktadır.

Türkiye'de çoğunluk hiç bir zaman toprak re-

formundan yana oy kullanmayacaktır. Ve yine biliyoruz ki bir toprak reformu yapılsa aynı çoğunluk bu reformu canı gönülden onaylayacaktır.

Bu Türkiye'de oyların çoğunluk iradesine bağlı olmadığını ve sosyal yapının bünyesinden gelen bir sürüklenmenin etkisi altında kaldığını göstermektedir.

Bunu inkâr, boş bir aldanmadan başka bir şey değildir.

Çoğunluğu kazanmak için söylenen nutuklar ve yazılar belirli bir birikime bir süre için yardım etse de kendi başına kesin bir değişikliği sağlamaya hiç bir zaman yetmeyecektir.

Bugün Türkiye'de egemen sınıfın şekillendirdiği sosyal yapı temeldeki iki noktadan iyice çatlamıştır. Bunlardan biri tarımsal üretimi arttıramayan toprak ağalığıdır. İkincisi artmayan ihracattır.

Çoğunluk ise bu iki çürük noktanın üstüne doğru bir eyleme girişmenin henüz çok dışındadır.

Ve artık iyice birbirinin aynı olan nutuklar bu iki nokta üstünde çoğunluğun etken bir davranışını dahi örgütleyememektedir.

Sosyal yapının çöküşü, herhangi bir muhalefetten değil kendi çürüklüğünden hızlanmaktadır...

Örneğin kimse nutuk söylemese yine enflasyon gelişecek ve mutlaka devalüasyona gidilecekti.

Bu da göstermektedir ki Türkiye'de düzeni gerçekten değiştirecek nitelikte sonuç almaya dönük güçlü bir muhalefet yoktur. Sadece muhalefette görünme vardır.

Güçlü bir muhalefetin bulunmamasına rağmen bugünkü sosyal yapı kendiliğinden hızla çökmekte

olduğuna göre meydana gelen boşluk nasıl dolacaktır?

Bazıları işçilerle köylülerin suyun başına geçeceklerini söylemektedirler. İşçilerle köylüler oy çoğunluğunu ellerinde tuttuklarına göre zaten suyun başında görünmektedirler. Suyun başında göründükleri halde neden gerçekte suyun başında değillerdir? Nutuk söylemek onları gerçekten suyun başına getirmeye yetecek midir? Yani beş on nutukla çözümlenecek kadar kolay bir sorun mudur bu?

Bazılarına göre de işçilerle köylülerin daha çok sayıda Meclise girmeleri suyun başına geçmeleri için yeterlidir.

Oysa işçilerle köylüler daha çok sayıda Meclise girdikleri zaman işçi ve köylü olarak sıfatları otomatik olarak sona erecek ve yeni bir hayat standardı içinde sadece milletvekili olacaklardır.

İşçilikle köylülük sıfatını yitirmeden milletvekili olmak, milletvekili olduktan sonra da işçilikle rençperliğe devam etmekle mümkündür...

Tarlada ırgatlığa devam eden bir milletvekili, kaynakçı çıraklığına devam eden bir milletvekili imajı düşünmek bugünkü şartlanmaların ortamında mümkün değildir.

Biz biliyoruz ki dört yüz köylü de girse Meclise, açıkgöz iki kravatlı hepsini kendisinin her sözüne parmak kaldıracak otomatik bir makine haline getirebilir. Kulis çalışmaları, tezvir ve vaat kombinezonları Meclise getirecek köylüleri de sonunda şaşkına döndürecek, kendi sınıflarından kopartarak bireyci bir politikaya itecektir.

Nitekim bu alanda bilinçlendiğini görerek se-

vindiğimiz kaç köylü dostun politika ihtirasıyle nasıl yozlaştığını ve ne akıl almaz kurnazlıklara özendiğini yakından görmüşüzdür.

Sosyalist bir aşama bu tür nutuk formülleri ve oy toplama sevdasıyle renkli ökse imalâtı yapmakla gerçekleşemez.

İktidarın derme çatma planına karşı bir kontr-plan yapma yeteneğinden dahi yoksun, tembel, adamsendeci ve inadına haris modası çoktan geçmiş Beyoğlu kurnazlıklarıyle gerçek bir devrimciliği yürütmeye imkân yoktur.

Ve bu önümüzdeki yıl büsbütün ortaya çıkacak ve gerçek bir devrimciliği iki nutukla, iki uydurma kulis zannetme gafletine düşenler, sosyalist akıma verdikleri zararın kefaretini dahi ödemeden silinip gideceklerdir.

Ve Türkiye'nin aşamaları çok başka çizgilerden geçecektir.

«Akşam», 27 Temmuz 1969

DURUM AYNA GİBİ ORTADADIR

Diyelim ki, hem ilerici görünmek istiyorum, hem de hiç bir şeyin değişmesini istemiyorum. Nasıl bir yol tutmalıyım?

Böyle bir kurnazlığı yürütmek gayet kolaydır Türkiye'de. Arada sırada sosyal adaletten, emekçilerin durumundan, iktidarın sakat bir kararından ve Amerika'nın bir haksızlığından tatlı tatlı söz açar ilerici olurum.

Ama ne zaman ki komprador düzenini sarsacak ve ürkütecek bir olay olur veya bu doğrultuda bazı kıpırtılar baş gösterir, ona karşı halk huzurunu bozmamak, demokrasiye saygılı kalmak bahaneleriyle derhal cephe alırım. Gençlik gösterilerini ölçüsüz, işçi gösterilerini olumsuz, böyle köylü gösterilerini haksız bulurum.

İleri görünmek için bozuklukları kabul eder, bozuklukların düzeltilmesini ise daima zamana bırakırım.

— Yavaş yavaş olacak... -derim.

— Eğitim ilerledikçe her şey çözümlenecek... -derim.

— Fransa ile Amerika'da bile ne aksaklıklar oluyor, fazla endişelenmeyelim... -derim.

Ve hiç bir zaman sosyal yapı ile iktisadî hercümerç arasındaki ilişkilerin incelenmesine derinliğine inmem.

Sosyal yapının mı oy çoğunluğuna, yoksa oy çoğunluğunun mu sosyal yapıya şekil verdiğini pas geçerim. Komprador düzenini iktisadî yönden fazla eleştirmem.

Tek tek bazı bozukluklar üzerinde durur, fakat bu bozuklukların sistematiğini araştırmam. Ve gerçek bir değişikliği sağlama konusunda hiç bir etkinlik göstermem. Etkinlik göstermek isteyenleri de aşırı bulurum.

Hem ilerici görünmenin, hem de gerçekte hiç bir şeyin değişmemesini istemenin böyle türlü formülleri vardır.

Ancak bu formüller kendi kanunlarına göre gelişen toplumsal olaylara hükmedemez. Örneğin nüfus artarken ihracat artmadı mı, ihracatı arttırmayan bir düzen hangi adı taşırsa taşısın ve hangi kuvvetlere dayanmaya çalışırsa çalışsın çatlar...

Mesele tepeden tepeden öğütler vermek, demokrasiye kasideler döşenmek, gençlik hareketlerine öfkelenmek değil, Türkiye'nin koşulları içinde ihracatı gerçekten arttırabilmenin yolunu göstermektir. Ve bu yol iki tane değildir. İster istemez tüketimi kesmek, merkezî ve rasyonel bir planlamaya gitmek ve bir yatırım seferberliğine geçmek zorunluğu vardır.

Bu ise birçok şeyi değiştirecektir Türkiye'de ve hiç bir şeyin değişmesini istemeyenleri hoşnut etmeyecektir.

Böyle bir değişikliği oy çoğunluğu ne kadar bir sürede sağlar. Ve bu süre boyunca artamayan ihracatın yol alacağı çalkantı hangi ölçülere çıkar?

Bu çalkantılar, öğütlerle, baskılarla, işkencelerle durur mu? Durmazsa ne olur?

Bu sorunların cevaplarına ilerici görünüp de hiç bir şeyin değişmesini istemeyenler fazla ilişmemektedirler.

Toprak reformunun gerekli olduğunu herkes kabul etmektedir.

Bu reformu toprak ağalarına ve fıkara köylüleri boyundurukları altında tutan tefecilerle aracılara ve dinsel görünüşlü örgütlere dayanan partiler yapabilirler mi? Yapmak işlerine gelir mi?

Sosyal yapı bu gericiliğini muhafaza ettiği sürece oy çoğunluğu daima bu yapıya dayanan partileri iktidara getirecektir. Ve bu partiler de bu yapıyı değiştirmeyecekleri için iktisadî çöküntü gitgide büyüyen çalkantılar, sancılar, huzursuzluklar doğuracaktır.

Gerçek bir sermaye demokrasisinde ağalık yoktur. Endüstri aşaması yapılmıştır ve fikir özgürlüğü vardır.

Bizim yerli demokraside ise ağalık vardır, endüstri aşaması yapılmamıştır ve fikir özgürlüğü yoktur.

Üstelik «Demokrasi» bu çok geride kalmış sosyal yapının eş deyimi haline getirilmiştir.

Ve Demokrasi adı altında bu geri yapı muhafaza edilmek istenmektedir. Bu geri yapıya karşı çıkma Demokrasiye karşı çıkma gibi gösterilmektedir. Ve bu yapının tasfiyesi bu yapının şartlandırıp şekillendirdiği oy çoğunluğundan beklenilmektedir. Bu Demokrasiyi hiç anlamamak, sosyal yapının oy çoğunluğu üstündeki etkisini görememek demektir. En güçlü siyasî örgütler bu yapıdan yana olduğu sürece oy çoğunluğu bu yapıyı nasıl değiştirecektir?

Ama bu değişmezlik, iktisadî çöküntüyü durduramamakta ve toplum bünyesindeki dinamik unsurlar tutucu unsurlara karşı hızlı bir çatışmaya yönelmekte, oy çoğunluğunun içinde şekillendiği sosyal yapıyı zorlamaktadır. Bu bir sosyoloji kuralıdır.

Toplum bünyesindeki bu dinamik unsurlar Türkiye'de nereden uç vermektedir?

Bunu daha önce de yazdık.

Türkiye'de egemen sınıfın içinde de bir sosyal adaletsizlik vardır. Ve bu haksızlıktan manen ve maddeten sıkıntıya düşenler, emekçi sınıfının çıkarlarına dönük bir hareketin ittifakına kaymaktadırlar. Belirli bir azınlığın çıkarına işleyen eskimiş yapıya karşı koymakta ve bu yapının kendi şartları içinde hapsettiği oy çoğunluğunu bu görünmez hapisten kurtarmak istemektedirler.

Yirmi beş yıldan beri ağalı demokrasi: ağasız demokrasiye geçemediği ve toplum da değişme sancıları çektiği için, aynı şartlanma hapsi içinde bulunmayan dinamik unsurların zorlanması büyümektedir.

Ve iktisadî çöküntünün hızıyle orantılıdır bu büyüme.

İlerici görünüp de, hiç bir şeyin değişmesini istemeyenler bu yüzden afallamakta, demokrasiyi savunma bahanesi arasında demokrasiyle asla bağdaşmasına imkân olmayan feodal yapıyı savunmaktadırlar. Ağalık ve demokrasi bir arada olamaz. Eğer olursa o demokrasi değildir. Çünkü böyle bir demokraside çoğunluğun iradesi serbest değildir. Oylar ağalardan yüzer yüzer satın alınmakta, ağa - aracı - dinsel örgüt ittifakı çoğunluğun iradesini bağlamaktadır.

Bu ortaçağ kalıntısına Demokrasi adı takıp, sözde Demokrasiyi savunur görünmek bu ilkel ve harap yapıyı savunmaya kalkmak demagojidir ve sosyoloji kuralları önünde geçerli değildir.

Bu yapı değişecektir.

O zaman ağalık da kalkacak, endüstri aşaması da yapılacak, ihracat da artacak, oy çoğunluğu da gerçek iradesine kavuşacaktır.

Ve bunun tercihe kalmış yolları yoktur Türkiye'de...

«Akşam», 25 Haziran 1969

TEORİ AÇISINDAN BİR BAKIŞ

Mustafa Kemal'in 31. ölüm yıldönümünde yayınlanan okunmaya değer yazılarm ortak bir noktası vardı. O da Türkiye'deki demokrasinin gerçek bir demokrasi olmayıp, Mustafa Kemal devrimlerini tersine çeviren bir karşıdevrim hareketinin paravanası olduğu noktasıydı.

Gerikalmış ülkeler devrimlerini tamamlamak yerine sınıflı demokrasileri taklit etmeyi bir ilericilik saydıkları an tutucu bir cenderenin içine girmiş olurlar. Ancak gerikalmış ülkelerde monarşiler devrildikten sonra içine girilen bu cendereler çok kısa zamanda görülür ve derhal yıkılır.

Çünkü gerikalmış ülkelerdeki sınıflı demokrasilerde burjuva sınıfı gerekli sermaye birikimini sağlayamadığı için bir türlü millî burjuvaziye dönüşemez, emperyalizmin ortaklığına ve onun yerli ajanı olmaya dönüşür, yozlaşır, pespayeleşir, öncülük görevini çok çabuk yitirir.

Türkiye'de monarşi yıkıldıktan sonra burjuva sımfının öncülüğü ile onu güçlendirmeye uğraşma süreci çok uzun sürmüştür.

Bu süre neden bu kadar uzun sürmüştür? Devrim liderlerinden olan İnönü'nün bütün tarihsel kişiliği ile birlikte siyasî hayatta yarım yüzyılı çoktan aşmış bir uzunlukta kalması ve bu süreyi uzatmak

için çalışması bunun ilk nedenidir. İkinci neden, Amerikan emperyalizminin ülkeye lök gibi girip yerleşmiş olmasıdır.

Monarşisini elli yıl önce yıkmış olan geri ülkeler, sınıflı demokrasi devrini çok hızlı atladıkları halde Türkiye bir türlü atlayamamış ve tutucu bir cenderenin içinde kıvrana kıvrana çöküntüye yuvarlanmıştır.

Bilimsel analizleri daha geçen yüzyılın sonunda yıkılmaya başlanmış olan bu durum nihayet Türkiye'de de yavaş yavaş idrak hudutları içine girmiştir.

Özellikle gerikalmış ülkelerde sınıflı demokrasileri taklit, ileriye dönük değil, tutuculuğa dönük eylemlerdir.

Böyle bir sınıflı demokrasi taklidinde ortaçağdan kalma feodalite artığı bir sosyal yapıyı ayakta tutmaya uğraşan ağa, tefeci, aracı ve bunların mistik desteklerinden doğan iskelet, halk çoğunluğunu çok kolay şartlandırır, dört taraftan bağlar ve kendisinin temsil ettiği yapının tutsağı durumuna sokar.

Bu çağdışı sosyal yapı çökertilmedikçe halkın şartlandırılmış ve iktisaden kelepçelenmiş tutsaklığı sona erdirilemez. Ve sınıflı demokrasi bir göz boyaması şeklinde bu tutsaklığı sürdürmeye yarar sadece...

Bir de sınıfsızlığa dönük demokrasiler vardır...

Tanzimattan beri Batı taklitçiliğinin henüz bir adım ötesine bile geçememiş olan Türk düşünce hayatı, sınıflı demokrasilerle sınıfsızlığa dönük demokrasiler arasında ciddî ve bilimsel incelemeler devrine girememiştir.

Ve bu yüzden de sınıflı demokrasi alternatifi

olmayan bir tabu durumuna sokulmuştur. Türkiye' nin çözüm bekleyen kördüğümü burdadır. Özellikle millî burjuvazisi olmayan geri ülkeler için, paketlenip emperyalizmin emrine verilmek demek olan sınıflı demokrasi taklidi bir sistem, gerçekte gerinin gerisi bir sistemken, ileri bir sistem diye sunulmuştur ortalığa..

Olaylarla bu iddia zıtlaşınca da bir apışma olmuştur. Bir büyük kördüğümle karşılaşılmıştır. İnönü de bu kördüğümün içinde olduğu için bu kördüğümü görememiştir. Mantık ve bilgi dozu ağır basmaya başlayan tenkitler önünde samimiyetle,

— Peki, ama başka ne yapabilirdik?. -diye sorması bundandır.

Sınıfsızlığa dönük demokrasiler üzerinde de bir parçacık akıl yormaya imkân sağlanabilirdi örneğin... Batı üniversiteleri yıllardan beri bu konuları didik didik etmektedirler.

İnönü diktasını ayakta tutmaya yaramış bir mevzuatla sınıflı bir demokrasi taklidi yapmaya kalkmayı ilericilik sanmanın gafletine kısa bir süre sonra çok; ama pek çok insan daha şaşıp şaşıp kalacaktır...

Politikayı denge tutup başta kalma sanmakla, geri bir ülkeyi temelinden değiştirip kalkındırma olarak almak arasındaki fark en keskin çizgileriyle çıkacaktır ortaya...

Ve elli yıllık boşu boşuna gerikalmış olmamn günahı bilmiyoruz kimlerin sırtına yüklenecektir o zaman?

«Akşam», 11 Aralık 1969

SİYAH - BEYAZ DURUMUNA DOĞRU

Kandırmaca üstüne iş tutmanın anlamı yoktur. Her kandırmaca ne kadar uzun sürerse sonunda sıkıntısı o kadar faiziyle çıkar bunun.

1945 - 1960 arasını bilmem hatırlıyor musunuz? Türkiye'de sosyalist ülkelere karşı müthiş bir acıma, bir dudak bükme ve o ülkelerdeki yaşantılara karşı cehennemden söz açılmışçasına bir dehşet vardı.

Sosyalist ülkelerin insanları açtılar; yumurtayı, eti, hatta ekmeği vesikayla yiyorlardı. Eğlence hayatları yoktu. Giyimleri külüstürdü. Kadınlar bir çift naylon çorapla bir şişe kolonyanın özlemi içindeydiler. Kapkara bir uğursuzluk bulutu gelip çökmüştü bu ülkelerin üstüne.

Bunun neden böyle olduğunu pek kimse araştırmıyordu Türkiye'de. Ve o tarihler arasında Türkiye nüfusunun 3-4 milyonluk bir dilimi Paris - Roma - Viyana standardında yaşıyordu. Sosyalist ülkelerde naylon çorapla bir şişe kolonya bulamayan kadınlara acıyanlar da bu dilimin insanlarıydı. Yoksa Türkiye'de de o tarihlerdeki 25 milyonun kadınları naylon çorapla bir şişe kolonyadan yoksundular. Ve üstelik böyle şeylerin özlemini dahi duymayacak kadar ufuksuz bir yaşantıdaydılar.

Sosyalist ülkelerin 1945 - 1960 arasında çektik-

leri belâlı sıkıntıların iktisadî yorumlarını ucundan ucundan yeni yapmaya başlıyoruz.

Anlaşılıyor ki o tarihlerde bu ülkeler tüketimi alabildiğine kısmış, yatırımları genişletmeye ve ihracatı yükseltmeye yönelmişlerdi. Canlarını dişlerine takmış büyük fedakârlıklarla pençeleşiyorlar, hem ikinci dünya savaşının yıkıntılarıyle çöküntülerini aralıyor, hem de çok gerikalmış oldukları için kalkınmaya uğraşıyorlardı.

Türkiye'nin 3 milyonluk dilimi ise har vurup harman savuran bir cümbüş içindeydi. Millî gelir hesapları bilinmiyordu.

— Ne yapacaksınız hayat; Allah kimini zengin yaratır, kimini fakir... -diye diye yaşanıyordu.

Yirmi beş yıl sonra bir perde gözlerden usul usul sıyrılmaya başladı. Sosyalist ülkeler artık eski sosyalist ülkeler değillerdi. Önceleri açıklanan millî gelir ve ihracat hesaplarına,

— Propaganda... -denilip geçilmek istendi.

Ama hesapları özellikle Batı kaynakları veriyorlardı. Adam başına düşen yıllık millî gelir 1000 dolara yaklaşıyordu, bazılarında ise 1000 doları çoktan geçmişti. Türkiye ise 300 dolara dahi varamıyordu. Sadece 3-4 milyonluk Paris - Roma - Viyana standardında yaşayan dilim 6 milyona çıkmıştı. Ve 28 milyonun kadınları naylon çorapla bir şişe kolonyayı hâlâ daha bilmiyorlardı. Alfabesizlerin oranı ise yüzde 60'ın altına inmemişti. Nüfusun yüzde 80'i kerpiçte yaşıyordu.

Yani Türkiye kendi bölgesinde İkinci Dünya Savaşından sonra en geride kalan ülke olmuştu.

Demagoglar bu gerçeği saklamak için yırtını-

yorlardı. 6 milyonluk dilimin önde gelenleri bunalmaya başlamışlardı. Kendilerine doğru uzanan itham edici parmakların,

— Siz Türkiye'yi batırdınız... -diye sallanan gölgelerini görüyorlardı.

Amerika da artık fazla bir şey diyemiyordu. Kalkındırmak iddiasıyle girdiği ülke dünyanın en geri ülkelerinden biri olarak kalmıştı. Türkiye değişen dünyayı anlayamamış ve okkanın altına gitmişti.

Uzaktan uzaktan başkalarının yirmi beş yıl önce çekmiş olduğu sıkıntıların işaretleri beliriyordu. Türkiye'de de tüketimi ister istemez kısıtlamak gerekecekti. Her taraftan homurtular duyuluyor, umutsuzluk artıyor, her hafta Türkiye'den dışarda iş aramaya gidenlerin sayısı 2000'i geçiyordu.

Önceleri buna,

— Özgürlük içinde kalkınmadır bu... -dediler.

Ama ortalıkta ne sıhhatli bir özgürlük, ne kalkınma görünüyordu. Ülkeyi yönetenler gazoz, bira ve çöp fabrikalarını fabrikadan saymak zorunda kalıyorlardı.

Cumhuriyetin feodaliteyi yıkamadığı kabul edilmeye başlanmıştı.

— Oyunu bana ver de seni kurtarıvereyim... -demeçleri pörsüme yolundaydı.

Altı milyonluk dilimin de içinde çatlama olmuştu. Aydınlar grubu 28 milyonla ittifaka doğru kayıyordu.

Bir yıl, iki yıl, üç yıl sonra Türkiye'nin nasıl bir çukura itildiği bölgedeki kıyaslamalarla büsbütün kafalara dank diyecekti.

Bütün bunları vaktiyle haber vermeye çalışan-

ları söve saya kahretmeye kalkanların ağızlarını gitgide bıçak açmayacaktı.

Üç yıl beş yıl geçer dostlarım. Olsa olsa ödeme devrinde çekilecek fedakârlıkların üç beş yıllık faizini daha ödemek zorunda kalır Türkiye.

Herkes enayiydi de neden anî kalkınmak için binbir eziyetin belâsını çekti. Ve en açık gözü Türkiye olduğu için mi hiç sıkıntı çekmeden kalkınacağını umdu?... Kaldı ki bugün Türkiye'de 28 milyonun çektiği sıkıntıyı da hiç bir ülke çekmedi kalkınırken. Sadece kendi ülkesinin seviyesi ötesinde bir hayat standardını sürdürmek isteyen küçük azınlık dilimleri bir parça bunaldılar.

Biz bu dilime Türkiye'de komprador burjuvazisi diyoruz. Ve Türkiye'nin bugünkü durumundan bu dilimin sorumlu olduğunu ispatlayarak söylüyoruz.

«Akşam», 3 Temmuz 1969

TALANIN ÇARKLARI

SÖMÜRÜCÜ SERMAYE HESAPLARI

Hükümetin Türkiye'yi yabancı sermaye ile kalkındırma iddiası önünde yabancı sermayelerin geri kalmış ülkelerle olan ilişkilerini Fethi Naci'nin «Emperyalizm Nedir» adlı eserinde verdiği istatistikleri inceleyerek gözden geçirmek istiyoruz.

1 — Emperyalizm, sömürgecilik ve yeni sömürgecilik, bugün de birçok memleketin millî ekonomisindeki kilit sektörleri ve önemli üretim kollarını kontrolunda bulundurmaktadır. Meselâ, başta Amerika olmak üzere, birçok emperyalist memleketin tekelci sermayeleri; Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinin belli başlı iptidaî maddelerinden maden kaynaklarının dörtte üçünü kontrol etmektedirler. Aynı amaçla Türkiye için de ünlü Ely Maden Kanunu tasarısını hazırlatmışlardır. Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinin belli başlı 22 iptidaî maddesinin tüm üretiminin beşte dördü emperyalist tekellerin kontrolu altındadır.

Afrika ve Asya ülkelerinin petrol kaynaklarının emperyalistler tarafından nasıl yağma edildiğini özellikle belirtmek gerekir. Asya, Afrika ve hatta Güney Amerika'nın petrol kaynaklarının en büyük kısmı, esas itibariyle Amerika ve İngiliz emperyalistlerinin meydana getirdiği milletlerarası petrol karteli tarafından kontrol edilmektedir. Nice yıllardan

beri Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkeleri, emperyalist kuvvetlere petrol sağlayan ülkeler haline gelmiştir. Dünya petrol üretiminde Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinin payı, 1938'de yüzde 68 iken, 1961'de yüzde 93'e yükselmiştir. 1953 - 1962 arasındaki on yıllık süre içinde emperyalistler Batı Asya bölgesindeki petrol üreticisi dört ülkeden 1 milyar 950 milyon tonluk petrol elde etmişlerdir. Bunun değeri 23 milyar 630 milyon dolardır, üretim masrafı ise 2 milyar 380 milyon dolardır; yani elde edilen kâr, üretim masraflarının 9 katıdır.

En büyük petrol yağmacıları Amerikan emperyalistleridir. 1965 şubatında Cezayir'de toplanan Asya - Afrika Ekonomi Konferansında açıkladığı gibi, beş büyük Amerikan petrol şirketi, Orta - Doğu' daki petrol imtiyazlarının yüzde 70'ini ellerinde tutmaktadırlar. Birleşik Amerika'nın yayınladığı resmî rakamlara göre 1962 yılında Amerika tekelci sermayesinin yabancı ülkelerde petrolden sağladığı kâr, 1 milyar 716 milyon dolara erişmektedir; yabancı ülkelere petrol için yatırılan özel Amerikan sermayesi 4 milyar 245 milyon dolar olduğuna göre, yüzde 40 net kâr sağlanmış demektir. Gene 1962 yılında Birleşik Amerika'nın Batı - Asya'da petrol sanayiine yaptığı yatırımın toplamı 1 milyar 148 milyon dolara erişirken, sağladığı kâr 845 milyon doları buluyordu; yani kâr oranı tam yüzde 73'tü.

2 — Emperyalistler, hâlâ milletlerarası pazarı kontrollarında bulundurmakta, dünya fiyatlarını tekellerinde tutmakta, iptidaî maddelerin fiyatlarını istedikleri gibi düşürmekte, mamûl madde fiyatlarını istedikleri gibi yükseltmekte, düşük fiyatla alıp

yüksek fiyatla satarak azgelişmiş ülkelere büyük zararlar vermektedirler. Resmî verilere göre 1951'den 1961'e kadar, Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinin ihraç ettikleri iptidaî maddelerin genel fiyat seviyesi (petrol hariç) yüzde 33,1 düşmüştür. Maden ve tarım ürünlerinin fiyatlarındaki düşme ise yüzde 39,2'ye erişmiştir. Gene 1951 - 1961 arasında emperyalist ülkelerden ithâl edilen mamul maddeler fiyatlarının genel seviyesi yüzde 3,5 artmıştır. Bunlar içinde makine donatımlarının fiyatı yüzde 31,3 artmıştır. 1951'deki dünya fiyatlarıyla hesaplanırsa 1952' den 1961'e kadar süre içinde Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkeleri, ihraç ettikleri maddelerin fiyatlarının düşürülmesi ile ihraç ettikleri maddelerin fiyatlarının yükseltilmesi sonunda 41 milyar 400 milyon dolarlık bir kayba uğramışlardır. Ve bu rakam sürekli olarak artmaktadır. 1952'de 2 milyar 400 milyon dolar iken 1961'de 6 milyar 200 milyon dolara yükselmiştir. Azgelişmiş ülkelerin dış ticaret yoluyla nasıl sömürüldüklerini göstermek bakımından şu hesap çok ilgi çekicidir: 30 ilâ 90 CV'lik bir traktör ithâl edebilmek için Gana 1955'de 3,06 ton kakao ihraç ederken 1962'de 7,14 ton kakao ihraç etmek zorundaydı. Brezilya aynı yıllar için 2,38 ton kahve yerine 4,79 ton kahve; Mısır 2,11 ton pamuk yerine 3,41 ton pamuk; Birmanya 26,35 ton prinç yerine 32,57 ton pirinç ihraç etmek zorundaydı. Bu dönem boyunca birçok ülke ihracat hacmini arttırdı. Oysa ihracatla elde edilen yabancı döviz azaldı. Emperyalistlerin en korkunç kâr sağlama yolu bu yoldur.

Türkiye'nin Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

hazırlanırken yapılan hesaplara göre 1960, 1961 ve 1962 yıllarında 993 milyon doları bulan ihracat gelirlerimiz, 1953 yılının ihracat fiyatlarıyla gösterildiği zaman 1.093 milyon doları bulmaktadır. Dünya .tları bakımından normal sayılan 1953 yılından bu yana ihracat fiyatlarımızda meydana gelen düşüş, sadece üç yılda 100 milyon dolar kaybetmemize yol açmıştır. Ortak Pazarın bize 5 yıl için vaad ettiği kredinin topu tepu 175 milyon dolar olduğu hatırlanırsa üç yıllık kaybımızın önemi ve bize yardım ettiklerini söyleyenlerin bu yardımı bizden nasıl sızdırdıkları daha iyi anlaşılır. 1953 yılında milletlerarası pazarda mamul madde ve Türk ihracat ürünlerinin endeksi 100 olarak alınırsa, 1960 yılında mamul madde endeksi 109'a yükselirken, ihracat ürünlerimize ait fiyat endeksi 88'e düşmüştür.

3 — Emperyalistlerin 1956'dan 1962'ye kadar 56 azgelişmiş ülkeye ihraç ettikleri sermaye toplamı 30 milyar dolara yükseliyor, faiz ve kimi ülkelerin sömürülmesinden elde edilen kârların toplamı ise 15 milyar 100 milyon doları buluyordu. 1956 - 1962 yıllarında Batı Asya bölgesine yatırılan yabancı sermaye 2 milyar 800 milyon dolar, buna karşılık elde edilen faizler ve kârlar ise 3 milyar 600 milyon dolardır. Aynı dönemde Güney Amerika ülkelerine yatırılan yabancı sermaye 9 milyar 500 milyon dolar, bu ülkelerden elde edilen faizler ve kârlar ise 9 milyar 300 milyon dolardı. Bu durum, birçok azgelişmiş ülkeyi eski borçlarını ödemek için yeni borçlar aramak zorunda bırakmaktadır.

4 — Emperyalistler ve özellikle Amerikan emperyalistleri tarafından sağlanan «Ekonomik yar-

dımlar» tipik bir yeni sömürgecilik aracıdır. Bu sözüm ona yardımların amacı «Yardım»dan yararlanan ülkelerin içişlerine karışmak, ekonomilerini kontrol altına almak ve yağma etmektir.

Resmî verilere göre azgelişmiş ülkelere ihraç edilen uzun vadeli sermayelerin yıllık ortalaması, 1951 - 1955 döneminde 2 milyar 600 milyon dolar, 1956 - 1959 döneminde 4 milyar 7 milyon dolar ve 1960 - 1962 döneminde 6 milyar dolardı. Ne var ki aynı süre içinde emperyalist ülkelerin bu memleketlerden kâr, faiz ve dış ticaret yoluyla elde ettikleri, bu rakkamları aşıyordu. Meselâ 1961 yılını alalım. Bu yıl içinde emperyalist memleketler, Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinden kâr olarak 5 milyar dolar, faiz olarak 1 milyar dolar ve mamul madde fiyatlarındaki yükseklik, iptidaî maddelerle tarım ürünleri fiyatlarındaki düşüklük sonucu dış ticaret yoluyla 5 milyar 800 milyon dolar sızdırmışlardır. Bu üç kalemin toplamı 11 milyar 300 milyon dolardır. Dış ticaret soygunu hesaba katılmazsa 6 milyar dolardır. Oysa 1961 yılı içinde bu ülkelere emperyalist kuvvetlerin «yardım» adı altında verdikleri uzun vadeli sermayelerin toplamı da 6 milyar dolardır. Emperyalistler bir elleriyle verdiklerini öbür elleriyle geri almaktadırlar. Ve de fazlasıyla...

Bizim yeni hükümetimiz bu karışık sömürme sistemine bel bağlayarak yabancı sermayeyle kalkınmayı hayal etmekte ve Türkiye'yi zaten sürüklenmiş bulunduğu çıkmazdan daha nerelere götüreceğini kimse bilmemektedir.

«Akşam», 18 Kasım 1965

BU DÜZENDE İHRACAT NİÇİN ARTAMAZ?

Türkiye'nin neden ihracatını arttıramadığı meselesi nihayet kamuoyunu da ilgilendirmeye başlayan ön plandaki aktüel konulardan biri olmuştur. Geri ülkelerdeki komprador sermayeciliğinin en büyük çaresizliği ihracatı arttıramamaktadır. İhracatın artmayışı ise ülkenin kalkınamadığını gösterir.

Geçen yılın ilk altı ayına oranla bu yıl ithalâtta 67 milyon dolarlık bir artış olmuştur. Buna karşılık aynı süre içindeki ihracat gelişmesi iki milyon dolarda kalmıştır. Böylece geçen yılın ilk altı ayında 97 milyon dolar olan dış ticaret açığı bu yılın ilk altı ayında 164 milyon dolara çıkmıştır.

Bugünkü düzen içinde ihracatın güçlendirilerek bu açığın kapatılmasına imkân ihtimal yoktur.

Bunun nedenlerini şöylece sıralayabiliriz:

1 — Geri ülke kompradorluğu dışarıya ihracat yaparak değil, dışarda yapılan malları içerde satarak ondan para kazanmak demektir. Geri bir ülke de yatırımlar yaparak, işçi çalıştırıp mal üretmek, sonra da bu malı dışarıya satmaya uğraşarak para kazanmak hem zor, hem de fazla kârlı bir iş değildir. Buna karşılık dışarda imal edilmiş malları zahmetsizce içeri sokup satmak hem kolay hem de çok daha kârlı bir iştir. Elinde on milyon sermayesi olan bir komprador bunu ithalâta yatırdığı zaman

bir yıl içinde en azından iki buçuk üç milyonu kolayca kazanır. Ama aynı komprador bu sermayeyi içerde imalâta yatırırsa ihracat kapılarını zorlayarak aynı kârı aynı kolaylıkla sağlayabilir mi? Malın kalitesi, dış pazarlardaki rekabet güçlüğü işçi ücretleriyle ham madde fiyatlarını dış piyasadan kâr sağlayacak şekilde ayarlayabilmek belâsı komprador'un ayaklarına köstek olacaktır. İthalâtın kolaylığı ve kazancı elbette çok daha caziptir ve bir sermayeci için kârın kolayı ve büyüğü dururken bunun zoruna ve azına gitmek enayiliktir.

2 — İthalâtta küçük sermaye ile büyük para kazanmak mümkündür. İhracata yönelecek bir imalât üretimi için ise sermayelere ihtiyaç vardır. Ve böyle bir sermaye birikimi Türkiye'de yoktur.

3 — İhracattan para kazanmak isteyenler, sınaî kuruluşlarına gitmek yerine pamuk, fındık, tütün, üzüm, incir gibi tarım ürünlerini içerde ucuza kapatıp, bunları dışarda satmayı tercih etmektedirler. Onların açısından bu yol sınaî kuruluşlarına gitmekten çok daha verimli olmaktadır kendileri için.

4 — Daha fazla kâr etme mekanizmasına dayanan sermayecilik geri ülkelerde ithalâtta tarım ürünü ihracatı yerine sanayileşmeye kaymakta herhangi bir çıkar görememektedir. Kaldı ki kalkınmış ülkelerin pazar bulmaya muhtaç ekonomileri de geri ülkelerin sanayileşmesini önleyen bir tutum içindedir. Geri ülkelerde montaj sanayiine kredi açmaları, verdikleri kredilerin mutlaka özel sektör eliyle kullanılmasını şart koşmaları, yine verdikleri krediler karşılığında gerekli makinelerin kendilerinden ve kendilerinin tespit ettiği fiyatlar üzerinden alınmasını

istemeleri, geri ülkelerin sanayileşmesini ve hem pazar olmaktan çıkıp hem rakip olmalarını önleyen tedbirlerdendir.

5 — Kredi karşılığı kredi veren ülkelerden alınması şart koşulan makinelerin fiyatı öylesine yüksek tutulmaktadır ki, bu maddelerle dış piyasalarda rekabete yönelmek rantabl olamamaktadır. Bu kredilerin özel sektör kontroluna verilmesi de kâr peşinde olan özel sektörün rantabilite bozuklukları karşısında serpilmemeleri ve daima kendi kredilerine muhtaç olarak, kapkaççılıkta kalmaları içindir.

6 — Çok ince bir şeytanî plan içinde hazırlanmış olan bu ağlara Türk ekonomisi iyice takılmıştır. Gerek ithalât gerek yabancı ortaklıklarla ithalâtın bir başka türü olan montaj sanayii yerli kompradorlara villa ve apartman sahibi olacak kadar imkânlar sağlamakta ve onların daha büyük daha zor ve daha az kârlı girişimlere yönelmelerini önlemektedir.

Böyle bir çıkmazda komprador sermayeciliğiyle ihracatın arttırılabilmesi imkânsızdır. Bu çıkmazdan kurtulmanın tek çaresi bankacılıkla dış ticaretin derhal millîleştirilmesi ve Türk ekonomisi üstündeki emperyalist baskıların frenlenerek bilimsel bir planla derhal büyük sınaî kuruluşlarına geçilmesidir. Yabancı sermaye ülkeleriyle onlara göbeklerinden bağlanmış olan yerli kompradorlar ise buna şiddetle karşı çıkmaktadırlar.

Bu suretle de Türkiye'nin gerçekten kalkınması açık bir pazar olmaktan kurtulması ve ihracatın arttırması önlenmektedir.

Türkiye yabancılara muhtaç ithalâtla ihracat arasındaki dengesi gitgide bozulan, fıkara bir sömü-

rü ülkesi olmaktan dışarıya bağlı kompradoor sermayeciliğiyle imkân yok kurtulamaz.

Kim,

— Kurtulur –diyorsa, kişisel çıkarlarına Türkiye'nin çıkarlarını feda ediyor ve bilimselliğe karşı gelerek yalan söylüyor demektir.

Bugünkü kapkaç ve komisyonculuk düzeninin batıcılığı Türkiye'nin mevcut durumuyla zaten meydandadır. Ancak halk kitleleri bunun bilincine yeni yeni varma yolundadırlar. Her geçen yılla daha da çok varacaklar ve ihracatın hiç bir şekilde artmadığını görerek kalkınma nutuklarının hainane bir halk dolandırıcılığı ötesinde hiç bir ciddiyete dayanmadığını daha derinden kavrayacaklardır.

«Akşam», 17 Eylül 1968

NİÇİN ÇÜRÜK?

Cumhuriyet Devrimini yapalı yarım yüzyıla yakın bir süre geçti. Hâlâ daha 33 milyonluk Türkiye'de evlerin yüzde sekseni kerpiçtendir. Yani Türkiye nüfusunu beş dilime bölerseniz bu beş dilimin sadece bir dilimi ev denebilecek yerlerde oturmaktadır. Geri kalan dört dilimin oturduğu yerlere bu çağda izbe, harabe, baraka, kulübe denebilir ama ev denemez.

Millî gelir bölüşümü tablosu da Türkiye'nin gösterdiği konut tablosuyla aynı paraleldedir. Beş kazanç dilimine bölünen nüfusun sadece birinci dilimi millî gelirden yüzde 57 oranında pay almakta, geri kalan dört dilim millî gelirin yüzde 43'ünü kendi arasında bölüşmektedir.

Demek ki 33 milyonluk Türkiye'de nüfusun sadece beşte biri, yani 6 küsur milyonu bu çağın koşullarına az çok uygun bir yaşama düzeyindedir.

Elektrikten yararlananların sayısının da ancak 11 milyon olması, ve geriye kalan 22 milyonun da hâlâ daha çıra, mum ve gaz lambası devrinde bulunması yukardaki gözlemleri bir kere daha doğrulamaktadır.

Telefon ve özel otomobil kümeleşmeleri de bu tablolara uygun düşen bir grafik çizgisindedir.

Sözün kısası Türkiye 33 milyondur ama bu ül-

kede yirminci yüzyılın koşulları içinde yaşayabilenler ancak altı milyondur.

Bu altı milyonluk azınlık sınıfı geriye kalan 27 milyonun kalkınmasında öncü bir rolü mü yüklenmişlerdir, yoksa engelleyici bir rolü mü?

Türkiye'de tartışılmakta olan konu budur ve bu konu da yine o altı milyonun içinde tartışılmaktadır. Bu tartışmaların altı milyonun dışında kalanlara yaptığı yansıma ve uyandırma henüz geçerli bir ağırlığa kavuşmamıştır.

Ancak bu altı milyonun da içinde ve 27 milyonluk kütleye oranla çok daha üst planda müthiş bir sosyal adaletsizlik vardır ve bunun yarattığı gerilimdir ki Türkiye'deki sol akımların dinamizmini teşkil etmektedir.

Önce egemen sınıfın kendi içindeki sosyal adaletsizlikten doğan bu akım, asıl emekçi sınıflarında sınıf bilincini yaratmaya ne zaman dönüşecektir? Bunun süresini kestirmek kolay değildir.

Şimdi gelelim asıl konumuza:

Kış Türkiye'de bir felâket halini almıştır. Kar yağdı diye evler yıkılmış, yollar kapanmış, birçok bölgelerin dünya ile ilişkisi kesilmiş, su baskınlarıyla binlerce insan perişan olmuştur.

Evleri yıkılanların, dünya ile ilişkisi kesilenlerin, su baskınlarında can verenlerin büyük çoğunluğu altı milyonun dışında kalan kütledendir.

Demek ki bu çoğunluğun yaşantısı bir kışa dahi dayanamayacak bir çürüklük içindedir.

Bu çürüklük Türkiye'nin ayıbı olan bir çürüklüktür. Yarım yüzyıla yakın bir süre içinde bu çürüklükte hiç bir değişim olmamıştır.

Üstelik devlet yönetimi ister istemez egemen sınıfın ağırlığı altında biçimlendiği yani büyük kütlelerin çıkarına göre değil de, bir azınlık sınıfının çıkarına göre ayarlandığı için de 33 milyonluk bir ülke açısından bakılınca kendisini yetersiz bir görüntüden kurtaramamaktadır.

Yani dolaylı olarak büyük kütlelerin yaşantısındaki çürüklük devlet yönetimine de yansımaktadır.

Kar yağdı diye fırınlar çalışamamakta, kar yağdı diye elektrikler kesilmekte, kar yağdı diye telefonlar işlememektedir.

33 milyonluk bir ülkede küçük bir azınlığa göre ayarlanan devletin servis organizması ufak bir ağırlık altında örneğin bir kar yağınca felce uğramaktadır.

Oysa bu organizma 33 milyonu kapsayacak ölçüde gelişmiş olsaydı bir kar yağmasıyla bu kadar çabuk sarsılmazdı. Çünkü 33 milyonluk bir faaliyet aşınmasına direnecek bir takat içinde olurdu ve bu takat, bir kar yağışını fazlasıyla dengelerdi.

Daha somut bir örnek verelim.

Herkesin sırtında taş taşıdığı bir ocakta, ocak yönetimi yüz kişiden beş kişiye göre kendisini ayarlar ve onlara birer motosiklet alarak kendilerini taş taşımaktan kurtarırsa sağlam bir yönetim kurmuş olmaz. Yağmur yağınca motosikletler de çamura saplanıp kalacaktır. Ama motosiklet yerine yüz kişiye iki damper kamyon aldığın zaman, yolları atölyeleri de ona göre ayarlayacağı için yağmur da vız gelir, çamur da...

Türkiye kış içinde tam bu manzarayı göstermektedir. Devlet yönetiminde altı milyon ağırlığı yerine

27 milyonun ağırlığı olsaydı evler, yollar, barajlar elektrik ve telefon donatımları çok daha başka bir ölçüde yapılacaktı. Ve bu ölçü bir kar yağışıyla pesperişan olacak bir ölçünün çok daha üstünde bulunacaktı.

Bu nasıl sağlanabilir?

27 milyonluk kütlenin devlet yönetimini kendi çıkarına uygun olarak planlayacak bir siyasî ağırlık göstermesiyle, böyle bir planlama altı milyondan, özellikle üst tabakanın çıkarlarını elbette ırgalayacaktır. Örneğin onların ihtalât ve ihracat karlarıyla banka ve spekülasyon gelirlerinin kendi yatırımlarına doğru döndürecektir. Ve bu yatırımların ürünlerini de kimseye çarçur ettirmeden yine kendi yatırımlarına döndürecektir.

56 kişiye bir kâgir oda düşerken 300 metre karelik apartman katı olmaz. Olursa sonu böyle olur... Bir kar yağınca ne telefon kalır, ne elektrik, ne yol, ne ekmek, ne gaz... Yani her şey küçük ve çürük olur... Demokrasi de, özgürlük de, bilim de, iktisat da, politika da, kendisini bu çürüklükten kurtaramaz.

Sağlamlık ve kalkınma azınlıkların keyif işi değil, büyük kütlelerin kimsenin çalamayacağı emek işidir.

«Akşam», 24 Ocak 1969

DEVRİMCİLİKTE İKİNCİ DÖNEME GEÇME ZAMANI

Durum gerektiği kadar açığa çıkmıştır. Bugünkü düzenin bozukluğu ile ilgili demeç, eleştiri ve araştırmaların artık miyadı dolmaktadır. Bilinenleri bir kere daha tekrarlama kolaylığına yatarak mücadeleci görünme devri kapanmaktadır.

Ve asıl zor dönem bundan sonra başlamaktadır. Mevcut düzeni eleştirme ötesinde herhangi yapıcı bir plan hazırlığı olmayanlar, ilk hevesle alabildiğine sağa sola satarak çabucak yitirdikleri pamuklarının boş sepetiyle ortada kalmaya başlamışlardır bile...

Gerçekten köklü bir reformdan yana olanlara bundan böyle değiştirilmesi gereken kurumların nasıl değiştirilebileceği konusunda ayrıntılı planlar hazırlama görevi düşmektedir.

Ve bu çaba,

— Emekçi kardeşim uyan, oyunu bana ver demekten çok daha ötede bir güç ve yetenek istemektedir.

Örneğin Türkiye'de yabancı tröstlerin ellerinde bulunan petrol kuruluşları kamulaştırıldığı zaman bunların bedelleri bu tröstlere nasıl ödenecektir? Borçlar dondurularak konsolide edildiği ve taksitlere bağlandığı zaman dahi bazı zorluklar ortaya çıkacaktır.

Bu zorlukların başında borcumuz olan ülkelere

mal ihraç ettiğimiz zaman, bu malların bedeline el konması ihtimali gelmektedir. Elbette büyük tröst ülkeleri Türkiye'de köklü reformların gerçekleşmesini engellemek için binbir belâ çıkarmaya uğraşacaklardır.

İhracatımızın pazarlarını birdenbire değiştirmek olanağı da yüzde yüz elimizde değildir. Pamuk, fındık ve tütünümüzü nerelere satabileceğimizin gerçekçi bir araştırmasını yapmadan sadece nutuk söylemekle yetinen bir devrimci ciddî bir devrimci değildir.

Bunun yanında ithalâtı kısma zorunluğu vardır. İthalâtı kısmak hayatlarını ithalâtçıya çalışmakla kazanan birçok emekçiyi ilk anlarda zor duruma sokabilir Özellikle şoför dostlarla garson dostlar bunun etkisini en başta duyacak gruplar olarak görünmektedirler. Onların sıkıntıya düşmemeleri nasıl ayarlanacaktır?

Küçük işletme ve konut sorunu da bütün devrimci nutuk ve demeçlere rağmen henüz tam olarak çözümlenememiştir. Köklü bir reforma gidildiği takdirde on binlerce işçiyi çalıştıran ve asla gelişmesine imkân olmayan bu küçük atölyeler nasıl derlenip toparlanacaktır?

İhracatı arttırma çabası içerdeki tüketimi de kısma zorunluğu doğuracaktır. Özellikle büyük kentlerde, et, yağ, yumurta, peynir tüketimini kontrol altına alma gereği çıkabilir ortaya. Bu konuda da henüz ciddî bir etüd elde mevcut değildir.

Türkiye'de maalesef devrimcilik de iki demeç bir nutukla kolaya kaçma devrimciliği olma yolundadır. Üstünde anlaşmaya varılmış ve kamuoyuna şimdiden açıklanmış ayrıntılı hiç bir sağlam reform planı yoktur.

— Hele bir iktidara gelelim de ondan sonra düşünürüz, -kaytarmacılığı ve dalgacılığı ile samimî bir devrimciliği bağdaştırmak mümkün değildir.

Son zamanlarda halk kapitalizmi diye bir edebiyata hız verilmektedir Türkiye'de... Devrimci çevrelerden halk kapitalizminin ne menem bir kapitalizm olduğu açık ve seçik biçimde kamuoyuna henüz yansıtılmamıştır. Biz bu konuda görüşlerimizi Meclis'te bulunduğumuz sırada açıklamaya çalışmıştık.

Halk kapitalizmi, kapitalizmin en hileli oyunudur. Ve Türkiye koşullarına göre uygulanması asla mümkün değildir. Şöyle ki:

1 — Halk kapitalizmi halktan faiz karşılığı sermaye toplamak demektir. Bu sermayeyi belirli kişiler işletecek ve kâr ettikleri takdirde sermayeye katılmış olanlara, katılma oranlarına göre pay ödeyeceklerdir. Ya kâr edemez de sermayeyi batırırlarsa halkın parası ne olacaktır?

2 — Adam başına yıllık millî gelir ortalaması 300 doların altında bulunan ülkelerde sermaye piyasası olamaz. Bu fıkara ülkelerde de halk kütleleri günlük geçimini sağlamaktan yoksundur. Nerde kaldı ki kazancından tasarrufta bulunarak sermaye ortaklığına girişsin? Tasarruf bonoları için kazançtan kesilen yüzde üç dahi bunalım yaratmış ve çoğunluk, bonoları aldığı gün yüzde yetmiş eksiğine satışa çıkarmıştır.

3 — Sermaye piyasasına katılan belirli bir zümre, dış piyasalara dönük bir iş yapamayacağına göre kârını içerden çıkaracak ve sermaye piyasasına katılamayacak kadar fakirler ödeyecektir bu kârı... Hissedarlara kâr dağıtımı yatırıma değil, tüketime dönük olacak ve ithalâtı da kamçılayacaktır. Yani fa-

kir kütlelerden toplanan kâr, belirli bir zümrenin tüketim yapmasına döndürülecektir.

4 — Hisse senedi alacak kadar para sahipleri, hissedar oldukları kuruluşların üretimini hisse senedi alamayacak kadar fakir olanlardan daha ucuza satın almış sayılacaklardır. Çünkü kârın bir kısmı onlara geri dönecek, fakir olanlara geri dönmeyecektir.

5 — Borsa oyunlarında halkın beş on kuruşunu toparlayıp güme götürmek de bilinmeyen hokkabazlıklardan değildir.

6 — Sermaye piyasası iç pazar üzerinde kurulamaz. Uluslararası bir özelliği vardır bu piyasanın ve bu piyasada da zengin ülkeler egemendirler. Türkiye böyle bir piyasaya açılamaz. İçeride bu piyasayı kuramaz. Devlet tahvillerinin çok daha garantili olan satış grafiği Türkiye'nin durumunu ortaya koymaktadır.

7 — Kapitalizmde anonim şirketlere geçme devri, kapitalizmin en aşamalı devridir. En aşamalı devreden başlayarak kapitalizmi kurmaya kalkmak ise mümkün değildir.

8 — Yatırım ve işletme sermayesinin yüzde kaç getirdiği, ithalât ve rantın yüzde kaçla çalıştığı kıyaslamaları üzerinde de şimdilik durmuyoruz.

Bütün bunları çok daha bilimsel şekilde ortaya dökmek gerekir. Devrimcilik edebiyatında slogan ve nutuk devri bitmiş, planlar üzerinde çalışma devri gelmiştir.

Bu ikinci devre de gerektiği kadar işlenip pişirilmezse, devrimcilik bütün çekimini kaybetmiş bir söz yığınından ibaret kalmaya mahkûm olur...

«Akşam», 15 Ağustos 1969

DOĞUYU DA BÖLGECİLİK DEĞİL, SINIFSALLIK KURTARIR

İnsanoğlu Aya ayak basacak, şöyle ayak basacak, böyle ayak basacak. Hepsi tamam, hepsi güzel. Ancak Ziya Paşanın ünlü beytini de unutmamak gerekir.

Yıldız arayıp gökte nice turfe müneccim
Gaflet ile görmez kuyuyu rehgüzerinde...

Türkiye seçimlere bir kargaşa ve bir gerginlik içinde gidiyor. Ordan burdan gelen haberler hiç de iç açıcı değil.

Van'dan gelen bir dost 6 temmuzda Erdeş'de uğradığı bir saldırıyı anlattı. Kendisinin sosyalist olmasını hazmedemeyen AP'li bir grup ile fanatik yardımcıları, bir kahvede sandalyeleri kapıp, tabanca çekerek ortalığı toza dumana bulamışlar. Polis sessiz sedasız kalmış. Olaya jandarma kuvvetieri müdahale etmişler.

Erdeş Savcısı Ziya Ertürk; uyanık bir aydın olduğu ve partizanlıklara pabuç bırakmadığı için her gün kendisine sinsi tehditler yağıyormuş.

— O savcı görür gününü, ilçelere giderken yolunu kesip eşkıya vurduya getireceğiz...

— O savcı var ya o savcı, bir gece basacağız evini...

— Mahkeme salonunun ortasında göbeğinden vuracaksın savcıyı...

Her yerde dürüst, uyanık, köpeklik etmeyen kişilere karşı el altından yoğun kışkırtmalar yapılmakta...

Özellikle Doğu'da binbir türlü oyun çevrilmek isteniyor. Bir yandan ağalar, feodaliteye karşı sınıfsal bir mücadelenin hızını kesmek için daha duygusal akımları körüklemeye yöneliyorlar.

— Hele bir yol bağımsızlıkta birleşelim, ağa - ırgat dalaşmasını ondan sonra yaparız -demeye getiriyorlar.

Amerika bu hassas konuyu dosyalarında koz olarak bulunduruyor. O da aynı doğrultuda inceden inceye yürütüyor propagandasını.

Doğu ağası, ağalık düzeninin kalkacağı bir Türkiye'de, kendi durumunun olduğu gibi süreceği siyasal bir otonomiyi tercih edeceği mırıltılarını arttırmakta... Ve âdeta bunu bir tehdit aracı olarak cebinin içinde karıştırmakta.

Gerçekte ise Doğu'yu sömüren, kendi siyasî çıkarına kullanan ve geri bırakan faktörlerin önünde Doğu'nun ağaları geliyor. Ağalık kurumu ortadan kalkmadıkça Doğu'nun silkinip serpilmesi imkânsız.

Partiler ise her şeye rağmen Doğu ağalarıyla işbirliği yaparak oy almayı kendi çıkarlarına daha uygun buluyor ve feodaliteyle gizli bir koalisyon yapıyorlar. Bu tür gizli koalisyonlara Doğulu Batılı bütün uyanık kişilerin karşı çıkmaları gerekir.

Burada halkı da daha iyi incelemek ve anlamak zorunluğu vardır. Halk ağasız kalınca kime dayanıp kime sığınacağını şaşırıyor. Bu ezikliği silecek ve hal-

kı tutamaksız bırakmayacak bir yönetimin pekleştirilmesi şarttır. Toprak işçilerini ağalara muhtaç etmemek ve onları kendi yeteneklerinin inancı içinde yüceltmek için büyük işletmelere geçmek ve eğitim dozunu arttırmak ilk kuraldır.

Doğu'da da uygulanacak esaslı bir toprak reformuyla birlikte kurulacak büyük et ve hayvancılık kombinaları ve bilimsel üretimi geliştirecek tarım merkezleri toprak işçisini çekip çevirecek ve toparlayarak tutamaksız kalmaktan kurtaracaktır.

Elbet Doğu emekçisi de deniz kıyısında on beş günlük bir tatil yapacaktır. Elbet Doğu emekçisinin de çocukları en eşit koşullar içinde eğitimini geliştirecektir. Elbet Doğu emekçisinin de bir emekliliği olacaktır.

Doğu'yu sadece bir oy deposu diye görerek maval uydurmanın anlamı yoktur. Doğu kalkınması tüm kalkınmanın bir parçasıdır. Ve bu kalkınma toprak ağalığı ile birlikte olamaz. Ezilmiş insanların duygusal yönlerini kurcalayarak ağalığı sürdürmek için onları başka bir yola çekmeye çalışmak, hem ağaların hem de Amerika'nın Türkiye'deki son taktiğidir. Ve bu taktik için için boyuna körüklenmektedir. En korkuncu da bazı kişilerin resmî görevli oldukları halde sinsi bildirilerle sınıfsal uyanışı önlemeye ve ağalığı bu bölgede desteklemeye uğraşmalarıdır.

Türkiye gibi ülkelerde sınıfsal birlik sağlanmadıkça bölgecilik zihniyetinin kökü kolay kolay kazınamaz. Bölgecilik ise feodal düzenlerde ağaların çıkarlarını ayakta tutan en etken eylemdir. Onlar,

— Biz hepimiz aynı bölgenin çocuğuyuz –diye

bölgesel sömürülerini saklamak ve sürdürmek isterler.

Dava bölgesellikte değil, emekçi sınıfının sömürücü güçlere karşı bu demagojileri yutmamasındadır. Her bölgenin sömürücüsü çok kolay anlaşır birbiriyle, bölge çocuğu olmak sözü bölgeyi uyutmak için kullanılan sözdür. Sonra o bölge çocuğu sömürücü, İstanbul kompradoruyla kol kola Avrupa'da fink atmaktadır.

Özetin özeti, Doğu'nun kalkınmasını da gitgide artan kışkırtmaların fısıldadığı gibi bölgecilik değil, sınıf bilincine varmak ve bütün emekçilerin güçleriyle onlardan yana olanların çabalarını aynı potada değerlendirmek sağlayabilir. Bu tutum da bölünme yerine birleşmeyi gerçekleştirir. En katkısız özgürlüğü ve gelişmeyi gerçekleştirir.

İnsanoğlu Ay'a gidiyor...

Ve maalesef Türkiye'nin ezilenleri ve soyulanları, hâlâ daha oyunları görüp kendilerine gelemiyorlar...

«Akşam», 18 Temmuz 1969

ÇOĞUNLUK VE DİNAMİK GÜÇLER

Sabun tüketiminin en düşük olduğu ülkelerin başında geliyor Türkiye. Su ve sabun yokluğu; temizliği Türk halkmm kolayca ödeyemediği bir lüks durumunda tutuyor hâlâ daha... Köylere radyo girmiş ama henüz ne duş, ne termosifonlu helâ, ne de kaşık çatalla somya girememiştir.

Tanzimattan bu yana henüz Türkiye'nin kenef ve yıkanma davasını dahi çözümleyemedik. Osmanlı külliyesi caminin yanına hamamla medreseyi ve hatta kütüphaneyi de beraber oturturdu. Cumhuriyet Demokrasisi, köşe bucak her yere diktiği camilerin ellide biri kadar hamam yapamadı.

Susuz, sabunsuz, duşsuz, helâsız, ışıksız, okulsuz ve doktorsuz bir özgürlüğü politikacılar anlayabiliyor ve savunuyorlar. Biz yeryüzünde böyle bir özgürlük olabileceğini kabul edemiyoruz. Ve yıkanma özgürlüğünden dahi yoksun kişilerin, siyasî bir özgürlük içinde bulunabileceğine inanmıyoruz. İnanmıyoruz çünkü bunlar gerçekten siyasî özgürlüğe sahip bulunsalar, yaşadıkları korkunç yoksulluk tutsaklığının koşullarını çoktan kırarlardı...

Bir kütle gerçekten özgürse susuz, sabunsuz ve helâsız yaşamayı kabul edemez.

Demek ki bu kütlelerin iradesi henüz kendi yaşantılarını değiştirmeye yetmemektedir. Bir toplumu

değiştiren etkenleri incelerken çoğunluğun fonksiyonunu gerçekçi bir gözle değerlendirmek gerekmektedir. Çoğunluğun üstüne daima toplumdaki tutucu ve itici güçlerin gölgesi düşmekte ve çoğunluğa bu gölgeler biçim vermektedir. Toplumdaki tutucu güçler ağır basıyorsa çoğunluk bu kuvvetlerin gölgesi altında görünmektedir. İtici güçler ağır basmaya başladığı an çoğunluk derhal başka bir görüntüye yönelir. Toplumda tutucu ve itici güçlerle çoğunluk arasındaki ilişki girift bir ilişkidir. Hem birbirine zıt güçlerin birbirleri üstünde, hem çoğunluğun bu güçler üstünde, hem de bu güçlerin çoğunluk üstünde, bir etki ve tepkisi vardır. Bu girift etki ve tepkiler. toplumla üretim araçları arasındaki ilişkilerle bağımlıdır.

Konuyu daha somutlaştıralım.

Toplum açılan yollar, çoğalan kamyon ve otobüsler, büyüyen rotatifler ve artan radyolarla değişen üretim araçlarının etkisi altında yeni bir biçime doğru yönelmektedir. Bu yeni bir biçime doğru yönelme, eski biçimde kalmakta çıkarı olan güçleri harekete getirir. Bunlar tutucu güçlerdir. Ve bu güçler çoğunluğu kıpırdatmamak için çeşitli çarelere baş vururlar. Ancak değişmekte olan ve ufku genişlemeye başlayan toplumda, bu tutucu çabalar tatmin edilmek isteyen ihtiyaçlarla çatışır.

İhtiyaçların tatmin edilmemesinden en çok sıkıntı duyan dilim hangisiyse, o dilim toplumda itici güçlerin motoru olur. Ve o dilim de çoğunluğu etkilemeye başlar.

İtici güçlerin motoru olan dilim, klasik bir kapitalist devreden geçen toplumlarda işçi sınıfıdır.

Üretim araçlarındaki değişiklikler ve bu değişikliklerin yarattığı yeni ihtiyaçlar en çok bu sınıfı zorlamakta ve en çok bu sınıfın hassasiyetini bilemektedir. Plansız bir otomatizasyonun yaratacağı işsizlik veya otomotizasyona geçmek mümkün iken, eski yatırım kârlarını bozmamak için tutuculuk etmek ve iş saatlerini azaltmamak derhal bu sınıf ile statükoyu korumak, genel bir planlamaya veya köklü bir değişikliğe gitmemek isteyen sınıf arasında çatışma yaratır.

Klasik bir kapitalist devreden geçememiş toplumlarda ise, toplumda değişikliği bilinçli bir istekle arzulayan dilim, statükonun tatmin edemediği bütün çevrelerdir. Bu çevreler henüz ağırlığının kudretini kavrayamamış emekçi sınıflarını da uyandırmaya ve onlarla ittifak etmeye dönüktürler.

Ve asıl çatışma özellikle başlangıçta bu çevrelerle tutucu güçlerin arasında cereyan eder. Ve hangisi ağır basarsa çoğunluk onun gölgesi altında kalır.

Bu devrede tutucu güçler, kendi gölgelerinin vurduğu çoğunluğu kendilerinden yana göstermeye uğraşırlar. Oysa itici güçler bir an galip geldiği takdirde çoğunluk derhal onun rüzgârı altına girecektir.

Tutucu güçlerin henüz ağır bastığı bir sosyal yapıda çoğunluğun özgür olması bu yüzden mümkün değildir. Susuz, sabunsuz, helâsız, banyosuz, ışıksız, okulsuz ve doktorsuz bir özgürlük de bunun özgürlük olmadığını ispatlamaktadır.

Çoğunluğu tutucu güçlerin gölgesinden kurtarıp karşı karşıya getirebilmek, ona dinamik bir varlık kazandırmak mümkündür ki bu da tutucu güç-

ler henüz egemenken kolay kolay üstesinden gelinebilecek bir iş değildir.

O zaman tutucu güçlerle başa çıkabilecek ve artık statükodan tatmin olmayan çevreleri de toplumdaki değişikliği özleyen itici motorun özü olarak saymak gerekmektedir.

Bu motorun hareket sürati, çoğunluğu bütün şartlanmaları kırarak dinamik bir varlık haline getirme çabasından daha çabuk sonuç verecek ve çoğunluğu daha hızlı etkileyecektir.

Üstelik olayların akışı her türlü arzunun dışındadır. Bu akışı iyi görüp ona göre en olumlu tutum içinde davranmak ise gerçek devrimcinin baş görevidir.

«Akşam», 15 Temmuz 1969

ÇAR DEVRİNDE SENDİKACILIK

Türkiye kasten kör kuyu karanlıkları içinde bırakılmış yirmi milyon okuma yazma bilmeyen çoğunluğuyle bu çağdaki dünya olaylarında en kapalı kalmış beş on ülkeden biridir. Bahtsız Türkiye'nin 1900'den bu yana yeryüzünde olup bitmiş şeylerden hiç mi hiç haberciği yoktur. Kaskatı bir çember içinde her şeyden uzak tutulmuştur Türk halkı ve kendisine boyuna yalanlar ve masallar uydurulmuştur.

Son günlerde en yeni Fransız kaynaklarından Çar Rusya'sındaki sendika hareketlerini inceliyorum. Bu konuda ne bir kitap vardır Türkiye'de, hatta ne de bir makale... Oysa Rusya'nın yakın tarihini ıcığına cıcığına kadar incelemeden günümüzdeki meselelerin birçoğunu kavramak ve hüküm vermek imkânsıza yakın yoldur. Kaldı ki biz sade Rusya'nın değil bütün komşularımızın hiç değilse yakın tarihlerini çok iyi bilmek durumundayız. Başka türlü oralarda meydana gelen değişiklikleri tam olarak değerlendirmemiz ve geçerli bir dış politika yürütmemiz mümkün değildir. Bu alanda uzmanlarımız yok denecek kadar azdır. Ve yayın olarak da hemen hiç bir şey mevcut değildir. Çevresiyle bu kadar ilgisiz ikinci bir ülke bilmiyoruz dünya haritasında var mıdır...

Bu boşluğu iyice ortaya koymak için 1895 Rusya'sından kısa örnekler vermeye çalışacağım.

1895'den itibaren iktisadî tröstler Rusya'da boy atmaya başladı. Endüstrileşme hızlı bir tempo ile bilhassa Petersburg, Moskova ve Donetz havzasında yoğunlaşıyordu. Ham demir üretimi yüzde 220, demir madenleri üretimi yüzde 272 ve petrol üretimi yüzde 179 oranında artmıştı.

Bu engin köylü ülkesinde endüstri adacıkları doğuyor, yeni şehirler kuruluyor, dev fabrikalar kuruluyordu. İşçi sınıfı gitgide artan bir hızla çoğalıyordu. Nüfus büyüyor, gecekondular genişliyor, köyden gelen işçiler şantiye yatakhanelerinde balık istifi yatıyor, aileleri de bir tek odaya sığınmaya çalışıyorlardı. Tarihte Rus işçisi köylülükle işçi ve şehirli olma arasında sallanıyordu. Bir büyük grev patlayınca çoğu yeniden köylerine dönüyordu.

Rusya'daki bu değişiklik büyük ölçüde Avrupa ve bilhassa Fransız sermayesi tarafından finanse ediliyordu. İngiltere'den, Almanya'dan, Amerika'dan tonla makine giriyordu içeri, yabancı sömürücülüğe karşı işçi hareketleri başladığı zaman büyük kârlar hayaliyle gelmiş olan büyük kumpanyalar, bu hareketlere karşı Çar ordularına vermek zorunda kaldıkları paralarla fena sıkıştılar.

O tarihte İçişleri Bakanı olan Plehve düzeni korumak ve gizli polis teşkilâtını yürütmekle sorumluydu. Plehve'nin başlıca fikri, genel hoşnutsuzluğu Çar'ın tahtıyla hükümetten uzaklaştırıp endüstricilere doğru kanalize etmekti.

Çar gizli polis teşkilâtı Okhrana ve bu teşkilâtın önde gelen şeflerinden Zoubatov polis kontro-

lunda sendikalar kurmakla görevlendirildi. Zoubatov ajan teşkilâtını hâlâ daha keşfedilmemiş yerlere kadar çıkarmıştı. En sık söylediği söz şuydu:

— Gizli ajanınızı bir kadınla kurduğunuz ilişki gibi saklamak zorundasınız. Bir yanlış adım onu dünya önünde şerefsiz bir duruma düşürür.

1897'de Minsk'de toplanan Birinci Sosyal Demokrat kongresini de torpillemişti.

Zoubatov, Okhrana'nın Moskova'daki şefiydi ve doğrudan doğruya İçişleri Bakanı Plehve ile General Trepov'a bağlıydı. 1901 Mayısında Zoubatov, Moskova'da «Mekanik Sanayii İşçileri Dayanışma Birliği»ni kurdu. Bütün işçiler çığ gibi girdiler bu sendikaya. Sendikanın kuruluşundan beş gün sonra, elli bin işçi toprak köleliğini kaldırmış olan Çar İkinci Alexandre'nin mezarı önünde dua resmi geçidi yapıyordu.

O tarihteki ihtilâlci sosyalistlerin uğraşıları yanında polisin gösterdiği bu başarı müthişti.

Okhrana itina ile sosyalist olmasından şüphe ettiği aydınları sendikalardan uzaklaştırıyor ve işçilerle aydınların arasını boyuna açmaya uğraşıyordu. Ve sendikalar vasıtasıyle bütün aydın faaliyetlerini kontrol altında tutmaya uğraşıyordu.

20. yüzyılda azgelişmiş birçok ülkede sendikacılık hep bu şekilde yönetilmek istendi.

Üstelik polis sendikaları işçi ücretlerinin arttırılışında bütün öteki sosyalist çabalardan daha çabuk sonuç alıyordu. Hatta iş saatlerini kısaltmak başarısı dahi Rusya'da polis şefi Zoubatov'a nasip oldu. Kendisi Okhrana'nın önde gelen şeflerinden olduğu için çok kolay çalışıyordu. Sendikalar ara-

sında bir meclis dahi kurdu. Gerekli arttırıma karşı çıkan endüstricilerin fabrikalarında sabotajlar yapılıyor, mitingler tertipleniyor ve patronun polis çağırmasına sessiz kalınıyordu.

Zoubatov yabancı kumpanyalara karşı pek bir iş kıvıramıyordu. Çünkü hemen o devletin büyükelçisi doğru İçişleri Bakanına koşuyordu. Bu yüzden oralarda çalışan işçiler iyice tutamaksız kalıyordu. Hemen hemen bütün sendikalar Okhrana'nın elindeydi ve bir ölçüde işçiler lehine pekâlâ da çıkarlar sağlanıyordu.

Zoubatov işçi meselesini çözümlediğini sanarak ajanlarının bir kısmını sosyalistlerin arasına sokmaya kalktı. Bunlar çeşitli terör hareketleri yapacaklar ve böylece sosyalistlerin hepsini ezmek mümkün olacaktı. Okhrana'nın en önemli ajanlarından Azev ihtilâlci sosyalistlerin arasına karıştı ve polis parasıyle birtakım gizli partiler kuruldu, ajan Azev itimat kazanmak için 26 grev kışkırttı ve bir valiyle bir aristokratı öldürdü.

Fakat Zoubatov'un oynadığı rol bazen tersine dönüyor ve işçi hareketleri polis kontrolundan çıkarak büyüyordu. Papaz Gapoen ve ajan Chaievitch'in hazırladıkları küçük grevler böyle oldu ve birden bütün Rusya'yı kaplayıverdi. Zoubatov'u sürgüne gönderdiler. 1917 ihtilâlinden sonra da intihar etti...

Bütün bunlar Türkiye'de hiç mi hiç bilinmeyen konulardır. Bu konuları araştırmak ve incelemek çok büyük yenilikler getirecektir Türk fikir hayatına. Birçok gözler açılacak ve birçok yalanların içyüzü ortaya çıkacaktır.

«Akşam», 7 Ocak 1967

HATA ÜSTÜNE HATA

Hukukçularımızın bir kısmı hâlâ daha kitap yasaklamakta ayak diretmektedirler. Kendi dar, taşlaşmış ve dünyadan habersiz anlayışlarını dinamik bir organizma olan toplumun üstüne bir cendere gibi giydirme isterisinden maalesef henüz kurtulamamış, değer yargıları kökünden sakat birtakım beyin kısırlaşmasına uğramış kişilerdir bunlar. Bizzat kendi dünyalarında bir gelişme yaratamamanın fosilleşmesi içindedirler. Bugünkü mini etek önünde büyük annemin elli yıl önce düşeceği şaşkınlık ve kızgınlığı çağımızın dünya görüşü sanma gafletiyle değişmekte olan topluma karşı âdeta diş gıcırdatmaktadırlar.

Ve Türkiye'ye karşı işlenebilecek cinayetlerin en büyüğünü işlemektedirler.

Bundan yedi yıl önce Çınar Otelinin güneşli terasında bir ceza profesörüyle konuşuyorduk. Bana,

— Otuz yıl Türkiye'ye sosyalist akımı sokmadık, fena mı ettik? -dedi.

Ben de,

— Şimdiye kadar şu Türkiye'yi kimin taze rüzgârları tutarak, donmaya, yozlaşmaya ve çürümeye mahkûm ettiğini araştırıyordum, nihayet bir tanesini zatıâlinizde yakaladım... -dedim.

Kapital birikimi olmamış geri ülkelerde bundan

böyle kapitalist kalkınmanın olamayacağını anlattım ona. Ve,

— Sayenizde -dedim-, sosyalizm de pek güdük, pek sığ ve pek bücür olacaktır.

Bunu gayet iyi görmenin ve anlamanın gerektiği kanısındayım. Türkiye bir türlü arttıramadığı ihracatı ile komprador sermayeciliğinde kalamayacaktır. Bu artık gün gibi çıkmıştır ortaya. Üç yıl beş yıl daha bu çapaçulluk içinde sürüklenmenin sosyolojik açıdan bir önemi yoktur. Türkiye'de komprador sermayeciliği iflâs etmiştir. İster istemez olayların zoruyle bir dönüşüm olacaktır.

Şimdi bizi en çok bu dönüşümden sonraki devre ilgilendirmektedir.

Bu dönüşüm olacaktır ama ondan sonra ne olacaktır?

Biz şimdiden bütün sosyalist tarihi ve sosyalist uygulamaları didik didik incelemek zorundayız. Hukukçularımızın bazıları ise bunun farkında bile değil. Neyi kösteklemekle, neyi kazaya uğrattıklarını göremiyorlar. Türkiye şimdiden Stalin'i bütün sevap ve günahları ve bütün ayrıntılarıyle objektif olarak bilmek zorundadır. Bunu bir marifet yaparcasına bugün önlerseniz, yarının Türkiye'sini tahmin edilemeyecek acemiliklere mahkûm edersiniz.

Türkiye'de sınıf bilincinin örgütlenmesine erişmiş bir emekçi sınıfı henüz teşekkül edememiştir. Buna karşılık komprador sınıfı hızla çürüyüp dökülmektedir. Ortadaki boşluğu aydınlar, bürokratlar ve yan tabakalar dolduracağa benzemektedir. Zaten egemen sınfta da onlarla kompradorlar arasında büyük bir sosyal adaletsizlik mevcuttur ve egemen sı-

nıfın içindeki bu çatışma bir sınıf çatışması ciddiyetiyle gelişmektedir.

Komprador hegemonyası yerini aydın, bürokrat ve ara tabakalara bıraktığı an ne olacaktır?

Bunun cevabını hukukçularımızın bazıları şimdiden hiç düşünmüşler midir? Yoksa hâlâ daha kitap yasaklarıyle bu dönüşümü nasıl olsa önleriz, dalgasında mıdırlar?

Yaşadığımız anlar kabil olduğu kadar daha çok kitabın yayınlanmasını gerektiren anlardır.

Bu dönüşüm nasıl olsa olacaktır. Bütün mesele bu dönüşümden sonra bir boşluğa ve acemiliğe düşmemektedir. Onun için de şimdiden toplum olarak hazırlanmak zorundayız. Bunu engellemek, dönüşümü önleyemeyecek ama boşlukların ve acemiliklerin doğmasına yol açacaktır. Sosyalizme geçmiş ülkelerde çok görülmüş bir hastalıktır bu. Eski rejimi sürdürmek sevdasıyle kitap yasaklayanlar, yeni kadroların doğru dürüst yetişmesini frenlemişler ve dönüşümü de önleyememişlerdir.

Bunun nasıl bir tehlike olduğunu tahmin edebiliyor musunuz?

Böyle bir boşluk ve acemilik tehlikesiyle göğüs göğüse gelince, bugünün kitap yasakçısı bir kenarda sakalını sıvazlayarak, kahve içmekle vakit geçirecek ve Türkiye'ye vaktiyle nasıl bir kötülük yapmış olduğunun da bilincine pek varamayacaktır.

— Ne bileyim kardeşim, o zamanlar öyleydi -diyecektir.

Halk kütleleri ve tarihle doğrudan doğruya bir angajmana girmeden, iktidar kadrolarının politik eğilimlerine göre ahkâm kesenler, hiç değilse kendi

vicdanları önündeki bir sorumluluğu unutmamalıdırlar ve vicdanlarını da büyük annemin mini etek önündeki şartlanmasından kurtarmalıdırlar. Gözlerini azıcık dış dünyalarda gezdirmeli, azıcık iktisat, azıcık sosyoloji, azıcık da Marx'ı talim etmelidirler. Türkiye'yi yöneten mekanizmanın neden işlemediğini ve neden ıskartaya çıkaracağını incelemelidirler. Ve arada sırada akşamları oturup:

— Ben neyi ne kadar biliyorum şu dünyada? -sorusunu kendilerine sormalıdırlar.

Mevcudu en doğru sanmanın konformizminden kendilerini kurtardıkları vakit, bugünkü seviyelerinden yüzleri kızaracak ve,

— Amma da kör gibi hareket etmişiz -diyeceklerdir.

Çünkü bugünkü davranışlarıyle, bugünkü düzeni korumuyor, geleceğin sıkıntılarını hazırlıyorlar. Bundan emin olsunlar.

«Akşam», 5 Nisan 1969

İLKELLİK - BURJUVAZİ - SOSYALİZM

Bizim Balaban'ın Adana'da açtığı resim sergisini basmışlar, tablolarını parçalamaya kalkmışlar. Gerekçe:

«Komünist propagandasına karşı çıkmak.»

Sonra polis gelmiş. Resimlere saldıranlar,

— Burada birkaç genç kavga etti, bu arada resimler de yırtılmış, bizim haberimiz yok –demişler.

Bir resim sergisini basmak bu çağın uygarlığıyle bağdaşacak bir iş değildir. Hele sanat eserlerini yırtmaya kalkmak ne kapitalist dünyanın, ne de sosyalist dünyanın kolay kolay kavrayamayacağı bir barbarlıktır. Türkiye'nin maalesef henüz bu ilkel seviyeden kurtulamadığı görülüyor. Bütün bu garip olaylar sağcısı solcusu ile bütün yeryüzünün kulağında birikmekte ve Türkiye hakkında öteden beri yapılmakta olan kötü propagandaları perdahlamaktadır.

Türkiye'de komünist propagandasına karşı çıkmak gerekçesi ile resim sergilerinin basıldığını ve tabloların parçalandığını, en koyu bir İspanyol faşistine bile söylediğiniz zaman, İspanyol faşistinin yüzü buruşacaktır.

Sanat zevki ve sanat saygısı olmayanların siyasî eğilimlerine aynı eğilimde olan kişiler dahi asla itibar etmezler. Ve onları kendi siyasî eğilimlerinin se-

petine değil, geri bir ülkenin insanı olarak barbarlık sepetine koyarlar.

Cumhuriyetin ilânından 45 yıl geçtiği halde biz hâlâ Türkiye'de çağ dışı kalmış bir katılığı ve ilkelliği kıramadık. Yumuşatamadık. Bunda politikacıların da önemli rolü olmuştur. Maalesef politikacılar genellikle sanat zevki, sanat kültürü olmayan, hırslı ve düzeyde kalmış kişilerdir. On oy fazla almak için Rembrand'ın bir tablosunu seve seve yakacak çok insan vardır aralarında.

Batı burjuvazisi Rönesanstan gelmektedir. Resim nedir, şiir nedir, müzik nedir bilir. Bizim burjuvazi ise arsa simsarlığı ile koyun kaçakçılığından geldiği için, burjuvazinin savunmasında dahi bir burjuva cakasıyle değil, bir çöl bedevîsi çirkinliğiyle ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'deki sağın en acı dramı budur aslında. Burjuva olmadan burjuvaziyi koruma savaşına girişmiştir. Bu yüzden de ne burjuva hukukuna inanır, ne burjuva demokrasisinin kurallarını benimser. Ne gerçek bir burjuva iktisadiyatına yönelir. Ve bilmez ki sadece sosyalizme karşı çıkmak yetmez. Burjuva olmadan burjuva savaşı vermeye kalkmanın ise hiç bir anlamı yoktur.

Bir gün meclis kürsüsünden konuşurken:

— Kapitalizm burjuva sınıfının iktisadî düzeni, sosyalizm emekçi sınıfının iktisadî düzeni, talan ise sadece barbarların iktisadî düzenidir... –demiştim.

Talan düzenini savunmak başka şeydir, burjuva iktisadiyatını savunmak başka şeydir. Burjuva iktisadiyatını savunanlar burjuva hukukuna, burjuva kurallarına, burjuva geleneklerine karşı gelmez-

ler, çünkü dayandıkları temeller onlardır. Talanı savunanlar ise böyle bir temele dayanmanın ve tutarlı olmanın endişesi içinde değillerdir. Kendi yaptıkları kanunları da işlerine gelmediği zaman kolayca çiğneyebilirler. Onlar aslında sadece sosyalizme değil, burjuva düzenine de, velhasıl ölçü getiren her şeye karşıdırlar.

Türkiye'deki sağcılık, bir Batı burjuvazisi çizgisinden çok, talana dönük, her türlü kültür ve sorumluluktan uzak bir ilkellik göstermektedir. Bizdeki sağ Avrupa'da olsa sade sosyalistlerle değil, burjuvalarla da çekişmeye kalkardı. Fabrika hesaplarını karıştırmaya, kalitesiz mal sokuşturmaya, kadınları ketenpereye getirmeye ve kafası bozulunca resim sergilerini basmaya, ozanları dövmeye, düşünürleri öldürmeye heveslenirdi. Batı burjuvazisi ise asla cevaz vermezdi, böyle bir sağcılıkla böyle bir sermaye savunuculuğuna.

Batı burjuvazisinin bireyciliği ta 16. yüzyıldaki Montaigne'e dayanıyor. Bizdeki ise «Beni elden gör» rüşvetçiliğine.

Türkiye gerçek bir burjuva uygarlığıyle gerçek bir kapitalizmi tadamadan, daha büyük bir dönüşüme gitmek zorundadır. Bir buçuk yüzyıldan beri bütün çabalara rağmen hâlâ daha gerçek bir burjuva sınıfı yaratıp, gerçek bir kapitalizm kuramamış olmamız da bunu ispatlamaktadır.

Bu dönüşüme karşı çıkanlar ise Avrupa Burjuvazisinin de tutmayacağı, burjuva bile olamamış ilkellerdir. Resim sergisi basıp, sanat eserlerini yırtmak da, burjuvazi savunuculuğundan değil, bu ilkellikten gelmektedir.

Politikacılar da aynı ilkelliği estirmekte, onlar da kendilerinin hikmeti vücut kaynağı olan meclisi basmaktadırlar. Kendi kanunlarını önce kendileri çiğnemektedirler.

Şimdiye kadar Türkiye'de daima bu ilkelliğe karşı ayağa kalkılmış, fakat bu ayağa kalkışlar hep Batı burjuvazisi özlemiyle yapılmıştır.

Bugün ise böyle bir özlemin geçerli olmadığı anlaşılmakta ve çok daha aşamalı hamlelere ihtiyaç bulunduğu sezilmektedir.

«Akşam», 22 Nisan 1969

BARBARİZM

Amerika'da son haftalar içinde en fazla satılan kitaplar hangileridir biliyor musunuz? Mao'nun eserleri...

Türkiye'de ise Amerika'nın dalkavukluğunun dalkavuğu olanlar bağırmaktadırlar:

— Kitapçı vitrinlerini pıtırak gibi sol eserler kapladı.

Böyle bir şikâyeti ne Fransa'da, ne İngiltere'de, ne Belçika'da, ne İtalya'da velhasıl gerçek kapitalist ülkelerden hiç birinin demokrasisinde duyamazsınız.

Bu ülkeler kapitalizmin lokomotifliğini ettikleri halde fikre ve düşünceye karşı saygısızlık ve terbiyesizlik etmezler. Yeryüzünün gelişimi ve değişiminde rol oynamış büyük düşünürlerin adlarını küfür olarak kullanmazlar.

Ancak gerikalmış sömürge ülkelerinde fikirlere, düşünürlere ve yazarlara karşı büyük korkunç bir hazımsızlık vardır.

Çünkü bu ülkeler bütün çabalarına rağmen kapitalist olamamış ve yetenekli bir burjuva sınıfı yetiştirememiş sömürge ülkeleridir. Bu ülkelerde kapitalizmin adı altında sadece soygun ve talan vardır. Onun için de liberalizmi geniş anlamıyle kavrayamazlar ve barbarizmde kalırlar.

Hayatımda her şey aklıma gelirdi, fakat adımın

küfür olsun diye Marx, Engels, Lenin, Mao gibi kişilerle yan yana getirileceği gelmezdi. Besbelli ki bunu yazanlar adlarını sıraladıkları kişilerin kim olduklarını bilmeyenlerdir. Böyle bir ulus, ne kapitalizmle, ne liberalizmle ve hatta ne de faşizmle bağdaşabilir. Bu ancak ve ancak bilim düşmanlığı, yani barbarizmdir. Zaten barbarizmin de iktisadiyatı talandır...

Hiç bir doktrine, hiç bir sisteme, hiç bir mantığa, hiç bir dünya görüşüne sığmayan bir talan... Kemire kemire, kuruta kuruta, çökerte çökerte yemek, yutmak, sömürmek... Ve buna karşı çıkan her türlü düşünceye barbarlık etmek.

Gerikalmış sömürge ülkelerindeki emekçi halk kütlelerini kurtarmak isteyen aydınlar, Batı tipi incelmiş ve bir seviyeye erişmiş kapitalist burjuvalarla değil, talancı barbarlarla mücadele etmektedirler.

Ve ileri kapitalistler bu barbarları kendi adlarına kullanmaktadırlar. Yoksa Mao'nun kitabı Amerika'da satış rekoru kırarken, Türkiye'de arsenik muamelesi görmesi başka türlü izah edilemez.

Fransa'nın en kodaman sermayecisine,

— Bizde Marx'ın, Engels'in adları küfür olarak kullamlır. İşe gelmeyen fikir ve düşünceler tartışılmaz ve onların küfür sayılan adlarıyle suçlandırılarak polise teslim edilir... –deyiniz.

— Vallahi bravvo kapitalizmi ne güzel koruyorsunuz... –cevabını alamazsınız.

Alacağınız cevap, küçümseyen bir dudak büküşüdür. Ve içinden emin olunuz ki sizin barbar bir ülkede yaşadığımzı düşünmektedir.

Yetişmiş kapitalist, çok ince bir düzen içinde-

dir. Sömürüyü bilimselleştirmiştir âdeta. Onun için Marx'ı da, Engels'i de, Lenin'i de ceza kanunlarına sarılmadan efendice tartışır, mağlup olduğu zaman kişisel bir terbiye içinde:

— Haklısınız... –bile der.

Ama geri ülkenin talancısı bu inceliğe erişmemiştir. Derhal barbarlığını çıkarır ortaya. Yasaklara, kelepçelere, zindanlara, küfürlere sarılır.

Barbarlar için vatan matan, halk malk, bağımsızlık mağımsızlık laftır. Bir tek şey vardır onlarca, o da talandır. Hiç bir kaide, usul, usturup tanımadan talan...

Bu yüzden de Batı burjuvazisi tonla düşünür, yazar, bilim adamı yetiştirdiği halde geri ülkelerin talancı barbarları cellât, cellât çırağı, ciğersiz dalkavuk ve küfürbazdan başka bir şey yetiştirmemişlerdir. Çünkü barbarlıktan kurtulup medeniyete, talancılıktan kurtulup kapitalizme bile geçememişlerdir. Ve böylece gerçek kapitalistlerin sömürgesi olarak kalmışlardır. Şimdi Türkiye'deki talancı barbarların iyice coştuğu bir sırada yaşıyoruz.

Fikir, sanat, düşünce, anlayış, hoşgörü velhasıl medeniyet adına ne varsa hepsini kendileri için dibi delik bir oturak haline sokmaya çalışıyorlar.

Bu talancı barbarlar, uydusu oldukları kapitalist ülkelere gitseler, orada da görecekleri muamele bir barbarın göreceği muamelenin ötesinde değildir.

Önce yemek yemesini, adam gibi konuşmasını, fikirleri anlamasını öğretirler kendilerine ve ille de kitap ve müellif düşmanlığı etmenin ayıp olduğunu anlatırlar...

Ne zaman yetişti bu kadar talancı barbar. An-

lamak zor. Ancak endüstri devriminden geçmediği halde kapitalist olmaya özenen her geri ülkede burjuva yerine bu çeşit talancı barbarlar yetişiyor. Vaktiyle Avrupa'da da böyle olmuş ama, 1967 yılında hâlâ daha barbarlığa insanların tahammülü yoktur. Onun için geri ülkeler barbarlığın kapitalizme dönüşünü beklemeden sosyalizme geçmek zorundadırlar ve zaten geçmektedirler de...

Türkiye'de de olacağı budur ve bundan başka da hiç bir çare yoktur...

«Akşam», 28 Şubat 1967

AYDIN BÜROKRAT TABAKASI

Bu yakında, aydm-bürokrat tabakasına karşı olur olmaz garip bir hücum başladı. Doğrudur, bu tabaka halkla kaynaşmış bir tabaka değildir. Üstelik halk da bu tabakaya karşı öfkelidir. Bu öfkenin önce nedenini bulmak gerek.

Bunun başlıca nedeni sermaye yokluğu yüzünden, devlet eliyle kişi zengin etmeye ve sunî bir sermaye sınıfı yaratmaya dönük halk zararına bir devlet kapitalizminin uygulanmış olmasıdır. Halk zararına bir devlet kapitalizmi aydm-bürokrat tabakasıyle halkın arasını derhal açar. Çünkü birden ülkenin fiyakalı bir ayrıcalık içindeki, tepeden bakışlı patronlarıymış gibi görünür onlar.

Benim çocukluğumun bakanları da, genel müdürleri de, müsteşarları da, küçük dağları ben yarattım diyen böyle bir çalkalanma içindeydiler ve alabildiğine sevimsizdiler. Devlet demek onlar demekti. Polisler onlara selâm durur, lokantalarda en iyi yerler onlara ayrılır, resmî arabalar onların emrinde vızırdardı.

Tek parti iktidarı çok önem verirdi onlara...

DP bu cakayı kırdı, halka sokuldu ama halk çıkarına bir ekonomik sisteme yönelmedi. Tam tersine bu sokulganlığı kullanarak ülkenin üstelik yabancılarla da ortaklaşa soyulmasını tezgâhladı.

Geri ülkelerde soygun mekanizması ise aydın-bürokrat tabakasını kenara iterek kurulamaz. Soygundan bu tabakaya da mutlaka geniş bir pay verecek ve devleti arkanda tutacaksın. Bunu yapmaya gücün yetmedi mi, devlete arkanı dayayamazsın. Halkın soyulması da seni koruyacak güçlü bir sermaye düzeni kurmaya yetmedi mi, halkın sempatisine rağmen havada kahrsın ve yıkılırsın.

Halk soygununun devam etmesi bu soygundan güçlü bir kapitalist düzenin kurulmasının sağlanması ve aydın-bürokrat tabakasına da esaslıca bir pay ayrılmasıyle mümkündür. Ama böyle sağlamca bir faşizme kayınca da halkın sempatisi yok olur. Ve bir yerde büyük bir hır çıkar.

Türkiye'de iç soygun güçlü bir sermaye düzeni kurmayı sağlayamaz. Üstelik bu soygundan aydın-bürokrat tabakasına pay ayırmaya imkân yoktur. Ayrıca halka sempatik görünmek ve oy toplamak arzusuyle bu tabakayı itibarsız hale getirmek de gerekmektedir. Onun için soygundan yana olan siyasî örgütlerin ömürleri uzun olmaz, Türkiye'de. Ne devlete, ne sermaye sınıfma şöyle dört dörtlük dayanamadıkları için yıkılırlar.

Aydın-bürokrat tabakasına gerektiği kadar ödeyemedin mi, bu tabaka kendiliğinden sermaye sınıfının karşısına geçer ve emekçi sınıfıyle ittifak kurmaya başlar. Türkiye'de yavaş yavaş bu olmaktadır. Bu ittifak emekçi sınıfları tarafından da bir defa anlaşıldı mı, artık sermayeciliğin sonu gelmiş demektir.

Bugüne kadar sermaye sınıfının baş yardımcısı olan aydın-bürokrat tabakası, bu yardımcılıktan is-

tifa etmiş ve bütün ağırlığını halkın yanına koyma eğilimleri gösterir olmuştur.

Böyle bir olumlu devrede aydın-bürokrat tabakasına çatmanın,

— Siz halkın dışındasınız... -diye ona sosyalistçe kafa tutmaya özenmenin, sosyalist eylemcilikle hiç bir ilgisi yoktur.

Tam tersine bu ittifakı güçlendirmek şimdiye kadar aydın-bürokrat tabakasından ayrı düşürülmüş olan halkı bu tabaka ile kaynaştırmak ve sermayeye karşı güçlü bir cephe kurmak baş görev olmaktadır.

Açıkça söylemek gerekir ki bu tabaka olmadan nasıl sermaye sınıfı pek zayıf kalırsa, halk da öyle zayıf kalır. Hazır sermaye sınıfı bu tabakayı ödeyemez durumlara düşmektedir. Ve hazır bu tabaka yeni bir ittifaka doğru kaymakta ve kendisi için daha güvenli yeni bir düzen aramaktadır. Bunu önlemeye kalkmak ve aydın-bürokrat tabakasını küçümsemeye yeltenmek nedendir?

Kaldı ki bu küçümseme özentilerine kapılanların kendileri de tıpkı bizim gibi o tabakaya mensupturlar.

Denecektir, bu tabaka iktidara gelirse, bu emekçi sınıfının iktidarı olmayacak ve sadece egemen sınıfta sermayecilerin yerini aynı sınıfın bir başka parçası olan aydm-bürokratlar alacak ve üretim araçlarının kontrolu onların eline geçecektir.

Bu tehlike gerçekten vardır. Ve her zaman söylediğimiz gibi aydın-kapitalist çatışması ilk planda bir sınıf çatışması değildir.

Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, sermaye düzeninin beli kırıldıktan sonra aydın-bürokrat ta-

bakası ne kadar iktidara gelirse gelsin emekçi sınıflarına dayanmak ihtiyacını duyacaktır.

Ve zaten kapitalist devresini tamamlamış ülkeler için sosyalizme geçmek doğrultusunda bunun dışında bir alternatif bulunamamaktadır.

Böyle bir alternatifi bulmak çabasında olanlar devleti kimlerle yöneteceklerinin somut örneğini verememektedirler.

Gerçekçi olmak zorundayız. Türkiye yapmak zorunda olduğu aşamalarda da çeşitli güçlüklerle karşılaşacaktır. Gökten bir anda yağ-bal yağmayacaktır. Ve bütün başarı ilk devrede olumsuz bir yoldan olumlu bir yola geçmekten ibaret olacaktır. Kentlerdeki tüketim ekonomisi kısıtlanacak, üretim de bir anda arş-ı alâya fırlamayacaktır. Türkiye mecburdur bunları göğüslemeye ve bu dönem aydın-bürokrat tabakasının teknik çabasıyle geçilecektir.

Bu gerçeği inkâr ütopyacılık olur.

Bugün bir sosyalist «olabilenle» «olması gereken» arasındaki dengeyi kurmak zorundadır. Ne olabilene fit kalacağız, ne olması gerekenin bir anda olabileceğini umacağız. Bugün için bütün dava önce olumsuz yoldan çıkıp olumlu yola girmektir. Ve bunda da aydın-bürokrat tabakasına büyük görevler düşmektedir.

«Akşam», 17 Mayıs 1969

PROFESYONEL POLİTİKACILAR VE GENÇLİK

Profesyonel politikacı bir ücret karşılığında vatanı düşünür görünen kişidir. Yani bu kişilerin aynı zamanda ekmek kapısıdır politika. Onun için de profesyonel politikacıların gazetelerdeki demeçlerini, bildirilerini okurken, bu insanların bu meslekten para kazanmakta olduklarını unutmamak gerekir.

Gençler ise hayatlarını ortaya koyarak girıştikleri mücadelelerde bunu politikacılar gibi bir maaş karşılığında yapmamaktadırlar.

Bu bakımdan bir ücret karşılığında ülke sorunlarıyle ilgilenir görünen politikacı ile gençliğin dürüst ve samimî heyecanı arasında dağlar kadar fark vardır.

Bu yüzden de politikacı gençliğin bu içtenliğini çekememekte, onu kendi ekmek kapısı için bir tehlike olarak görmekte ve gençliğin politikacılara karşı,

— Aldığınız paraları hak edemiyorsunuz.. -sonucuna varan yargılarından sinirlenmektedir.

Her politikacı, gençliği kendi maddî ve siyasî kazancını koruyacak şekilde kullanmak istèr. Gençlik bunun çizgisini aşıp da, politikacıyı suçlamaya başladı mı, hepsi birden gençliğin karşısında birleşirler. Gerek siyasî gerek iktisadî çıkarlarını korumanın meslekî dayanışmasına girerler.

Ancak son olaylar karşısında hiç bir politikacı-

nın gençlere söz söyleyecek yüzü yoktur. Sürü sürü nutuk söylemişler ama gençliğe vaat edilen üniversite reformunu gerçekleştirememişlerdir. Muhalefet politikacıları gençliği kmayamaz, çünkü muhalefet reformları sağlamak için gençlik kadar bir çaba harcamamıştır. Gençler muhalefet politikacılarından çok daha hızlı çıkışlar yapmışlardır. İktidar politikacıları kınayamaz. Çünkü ellerinde imkân olduğu halde onlar da getirememişlerdir vaatlerini.

İktidarı ve muhalefetiyle reform davasını çözümleyememiş bir politikacı topluluğu, nihayet kendi gücünü ortaya koymak ve bu davaların çözümünü mutlaka sağlamak için canını dişine takarak ortaya atılan üniversitelileri hangi hak, hangi surat ve hangi gerekçe ile paylamaya kalkmaktadır...

Kaldı ki o politikacılar bir de böyle davaları çözümlemek için almaktadırlar o aldıkları paraları...

Muhalefet politikacısı bildiri yayınlayacak:

— Benim gücüm yetmedi gençlerin dileklerini yerine getirmeye ama, gençler bizzat mücadeleye girişeceğine benim iktidara gelmem için çalışsın, ben iktidara gelince yapacağım onların istediğini.. -diyecek.

İktidar politikacıları demeç verecek:

— Biz gösteririz o gençlere.. -diyecek.

Ve böylece gençlerin politikacıların yapmak için karşılığında büyük paralar aldıkları işlerin üstesinden gelemediklerini ortaya koymaları yaygarayla örtbas edilecek...

Gençler, ücret karşılığında siyasî görüşler ileri süren ve hayatlarını bu yoldan kazanan profesyonel politikacıların yamında, para karşılığında değil, üstelik ölümü de göze alarak sarılmaktadırlar bu ülke-

nin davalarına... Ve bunu yaparken ne başbakan olmayı, ne oy toplamayı düşünmektedirler.

Sözde gençlere öğüt vermeye kalkan profesyoneller arasında, daha çok oy toplamayı ve başbakan olmayı düşünmeyen bir tek kişi var mıdır? Ayrıca her biri de Türkiye'nin kurtuluşunu kendisinin başbakanlığıyle mümkün görür bunların... Lafı evirirler çevirirler, daima oraya getirirler. Bütün demeç ve bildirilerin temelinde bu yatar:

— Beni başbakan yapın, sizi kurtarayım.

Kimi kendisinin büyük kütlelerle özdeş olduğunu, onun için kendisinin başbakan olmasının büyük kütlelerin başbakan olması demek olacağını iddia eder. Kimi kendisinin yeni düzen demek olduğunu, kendisi başbakan olunca yeni düzenin geleceğini ilân eder... Ama her halü kârda vatanın kurtulması kendilerinin başbakan olmalarına bağlıdır. Ve kendileri başbakan olmayacaklarsa, hepsi de her türlü değişikliğin, bu değişiklik çok devrimci bir değişiklik de olsa karşısındadır. Bu aslında yüzde bin, bir oportünizmdir. Ve,

— Ben başbakan olmayacaksam değişiklikten bana ne. Bu böyle devam etsin de, hiç değilse politikacılık ücretimi alayım, demeç vermeye devam edeyim.. -art niyetinin hesabına mıhlıdır.

Politikacıların gençlere sinirlenmeleri, kendilerinin içten içe kurdukları hayalleri gençlerin son davranışlarıyle gitgide bozmaya başlayan bir atmosfer yaratmalarındandır.

Ve gerçekten komik bahaneler uydurarak:

— Sakın gösteri yapmayın, Demirel'in oyununa geliyorsunuz, Amerika'nın tuzağına düşüyorsunuz.

en iyisi bizim başbakan olmamız için çalışın, biz kurtarırız sizi –diye kıyametler koparmaktadırlar.

Politikacı Türkiye'nin gökten zembille inmiş keramet mucizesidir. Herkes ona çalışmalıdır ve kurtaracaksa o kurtarmalıdır Türkiye'yi. Ondan başkası kurtarmaya kalkarsa olmaz. Sonra politikacımn geçim kapısı kapanır.

Aslında beleşin de beleşi bir meslektir bu politikacılık. Hiç bir işte dikiş tutturamayan, kariyer yapamayan, üne kavuşamayan kapağı politikacılığa atar. Nutuk söyler, babalanır, hem para, hem itibar kazanır. Ve bu yağlı kuyruğun elinden gitmesini istemez. Bunun için de bin dereden su getirir, bin türlü teori uydurur. Gençliğe çatar, ona buna öğüt verir, ahkâm keser ama hiç bir zaman artizananın büyük endüstriye hangi metotla aktarılabileceğinin planını yapıp açıklayamaz.

«Hele ben bir başbakan olayım da onu sonra düşünürüz»e getirir.

Asıl kırılması gereken statüko bu tür düşünce biçimidir Türkiye'de. Ve gençlik bu statükoya da karşı çıktığı için politikacıların keyfini kaçırmaktadır.

Bunlara,

— Ne kızıyorsunuz gençliğe. Kızacağımız yerde yapsaydınız vaat ettiğiniz reformları. Yapamadıysanız dilinizi ağzınıza sokup oturun, gençlik ölümü göze almış hakkım istiyor, sizse hiç bir zaman hak edemediğiniz para ve pâyeleri istiyorsunuz.. –demek gerekmektedir.

«Akşam», 13 Haziran 1969

BU BÖYLE SÜRÜP GİDECEK Mİ? PİİŞŞŞŞT...

Açığa çıkmadık ne kaldı Türkiye'de. Bir defa bütün partiler ve politikacılar, olayların somut gerçekleri önünde lime lime çürüyüp döküldüler.

Şimdi bunlardan hangisi şark tezgâhtarlığının reklamcılığı içinde,

— Biz şöyleyiz, biz böyleyiz, şöyle özgürlükten yanayız, böyle özgürlükten yanayız, şöyle kalkmıyoruz, böyle kalkmıyoruz, şöyle ilerliyoruz, böyle ilerliyoruz –diye nutuk atsa, hemen her çevrede alaya alınıyor:

— Ya sahi mi aslanım yeşeee! –diye nanik yapılıyor kendilerine...

Türkiye'de siyasetçiler gittikleri yeri çökerten bir çekirge sürüsü gibi görünmektedirler halkın gözüne.. Türkiye'nin de başına üşüşmüşler ve ülkenin kanını iliğini silip süpürerek ortada sadece iskeletini bırakmışlardır.

Ve hâlâ da tezgâhtarlık edip durmaktadırlar:

— Sizi şöyle kurtaracağız, sizi böyle kurtaracağız.

Burada esas mantıksızlık bunlardan her birinin ötekisi için,

«Memlekete şöyle zararlı, böyle zararlı» dedikten sonra, tümünün birden aynı hamurun suyu olduğunu söyleyenlere karşı el ele verip derhal bir tutucular koalisyonu kurmalarıdır.

Yani birbirlerinin kötü olduğunu söylemek hakkını sadece birbirlerine tanımakta, tümünün kötü olduğunu söylemek hakkını ise kimseye tanımak istememektedirler.

Ve böylece politikacılar oligarşisini korumaya, bu oligarşiyi her şeyin üstünde tutmaya çalışmaktadırlar.

Bu çabanın sadece sözle, demeçle, bildiri ve yazıyla sonuna kadar sürmesi mümkün değildir.

Bugün partiler de politikacılar da teori planında da iflâs etmişlerdir. Parlamento iktidarının karşısında parlamento dışı muhalefet çığ gibi büyümeye başlamıştır.

Türkiye bugün Mısır'la Suriye'den çelik, Bulgaristan'dan elektrik almaktadır. Neden Mısır'la Suriye'ye çeliği, Bulgaristan'a elektriği biz satmıyoruz da onlardan alıyoruz?

Bu soru cevapsız kaldığı sürece politikacıların kendi kendilerini övmelerinin hiç bir anlamı yoktur. Cumhuriyetin 46. yılında memleketin içine sokulmuş olduğu durum ortadadır.

«Aman sesini çıkarma, vaziyeti idare edelim» ricaları hiç bir şeyi çözümlemeye yetmeyecektir.

Kimse sesini çıkarmasa, statükoyu korumak yine de artık pek imkân dahilinde görünmemektedir.

Bütün siyasî, iktisadî, sosyal çarklar pek köhne bir malzemeyle pek ters bir yönde işlemeye devam etmektedir.

Çok derinden köklü değişikliklerin şart olduğu gerçeği gelmiş kapıya dayanmıştır. Bunu politikacılar da itiraf etmekte, fakat bir yandan da kendi oligarşilerini korumak istemektedirler. Bütün zıtlaşma

da burada başlamaktadır. Bir yandan politikacı oligarşisine toz kondurmadan, bir yandan köklü değişiklikleri sağlamak birbiriyle ters düşmektedir. Ya politikacı oligarşisinden, ya köklü değişikliklerden vazgeçmek gerekmektedir. Politikacılar, oligarşinin devamını tercih etmekte, devrimciler köklü değişiklikleri tercih etmektedirler.

Bu çatışmada tarihsel gidiş yönünde olanlar ağır basacaklardır. Bunu belki biraz daha geciktirmek mümkün, fakat durdurmak asla artık mümkün değildir.

Aslında hiç bir politikacının hiç bir şey demeye yüzü olmaması gerekir. Bunca yılı nasıl ziyan etmiş oldukları rakam rakam meydandadır. Meclis tutanaklarını tarayanlar, komşu ülkeler hızla kalkınırken bizim siyasetçilerin nasıl havanda su dövmekle zaman öldürmüş olduklarını görmektedirler.

Havada nutuklarla havanda su döverek açıktan yaşamanın artık hiç bir marjı kalmamıştır.

Mısır'la Suriye'den çelik, Bulgaristan'dan elektrik alınacak durumlara düşülmüştür. Bundan daha geri nereye düşülebilir?

1938'de tüm dünya ihracatının binde yarımını yapıyorduk. 1969'da binde çeyreğe inmişizdir.

Ne imalâta, ne de ihracata yaramayan kaypak ve cafcaflı laflarla milyarlar ödeyerek siyasetçi adı altında çekirge sürülerine memleketin kanı iliği feda edilmiştir.

Bunun tadına doyamayanlar hâlâ daha yalanıp durmakta:

— Canım ne var yani, biraz daha dümenimize baksak ne olur? -deyip durmaktadırlar.

Siyasî cinayetlerin faillerini örtbas etmekte, Anayasa dışı yemlik kanunları çıkarmakta. ülkeyi çarçur etmektedirler.

Bu daha nereye kadar sürebilir? Sonsuza dek mi?

Ben size Türkiye'yi az çok iyice tanıyan bir gazeteci olarak, işaret parmağımla gözümün alt kapağını aşağı çekerek cevap vereyim: Pişşt.

«Akşam», 31 Ekim 1969

P.D.M.

(PARLAMENTO DIŞI MUHALEFET)

PARLAMENTO DIŞI MUHALEFET (P.D.M.)

Zaman zaman dünyanın en ileri ülkelerinde dahi parlamento sosyal bünyeyi tatmin etmeyen bir tıkanıklığa düşebilir. Örneğin bugün Batı Almanya'daki durum budur. Hıristiyan Demokratlarla Sosyal Demokratların koalisyonu gitgide statükoya karşı birikmekte olan muhalefeti parlamentodaki partiler yelpazesinde alternatifsiz bırakmıştır. Aslında liberal ve gerici bir parti olan Hür Demokrat Parti bu durumdan yararlanmak için sola açılır gibi bir eğilim göstermeye yönelmişse de Batı Alman toplumunun gitgide hırçınlaşmaya başlayan dinamik nüveleri, parlamentodaki bütün partileri aynı tutuculuğun torbası içine koymaya devam etmekte ve «Parlamento dışı muhalefet» diye yeni bir akım yaratmaktadırlar. Bu yeni akımın simgesi A.P.O.'dur.

Bütün ilerici öğrenci kuruluşları, ilerici dernekler ve hatta bazı işçi örgütleri A.P.O'dan yanadırlar ve bu akımı geliştirmektedirler.

Türkiye'de faktörler çok değişik olmakla beraber, parlamento partilerine karşı genel bir güvensizlik bizde de hızla büyümektedir.

25 yıldan beri iç siyaseti partiler açısından değerlendirmeye alışık olanlar bu genel güvensizlik rüzgârı önünde karamsarlığa düşmekte, partilerden söz açıldığı zaman:

— Bırak yahu şunları, hepsi de aynı hamurun suyu.. -diye alternatifsiz kalmanın çıkmazında bunalmaktadırlar.

Türkiye'nin mevcut koşulları her kurulacak yeni partiyi de tıpatıp ötekilerinin eşi durumuna düşürecek tuhaf bir özellik göstermektedir.

Bir partinin seçimlere girebilmesi on beş ilde bütün ilçeleriyle örgütlenmesini gerektirmektedir. Yalnız on beş ilin ilçelerinde kiralanacak bir parti binası en azından ayda 30 bin liralık bir harcamayı zorunlu kılmaktadır. Ve ister istemez parti otomatik olarak nüfuzlu kişilerle para sahiplerinin, yani statükonun dümen suyuna kaymaktadır.

Önseçimlerde paranın ne denli bir rol oynadığı da ayrıca bütün rezaletiyle ortaya çıkmıştır.

Partiler bölge liderleriyle para sahiplerinin ve profesyonel politikacıların birer siyasî şirketi durumundadırlar ve bu koşullar içinde kurulacak her parti de aynı duruma düşmeye mahkûmdur.

Demek ki Türkiye'de de partiler, statükoyu değiştirmeye dönük dinamik güçler için bir çıkış yolu olamamaktadırlar. Ve hepsi parlamento iktidarından kendilerine düşecek payı kapmanın ihtirasıyle heyecanı içindedirler. Bu ihtiras ve heyecanla her türlü taviz verilmekte ve partiler arasmda statükonun belkemiğine yapışık bir fırdöndü oyunu çevrilmektedir.

Bu ise geniş bir bıkkınlık yaratmaya başlamaktadır. Her partide milletvekili olma yarışı her şeye ağır basmakta ve bu uğurda her türlü pespayelik mübah sayılmaktadır. Bu pespayelik ise zaten değiştirilmesi istenen statükonun manasıyle özdeştir. Ay-

nı mayadan olan kişilerin o mayanın yarattığı ortamı değiştirmesine imkân yoktur. Bir milletvekilliği maaşı için her türlü tezviri şahsen yapabilenlerin, çok daha büyük yararlar sağlayan vurgun mekanizmasına temelinden ve ciddî olarak kafa tutacak bir dayanışma sağlamaları mümkün değildir ve olaylar mümkün olmadığını da ispatlamıştır.

Öyleyse Türkiye'de de parlamento dışı bir muhalefet hızla serpilecektir.

Böyle bir parlamento dışı muhalefetin getireceği ağırlık beklenmedik perspektivler açacaktır. Aynı piyesin değişik aktörleri olarak görünen partiler fersah fersah aşılacak ve her partinin siyasî yalanlarıyle teknik yetersizlikleri ve demagojileri tepsi tepsi ortaya dökülecektir.

Parlamento dışı muhalefeti özellikle kurulu düzende hiç bir sorunu çözümlenmeyen emekçi kitlelerinin benimseyeceği ve böyle bir akım içinde siyasî bilinç ve özgürlüğe daha çabuk kavuşacağı görüşündeyiz.

Bu akım kendi müttefiklerini de hızla bulacaktır. Oportünizme karşı çıkan bütün aydınlar ve bütün ilerici güçler parlamento dışı muhalefetin gövdesinde birleşeceklerdir.

Bölge sorunları, teknik bildiriler, meslekî sıkıntılar böylesine spontane bir muhalefet cephesinde Türkiye'nin dinamik varlığını, profesyonel politikacı hegemonyasının dışına çıkaracak ve hiç bir örgütün başaramadığı bir dayanışma yaratacaktır. Bu dayanışma ve akımın sonunda nasıl bir bütün yaratacağını şimdiden görmek gerekir.

Parlamento dışı muhalefette birleşme mevcut

tıkanıklıktan usananlara yeni eylem alanları açacak ve Türkiye'nin gerçek yönü geniş halk kütlelerinin de katılacağı bu yeni yekpare muhalefet cephesinden doğacaktır.

Bu yeni muhalefeti ille de parlamentoya kanalize etmek ve ülkücü görünenleri de milletvekili olma şekerleriyle yozlaştırıvermek diye bir mesele yoktur.

Parlamento dışı muhalefet halktan gelen ve bilimsellikle zırhlanarak her türlü profesyonel politikacı demagojisini yere çarpmaya dönük bir muhalefettir.

Ve üstelik böyle bir muhalefetin iktidar olmak için gerekli gücü de Anayasaya en uygun şekilde yaratacağı pek kısa bir zamanda anlaşılacaktır.

Eskiden,

— Hangi partidensin? -sorusuna,

— Ekmek partisinden.. -diye cevap verilirdi.

Şimdi aynı soruya bugünkü durumdan hoşnut olmayanlar,

— P.D.M.'den.. -diyebilirler...

Parlamento dışı muhalefet Anayasanın verdiği bütün hakları en etken şekilde kullanacak ve profesyonel politikacıların yarattığı çıkmazı kıracak, Türkiye'yi bir bataklık kaosundan kurtaracaktır.

«Akşam», 7 Eylül 1969

BUGÜNÜN GERÇEK MUHALEFETİ «P.D.M.»'DİR

Bugün Türkiye'de gerçek muhalefet Parlamento dışı muhalefet «P.D.M.» olarak şekillenmektedir. Partilerin matematik incelemede azınlık partileri oldukları ve Parlamento içi muhalefetin aslında Parlamento iktidarının bir parçası ve tutucular koalisyonunun bir kanadı olduğu, gün günden daha açığa çıkmaktadır.

Basındaki statüko sözcüleri canla başla tutucular koalisyonunu desteklemekte, bu koalisyonun pekleşmesi için öğütler vermekte ve P.D.M'ye de bütün ilerici güçlere daima takılması gelenek halinde olan «Maceracılar» sıfatını lâyık görmektedirler.

Devrimci yazarlar safında çeşitli engelleri göğüsleyerek hak ettiği yeri alan kıvrak ve değerli yazar Kemal Bisalman, tutucular koalisyonunun hangi manevralarla bugünün gerçek muhalefeti olan ve çoğunluğa dayanan Parlamento dışı muhalefete karşı işbirliğine hazırlandıklarını pek aydınlık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Demirel, özellikle İnönü'yü bu muhalefetin karşısına dikmeye uğraşmaktadır. İnönü ise, koalisyonun içine eski DP'yi alma ve AP ile DP arasında CHP'yi daha etken çıkarma hesapları yapmaktadır.

Parlamento iktidarının statükocuları Tanzimattan beri sürüp gelen bu tür saray politikasının taktikleri içindedir.

Parlamento dışı muhalefet ise, Türkiye'nin gitgide geriye düşmekte ve çürüyerek çökmekte olduğunu gördüğü için asıl ana sorunun mevcut bozuk düzeni bir an için değiştirmek olduğunda ısrar etmekte ve partilerin hiç bir şeyi değiştiremeyeceklerini en kesin belgelerle açığa çıkarmaktadır.

Parlamento iktidarı ile Parlamento dışı muhalefet arasında beliren bu kutuplaşma aslında politika oyunları ile durumu idare etmeye çalışan statükocularla, Türkiye'yi düştüğü çıkmazdan kurtarmayı ilk şart olarak gören devrimciler arasındaki kutuplaşmayı yansıtmaktadır...

Sahte bir demokrasi sözcüğünün perdesi arkasında sürdürülüp duran karşı devrim hareketinin birdenbire bu ölçüde açığa çıkması burjuva sözcülerini de tutucular koalisyonunun öncülerini de içten içe iyice tedirgin etmeye başlamıştır.

Köylü seçmenlerin ortaçağdan kalma feodalite artığı köhne bir sosyal yapı içinde tutsak olduğu iyice anlaşılmıştır. Ayrıca, oyların seçim kanunlarında yapılan iki maddelik değişikliklerle birbirine taban tabana zıt oranlarda değerlendirilebileceği de fazlasıyle çakılmıştır. Örneğin aynı oy sayısı çoğunluk sisteminde 415, ulusal artık sisteminde 212 sandalye olarak görünebilmektedir. Ve bu hokkabazlık politikacının ağzında millî iradenin eğilimi olarak ortalığa sunulmaktadır. Bütün bunların statükoyu korumaktan başka hiç bir işe yaramayan politikacılara ait el çabuklukları olduğu sezildiği için seçmen

kütlesinin en büyük dilimini teşkil eden 5,5 milyon vatandaş seçimleri protesto etmiş ve oy kullanmamıştır. Önseçimlerde ise liste başlarına kimlerin nasıl geldiği bütün ayrıntılarıyle yazılmıştır gazetelerde.

Tutucular koalisyonu havada dönen ve Türkiye'yi dünya yarışında gerinin de gerisinde bırakan bu renkli çarkları demagojik nutuklarla yağlayıp durmaktadır.

Parlamento dışı muhalefet ise, bütün bu siyasetçi bezirgânlığının ipliğini lif lif çözüp pazara çıkarmaktadır. Bu bezirgânlık ve ayak oyunlarıyle hiç bir şeyin değişemeyeceğini bütün çıplaklığıyle ortaya sermektedir.

Bizim gönlümüz İnönü'nün de Türkiye'de koşulları bulunmayan bir sermaye demokrasisini kuruyorum zannıyle bu sözcük arkasında karşı devrime imkân hazırlama rotasından kopup siyasî hayata başladığı zamanki çizginin doğrultusunda gerçek bir halk demokrasisine dönük devrimciler kanadındaki yerini almasını çok isterdi.

İnönü, galiba bunu yapamayacak ve siyasî hayata başladığı zamanki çizgiyi farkına varmadan uğrattığı bir sapmayla sonuçlandıracaktır. Bizler, onun kurduğu Cumhuriyetin ilk kuşağı olarak bundan elem duymakta ve ömrümüzü geçirmişken geri dönülmüş elem duymakta ve ömrümüzü geçirmişken geri dönülmüş yolları bir daha geçmeye uğraşarak harcamaktayız. Hazır kurtulmuş ve bağımsızlığa kavuşmuş bir Türkiye'de doğmuştum... Türkiye'yi ise bugün yeniden kurtarmak ve bağımsızlığa kavuşturmak gerekiyor.

Ve İnönü en azından bizlere hak vereceğine ko-

misyoncular siyasetinin devrimcilere karşı hazırlamaya çalıştığı tutucular koalisyonuna gülümsüyor.

Biz İsmet Paşayı daima sevdik ve saydık. Ama yarının kuşakları ve tarih İnönü için bilmiyoruz aynı duyguları taşıyacaklar mı? Yoksa «Mustafa Kemal'in ilk defa doğrultusuna oturtmaya çalıştığı bir ülkeyi sayısız hata ve aldanışlarla çarçur etti» mi diyecekler...

«Akşam», 22 Ekim 1969

YENİ BİR AÇIYA YÖNELMEK ZORUNLUĞU

Kendilerini en ileri gören kişiler arasında dahi akıllarını alışılmış klişelerden kurtaramayanlar ve Türkiye'nin siyasî hayatına yeni bir açıdan bakmayı kolayca kabul edemeyenler bir haylidir...

Bunlar alıştıkları bilgi klişeleri ve formülleri egemen sınıfların, mevcut sosyal yapının iskeletine göre ayarlayıp doldurmuş olduklarını görememekte ve örneğin yarışı hiç bir zaman kazanamayacakları, paraya ve patronaj nüfuzuyle örgütlenmesine dayanan sermaye düzeni pistlerinde, anlamsız bir koşuyu kabul etmektedirler. Örneğin, gerçek bir sosyalist partisinin bugün asıl görevi, feodalite artığı bir ortaçağ düzeni içinde halk iradesinin özgür olabileceğini onaylamaya kalkmak değildir. Tam tersine bu iradenin nasıl bağımlı ve sosyal yapı içinde nasıl tutsak olduğunu ortaya koymak ve bunun bütün ayrıntılarını inceleyerek dile getirmektir.

Bunu yapmayan bir sosyalist partisi her zaman karşı tarafın tuzağına düşmeye ve sermaye güçlerinin kontrolu altında bulunan pistte yarışı her zaman kaybetmeye mahkûmdur. Bir sosyalist partisi sahte bir demokrasinin Seçim ve Partiler Kanunuyle çerçeveli olan seçimlerini gerçek bir yarışın deparı olarak kabul edemez. Türlü hilelerle donatılmış olan böyle bir göz boyamaya daima tepeden bakar ve ne-

den tepeden bakmakta olduğunu da belgeleriyle ilân eder...

Gerçek bir sosyalist partisinin geri bir ülkedeki görevi ille de seçimlerde daha çok koltuk kazanmak ve ileri çevrelerin aklını daima koltuk sayısına takmak değildir. Böyle bir partinin görevi öncelikle örgütünü pekleştirmek, saflarmdaki dayanışmayı arttırmak ve seçimlerde asla prestij kaybına uğramayacağı öteki partilerinkinden çok değişik bir perspektif içinde durmaktır...

Bir sosyalist partisine bağlı üyelerin amacı ille de milletvekili seçilmek yahut daha çok oy almaya çalışmak olmamalıdır. Bu karşı tarafın önem verdiği, çarklarımn hangi motora bağlı olduğu çok daha önceden bilinen, statükoyu korumak için kurulmuş bir mekanizmadır. Sosyalist partileri ise, temelde statükoya, onu korumakta olan bütün mekanizmalarla birlikte karşıdırlar. Bu şeytanî mekanizmaların nemenem hileli oyuncaklar olduğunu eleştirmekle yükümlüdürler.

Hatta gerçek bir sosyalist partisinde üyeler milletvekilliği yarışına itilmez. Milletvekilliği parlamento iktidarında da sözcü ve gözcü bulundurmak için bir görev olarak verilir bazı üyelere... Ve bu alanda görev alan üyeler yönetici üyelerin dışında olur daima. Böylece parti asıl yarışı egemen güçlerin pistinde kabul etmediğini bütün tutumu ve duruşuyle ispatlamış olur. Ve ileri çevreleri de bu tutum ve duruşa alıştırır. Parlamentoyu sosyalizmin gelişmesinde bir amaç olarak değil, bir araç olarak kabul ettiğini somut olarak biçimlendirir.

O zaman hiç kimse partiye sadece oy sayıların-

dan bakarak bir yargılama yapamaz. Partinin gücünü bunun dışmdaki çok daha derin temellerde arar

Örneğin burjuva sınıfındaki tröstler de girmezler seçime... Seçime girmedikleri halde burjuva düzeninde bu tröstlerın ağırlığı ve kontrolu yok mudur? Hatta düzenin asıl temelini onlar teşkil ederler.

Bizim bugün üstünde ısrarla durduğumuz parlamento dışı muhalefet cephesini kurma gereği, biraz da şartlanmış birçok kişiye Türkiye iç siyasetine yeni bir açıdan bakma ihtiyacını kazandırmak içindir...

Böyle bir cephe, parlamento iktidarını siyah-beyaz halinde bir statüko iktidarı olarak derhal çıkartıverecektir ortaya.

Bu yüzdendir ki, tutucu çevreler böyle bir cephe sözünden adamakıllı öfkelenmekte ve böyle bir cephenin şimdiye kadar oynanmakta olan alengirli oyunu büsbütün açığa çıkaracağını düşünerek tüylerinin diken diken olduğunu hissetmektedirler.

Parlamento dışı bir muhalefet yoğunlaştığı ölçüde, bunun örgütlenmesi de çok başka bir sağlamlıkta gelişecektir. Ve böylece statükoya bağlı politikacı oligarşisi gitgide havada kalmaya başlayacaktır.

Düşünün ki seçmen yekûnu içindeki en büyük dilim olan beş buçuk milyon, oy kullanmamış ve pasif bir direnmeye geçmiştir seçimlere karşı.. Bu da toplumda parlamento dışı bir muhalefetin mayalanmaya hazır olduğunu gösteren önemli bir işarettir.

Bütün ilerici gençlik örgütleri, bütün ilerici yazarlar, Mimarlar Odası gibi ilerici meslek kuruluşları ve mevcut partilerin hiç bir şeyi değiştirmeyeceği-

ne inanmış olan bilinçli vatandaş kütleleri, bu cephenin kendiliğinden içindedirler... Bu büyük cephenin devrimci potansiyeli çok daha değişik bir örgütlenmede ortaya çıkabilir. Bu Türk iç siyasetinde yeni bir açıdır... Sosyal olay ve koşulların, geçit vermeyen eski açı karşısında bu yeni açıyı çok daha belirgin bir hâle getireceği kanısındayız.

«Akşam», 20 Ekim 1969

PARLAMENTO DIŞI MUHALEFET NİÇİN HAKLIDIR!

1 — Mevcut partilerle politikacılar burjuva demokrasisinin kurallarına uymamışlardır. «Politikacı» sözü halk dilinde küfür olarak kullamlmaktadır. İkiyüzlü, kaypak, karaktersiz, yalancı, sahteci, üçkâğıtçı, dalavereci, kazıkçı, kulisçi, iğrenç kişi anlamına gelmektedir.. Partiler siyasî şirketler durumuna düşmüşler, aslı faslı olmayan uydurma vaatle parlamento iktidarını paylaşma ve hiç bir sorunu çözmeden günlerini gün etme fırtınasının içine düşmüşlerdir. Bunca nutuk, demeç, bildiriye rağmen işsizlik, geçim belâsı, yarına güvensizlik gibi sıkıntılarımn hiç birinden kurtulamayan ve tam tersine geçen zamanla sıkıntıları büsbütün artan halk yığınlarının kişileri «Allah bütün politikacıların belâsını versin, hepsi birbirinden aşağılık» diyen bir öfke genişlemesi yaratmaya başlamışlar ve fiilen Parlamento Dışı Muhalefet cephesinde birikir olmuşlardır. Bunların seçmen yekûnu içindeki dilimleri en büyük parçayı teşkil etmektedir. Örneğin seçmen yekûnu içinde AP'nin aldığı oy oranı yüzde 27,6 seçime katılmayanların oranı yüzde 36'dır.

2 — Politikacılar siyasî cinayetlerin faillerini dahi örtbas etmekte sessiz bir işbirliği yapmışlardır. Polisçe öldürüldüğü herkesçe bilinen Taylan'ın ka-

tili yakalanmamıştır. Kanlı pazarın suçluları tutulmamıştır. Kayseri'de öğretmen diye kadınları çırılçıplak soyup yerlerde sürükleyenler Adalete verilmemiştir. Bütün bunlar Burjuva demokrasisinin kuralları dışında olan davranışlardır ve Parlamento iktidarının bu konularda sessiz kaldığını görenler gerçek muhalefetin ağırlığının parlamento dışı muhalefete kaymasını hızlandırmışlardır.

3 — Parlamento iktidarı ihracatı arttıramamakta, iş alanları açamamakta, hiç bir reformu sağlayamamakta, tam tersine ortaçağ döküntüsü feodalite artığı bir de buna karşı çıkıyormuş gibi görünenler de hiç bir sonuç sağlayamamakta ve hesaplarına denk gelince bir saray politikasının taktikleri içinde sözde karşı çıktıklarının koluna girivermektedirler. Halk kütleleri bütün bu oyunların dışında kalmakta ve parlamento dışı bir muhalefetin temelini teşkil etmeye başlamaktadır.

4 — Partiler kanunuyle seçim kanunu, çıkar çevrelerinin ağırlığı altındaki bir politikacılar oligarşisini «demokrasi» sözcüğü gerisinde çeteleştirmektedir. Önseçimlerde parası olanlar listelerin başına kurulmaktadırlar. On beş ilde bütün ilçelerle örgütlenemeyen partiler seçime girememektedirler. On beş ilde bütün ilçelerle örgütlenmek için en az her ay yüz elli parti ilçe binasının kirasını ödeyebilmek gerekmektedir. Yılda yarım milyona yakın bir harcama gücü olmadan yani zenginlere dayanmadan bir parti kurulamamaktadır. Yani demokrasi edebiyatı arkasında devlet yönetiminde rol oynayacaklar mevcut mevzuatla bir aşılmaz kalenin içinde garantiye alınmaktadır. Halk yığınları bunu sezer gibi olmuş-

lardır. Feodalite kalıntısı bir sosyal yapının içinde iradesi tutsak olarak oy kullananlar dahi haklı olarak politikacılardan nefret etmektedirler. Parlamento Dışı Muhalefet aynı zamanda dolaysız bir muhalefet de olduğu için kısa zamanda çok geniş bir sempati kazanmakta ve çeşitli kuruluş ve derneklerle örgütsüz halk çoğunluğunu kaynaştırarak çok yeni ve güçlü bir potansiyele mayalandırma imkânlarını vermektedir. Bu zemin çok yeni bir açının üstüne sağlamca oturabileceği bir zemin olarak görünmektedir.

5 — Ayrıca Parlamento dışı muhalefet, anormal ölçüde tuhaf bölünmelere uğrayan devrimci cepheyi rahatça toparlayacak, yepyeni bir örgütlenmeye de, dayanışmaya da, çok etken ve güçlü bir birlik kurmaya da açık bulunan sağlam bir platformdur. Politikacılara kızan halk yığınları da bu muhalefetin içindedir. Türkiye'nin bir çıkmaza girmiş olduğunu gören bilimsel kuruluşlar da bu muhalefetin içindedir; statükoya karşı olan bütün güçler de bu cephenin içindedir.

6 — Bu muhalefetin ağırlığını eritmek nutuk söylemek, tehdit savurmak, baskı yapmakla mümkün değildir. Tam tersine havada kalan nutuk, kaba tehdit ve baskı bu cepheyi büsbütün genişletir. Bu cephe olsa olsa Parlamento iktidarının gerçekten büyük reformlar sağlayabilmesi, burjuva demokrasisinin bütün kurallarını uygulaması, fikir özgürlüğünü güvenlik altında tutmasıyle önemini yitirebilir ki, Parlamento iktidarı bunların hiç birini yapamaz. Yani gerçek bir sermaye demokrasisine yönelemez. Bunun için gerekli sosyal koşullar mevcut değildir.

Onun için de önümüzdeki senato seçiminde seçime katılacaklarm oranı büsbütün azalacak ve politikacılar gitgide havada kalacaklardır. Nitekim bu gerçek ortaya çıkmasın diye şimdiden sık sık seçim yapmamayı tasarlamaktadırlar.

7 — Yani Türkiye'de aslında demokrasi yoktur. Sadece varmış gibi gösterilip birtakım oyunlar çevrilmekte, mevcut düzenin savunmasını yapamayanlar «Demokrasi» sözcüğünü mevcut düzenle eşdeyim haline getirip sözde «Demokrasiyi» koruyormuş hileciliğiyle mevcut düzeni korumaya çalışmaktadırlar... Bu hilecilik ise sağlam bir mantık önünde çok çabuk iflâs etmekte:

— Demokrasi varsa siyasî cinayetlerin suçluları nerede? -sorusunun önünde dahi dip üstü yere oturmaktadır.

8 — Türkiye'de demokrasi perdesi gerisinde gizli bir faşizm vardır. Karşı devrimin işlediği siyasî cinayetlerin failleri serbest dolaşır ve bizim gibi yazı yazanlar hakkında 250 yıllık hapis istenir. Sonra da bu gizli faşizm, her türlü devrimci eylemin dikta getireceği bahanesiyle sempatik bir görüntü kazansın diye uğraşılır...

Enayi olmayan herkes bilmektedir ki Türkiye bugün ağa, tefeci, aracı ve onların arkasındaki dış sömürü kuvvetlerinin tam bir diktası altındadır. Bu diktaya, bu diktayı maskelemek isteyenlerin hokkabazhklarını da ortaya koyarak karşı çıkmak, diktacılık değil, halk için devrimci bir demokrasinin öncülüğünü yapmaktır... Feodaliteyle, tefeciyle, aracıyla, olmayan endüstri ve fikir özgürlüğüyle demokrasi olmaz. Demokrasi bütün bu ortaçağ kalıntısı

statüko değiştirildikten sonra gerçekleşebilecek bir halk yönetimidir. Halk için olmayan bir yönetime demokrasi diyenler toz duman arasında adam kandırmaya özenenlerdir.

«Akşam», 25 Ekim 1969

YAZARLARA NİÇİN KIZMALI, DURUM ORTADA

Bana sorarsanız Türkiye'deki gerek sosyal, gerek siyasî, gerek itkisadî mekanizmayı kabil olduğu kadar bütün ayrıntılarıyle en iyi incelemiş ve en fazla tanımış olanlar ömrünü bu meraka yatırmış olan yazarlardır.

Ve bu yazarlar bu konularda hemen hemen az çok birer teknisyen olmuş gibidirler. Onun için bunların ileri sürdükleri görüş ve fikirler başlangıçta çok yadırgansa da sonunda olayların kuvvetiyle inkâr edilmez bir açıklık kazanır.

Türkiye'de bütün mekanizma çok köhne bir malzemeye dayanmaktadır ve çok yanlış bir yönde işlemektedir. Bunu laf ebeliği ederek, öğütler vererek, pestenkerane kaydırmacalar ve kelime oyunları yaparak düzeltmeye imkân yoktur.

Bu bozuk mekanizmadan yararlanmakta olanlar ve yararlanmaya devam edeceklerin hayaliyle günlerini kurtarmaya çalışanlar gitgide olmadık duvarlarla toslaşacaklardır.

Türkiye'nin bütün mekanizmayı yeni baştan kurup bütün dişlileri yeni baştan yerli yerine oturtmaya dönük çok büyük operasyonlara ihtiyacı vardır.

Ameliyattan korkan kanserlinin telâşıyle böyle bir operasyon gereğini savsaklayıp atlatmaya çalışmanın ecele faydası yoktur.

Türkiye'deki değer yargıları ta temelinden yanlış ve çağ dışıdır. İktisadî yöntemi yüz seksen derece zıt bir yoldadır. Özgürlük ve demokrasi sözcükleri hiç bir temele dayanmayan Tanzimat artığı fikirsiz ve felsefesiz bir boşlukta hava edebiyatıdır ve sadece malzemesi köhnemiş, yanlış bir yönde işleyen mekanizmayı gözlerden saklamak için kullanılmaktadır.

Bilimsel belgelerle madde madde ortaya konan böyle bir teşhis ve tablo karşısında, politikacıları kızdırmak veya kızdırmamak pusulasıyle hiç bir sağlam rota çizilemez. Ve olaylar önünde büyük tutarsızlıklara düşülür.

Biz istediğimiz kadar,

— İhracat artmalı -diyelim-. Partiler aralarında dostça geçinsinler -diyelim-. Ülke kalkınsın -diyelim.

Bu temennilerin hiç biri gerçekleşemeyecektir. Çünkü her şeyden önce mevcut mekanizma ihracatı arttırma mekanizması değildir. Bu mekanizma içinde her kurulan fabrikayla döviz tasarruf edildiği iddiası da baştan aşağı uydurmadır. Kurulan fabrikalardan sağlanan kârlar belirli ellerde toplanmaktadır. Örneğin çimento fabrikası kurarak çimentoya döviz ödemekten kurtulduğumuzu söyleyenler, bu fabrikalardan kâr eden aracıların, vaktiyle çimento ithali için verilen dövizi daha değişik bir tüketim maddesi ithalâtına kullandıklarını görmezlikten gelmektedirler. Nitekim bunca döviz tasarrufu iddialarına rağmen dış ticaret dengesinin açığı büyümektedir.

Konulara bu keskinlikte eğilmeden öğütle ve çok yanlış değer yargılarıyle,

— Haydi bakalım şunu yapın, bunu yapın -demek, hiç bir şey demek değildir.

İhracat taş çatlasa arta arta ancak kırk elli bin dolar artar. Oysa yalnız montaj sanayii için yapılan ithalât tüm ihracatımızın çok üstündedir. Bunun yanında gereksiz bir tüketim kamçılanması vardır. Önümüzdeki yıl yatırımların kısıtlanmasına gitmek gerekecektir. Böylesine dokuları ters gelişen yanlış bir kuruluş içinde hiç bir istikrar sağlanamaz. Burjuva demokrasisi ise önce iktisadî istikrara dayanan, sermayenin endüstri aşamasını yaparak dış pazarlara açılabildiği sınıflı bir toplumda belirli bir seviyenin düzenidir.

Bu koşullar olmadan burjuva demokrasisi olmaz. Bunun sahtesi olur ve hiç bir zaman gerçeğe dönüşemez. Bunlar bilimsel analizlerin sonuçlarıdır ve itiraz kabul etmeyen gerçeklerdir.

Bütün dava bu gerçekleri saklamaya çalışmak veya açığa çıkarmak meselesidir.

Bir çevre bu gerçeği saklayabildiği kadar saklamaya uğraşmaktadır. Yazarlar ise bu gerçeği açığa çıkarmakta ve teşhislerini peşin peşin koymaktadırlar. Bunun için yazarlara kızıp gücenmenin anlamı yoktur.

Türkiye'de ne ihracat gereken tempoda artabilecek, ne öğütler, saray taktikleri ve çelişkili nutuklarla gitgide büyümekte olan kanser şifaya kavuşacaktır.

Yazarlar sadece görüşlerini söylemekte,

— Madem siz zıttını iddia ediyorsunuz, haydi bakalım buyurun yapın... -demektedirler.

Onlar da, bütün Türkiye de biliyor ki gün geçirmekten başka yapabilecekleri hiç bir şey yoktur.

«Akşam», 24 Ekim 1969

UFAK TEFEK GÖRÜŞLER

Geri ülkelerin en büyük bahtsızlıklarından biri de lider ve yeterli kadro eksikliğidir. Siz istediğiniz kadar lezzetli bir yemeğin nasıl pişmesi gerektiğinde allâme olunuz. Bu konuda öğütler veriniz, akıllar öğretiniz. Şayet elinizde gerekli malzemeniz yoksa pişireceğiniz yemek arzunuza göre değil, malzemenize göre olacaktır.

İtiraf etmek gerekir ki Türkiye'deki malzeme öyle pek ahım şahım bir malzeme değildir. Yılların içinden gelen anormal şartlanmalar ve yanlış değer yargılarının baskısıyle, bütün çevrelerde esaslı bir belkemiği çarpılması olmuş ve düzeltilmesi uzun zaman alacak bir deformasyon baş göstermiştir.

Siyaset alanında kişilerin ihtirasları yeteneklerinin çapını fersah fersah aşmakta ve olumlu bir dayanışma, yerine, birbirini köstekleyen bir ihtiraslar curcunası yaratmaktadır.

Bu curcuna kendinde keramet uman birçok kişiyi çürüğe çıkara çıkara bir yerde arınmaya başlayacaktır elbette.

Özellikle çok yeni bir akım olan sosyalist kampta Türkiye'nin koşullarına göre teoriyle pratik arasında sonuç verecek bir ilişki kuramayan ve bunun eylemini sağlayamayanlar ne kadar bağırıp çağırsalar oraya buraya savrularak kaybolacaklardır. Bu-

nu önlemenin imkânı yoktur. Mevcut koşullara göre sosyalist gelişimin geçmekte olduğu çizginin üstüne cuk oturulmadıkça hata yapanlar, hatalarının kurbanı olacaklar ve bu çizgi sonunda büyük fireler verme pahasına bulunacaktır. Bu arada herkesin gerçek ölçüsü de ortaya çıkacaktır.

Yanlış stratejilerin, sağlam bir kadroyla bilinçli militanlara dayanan bir örgüt kurma yerine, ağız kalabalıklığıyle oy avlayıp, afi kesme özlemlerinin geçit vermez duvarlara nasıl çarptığı ortaya çıkmaktadır. Onu bunu kıskanarak adam karalamanın, kulis oyunları çevirmenin, tezvirle iş yürütmenin fazla bir işe yaramadığı ve yaramayacağı gitgide daha çok anlaşılacaktır.

Teşhisleri iyi koymadan ve mücadele hedeflerini ve metotlarını iyi tespit etmeden, nutuk söyleme ve alkış arama yoluyle hangi dönüşü olmayan bataklıklara saplanıldığını her halde görenler artmaktadır.

Bugün somut sonuçlar almaya dönük bir eylemi yürütmek ancak egemen sınıf içindeki sosyal adaletsizlikten cam yanan güçlü tabakaları da belirli bir hedefe doğru bir ittifak içinde toparlamakla mümkün olabilir. Kanımızca bu başarılamadığı sürece hiç bir ciddî sonuç sağlanamayacaktır. Ve tahmin ederiz ki olaylar bunun öyle olduğunu, mevcut koşullar içindeki sosyalist eylemin bu çizgiden geçtiğini ispatlayacaktır.

Bilinçli militanlara dayanan, sağlam kadrolu ve kendisini çarpıtmadan ittifaklara açık bir örgütü böyle bir çizginin üstünde tutmakta büyük yararlar olduğu düşüncesindeyiz. Bunu gerçekleştirecek ye-

terli insan malzemesinin olup olmadığına hüküm veremiyoruz. Şayet böyle bir malzeme gerektiği kadar kristalize olmadıysa çizgi rotasını değiştirmeyecek ancak bunun yarattığı boşluğun ceremesi çekilecektir.

Bu alanda ne söylesek, ne yazsak yanlış çıkışlarla hemen ortaya fırlamak isteyenlerin elenmesini önleyemeyeceğimizi biliyoruz. Büyük mücadeleler biraz da büyük sabır ve hataları çabucak düzeltme esnekliğine sahip olma işidir. Bir yazıyı yazarken dahi, ters düşen cümleleri silmek ve asıl metni en sağlam kompozisyon içine oturtmak için boyuna gözden geçirerek düzeltmeler yapmak gerekir. Bunu yapamayanlar, bu titizliği göstermeyenler geçerli bir sonuç alamazlar.

Türkiye'de özellikle kişilerin kişilere kızgınlığındaki dehşet dikkati çekmektedir. Başka hiç bir çare kalmadığı zamanlar hariç kişilere öldürücü hücumlar yapmak ve karşılığında yaralar almak anlamsız bir tutumdur.

Bazen buna ister istemez mecbur olunur. O zaman da soğukkanlılıkla hakhlık nedenlerini inceden inceye, tekrar tekrar süzgeçten geçirdikten sonra mutlaka yok edecek bir vuruş yapmak ve bu vuruşu da tam zamanında yapmak lüzumu vardır.

Yoksa haksız ve zamansız vuruşlar çokçası geri teper. İnsanı rezil ve ziyan zebil eder. Vurmaya özendiğin kişi de sana şöyle tepeden gülerek bakıp geçer. Ve bir daha sıkmaz elini. İhtiras kudurganlıklarıyle yetersizlikler ve analiz eksiklikleri, kendi kendisini eritip yitirdiği için üç - beş adım ötesini görecek kadar gözü dumanlanmamış olanlar kör dövüşlerine katılmaz ve kolay kolay da ziyan olmazlar.

Bunun ötesinde büyük mücadeleler de kilit fikirler yahut kilit adamlar metodu da vardır ama bu metotlar Türkiye'nin ölçüsünü aşmaktadır. Değerler anarşisi olan deformasyona uğramış ortamlarda «kilit fikir» ve «kilit adam» metodu pek sökmez. Bunun için önce curcuna devrinin arınması gerekir.

Bütün iş, yemeğin nasıl pişmesi gerektiğini bilmekte değil, gerekli malzemenin olup olmayışında. O malzeme henüz yoksa yemek daha bir süre istenilen yemek olmayacaktır.

«Akşam», 16 Kasım 1969

MARKSİST AÇIDAN

MARKSİZMİ ÖNCE ANLAMAK GEREKİR

Türkiye, çıkarcı çevrelerin, tutucuların, iç ve dış sömürücülerin baskısı altında geri bırakılmış bir ülke olduğu için, şimdiye kadar Marksist felsefeyi enine boyuna, derinliğine genişliğine bir güzelce incelemek imkânına kavuşamamıştır.

Topluma verdiğinden çok daha fazlasını toplumdan almakta olan burjuvazinin asalak sözcüleri, Türkiye'nin bu geriliğini kendilerine nimet bilmekte ve bazı yüreklere ferahlık vermek için burjuvazinin kendi kusurlarını düzelterek sonsuza dek süreceğini iddia etmektedirler. Oysa böyle bir iddianın ayakta durabilmesi önce maddeci diyalektiğin ve tarihsel maddeciliğin çürütülmesiyle mümkündür ki, henüz daha bu alana girmeye hiç bir yerli burjuva sözcüsünün bilgisi ve cesareti yetmemektedir.

Felsefî planda maddecilik ne demektir? Önce bunu iyi anlamak gerekir. Lenin «Maddecilik ve Amprik Eleştiricilik» adlı ünlü yapıtında; felsefî maddeciliği şöyle tanımlamaktadır:

«Madde, insanın duygularında yansıyan ve duygulanmaları dışında varolan ve objektif gerçekliği işaret etmeye yarayan felsefî bir kategoridir. Duygulanmalar objektif gerçekliğin suretini çıkarırlar, onu resmedip yansıtırlar.»

«İnsana oranla yeryüzünün önceliği tabiat bilimlerince doğrulanmış objektif bir gerçekliktir.»

Felsefe planında maddeciliğin özeti, evreni yaratan cevherin (maddenin) düşünceden daha önce geldiği, daha önce varolduğudur. Ve düşünce de bu özün, bu cevherin bir ürünü, bir parçasıdır.

Maddeci diyalektik ne demektir?

Maddenin özünde bulunan zıtlaşmanın yarattığı sürekli değişimi kavrayabilme metodudur.

Dünyanın bir parçası olan insanla tabiat arasındaki birbirini etkileyen ve şartlandıran sürekli zıtlaşma ve değişim ancak bu metotla kapsanabilir.

İnsan dünyayı değiştirdikçe, dünya da insam değiştirecektir. Bu durdurulamaz, önlenemez. Çünkü dünyayı da, insanı da meydana getiren özün kendi niteliğinde vardır bu zıtlaşma ve değişme.

Tarihsel maddecilik ne demektir?

Tarihsel maddecilik, yukardaki metodun; yani maddeci diyalektiğin toplumun ve tarihin incelenmesine uygulanmasıdır.

Tarihî maddeciliğin temel ilkesini Marx, «Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı» adlı yapıtında şöyle tanımhyor:

«İnsanların varlıklarını belirleyen bilinçleri değil, tersine bilinçlerini belirleyen sosyal varlıklarıdır.»

Bu konuyu Waldeck Rochet'in, Orhan Suda tarafından çevrilen «Marksist Felsefe Nedir?» adlı konuşmasından bazı parçalar alarak daha açıklayalım:

«Maddeci tarih görüşüne göre maddî hayatın üre-

tim tarzı —yani bir yandan üretken güçler (emekçi sınıfları), öte yandan üretim, ya da mülkiyet ilişkileri (patronlar, vs.)— genellikle sosyal, siyasî ve fikrî hayat sürecini belirler.

Üretken güçler (emekçi sınıfları) durmadan gelişirken, belli bir anda yerleşmiş mülkiyet şekilleri, çıkarları bunlara bağlı sosyal sınıflar tarafından devam ettirilmek eğilimini gösterirler. Bundan dolayı, üretken güçler (emekçi sınıfları) gelişmelerinin belirli bir safhasında, mevcut mülkiyet ilişkileriyle çatışırlar.

Üretim araçlarının özel mülkiyeti üzerine kurulmuş çağdaş kapitalizm, kapitalist üretim ilişkileriyle üretken güçler (emekçi sınıfları) arasında açılan boşluğun en açık bir örneğidir.

Bir yanda üretimin toplumsal karakteri gitgide belirirken, bir yandan kapitalizmin üretim araçlarında özel mülkiyeti sürdürmek istemesi temel bir çelişidir.

Emekçi kütlelerinin büyük çoğunluğunun bir avuç azınlık tarafından sömürülmesi üzerine kurulmuş olan bu uzlaşmaz zıtlık, ancak kapitalist mülkiyet ilişkilerinin ortadan kaldırılmasıyle ve üretim araçlarının sosyalist mülkiyetinin kurulmasıyle, yani sosyalist düzenle çözülür.

Sermayenin egemenliğini ortadan kaldırmak ve insanın insanı sömürmesine son verecek sosyalist bir düzen kurmak, işçi sınıfının ve onun çevresinde toplanan emekçi kütlelerinin tarihî görevidir. O halde maddeci tarih anlayışına göre sosyalizmin kurulması tarihî bir zorunluktur.»

Sermayeciliğin kendi kendisini düzelterek sonsuza dek sürebileceğini iddia edebilmek için yukarda

kısa ama pek kısa belirttiğimiz temel prensiplerin hepsini teker teker çürütmek gerekir ki, bunu şimdiye kadar kıvırabilen bir burjuva dehası çıkamamıştır.

Yeryüzü toplumları bugün sermayeci dönemden sosyalist döneme geçiş köprüsünün tam ortasındadır. Buyurun istatistiklere bir göz atalım:

1919 yılında dünya yüzölçümünün sadece yüzde 16'sı ve dünya nüfusunun sadece yüzde 8'i sosyalist toplumlara aitti...

1964 yılında ise dünya yüzölçümünün yüzde 26'sı ve dünya nüfusunun yüzde 35'i sosyalist döneme geçmiştir.

1919'da dünya nüfusu 1 milyar 777 milyondu ve sosyalist düzende yaşayan sadece 138 milyon insan vardı.

1964'de ise yeryüzü nüfusu 3 milyar 240 milyona çıkmıştı ve sosyalist düzende yaşayanların sayısı da 1 milyar 134 milyona yükselmişti...

Burjuvazinin yerli asalak sözcüleri, bu bilimsel gerçekleri inkâr özentisiyle onu bunu uyutma sevdasındadırlar. Ancak onların bol keseden attıkları bilim dışı uydurmalarla rüyalara dalanlar Atalan köyünün üreticileri değil, feodallerle kompradorlardır.

Sermayecilik kendi kendini yenilerse değişmezmiş... Hadi yenilesin, örneğin ihracatı arttırsın da değişmesin bakalım. İleri sermaye ülkeleri dahi krizden krize düşerken (İtalya'da 20 milyon işçi grevdedir bugün), endüstri aşamasını yapamamış, açık pazar halindeki bir ülkenin kapitalist yoldan ihracatı arttırmasına imkân ve ihtimal yoktur. Tersine iddia edenler bunu derhal bilimsel olarak ispat etmelidir-

er. Beş parmağımız açık alnını karışlarız bunu ispat edebilecek babayiğitin...

Türkiye, Marksist felsefeyi değerlendirmekte çok ama pek çok gerilerde kaldığı için henüz bu konunun daha derinliklerine inme imkânını bulamıyoruz. Ama uyanma hızı ve seviye geliştikçe ona da imkân bulacağız.

«Akşam», 8 Şubat 1969

ZOR ANLAŞILACAK BİR YAZI

Son defa Paris'teyken Türk çevrelerinden adamın birine rastladım. İrikıyım kalantor tavırlı, kendi kafasmın şartlandırılmış mantığını bilgi zanneden sayısız budalalardan biriydi: Beyefendi ben fabrika müdürlüğü etmiş bir adamım, siz işçiler fabrikaları yönetsin, devleti yönetsin deyip duruyorsunuz, bu olacak iş değildir dedi.

Sık rastlarım böylelerine... Kafalarında hayatlarında gördükleri işçiler, köylüler ve onlar hakkında verdikleri hükümler vardır. Ama tarihî gidiş içindeki zıtlaşmalar kanununda tezler ve anti-tezler çatışmasında değişikliği yaratan dinamik unsurların tahliline dair hiç bir fikirleri yoktur.

Bütün evren durmadan zıtlaşmaların cümbüşündeki zıplamalar ve değişmelerden ibarettir.

Evrenin yapısındaki en küçük birim olan atom için de bu böyledir.

Burjuva-Proleter çatışması evrenin bir parçası olan toplumun belirli bir devrede gösterdiği bir çatışmadır sadece. Ve bu zıtlaşmanın tahlilinde dinamik unsuru taşıyan emekçi sınıfının tutucu bir nitelik gösteren burjuva sınıfına ağır basarak yeni bir sentez yaratacağı bilimsel olarak çıkmaktadır.

Bu neden böyle olacaktır?

Burjuva sınıfı tabiî kaynakları doğal bir geliş-

meye uygun kullanamamaktadır. Burjuva sınıfının bütün varlığını teşkil eden kâr etme faktörü tutucu bir nitelik göstermekte ve tabiî gelişimi saçma sapan bir çelişiler krosunda boyuna engellemeye uğraşmaktadır. Pazar ve hammadde, ilk köle yığınları arama savaşları, kozmosa açılmak gibi kâr getirmeyecek fiziksel buluşları kapsayamaması, gerekli iş alanlarını kuramaması ve insan potansiyel enerjisini yine insana dönük olarak tam randımanla kullanmaması burjuva sınıfını gitgide çürütmekte ve bir zamanlar oynadığı itici rolü gitgide kaybetmesine sebep olmaktadır.

Bu sınıfın elinden öncülüğü almakta olan sınıf proletarya sınıfıdır. Proletarya sınıfının özünde havsalanın alamayacağı bir gelişme dinamizmi mevcuttur. Bu dinamizmi bu sınıfın gücünü arttırmaya kanalize etmek ve güçlendikçe yaratan, yarattıkça güçlenen bir varlığın bütün tutucu unsurları alt edeceğini görmek artık çağımızda çok büyük bir kehanet sayılmamaktadır.

«Ben işçileri tanırım, onlar fabrika yönetemez» gibi pek dar bir açıdan fikir yürütmek evren kanunlarını bilmemek ve emekçi sınıfın potansiyelini katiyen değerlendirmemek demektir.

Vaktiyle Fransız aristokratları da bezirgânlara, bürokratlara sokak adamlarına bakarak:

— Bu donsuzlar mı yönetecek Fransa'yı –demişlerdi.

Aristokratların donsuzlar dediği burjuva sınıfı önce burjuva uygarlığını, sonra da emperyalizme kadar giden burjuva saldırganlığını yarattı. Üç yüz yıllık bir süre içinde hızının en dik noktasını aşarak

eğilmeye başlamış olan burjuva sınıfı, şimdi yerini başka bir sınıfa devretmeye yönelmiştir.

Her şeyi o anda ve değişmez zannedilen bir tabloda görerek değerlendiren şartlandırılmış fındık kafalılar da henüz bütün dinamolarını çalıştırmayan emekçileri görerek dudak bükmektedirler:

— Bunlar mı yönetecek dünyayı demektedirler... Oysa dünyada ne varsa onların çabası üretmektedir. Ve bu dinamizm yalnız o sınıfın sahip olduğu bir dinamizmdir. Bugünkü dünyanın değişikliğinde de bu dinamizmin üretim araçlarına yapacağı etki ve üretim araçlarının bu dinamizm üzerine yapacağı karşıt etki rol oynamaktadır.

Materyalist diyalektiğin metotlarıyle düşünmeye alışık olmayanlara bu yazdığım satırların Çince gibi geleceğini biliyorum. Ama ne yapalım ki evren kanunu ve evrenin bir parçası olan toplumun içindeki zıtlaşmalar kanununun gelişimi bunu doğrulamaktadır.

Diyalektik bir düşüncenin sonsuz genişliği ile ele alınan olaylar, statik bir mantıkla cevaplandırılamaz.

Her şey her an zıtlaşarak zıplayıp değişmektedir. Her şey her an tez - anti tez ve sentez oluşumu içindedir.

Diyalektik mantığa karşı statik mantığın varlığı da yine böyle bir zıtlaşmanın sonucudur ve diyalektiğin özelliği içindedir.

Tabiat ve toplum olaylarına böylesine geniş bir açıdan bakamayanlar bir şey anlamadan geçip gideceklerdir yeryüzünden.

Toplumdaki tutucu ve itici unsurların temelde-

ki dayanak noktaları nelerdir? Bu dayanak noktaları dahi nasıl bir değişim içindedir ve nasıl bir etki - tepki ilişkisi kurmaktadır topluma?

Bunların analizini rahatça yapmadan katı ve kısır çevrelere sosyalizmi yahut kapitalizmi izah etmeye çalışmak imkânsızdır.

Biz sosyalizmi en yüzeydeki çizgileriyle anlatıyoruz. Oysa temelde çok daha derin bir mekanizma rol oynamaktadır. Bu mekanizma toplumla tabiat arasındaki çatışma ve bunun üretim araçlarında yarattığı devamlı değişikliktir. Etki - tepki olayları arasındaki sürekli dalgalanış itici ve tutucu unsurların boyuna yeni dengeler kurup bozmasına sebep olurken dikkatler üretim araçlarıyle toplum yapısı arasındaki ilişkilere kaymaktadır.

Çünkü asıl değişiklik kaynağı buradan doğmaktadır.

Bu konuları incelememiş kişiler için bir anda kavranması zor bir yazı yazdığımı biliyorum.

Ama şunu da artık söylemek zorundayız ki sosyalizm bir keyif ve düşünce tercihi işi değildir. Bir evren kanununun sonucudur. Onun için de insanlık açısından kaçınılmaz bir periodun metodudur.

Karşımızdaki komprador sınıfında bu meselelere geçerli cevap verecek bir tek yetkili kişi mevcut değildir. Onlar küfürle, tezvirle, yalanla idare ederiz durumu sanmaktadırlar. Biz ise temel mekanizmayı bildiğimiz için onların bu körlüğüne boş verip gülmekteyiz.

«Akşam», 20 Ocak 1968

«AŞIRI UÇLAR» EDEBİYATI

Geri ülke toplumlarının başındaki en büyük belâ uydurma yazarlıkla uydurma politikacılıktır.

Uydurma yazar da, uydurma politikacı da hiç bir bilimsel incelemeye, hiç bir nedensellik kuralına önem vermeden niyet, temenni ve öğütlerle dır dır dır boyuna kafa şişirirler.

— Herkes iyi yaşamalı, herkesin işi olmalı, çağdaş uygarlık düzeyine bir an önce kavuşmalıyız filan fıstık festekiz.

Evet ama nasıl?

«Evet ama nasıl?» sorusunun cevabını sosyalistlerin dışında sağlam bir metoda dayanarak verebilen bir Tanrının kulu çıkmamaktadır.

Ve yuvarlak yuvarlak sözler yıllardan beri sütunları, demeçleri, tutanakları doldurup durmaktadır.

Bunların arasında en moda olanlarından biri de «Aşırı uçlar» edebiyatıdır..

«Aşırı uçlar kötüdür», «Aşırı uçlar törpülenmelidir», «Aşırı uçlara müsaade edilmemelidir.»

«Aşırı uç»tan murat nedir? Doğru dürüst kimse açıklamamaktadır bunu. Ve bu deyim taşlaşmış bir klişe halinde boyuna tekrarlanıp durmaktadır.

Yugoslavya'da yılda adam başına düşen ihracat 80 dolardır. Bulgaristan'da 127 dolardır. Her iki ül-

keyi de kendi özelliklerine göre birbirinden farklı komünist partileri yönetmektedir.

Türkiye'de adam başma ise yılda düşen ihracat 15 dolardır. Türkiye'yi de yine kendi özelliği içinde bir kapitalist parti yönetmektedir.

Aşırı uçlar deyince aklımıza ihracatın en yüksek ve en düşük olduğu yönetimler mi gelecektir? O zaman ihracatın çok düşük, çok da yüksek olmadığı Yugoslav yönetimini ideal olarak nitelendirmek gerekecektir ki bunu da aşırı uçlardan şikâyet edenlerin kabul edeceğini hiç sanmıyoruz.

Diyelim ki sermaye sınıfı diktası bir aşırı uç, emekçi sınıfı diktası da bir başka aşırı uçtur. Birincilerin siyasî temsilcileri Hitler, Mussolini, Franco, ötekilerinin de siyasî temsilcileri Lenin, Mao, Ho Chi Minh'dir. Zıt yöndeki bu aşırı uçların aynı ölçüde kötü olduklarını bilimsel olarak ispat etmek gerekir. Neden Lenin de Hitler kadar kötüdür? Hitler hangi kötülükleri yapmıştır Almanlara, Lenin hangi kötülükleri yapmıştır Sovyetlere? Ciddî araştırma böyle olur.

Türkiye'nin uydurma yazarlarıyle uydurma politikacılarında böyle bir titizliğe rastlanmamaktadır. Bir yuvarlak kelimeler furyası devam edip durmaktadır...

Acaba Türkiye bugün aşırı bir tutuculuk ve aşırı bir soygun içinde değil midir? Aşırı tutuculukla aşırı soygunculuk bir aşırı uçsa, öteki aşırı uç da aşırı ilericilikle aşırı hakseverlik mi olacaktır?

Öyleyse aşırı hakseverlik ve aşırı ilericilik de, neden aşırı tutuculuk ve aşırı soygunculuk kadar kötüdür? Bunun da toplum açısından bilimsel bir izahı gerekir.

Kağnı arabası taşıt tekniğinde bir aşırı uçtur. Venüs'e fırlatılan füze de bir aşırı uçtur. Bütün aşırı uçlar kötü olduğuna göre neden Venüs'e fırlatılan füze de kağnı arabası kadar kötü bir şeydir taşıt tekniğinde?.

Görüyorsunuz ki «Aşırı uç» edebiyatı üstüne azıcık eğilince bir gariplik kendini göstermeye başlamaktadır.

Monarşi bir aşırı uçsa Cumhuriyet de bir başka aşırı uç olmaktadır. O zaman Meşrutiyetin Cumhuriyetten daha iyi olduğunu ortaya koymak gerekmektedir.

Aslında «Aşırı uç edebiyatı» kurulu düzeni savunanların arkasına sığındıkları bilimsel hiç bir değeri olmayan bir safsata klişedir. Aşırı uçun biri geriye dönük, öteki de ileriye dönükse her ikisine de kötüdür diyerek kurulu düzeni savunmak yolları aranır. Bu ise sosyoloji açısından imkânsızdır. Her kurulu düzen yerini ileriye dönük bir başka kurulu düzene, o kurulu düzen de yine bir başka kurulu düzene bırakacaktır. Böyle böyle ilerlemektedir insanlık. Soyluların yerini nasıl burjuvalar almışsa, burjuvaların da yerini emekçiler alacaklardır.

Hiç bir toplumda herkes sadece o günkü kurulu düzenden yana olamaz. Kimi kendi çıkarına, daha uygun olan daha önceki kurulu düzenin özlemini çeker kimi kendi çıkarına daha uyacak olan gelecekteki bir düzenin kurulmasının özlemini. Bu eğilimlerin sınıfsal açılardan incelenmesi ve üretim araçlarıyle olan ilişkileri bizi tarihsel maddeciliği anlamaya götürür ki zaten onu anlamadan da toplum olaylarını değerlendirmeye imkân ve ihtimal yoktur.

Toplumdaki zıtlaşmaların yarattığı bir dinamizm vardır. Bu zıtlaşmaların birbirini kösteklediği devir ile birbirini tamamladığı devir iki ayrı devirdir. Birincisi sınıflı toplumun devri, öteki sınıfsız toplum devridir. Tarihî akış birinciden ikinciye doğrudur. «Aşırı uçlar» edebiyatı ile bu akışı değerlendirmek mümkün değildir. Ve bu klişe edebiyat tutuculukla bir özdeşlik göstermektedir. Tutucular daima ilericileri aşırı bulmuşlar ve sözde objektif bir hava yaratmak için de bir yandan ilericileri bir yandan da kendi dönemlerinin gerisinde kalanları aşırı bulma yolunu benimsemişlerdir. Böylece kurulu düzeni tarihî gidişle gırtlak gırtlağa gelerek dişleri ve tırnaklarıyle döndürmeye kalkmakta gösterdikleri aşırılığı gizleyeceklerini sanmaktadırlar.

Bugün dün değildir, yarın bugün olmayacaktır. Yarından yana olanları aşırılık ile suçlamak ise yarınsızlığı istemektir. Bu ise saçmalığın en hainane olanıdır.

ŞÖYLE BİR TEPEDEN BAKINCA

Gazetenizi gözlerinizin ta dibine sokarak, burnunuzu sayfalara değdire değdire, beş santim uzaklıktan okuyabilir misiniz satırları?.

Günlük politikanın üstüne fazlasıyle kapanmak da budur işte. Bir tren katarının yanına sokulur da katardaki vagonlardan sadece birinin bir karışlık kısmına bakarsanız, ne katarı, ne katarın yönünü, ne lokomotifi, ne geçilmiş, ne de geçilecek rayları görürsünüz.

Bu nedenle arada sırada yakın çağlar tarihine şöyle tepeden bir iyice bakmakta yarar vardır.

Nasıl oldu da yüzlerce yıl sürmüş olan soyluların egemenliği birdenbire soylu olmayan zenginlerin eline geçti?.

O tarihlerde soylu olanlar soylu olmayanlarla eğlenirlerdi. Onları kaba saba hödük ve görgüsüz bulurlardı. Fransız Devriminde soylular azınlığı devrimciler için,

— Bu donsuzlar mı yönetecek Fransa'yı -diye dudak büküyordu.

Topraklardan geçinme ekonomisine dayanan soylular sınıfı egemenliğini, makinelerden geçinme ekonomisine dayanan burjuva sınıfının devralacağını, bunun tarihsel ve kaçınılmaz bir zorunluk olduğunu o sıralarda gören yoktu. Üretim araçlarındaki

değişme toprak üretiminin yanında tezgâh ve makine üretiminin hızla gelişmesi, bir sınıfm öncülüğünü sona erdiriyor, bir başka sımfm öncülüğünü ve ağırlığım ortaya çıkarıyordu.

Bütün fikir akımları, bütün sanatçı çabaları doğmakta ve güçlenmekte olan bu yeni sınıfın hem rüzgârında dalgalamyor, hem bu dalgalanmayla onun mücadelesini hızlandırıyorlardı.

Bizler o devirlerde yaşasaydık kralların gazabıyla karşılaşacak ve burjuvaların baştacı olacaktık. Adlarımız yine aşırıya çıkacak, haklarımızda yine ceza kovuşturmaları yapılacaktı.

Ancak yine kimse görmüyordu ki üretim araçlarındaki değişikliğin soylular sınıfı karşısında yarattığı yeni sımf yanında, yine üretim araçlarındaki gelişme bir başka sımf daha yaratmaktadır. Makine üretimi nasıl soyluların karşısına makine sahiplerinin yani sermayecelerin sımfmı çıkarmışsa, onların da karşısına proletarya sınıfım çıkarıyordu.

Yalmz yine üretim araçlarındaki gelişmeyle dünya küçülmeye başlamıştı. Buharlı gemiler, trenler ve silâhlardaki gücün artışı, endüstriye geçememiş ülkeleri endüstriye geçmiş ülkelerin baskısı altına sokuyordu. Bu ülkelerden gelen kârlar belirli endüstri merkezlerinde toplanıyordu. Ve bu merkezlerdeki işçi sımfları baş kaldırdıkça kendilerine sermayeciler ister istemez tavizler veriyorlardı. Böylece ileri ülkelerdeki sınıf mücadelesi yumuşuyor, buna karşılık ileri ülkelerle geri ülkeler arasında bir mücadele başlıyordu. Bu mücadelelerin teorileri yapılıyordu.

Sermaye ülkeleri geri ülkelerde köprü başlarını tutmuşlardı. Ortalarda kendilerine bağlı komisyon-

cular bulmuşlardı. Ancak bu komisyoncular bulundukları toplumda çok şaşaalı bir hayat sürmelerine rağmen, efendileri kadar zengin değillerdir. Onun için de buralara kadar sokulan makinelerin ufaktan yaratmaya başladığı işçi sınıfına gereken tavizleri kolaylıkla veremiyorlardı. Ve yine üretim araçlarındaki değişiklikten doğan konforun yarattığı sınıflar arası bir uçurum vardı. Köylüler lüks otomobilleri görüyor, radyoları dinliyor, sinemalardan, resimli gazetelerden çok daha başka yaşantıların bulunduğunu sezmeye başlıyorlardı. Toprak üretimi ise onların da böyle bir hayata kavuşabilmesi için hiç bir umut vermiyordu. Üstelik topraklar da kendilerinin değildi.

Nüfus artışı, toprak veriminin düşmesi, makineli tarımın gelişmesi köylüleri kentlere doğru itiyordu, gecekondular birikiyordu. Sınıflar arası uçurumu gören gözler gitgide çoğalıyor, fakat açılan gözleri tatmin edecek tavizleri vermeye geri ülke komisyoncularının gücü yetmiyordu.

Bu komisyoncuların çok büyük yatırımlarla bir endüstri devrimi yaparak, paçalarını ileri sermaye ülkelerinin baskısından koparmalarına imkân ihtimal yoktu. Bir defa bu yatırımları yapacak sermaye birikimleri yoktu. Üstelik böyle bir yatırımdan sağlayacakları kâr yanında, yabancı ülkelerin mallarını içerde satarak sağladıkları kâr çok daha garantili, oran olarak çok daha yüksek ve çok daha kolaydı. Bu yüzden de sınaileşme gecikiyor, ihracat artmıyor, toplumsal bir gerilim her yerde kendisini gösteriyordu...

Burjuva sınıfının elindeki üretim araçlarıyle

emekçi sınıfının elindeki üretim araçlarının sağladığı kalkınma hızları kıyaslanıyordu.

Ve üretim araçları boyuna değişiyor ve gelişiyordu. Burjuva sınıfının en yüksek ve en geçerli kâr çizgisinin hudutlarına sığmaz olmaya başlamıştı üretim araçları. Örneğin uzaya atılan makinelerin, yatırılan sermaye ile sağlanacak kâr ilişkisine sığacak bir yönü yoktu. Bu araçlar kişisel sınıfsal kârlar yerine gelecek kuşaklara dönük toplumsal çıkarların planlanmasını ve bu planlamayı küçük bir sınıf lehine bozan ve kısıtlayan davranışların kenara itilmesini zorunlu kılıyordu.

Türkiye yöneticileri ise bu tür incelemeleri ve araştırmaları, sanki böyle bir gerçek, böyle bir değişim yokmuş gibi görmek ve kimseye göstermek istemiyorlardı. «Aşırı ceryan», «Tehlikeli fikir», «Sapık ideoloji» «doktrinsizliğin fazileti» deyimleri sıralanıp duruyordu.

Ama yine de üretim araçları değişiyor, devri tamamlanan sınıfların karşısına yeni sınıflar çıkıyor, eski kurulu düzenler bozuluyor ve tarih akışına devam ediyordu.

AZICIK DAHA DERİNE DOĞRU

Yüz yıl sonrasını düşünmek hiç aklınıza geliyor mu?

Benim sık sık geliyor. Yüz yıl sonra geleceklerin düşünce ölçüsüne göre yaşadığımız günlerde en az komik olmaya çalışmak çabası samimî bir ilericiliktir. Akıp giden insan kuşakları önünde sorumluluğunu anlamış olmak demektir.

2066 yılında halktan yana şiir yazdığı için zindanı boylamış bir halk şairi insanlarda nasıl bir kam uyandıracaktır? Ne düşüneceklerdir onu zindana koyanlar hakkında? Ve ne düşüneceklerdir kitap yasaklayanlar, bilimsel doğruları söyleyenleri yakalamaya çalışanlar hakkında?.

Böyle bir endişesi olmayan kişiler, gelecek insanlarla ilgisi olmayan, daha doğrusu insanlıkla ilişkisini koparmış kimselerdir. Onları ne geçmiş ilgilendirir, ne gelecek... Onları sadece yaşadıkları an ilgilendirir.

Yaşanılan an ise geçmiş ile gelecek arasında daima değişmekte olan bir köprüdür. Değişken bir köprü üzerinde değişmenin farkında olmadan yaşamak, aslında yaşamamaktır.

Ve o değişken köprü üzerinde geleceğe doğru açık bir çabanın motorunu çevirmek bir anlamda ölümsüz insanlığın hamuruna katılmaktır, yani ölümsüzlüktür.

Değişmekte olan nedir?

Her şey.

Her şey dinamik bir gelişim sürecindedir. Karşılıklı aynalar gibi doğa ile insan arasında sonsuza uzanan etki tepki olaylarından geometrik bir hız alan bu değişimin vitesinde Türk toplumunun oynadığı rol nedir?

Gerçek bir milliyetçi önce buna cevap vermelidir.

Ama biz biliyoruz ki olayları bu seviyede incelemek dahi henüz bizim toplumumuzun çapını çok aşmaktadır.

Biraz daha basite indirip, biraz daha açalım konuyu...

İnsan tabiatla olan çatışmasında araç yapmak zorunda kalmıştır. Yaptığı araçla tabiatta meydana getirdiği değişiklik kendisini de etkilemiştir. Meselâ uçağı, meselâ radyoyu yaptıktan sonra olan değişiklik insan topluluklarını da derhal etkileyip değiştirmeye başlamıştır... Ve uçaklı radyolu insan, yeni buluşlarla tabiatı değiştirmeye yöneldikçe, değişen tabiat da derhal insanı değiştirmeye başlamıştır... Bu etkiyle tepkinin dinamizminde bizim bu dinamizme kattığımız güç nedir?

Gerçi bu genel değişimin serpintileri bizi de değiştirmektedir, ama biz henüz çağımızdaki değişim süratinin inisyativine ve temposuna girmiş değiliz.

Böyle bir inisyative ve tempoya girememek ise çağının dışında kalmış olmak, çok geriden gelmek ve bu değişmedeki yüceltici özgürlükten yararlanamamak demektir.

Ve işin asıl güldürücü yönü, bu tutuculuk sözde özgürlük adına yapılmaktadır...

Alışkanlıklar ve egemen sınıf çıkarları özgürlük sayılmaktadır. Oysa bu alışkanlıklar ve çıkarlar insanlığın yöneldiği yüceltici özgürlüğü frenlemektedir. İnsanlığın erişmek istediği özgürlük, egemen sınıflarm verebileceğini çok aşmıştır. Bu yüzden vaktiyle ilerici bir rol oynayan egemen sınıflar tutucu olmaya ve yavaş yavaş da erimeye başlamışlardır.

Bu yazıyı okuyanların önemli bir kısmı yazdıklarımızı anlamakta zorlanacaklardır. Haklıdırlar. Bu konular henüz büyük halk kütlelerine inmemiştir.

Ancak sosyalizmi sadece bir sınıflar arasındaki dengesizliği düzenleme formülü olarak görmenin, sosyalizmi pek basitten almak sayılacağını belirtmek için yazdık bunları.

Sosyalizm sadece bir iktisadî metot değildir. Bir evren görüşüdür. Onun ileri sürdüğü iktisadî metot ise ilk çıkış noktası ve sosyalizmin en harcıâlem yönüdür. Aslında sosyalizm çok sağlam bir felsefe temeli üzerinde oturur. O temel ise maddeci diyalektiktir. Yani evrendeki etki tepkilerden meydana gelen sonsuz değişimdir. Her şey o değişimin içindedir. Elindeki esas faktörü üretim araçlarındaki değişikliklerin topluma yaptığı ve toplumun da tekrar üretim araçlarında yaptığı değişikliklerdir ki bunun yekûnu tarihî akımı meydana getirir. Ve bu akım birikimler ve zıplamalarla sonsuza uzanır. Çağımız uzun birikimlerden sonra tam bir zıplamanın içindedir.

Ve biz bu çağm neresindeyiz? Ve nasıl bir zıplamayla yakalayabiliriz çağımızı?

Bu soruya sadece ve sadece sosyalizm cevap verebilmektedir. Başka cevap olmadığı için de sosyalizm kaçınılmaz bir merhaledir. İstesek de isteme-

sek de olacaktır. Çünkü her şey değişmektedir ve sosyalizm bu değişikliği bütün genişliğiyle değerlendirebilen tek bilimsel görüştür. Yani sosyalizm bir arzu işi değildir. Kaçınılmaz bir geçiş noktasıdır. Bu noktaya yönelmek veya sırt çevirmek ise gelecek kuşakların gözünde komik olup olmamakla ilgilidir. İnsan ise yaşarken gelecekte yaşayacakların gözünde komik düşmeme çabasının ve sorumluluğunun bilincine vardığı ölçüde insandır. O ölçüde özgürlüğe, o ölçüde insanlığın hamuruna yani ölümsüzlüğe karışmıştır.

İNSANLIĞIN İNCİK BONCUK DEVRESİ

Henüz yeryüzündeki insanlarda küçük burjuva hayatının çekimi ağır basıyor. Bir ev, bir araba, bir televizyon, tatlı bir kadın, iyi ücretli bir iş ve tatillerde deniz kıyısına gidip şakalaşarak yüzmek.

Milyonların hatta milyarların kafasındaki ideal bir hayat şeması bu.

Bir de fizikçiler var, bütün mutluluğu laboratuvardaki yeni bir deneyde bulan ve bu mutlulukta tüm insanlık mutluluğuna katkılar getiren.

Bir de sanatçılar var, mevcudu en geniş kanatlarla aşarken, donmuşu, taşlaşmışı, kalıplaşmışı, boyuna değiştiren ve ruhundaki bitmez doyumsuzluğu boyuna yaratarak doyurmaya çalışan.

Bir de düşünürler var, toplumları daha yüksek planlara götürmenin yolunda şehvetli bir beyin çilesi çeken.

Acaba gerçek devrim bütün insanları küçük burjuva hayatının şemasına kavuşturmak çabasından mı ibarettir?

Yoksa asıl devrim insanları bu şemaların bücür hedeflerinden koparark içlerindeki yaratıcılığı ortaya koyabilecekleri ve mutluluğu bu yaratıcı gücün biçimlenmesinde bulacak bir ortama yöneltmek midir?

— Sevdiğim bir evim var, cici bir arabam var, hoş bir karım var, iyi bir işim var, tatillerimizi eğle-

nerek geçirebiliyoruz, çocuklarımız sıhhatli, mutluyum -denebilir mi?.

Yoksa asıl mutluluk zaten olması gereken bu şemanın ötesinde mi başlar?

Bir ev, bir araba, sevilen bir kadın, zevkli bir tatil zaten herkesin en olağan hakkıdır. Bu kadar basit ve olağan bir hakkı herkesin kafasına erişilmez ideal bir hayat şeması olarak yerleştirmek hangi şeytanî mekanizmanın ürünüdür.

Yeryüzü savaş endüstrilerinin harcamaları yanında pek mi pahalı şeylerdir bir ev, bir araba, bir televizyon.

Gerçek aranırsa yılda iki milyonluk bir değer üretene, marifetmiş gibi ev, araba, televizyon diye yüz bin lirahk oyuncaklar verilmekte:

— Arkadaş bak sen ideal hayata kavuştun -denmektedir.

Tıpkı vaktiyle Afrika'ya elmas madenlerini soymaya gelen beyazların, oradaki zencileri incik boncukla kandırmaları gibi.

Ve çağımızın üretim kapasitesi yanında incik boncuktan daha da değersiz olan bir arabayla bir televizyon en büyük hayat mükâfatı olarak bütün beyinlere nakşedilmektedir.

Zannımızca asıl devrim bu sahteciliği kırmakta ve insanı hangi şemaya aklının ilmiklenerek kısırlaştırıldığının bilincine eriştirmektedir.

Ne var ki bazen en devrimci öncüler dahi sonunda usanmakta ve aynı klişelerin vaadleriyle insanlığı oyalamaktadırlar.

Çağımızda henüz hiç bir toplum küçük burjuva hayatı şemasının tutkusundan koparak mutlulu-

ğu kendi yaratıcı gücünün dinamizminde bulan bir devrimi yüzde yüz gerçekleştirememiştir.

Bir ev, bir araba, bir tatlı kadın, bir de müzik dolabı henüz daha milyarların erişmek istedikleri en çekimli amaçtır.

Geri kalmış toplumlar bu amaca sermayeci yoldan bir türlü kavuşamadıklarını görünce, belki sosyalist yoldan erişiriz umuduna düşmekte ve erişmektedirler de. Ama sosyalist bir toplum demek, insanların hayalini kurdukları böyle küçük bir burjuva yaşantısına kavuştukları bir toplum mu demektir? Bunu ileri kapitalist ülkeler de fazlasıyle sağlamaktadırlar kendi toplumlarına.

Sosyalizm çok daha başka bir şeydir.

En olağan, en olması gereken tabiî şeyleri birer hayat mükâfatı gibi gösterme aldatmacasının bittiği yerde başlayan ve mutluluğu yaratma tutkusunda gerçekleştiren çok üstün bir seviyenin ve bu seviyeye erişmenin metodudur sosyalizm.

Zencilere boncuk edebiyatı ile boncuğu dahi bulamayan zencilerin hasedi bir çatışma yaratmaktadır dünyada.

Bu çatışma sonunda sosyalist bir eyleme dönüşmektedir. Ancak asıl sosyalizm boncuğun sadece boncuk olduğu bilincine vardıktan ve insanın çok ama çok daha üstün şeylere lâyık olduğunu iyice anladıktan sonra başlayacaktır.

ŞARTLANMA

Suyu içilmekte olan bir kuyunun içine kedi köpek falan düştü de boğuldu mu:

— Kuyu murdar oldu -derler ve hemen şartlarlardı kuyuyu.

Bunun için de önce kırk kova su çekilir, sonra bir kova temiz su dökülürdü kuyuya.

Eski İstanbul evlerinde titizlik, saçaklardaki oluklardan, sarnıçlara dolan yağmur sularmm pislenmemesi için damdaki kiremitleri dahi sabunla yıkayacak ölçüdeydi.

Misafirliğe alafranga kılıklı bir ahbap gelir de helâya girerse, büyükannelerden biri usulca helâ kapısma kulağını dayar misafirin takunya giyip giymediğini tıkırtısından anlamaya çalışırdı.

Tıkırtı duyulmazsa haber fiskos halinde bütün ev halkına yayılır ve misafir gittikten sonra sabunlu sularla her taraf üç defa iyice silinirdi. Buna da, evi şartlama, denirdi..

Eski şartlamalar kenar köşe evlerde ya kaldı, ya kalmadı. Şimdi günümüzdeki şartlanma sadece kafalardadır.

Telkinler ve kulak dolgunluklarıyle kafalar tek taraflı düşünmeye iyice alıştırılmıştır. Bu alışkanlığı yıkmak ve insan düşüncesini gerçek özgürlüğe kavuşturmak yaptığımız mücadelede bizi en çok

yoran taraftır. Bilhassa yarım aydınları bu şartlanmalardan kurtarmak gayet zor olmaktadır.

Yarım aydın, çift yönlü düşünme yeteneğinden yoksundur. Sınıflar ayrımını bir türlü görememekte, burjuva propagandalarına sırılsıklam teslim olmakta, aklının gözünü kullanarak bu propagandaları matematik gerçeklere vurup doğruluk derecesini araştıramamaktadır.

Meselâ yakın tarihlere kadar bana en çok sorulan soru şu idi:

— Peki sosyalizmde özgürlük var mıdır?

Bıkmadan usanmadan özgürlüğün soyut bir kavram olmadığını, her sınıfa göre özgürlüğün değiştiğini anlata anlata nihayet özgürlük kelimesi üstünde yapılan spekülasyonları az çok yendik.

Burjuva özgürlüğü başkasını sömürebilme özgürlüğü, sosyalist özgürlük kimseye sömürülmeme özgürlüğüdür.

Burjuvalar bir ülke için,

— Burada özgürlük yok -diyorlarsa, bundan-, bu ülkede benim kimseyi sömürmeme imkân yok, anlamı çıkar.

Bunu Türkiye'de şimdiye kadar pek az insan düşünmüştü. Özgürlük deyince akla sadece burjuva özgürlüğü geliyordu. Proletaryanın özgürlüğünü hesaba katan yoktu. Tipik bir şartlanma örneğiydi bu.

Yine yarım aydınlar sınıf ayırımını kolayca kavrayamadıkları için kapitalizmi de, sosyalizmi de, siyasî bir kadronun uygulama metodu olarak görüyor ve bunu keyfe tabi sanıyorlardı. Oysa bu metotlar siyasî bir kadro işi değil sınıfların egemenliği ile ilgili oluşlardır. Kapitalizmi ancak burjuvazi, sosyaliz-

mi de ancak Proletarya egemenliği tam olarak uygulayabilir. Sınıfların karşılıklı denge tutmaya başlaması için ancak burjuvazinin sömürüsünü kısıtlaması ve emekçi sınıfa tavizler vermesiyle mümkündür. Onun için gerçek demokrasiler daima sola doğru kayar.

Türkiye'de kafalar iyice şartlandırılmış ve sadece burjuva fikriyatıyle kaskatı dondurulmuş idi... Emekçilerden yana olam bir türlü anlayamıyor ve onları gerçekten düşman olarak görüyordu...

Bu şartlanmalar yeni yeni çözülmekte, donmuş düşüncelerde bir şüphe rüzgârı yeni yeni esmektedir.

Bilimsel şüphecilikten yoksun saplantılar, kültürsüzlük, kitap yasakları ve yoğun bir propaganda Türkiye'yi şimdiye kadar çağının dışında bırakmıştı. Kulaktan dolma birtakım yutturmalar, tartışma kabul etmez gerçekler olarak benimsenmiştir. Bu yutturmalar tabulaşmış formüller halinde düşünce ve araştırma ufuklarına kalın duvarlar çekiyordu.

Bizler bunları kırmaya, yutturmaların üstüne gitmeye, hesapları ortaya dökmeye, emperyalizmi ve yeni emperyalizmi anlatmaya çok çalıştık. Epey de başarı sağladık sanıyorum.

Hiç değilse ciddî bir araştırmaya dayanmadan sadece kulak dolgunluğu ile konuşmanın ve tartışmaya girmenin ayıbını az çok belirttik.

Meselâ Bulgaristan hakkında mı konuşuyorsunuz, ihracatının bir milyar dolar olduğunu bileceksiniz.

Meselâ İsveç hakkında mı konuşuyorsunuz, 7,5 milyon nüfusun 24 saatte 750 bin asker çıkartabileceğini bileceksiniz.

Meselâ Doğu Almanya hakkında mı konuşuyorsunuz, bu 17 milyonluk ülkenin yeryüzünün en önde gelen on ülkesinden biri olduğunu bileceksiniz.

Berlin meselesinin içyüzünü, Amerikan dolarının altına göre gerçek değerini, Vietnam hakkındaki Cenevre antlaşmalarını bilmeden aklına geleni ve kulaktan duyduğunu uluorta söylemek, sonra da bunların tartışma kabul etmez gerçekler olduğuna inanmak tam bir şartlanmadır işte...

Bizde en çok hukukçular düşmüştür bu şartlanmanın içine, meslekleri icabı çok cepheli düşünmeleri gerekirken, gözlerini uzun zaman dünya meselelerine açamamışlardır. Bu yüzden de Türkiye'yi uyandıracak güçleri uzun yıllar iğdiş edip durmuşlardır.

Neyse ki bugün bütün bu şartlanmalardan yavaş yavaş sıyrılıyor, olayları akıl gözüyle incelemeyi, konuları bilimsel açılardan ele almayı ve tek taraflı yanlış saplantılardan kurtulmayı öğreniyoruz. Artık yarım aydın tipi yerini gerçek aydına bırakıyor. Bu yüzden de yeni bir aydınlık geliyor Türkiye'nin üzerine... Bütün rezaletleri, yalanları, dolanları salkım saçak ortaya çıkartan yeni bir aydınlık...

«Akşam», 8 Mayıs 1967

«MUTLAK» FAKİRLEŞME «ORAN» OLARAK FAKİRLEŞME

İktisat ve dış politika konuları Türk basınında gitgide genişleyen bir yer almaktadır. Bu, umut verici bir değişmedir. Uzun yıllar Türkiye'deki gerek basın dünyası, gerek siyaset dünyası teknik meselelere hiç değinmeden suyuna tirit sözlerle vakit geçirmişler, fıkra yazarları kahve dedikodularına benzer bilim dışı birtakım alaturka yaveleri, hiç bir sorumluluk duygusu taşımadan sütun sütun yayınlayıp durmuşlardır. Koleksiyonları geriye doğru karıştıranlar hangi bilinçsiz karanlıklardan gelmekte olduğumuzu kolaylıkla görürler.

Bir iki yıla kadar Türkiye'de iktisadî konularla, dış politika konularına hâkim olmayanlar kolay kolay gazetecilik mesleğinde bir başarı sağlayamayacaklardır. Uyanan vatandaşlarla yeni yetişen kuşaklar tarafından alaya alınacaklardır.

Vatandaşların vapur, tren, otobüs yolculuklarındaki yuvarlak sohbetleri de yavaş yavaş şekillenmekte, teknik bir çerçeve içine girmeye başlamaktadır.

Eskiden,

— Önce ahlâkı düzeltelim -diye konuşanlar şimdi ahlâksızlığın nedenleri üzerine eğilmekte, Türkiye'nin iktisadî mekanizmasındaki hırsızlıkları eleş-

tirmekte ve ahlâk bozukluğunun, bir düzen bozukluğundan ileri geldiğini görmektedirler.

Ülkesinin iktisadî meselelerini bilmeyen bir vatandaş, ülkesi hakkında hiç bir şey bilmiyor demektir. Bu bakımdan iktisatla ilgili yazılara daha fazla bir ağırlık vermekte yarar görüyoruz.

Geçen yüzyılda Marx kendi sistematiğinin temel kuralını teşkil eden bir görüş ileriye sürmüştü. Sömürenler gitgide zenginleşecek, sömürülenler ise gitgide fakirleşecekti. Bu kutuplaşma sonunda sermaye sınıfının devrilmesine dönüşecekti.

Marx'ın bu görüşü çağımıza daha bir başka biçimde yansımıştır. Sömürenler zenginleşirken, sömürülenler daha da fakirleşmemiş, fakat sömürenlerin hayat standardıyla sömürülenlerin hayat standardı arasındaki oran büyümüştür.

Somut bir örnek verelim buna:

Bundan yirmi yıl önce bir işçi yarım pabuçla dolaşırken patron arabaya binerdi. Eski Marksistler arasında patron arabasının yanına dört apartmanla bir kotra eklediği zaman işçinin büsbütün yalınayak kalacağını düşünenler olmuştur. Olaylar bu görüşü doğrulamamıştır. Patron arabasının yanına dört apartmanla bir kotra eklediği zaman işçinin de pabucu daha düzgünleşmiştir. Ancak iki yaşantı arasındaki fark eskiye nispetle daha da büyümüştür. Yani yarım pabucunun otomobile olan oranıyle düzgün pabucun arabaya, dört apartmana ve kotraya olan oranı kıyaslandığı zaman: işçinin hayatı bir, patronun hayatı yüz iken; işçinin hayatı iki, patronun hayatı dört yüz olmuştur.

Ve böylece sömürülenler kendi yaşantılarında-

ki gelişimin etkisi altında kaldıklarından, gitgide açılan oranı görmekte güçlük çekmişlerdir.

Bu gelişimi Türkiye ile Türkiye'yi sömürmekte olan ülkeler arasında görmek de mümkündür.

Türkiye adam başına millî gelir ortalamasını üç yüz dolara çıkarırken, Batılı ülkeler iki bin dolara doğru yelken açmışlardır. Türkiye eski durumuna göre yükselmiş, ama Türkiye'yi ve tüm geri ülkeleri sömürenler eski farkları çok daha genişleten bir farkla yükselmişlerdir. Marx'ın görüşü «mutlak» olarak değil, «oran» olarak doğru çıkmıştır. Ne var ki sömürülenler bunu bilinçlendirmekte zorluk çekmektedirler.

Türkiye'nin içindeki millî gelir bölüşümünü incelerken de aynı tablo ile karşılaşıyoruz. Ezilen halk yığınlarının adam başına yılda millî gelir payı 175 dolara çıkarken egemen sınıftaki adam başına millî gelir ortalaması 1000 dolara çıkıyor.

Ve ezilen sınıf kendisindeki aritmetik gelişmenin hoşnutluğu altında üst sınıftaki geometrik gelişmeyi göremiyor ve eskisinden daha hızlı sömürüldüğünün farkına varamıyor.

Bu oran farklaşması sömürülen kütlelerin bilinçlenmesinde ne zaman olumlu bir etki göstermeye başlayacaktır?

Modern iktisatçılar bu konuda çok ilginç iddialarda bulunmaktadırlar.

Soyulanların da yavaş yavaş belirli bir seviyeye gelmesi bunların bir anda ufuklarını genişletecek ve kendi güçlerine karşı yabancılaşmayla şartlanmadan doğan psikolojik eziklikleri ortadan kaldıracaktır.

«Mutlak» fakirleşme yanında «Oran» olarak

fakirleşme sermayeci sınıf için çok daha tehlikelidir. Çünkü eziklikten kurtulup harekete geçme imkânı ve inisyativi doğurmaktadır. Bu görüş sömürge ülkelerindeki gelişmeye paralel olarak, bağımsızlık akımlarının da beraber gelişmesiyle doğrulanmaktadır. Türkiye'deki gelişmenin de hareketleri hızlandırmakta olduğu somut bir olaydır.

İhtiyaçlar küçük gelişmelerle kamçılanıp tatmin olmadıkça hareketler daha da hızlanacaktır.

Hele Türkiye gibi nüfusu ve işsizliği artan, fakat ihracatı artmayan bir ülkede komprador sermayeciliğinin geleceği yoktur. Ve komprador sermayeciliği bunu vaktinde görüp tedbirini alamamıştır...

Vatandaşların düşüncelerini klişeleşmiş beylik sözlerden kurtarıp, bu tür incelemelere doğru çekme dönemine girmiş bulunuyoruz. Komprador sermayeciliğinde ihracatın neden artamayacağını da önümüzdeki günlerde araştırmaya çalışacağız.

«Akşam», 14 Eylül 1968

FAKİRLİK SUNÎ VE ANORMAL BİR OLAYDIR

Yeryüzündeki fakirlik normal bir olay değildir. Feodalite, monarşi ve sermaye devirlerinin sonucu olan anormal bir olaydır.

Ne var ki insanlık, fakirliğin kendiliğinden değil bir düzen sonucu olarak meydana geldiğini çok geç görmüştür.

Bugün dünyanın neresinde fakirlik varsa orada mutlaka sömürü vardır. Bu sömürü aktif yahut pasif yönde olabilir. Aktif sömürü emeğin sömürülmesi ve emekçilere yarattıkları değerin geri döndürülmemesidir. Pasif sömürü ise dünya piyasa hesapları veya kişisel kârlar uğruna tabiî kaynaklarla emeğin kasten kullamlmamasıdır. Ve Türkiye'de hem aktif, hem pasif sömürü vardır. Bir yandan emeğin ürettiği değer emekçilere döndürülmemekte, bir yandan da tabiî kaynaklarla tüm emek potansiyelinin seferber edilmesi kişisel kâr çizgilerini geçen bir güç istediğinden, ülkenin erişebileceği dinamizm kösteklenmektedir.

Örneğin kredilerin yüzde yetmişi kaynakların harekete geçirilmesine yöneleceğine, mevcut kaynakları kendi spekülasyonları için kullanan aracılara yönelmektedir. Hem aktif, hem pasif sömürünün tipik bir örneğidir bu...

Emekçi emeğinin gerçek değerini alamamakta ve emeği çalanlar ise bununla yetinip, çaldıklarını yeni kaynaklarm harekete geçirilmesinde kullanmamaktadırlar.

Üretimin ve ihracatın istenilen tempoda artmayışının baş nedeni de budur. Çünkü böyle bir çaba halen küçük bir azınlığın sağladığı kâr oranını bozmaktadır. İthalâta yönelen sermayenin kolayca sağladığı kâr aynı sermaye imalâta yöneldiği zaman aynı kolaylıkta ve aynı ölçüde olamayacaktır. Endüstri aşamasını yapamamış geri ülkelerde ithalâtla ihracat özel kişilerin eline bırakıldığı zaman kabil olduğu kadar fazla kâr eğilimi daima ithalâtı yükseltir ve imalâtı frenler. Yan tedbirlerin hiç biri bu temel kuralı değiştiremez. Kaldı ki bu temel kurahn değişmemesi için pazar arayan dış ülkeler de ellerinden geleni yaparlar.

Ve böylece hem aktif, hem pasif sömürü fakirliğin sürüp gitmesine yol açar.

Türkiye'de fakirliği sosyalizmin eş deyimi olarak kullanmaya kalkanlar vardır. Fakirlik sosyalizmin eş deyimi değildir. Fakirlik tam tersine kapitalizmin bir başka açıdan görünüşüdür ve kapitalist düzenin yarattığı, o düzenin değişmez bir parçasıdır.

Fakirlerin kendi fakirliklerinin kapitalist düzenin sonucu olduğunu görerek bu düzene karşı çıkmaya başlamaları sosyalist dönüşümün motorunu teşkil eder. Ancak bu her fakirin mutlaka sosyalist olacağı veya fakır olmayamn sosyalist olmayacağı anlamına gelmez.

Bir fakir, kendi fakirliğinin kapitalist düzenin sonucu olduğunu henüz bilinçlendirememişse o fa-

kir bir sermayeci kadar o düzenin devamını sağlayan bir unsurdur. Bir gün belki o da zengin olacağını, başka fakirleri sömüreceğini düşünerek canla başla kendisini fakir bırakan düzene hizmet etmektedir. Fakirin böylesini sadece fakirdir diye insanlığın gelişmesinden yana sayamayız. Fakirdir ama gerekli bilince erişmediği için uyanan fakirlerin karşısındadır ve sermayeci kadar karşısındadır.

Bir fakir nasıl bilinçsizliği yüzünden sermayeciler safında yer alabiliyorsa fakir olmayan biri de emekçiler safında yer alabilir. Özellikle aydınlarda görülen bir niteliktir bu. Gerçek aydınlarda insanlığın mutluluğu için çalışmanın yarattığı beyinsel tatmin kişisel çıkarlara ağır basar. Bunlara,

— Siz fakir değilsiniz ki, neden fakirler için çalışıyorsunuz? -denemez.

Ezilenler safında çalışmak için mutlaka fakir olmak şart değildir. Bunun için namuslu olmak yeter de artar bile...

Ancak mesele sınıf açısından ele alındığı zaman burjuva sınıfı burjuva sınıfıdır. Emekçi sınıfı da emekçi sınıfıdır. Burjuva sımfı emekçi sınıfı uyanmadıkça kendiliğinden hiç bir fedakârlıkta bulunmaz emekçi sınıfı için...

Bazı aydınların emekçi sınıfı için çalışmaları bazı fakirlerin burjuva köleliğinden yana çalışmaları bu iki sınıf arasındaki temel çelişiyi değiştirmez.

Türkiye henüz bu konularda yeni yeni aydınlığa kavuşmaktadır. Sımflar arası farklara ve çelişilere yeni yeni gözlerini çevirmektedir. Fakir olmayan birinin fakirlerden yana olmayacağı iddiaları da bu

uyanmayı geciktirmek ve uyananları şaşırtmak için öne sürülmektedir,

Unutmamak gerekir ki Bilimsel Sosyalizmin büyük kurucularından Engels bir milyonerdi. Sosyalizmin gelişmesine katkısı dokunmuş düşünürler arasında kendileri bizzat fakir olmayanlar çoğunluktadır. Bunlar için de vaktiyle:

— Hem kendisi fakir değil, hem de fakirler için çalışıyor, olacak iş mi bu -diye çok dudak kıvrılmıştı...

Her fakir olmayanın mutlaka sömürü avukatı olacağı konusunda bir kanun yoktur. Fransız ihtilâli sırasında aristokratlar arasında az mı Cumhuriyetçi çıktı? Bugün de birçok İstanbul zenginin çocukları babalarına karşı, fukara halk yığınlarından yana çıkmaktadırlar. Ve bunu fakirlere sadaka verme bonkörlüğü ile değil, fakirliğin sunî ve anormal bir olay olduğunu bildikleri için namuslu bir aydın olarak yapmaktadırlar. Çünkü bir yerde fakirlik bir sınıf sorunu olduğu kadar bir insanlık sorunudur da..

Ve fakirliğin devam ettiği bir dünyada insan ne kadar zengin olursa olsun kendisini yeterince insan sayamayız.

Çağımızda insan olmak zaten sunî olarak yaratılmış olan fakirliği ta temelinden ortadan kaldırmak için savaşmakla mümkündür.

«Akşam», 27 Eylül 1968

DERİNLİK DEĞİL HASTALIK

Uzun yıllar, insan ruhunun derinlikleri edebiyatına ben de inandım durdum. Dostoyevski en beğendiğim yazar, Dr. Freud de görüşlerine en saygı duyduğum bilginlerden biriydi.

Kazın ayağının öyle olmadığını çok sonra anladım. İnsan ruhunun derinliği edebiyatı aslında insan ruhunun hastahğıyle ilgili bir edebiyattı ve Dr. Freud de insanoğluna has bir değişmezi yakalamıştı, bir hastalığı teşhis etmişti.

Neden hastaydı insanoğlunun ruhu, onun derinliklerinde neden daima karanlık arzular, karışık duygular, arapsaçına dönmüş dürtüler vardı? Mesele bunların derinliklerine mi inmekteydi, yoksa insan oğlunu benliğinin derinliğinde kaynayıp duran bu katran kazanından kurtarmaya mı çalışmaktaydı?

Sonunda anladım ki insanoğlunun ruhî derinliklere değil, ruhî yücelmelere ihtiyacı var.

Ruhî derinlik denilen şey aslında doğala ters bir düzenin insanda yarattığı ruhsal dengesizlikten başka bir şey değil...

Freud çevrenin ve çevre koşullarının insan ruhundaki etkisini tam görememiş, cinsel kompleksleri doğuştan gelme veriler olarak çözümlemeye yönelmişti.

Mümkün olsa da Aztek yahut İnka uygarlığıyle

uğraşabilseydi, ordaki kişilerin bu soy komplekslere sakatlı olmadığını belki de görecekti.

Ruhtaki derinlik, bu derinlikte gizlenen duygular, sonra da duyguların bir yerde meselâ bir dil sürçmesinde, yahut rüyalarda değişik biçimler altında kendisini belli etmesi...

Neden bu kadar karmaşıklık, neden bu kadar giriftlik... Daha açık, daha rahat, daha aydınlık bir ruh yapısı daha yüceltici değil mi?

Karanlık bataklıklardan kurtulup böylesi bir arılığa kavuşmak insanoğlunu daha mutlu kılmaz mı?

Meseleyi böyle ele alacağımıza, insanoğlunun derinliklerine inenleri alkışlamakla vakit geçirip durmuşuz...

— Ah ne kadar derin, ah ne kadar derin -demişiz...

Derin, çok derin, uçurumlar kadar derin... Derin ama ne var bu derinliklerin içinde... Bir yığın hasta pislik... Saptırılmış güdüler, bunların yarattığı baskı altında tutulmuş arzular, bir çeşit ön delilik mikropları...

Bütün bunlardan kurtulmak, içi dışı bir sağlam ve sıhhatli bir kişiliğe kavuşmak doğala ters düşmüş bir düzenin tekrar doğala uygun bir yola sokulmasıyle mümkün... İnsanla tabiat arasındaki diyalektik zıtlaşmayı topluma en yararlı bir aşama dinamizmi içine yönelttiğimiz an, insan ruhu gerçek dengesini bulacaktır.

Başka bir deyimle emekçilerin ürettikleri emekçiler yararına planlandıkça emekçi ürettikçe güçlenecek, güçlendikçe üretecektir. Ve bunun sonsuza

doğru çektiği grafikte hiç bir komplekse, hiç bir ruhî dengesizliğe yer kalmayacaktır.

Ama şimdi parasızlık baskıları, eziklik, güvensizlik, kendine karşı itimatsızlık, köle sınıfına mensup olmanın bunalımı ve bu bunalımı yaratan düzen koşullarının burjuvalar üzerindeki yozlaştırıcı etkileri, kapitalist toplumları çürütmektedir.

Toplumlar belirli bir noktada kapitalist düzenle doğala ters düşmüştür. Artık bu düzen toplumların gerektiği kadar üretim yapmasına, güvenlik duymasına, aşamalara yönelmesine engel olmaktadır... Ve herkes birbirinin gözünü oyar hale düşmektedir...

Yarın ileri toplumlarda insanoğlu içinde her türlü pisliğin kaynaştığı ruhî derinliklerden kurtulmuş olacaktır. Dostoyevski ve Freud o toplumlarda pek anlamsız kalacaktır.

Çünkü değişen sade toplumdaki iktisadî metotlar değil, insanoğlunun bizzat kendisidir.

Toplumlar değişir, insan değişmez, bir fasarya sözdür o...

Ve binlerce yıldan beri çeşitli görüntüler altında sürmüş olan sömürü düzeninin birbirine benzer şekilde biçimlendirdiği insanlar arasındaki ortak duygu ve davranışlardan doğmuş temelsiz bir varsayımdır bu inanca...

Sömürü düzeni değişir değişmez, insan da değişecektir... Gelecekteki insanın ruhsal yapısı üç bin yıl içindeki insanların ruhsal yapısına hiç mi hiç benzemeyecektir.

Hasetlik, kendini beğenme, hep bana hep bana deme, saldırganlık, ikiyüzlülük, yalan, riya ortadan kalkacaktır. Ortadan kalkacaktır, çünkü bunları

herhangi bir kişisel çıkar için kullanmaya ihtiyaç kalmayacaktır...

İnsandaki bu değişim elbette biraz zaman alacak ve eski etkiler iyice kayboluncaya kadar birkaç yüz yıl geçecektir. Ama mutlaka geçecektir...

Ve o zaman insanlar derin ve karanlık değil, yüksek ve aydınlık olacaktır.

«Akşam», 9 Ekim 1967

NAMUS

Zannederim ki namus üstünde çok az insan düşünmüştür yeryüzünde. Namus devirlere, şartlara ve telâkkilere göre değişen izafî bir kavram mıdır? Yoksa bütün değişikliklerden ve telâkkilerden bağımsız, tıpkı yerçekimi kanunu gibi mutlak bir namus ölçüsü var mıdır?

Namus, kolektif bir ortamın kişilerde yansıyan dürüstlük ölçüleri yekûnu mudur? Yoksa içinde yaşanılan ortamın ötesinde ancak kişilerin tek tek gerçekleştirebileceği bireysel bir davranış şekli midir?

Başka bir deyimle namus kolektif bir ortamdan doğarak kişileri mi etkiler, yoksa kişilerin daha üst planda bir insanlık yaratma çabasından doğarak ortamı mı etkiler?

Konuyu diyalektik bir açıdan ele aldığımız zaman ortamın kişilere, kişilerin de ortama olan etkisi içinde namus kavramını daha iyi değerlendirebiliriz.

Namus daha mutlu bir insanlık yaratma güdüsünün disiplin çizgisidir.

Onun için de «daha mutlu bir insanlık yaratma» deyiminin incelemesini yapmak gerekir.

Toplumun tutucu güçleri mevcut düzeni insan mutluluğu için yeterli görürler. Onlara göre namus bu düzeni muhafaza etmenin moral ifadesidir.

Dinamik güçler ise mevcut düzeni insan mutlu-

luğu için yeterli görmezler ve onu değiştirmek isterler. Onlara göre de namus bu değişikliği sağlama çabasının ölçüsüdür.

Demek ki namus tutucu güçlere göre başka, dinamik güçlere göre başka bir anlam taşımaktadır.

Öyleyse hangi taraf gerçekten insan mutluluğundan yanadır? Tutucu güçler mi insan mutluluğunu sağlamaya dönüktürler, yoksa dinamik güçler mi?

Çünkü namus insan mutluluğu için çalışma çabasından koparılamaz.

Şimdi bazı somut örneklerle konuyu daha açalım.

Laboratuvarda çalışan bir bilim adamı, mikroskopta gördüklerinin ve keşfettiklerinin tersini söyleyebilir, yani namussuzluk edebilir mi? Milyon verseniz etmez. O kendi dalında daha mutlu bir insanlık yaratma çabası peşindedir. Onun namusu bu alanda yaptığı savaşla kaynaşmıştır. Gördüğü ve bulduğu gerçekleri ne pahasına olursa olsun söyleyecektir. Tutucu güçlerin ve mevcut ortamın hoşuna gitse de söyleyecektir, hoşuna gitmese de söyleyecektir.

Bilim amoraldir yani namusla ilgisizdir, sözü bir yalandır. Bilim namusun ta kendisidir. Çünkü gerçeğin dışında bir namus olamaz. Gerçekle namusu karşı karşıya getirenler ve gerçeklerin önünde namusu sahteyi saklayan bir elbise, bir şekil gibi gösterenler sadece riyakârlardır. Onlar sahte namus ölçüleri yaratarak gerçeğin ortaya çıkmasını ve toplumun o gerçekler doğrultusunda mutluluğa doğru gelişmesini istemezler. Bu yüzden de gerçekle namus

telâkkilerini çatıştırıp gerçeği susturmaya ve toplumu olduğu yerde tutmaya çalışırlar... İnsanlığm değilse de kendi mutlulukları buradadır.

Meselâ diyelim ki bir bilim adamı erkek cinsiyetiyle kadın cinsiyeti arasında arzu şiddeti bakımından fark yoktur dedi. Toplum bu gerçeği kabul ettiği ölçüde mi mutluluğa doğru ilerler, yoksa bu gerçeği inkâr ettiği ölçüde mi? Doğal gerçeklere karşı çıkarak mutluluğa doğru yaklaşmanın imkânı yoktur. Öyleyse namus bilim adamının sözünü benimsemek ve insanlığı o yönde mutluluğa doğru sevk etmekte midir, yoksa bilim adamının söylediği gerçeği inkâr ederek insanlığı bahtsız bırakmaya çalışmakta mıdır?

Burada tutucu güçlerle dinamik güçler arasında tartışma başlar...

Tutucu güçler insanlığın değil o statükoda kendi mutluluklarının peşindedirler. Kadın cinsinin de erkek cinsi kadar arzulu olduğunun ortaya çıkması onların işini bozar, kadın erkek eşitliğini kabul etmek gibi çıkarlarına uymayan bir durumu kabule zorlar kendilerini...

O vakit hemen demagojiye sarılırlar ve haykırırlar:

— Bu namusa aykırıdır.

Oysa namusa aykırı olan gerçeğe ve insan mutluluğuna karşı gelmedir.

Bir örnek daha verelim.

Dağdaki bir haydut çetesi, kendilerini ihbar eden bir arkadaşlarını namussuzlukla suçlarlar. Çünkü o arkadaş çetenin statükosunu kabul ettiği halde sonradan onun dışına fırlamış ve çete statükosunun mutluluğunu bozmuştur.

Ama eşkıya çetesinin mutluluğu insanlığın mutluluğu değildir. Eşkıya çetesi insanlığın mutluluğuna karşı geldiği için değil, kendi mutluluklarına karşı geldiği için arkadaşlarını namussuzlukla suçlamaktadırlar...

Bu örnek de namusla mutluluk arasındaki ilintiyi göstermekte, ancak mutluluğun eşkıyaya ait olanıyla insanlığa ait olanı arasında bir zıtlaşmaya düşmektedir.

Fakir bir memur... Bütün sıkıntılarına rağmen rüşvet almıyor...

Ona namuslu memur diyoruz. Neden? Çünkü o haksız kazançla insan mutluluğunun sağlanamayacağı çizgisinde davranıyor...

Şimdi tarifimizi bir daha tekrarlayalım:

Namus daha mutlu bir insanlık yaratma güdüsünün disiplin çizgisidir.

Daha mutlu bir insanlık yaratmanın bilimsel formülleri ise bugün ortaya çıkmıştır.

Bu önce kişinin kişiyi sömürmesini önlemekle mümkündür. Öyleyse çağımızda insan mutluluğuna dönük bir çabamn disiplin çizgisi yani namusu önce sömürüye karşı çıkmakla mümkündür.

Şayet bir baba on bin dolara kızını satıyorsa, kız satıldığı adamla birlikte nikâhtan geçmiş olsa dahi burada nikâh namusun şartı olamaz. Ortada bir insan sömürüsü vardır. Ve namus sadece zevahiri kurtarmaya yarayan bir yasak savma, sadece biçimsel bir formalite değildir. İnsanlar başkalarının iradeleriyle satılarak mutlu olamazlar. Burada kız satılarak nikâhlanacağına sevdiğine kaçsaydı olay daha namuslu bir yönde olacaktı.

Namusu inek satar gibi kız satmanın maskesi olarak kullanmaya kalkmak bu kavramın ne ölçüde gerçek anlamından kopartılmış olduğunu gösterir.

İnsanlığın mutluluğu bilimsel gerçekler doğrultusundaki davranışlardadır. Bilimsel gerçekler ise artık ortadadır. Bunların da başında insanın insanı sömürmesini önlemek gelir. Bu amaç için uğraşanlar namusun ta kendisi, bu amaca karşı çıkanlar ise namus terimini nasıl bir hokkabazlık içinde kullanırlarsa kullansınlar namussuzluğun kaynağıdırlar...

«Akşam», 27 Mart 1960

KADINLAR ANLADIĞI GÜN

Bana,

— En çok ne istersin –diye sorsalar:

— Türkiye'ye kadınların sahip çıkmasını isterdim –derim.

Öyle köylere birkaç kurşunkalemiyle birkaç defter göndererek değil, birkaç fakir kızı evlendirmeye çalışarak da değil, emekçi sınıfının yanında yer almış bilinçli ve yürekli birer savaşçı olarak... Egemen sınıftan mı, yoksa ezilen sınıftan mı yana olduklarını direk gibi dosdoğru ortaya koyarak...

Benim görüşüme göre Türkiye'de en fazla şartlandırılmış gerçeklerin en fazla dışına itilmiş olanlar burjuva sınıfı kadınlarıyle, onlara özenen küçük burjuva kadınlarıdır. Bunlar burjuva normlarının burjuva filimlerinin etkisi altında gayet egoist, gayet bireyci bir anlayış içinde yetiştirilmişlerdir. Akılları fikirleri varsa yoksa lüks bir hayat yaşamak, zengin bir koca bulmak, eğlenmek, zevk etmektir...

Hayatta asıl başarının kendi çağına uygun bir seviyenin eylemi ve çabası içinde yaşamak, kendi kişisel mutluluğunu insanlığın mutluluğuna yeni katkılar yapmakta bulmak ve bu uğurda her an kendini aşarak yücelmek olduğunu hiç düşünmemişlerdir. Böyle sözler Çince gibi gelir onlara ve burunlarını kıvırarak.

— Bana ne insanlıktan -derler-... Ben kendi hayatıma bakarım.

Oysa bir yerde derinden derine eziktirler... Çevrelerindeki sunîliği sahteciliği, yalanı ve riyayı görmek yüreklerini buz gibi yapmıştır. Yakınlarımnki kadar ikiyüzlülüğü, kendilerinin de bir yaşama metodu haline getirmiş olduklarını bilirler. Zaman zaman bunun kompleksi ve ağırlığı çöker yüreklerine... Sinirli, dostsuz ve güvensiz bir gizli yalnızhk iç dünyalarını bir kurt gibi oyar... Kimseye bu yönlerini gösteremezler. Büsbütün kara, bencil ve hatta hain olmaya başlarlar. Bir şeyler aranırlar, bulamazlar. İçkiye, kumara, eğlenceye mutlu olmak için değil, nedenlerini bulup çıkaramadıkları can sıkıntılarını unutmak için dalarlar...

Dışardan bakıldığı zaman imrenilecekmiş gibi bir yaşantıları vardır... Ama içerden bakınca hiç de kendilerinden memnun değillerdir.

Bütün bunların sebebi gerçeklerle çelişen çarpık bir raya oturmuş olmalarından, mutluluğa egoist ve bireyci bir anlayışla varılabileceğini sanmalarmdandır.

Dünyada ve Türkiye'de olup bitenleri temelinden anlasalar... Kocalarının ve çevrelerinin kazançlarını iyice eleştirseler, sahteciliğin, sunîliğin, yalnızlığın nereden geldiğini yakalayacaklardır. Çocuklarını böyle iğreti ve ciladan ibaret mutsuz bir yalan dolan ortamına göre değil, sıhhatli sağlam bir insanlık mücadelesine uygun olarak yetiştireceklerdir.

Zengin bir kocanın yanında süs eşyası olarak, kahkaha taklitleriyle dolaşmak mı, yoksa Anadolu bozkırlarında jeep kullanarak, yüz binlerce kişiye

gerçekleri anlatarak ebesiz doğanların ve tabutsuz gömülenlerin en yakın dostu olarak çelik gibi bir kişiliğin güzelliği içinde bütün buruşmuş boyalı, canı sıkılan ve ne aradığını bilmeyen zavallılara acıyarak bakmak mı? Hangisi bu çağın seviyesine lâyık olan insandır? Hangisi daha yakındır gerçek mutluluğa ve hangisi dünyadan gelip geçerken ağzım doldura doldura:

— Yaşadım ve çağıma lâyık oldum -diyebilecektir?

Bu yönde bir kımıltı başlamıştır Türkiye'de... Zengin koca, kuyruklu araba, pahalı kürk, buzlu içkinin çağını anlamaya ve insan olmaya yetmediği kadınlarımızın ve bilhassa genç kızlarımızın kafasını iyice kurcalamaktadır...

Bu genç kızların yarın evlenecekleri erkekler üzerinde büyük etkileri olacak, bu etkiler onları da sağlam insanlar olmaya doğru itecektir...

Bir erkek için en büyük mükâfat beraber yaşayacağı kadın, bir kadın için de en büyük mükâfat beraber yaşayacağı erkektir...

Ama gerçekten karşılıklı bir mükâfat olmalıdır bu ortak yaşantı...

Erkek, sahteci, hırsız ve dümenciyse, kadın da kuş kafalı bir süs kuklasıysa, bunlar birbirleri için mükâfat değil, bir çekilmez yük, bir insanlık utancıdırlar...

Erkek kadının ciğerini bilir, kadın da erkeğin ciğerini... Ve birbirlerini dostça, insanca bir türlü sevemezler, beğenemezler. Olsa olsa dışarıya karşı zevahiri kurtarmaya çalışırlar...

Bütün burjuva aşklarının kokmuşluğunun, çü-

rüklüğünün, çirkinliğinin gerçek nedeni mutluluğun egoist ve bencil bir yoldan aranmasıdır. Mutluluk ise ancak ona lâyık olmakla mümkündür. Ona lâyık olmak da ancak çağının seviyesine erişmek, çağının mücadelesine katılmakla olur.

Kadınlar bu çizgileri görseler, kurtulsalar doğala zıt düşen bencil şartlanmalardan... Yalansız, dümensiz, sömürüsüz, sahtesiz, boyuna kendi kendini aşan bir yaratıcı yücelme içinde güzel bir dünyanın hamurunu yoğurmaya katılsalar... O zaman şiirleri başka türlü olur, raksları başka türlü... Ezik büzük sunî eserlerle konuşmazlar hayata... Ve severler bütün insanları.

İnsanlığın kurtuluşu ve emekçi sınıfının büyük zaferi kadınların da bu bilince varmasıyle sağlanacaktır...

«Akşam», 20 Ağustos 1967

DÜNYA GENÇLİĞİNİN GAZABI

Dünya gençliği gazaba gelmiş, eski zaman tanrılarının durulmaz öfkesiyle, yerleri sarsa, gökleri titrete lavlar püskürerek bir volkan patlaması gösteriyor. Yaşlı ve orta yaşlı kuşaklar,

— Biz gençliğimizde böyle değildik, ne oldu bunlara -diyen dehşetli bir şaşkınlık ve çaresizlik içinde iyice afallamış ve ne yapacağını bilmez bir duruma düşmüştür.

Gençliğin ortalığı kasıp kavuran ve kurulu düzenleri temelinden sarsmaya başlayan isyanı; sosyal olayları bilimsel açılardan görmeye alışık kişiler için hiç de büyük bir sürpriz değildir.

Üretim araçlarındaki değişme, radyo, televizyon, uçak ve büyüyen rotatifler, vaktiyle belirli bir zümrenin tekelinde olan eğitimi halk kütlelerine doğru yaymaya ve özellikle gençleri dünyayı yönetenlerin içyüzlerini görecek bir keskinlikte etkilemeye başlamıştır.

Bu gençler vaktiyle belirli bir zümreye bağlı gençler gibi geleceklerini garanti altına alacak aile miraslarından yoksundurlar.

Bu gençler orta yaşlı ve yaşlı kuşaklar gibi önlerindeki zamana on beş yirmi yıllık bir mesafeden değil, elli altmış yılhk bir mesafeden bakmaktadırlar. Ve özellikle sermaye düzeninin elli altmış yıl da-

ha ayakta kalamayacağını bilmektedirler. Üstelik bu düzenin kendilerine ne diledikleri gibi bir gelişme, ne de diledikleri gibi bir hayat sağlayamayacağını bilmektedirler.

Sermaye düzeni, sayıları her gün biraz daha büyümekte olan eğitimden geçmiş gençlere artık gerekli iş alanlarını açamamakta ve diplomalı işsizler çığ gibi büyümektedir. Ayrıca gençler daha hayata atılırken en ileri hayat şartlarının konforlarını özlemekte, sıkıntıyla fakirliğin sunî olduğunu ve doğrudan doğruya sermaye düzeninden doğduğunu bilerek, sıkıntıdan da fakirlikten de nefret etmektedirler.

Ve kendilerine hiç bir ufuk açmayan, hiç bir garanti, hiç bir konfor ve rahatlık sağlamayan sermaye düzenini değiştirmek istemektedirler.

Sermaye düzeninde gençliğin içine düştüğü çıkmaz, onlara aynı düzende aynı çıkmazda kalmaya mahkûm olan işçi sınıfının niteliğini vermektedir. Yani bu düzende işçi sınıfının da geleceği yoktur, gençliğin de... Ve aynı gençlik bunun bilincine işçi sınıfından çok daha hızlı şekilde varmakta, hayatını işsizliğe, fakirliğe ve sıkıntıya gömmek istememektedir.

Gençler, dünyayı yönetenlerden çok daha bilgili, çok daha dürüst, çok daha art niyetsizdirler. Onun için de onların otoritelerinden, tafralarından, cart curtlarından tiksinti duymaktadırlar. Onlara karşı çıkmakta, onları saymamaktadırlar.

Gençler kitaplar üzerinde o kadar kafa yorup, göz nuru döktükten sonra, bodrum katlarında ve tavan aralarında yarı tok, yarı aç yaşamanın, onun bunun önünde eğilerek iş istemenin ve parasızlıktan

cinsel bunalımlar geçirmenin hep sermaye düzeninin sonucu olduğunu bütün ayrıntılarıyle görmüşlerdir.

Sevdiği kızı almak, insan gibi yaşamak, kimsenin önünde eğilmemek ve ömürlerini açlığın, hastalığın işsizliğin asla tehdit edemeyeceği mutlak bir garanti içinde yürütmek istemektedirler. Mevcut enerji kaynaklarının planlandığı zaman bunu sağlayacak güçte olduğunu bilmekte ve bunun somut örneklerini de görmektedirler.

Burjuvazinin değer yargıları, burjuvazinin zevki, burjuvazinin dar kafalı hayat görüşü onlara pek basit ve çirkin görünmektedir. Bütün bunların altında bir sahteciliğin koktuğunu en iyi onlar duymaktadırlar.

Son kuşağın savaş görmemiş olması da gençlik dinamizminin kırılıp aşınmasını önlemiş ve milyonla yirmi - yirmi bir yaş enerjisi kaynaya kabara kurulu düzenin karşısına dikilmiştir.

Orta yaşlı ve yaşlı kuşaklar tatmin edebilecekler midir gençleri? Sermaye düzeninde bu mümkün değildir... Onları içine alacak geniş iş alanlarının açılması sermaye tekellerinin kâr hesapları ile çatışmaktadır.

Belirli koşullar içinde belirli bir kâr sağlayan bir şirketin, yeni iş alanları açmak için oturmuş hesaplarını lüzumsuz riskleri göze alarak değiştirmesine imkân yoktur. Böyle bir genişleme ancak devlet eliyle ve bilimsel merkezî bir planlama ile olabilir... Bu ise sermaye sınıfının bütün çıkarlarını bozar. Sermaye sınıfı için işsizlik ve sefalet önemli değildir, kâr önemlidir. Merkezî bir planlama için ise işsizliğin ve sefaletin ortadan kalkması, üretimin artması

herkesin gitgide yükselen bir refah seviyesine toptan erişmesi önemlidir. Merkezî planlamada emekçilerin yarattıkları, sermayecilere değil yine emekçilere döner. Ve emekçiler ürettikçe güçlenir, güçlendikçe daha çok üretir ve geometrik bir gelişmenin aklın hayalin alamayacağı hızına erişirler. Bu gelişim hızında açlık, sefalet, işsizlik ve kalıplaşma yoktur. Gelecekten korkma yoktur. Ezilip büzülme, çaresizlikler içinde komplekslere düşme yoktur. Daha iyi, daha iyi, daha iyi yetişme, daha iyi, daha iyi, daha iyi çalışma; daha iyi, daha iyi, daha iyi yaşama vardır.

Gençler nasıl kurulabileceği bilimsel olarak ortaya serilmiş böyle bir dünyanın özlemiyle sarsılmakta ve boşu boşuna ziyan olup gitmeye boyun eğemeyeceklerini ispat etmektedirler.

Dünya gençliği gazaba gelmekte haklıdır...

Hiç bir garanti sağlamayan, nüfusunun üçte ikisinin aç olduğu bir dünya gazap duyulacak bir dünyadır... Hele bütün bu sunî belâlardan kurtulmanın mümkün olduğu da bilindikten sonra...

«Akşam», 16 Ocak 1969

SANIK YAZILARDAN ÖRNEKLER

YUTTURMA EDEBİYATI

Atatürk'ün ölüm yıldönümünde Siyasal Bilgiler Fakültesinden genç arkadaşlarla çıkıp bir taksiye bindik.

Arabanın radyosundan sonradan profesör olduğunu anladığımız bir konuşmacının sesi duyuluyordu. Bizim beş on dakika önce Fakültede Mustafa Kemal'den alarak açıklamaya çalıştığımız söz leri, o da aynen almıştı, fakat bizim açıklamaların tam yüz seksen derece zıddı bir yorum yapıyordu...

Mustafa Kemal,

— Köylü efendimizdir -demişti...

Mustafa Kemal,

— İmtiyazsız, sınıfsız, birleşmiş bir kütleyiz -prensibini benimsemek istemişti.

Profesör,

— Çünkü -diyordu- Mustafa Kemal sınıf ayrımına karşıydı. Onun için benimsiyordu bu prensibi ve sınıf çatışması olmasın istiyordu. Köylü efendimiz diyerek de köylüye dayanan bir iktidar kurulmasını ön görüyordu...

Profesör şunu demeye getiriyordu:

— Sınıf farkları olacak fakat kimse bundan söz açmayacak, millî gelir bölüşümünün ve burjuva egemenliğinin üzerinde durmadan, imtiyazsız sınıfsız

bir kütleyiz, demeye devam edecekti. Mustafa Kemal'in arzusu böyleydi..

Tüylerimin diken diken olduğunu gördüm.

Profesör Mustafa Kemal'i de tam üç kâğıtçılar kadrosuna katmaya kalkıyordu. Gerçekler şatafatlı sözlerle gizlenecek ve burjuva soygunu böylece gözlerden uzak tutulacaktı. Köylüye dayanacak iktidar ise bu ayrımı ortaya koymadan dayanacaktı köylüye. Yani köylüleri iyice kazıklamış olacaktı.

Biz ise Fakültede Mustafa Kemal'i gerçekleri gizleyen ve «Köylü efendimizdir» sözünü bir yutturmaca olsun diye söyleyen bir kişi olarak ele almamıştık.

Mustafa Kemal gerçekten proletarya'nın ağır basmasını ve sınıf farkının emekçiler lehine ortadan kalkmasını arzulamıştı. Ancak bu amaca varmak için gerekli metotları tam olarak bazı şartlardan ötürü uygulayamamıştı. Onun bu amacına ulaşmak bugünkü Atatürkçülerin görevi olmalıydı.

Profesör «Köylü efendimiz» oldu mu, olmadı mı diye Türkiye'nin bugünkü gerçeğine bakmıyordu. Sınıf farkının kalkıp kalkmamış olması gerçeğine de önem vermiyordu. Zaten ona göre «imtiyazsız, sınıfsız bir kütleyiz» denmesi sınıf farkını ortadan kaldırmak için değil, sınıf farklarından bahsedilmemek için ileri sürülmüştü.

Atatürk izmlere karşıydı. Atatürk karma ekonomiciydi. Kısacası Atatürk tam AP'ciydi... Biçimli şekilde ballandıra ballandıra bunu anlatıyordu profesör.

Biz ise Atatürk'ün zaferinin ölümünden sonra mağlûp edilmiş olmasını, onun arzuladığı gerçek he-

defe ulaşmasını sağlayacak metotlardan yoksun oluşuna veriyorduk. Profesöre göre ise böyle bir mağlûbiyet yoktu. Atatürk'ün yolunda ilerleyip gidiyorduk...

Profesörün dili,

— Atatürk sosyalizmin hedeflerini benimsemiş, ama sosyalist olmadığı için bu hedeflere ulaşacak metodu getirememiştir –demeye varmıyordu da, bu metotsuzluk sakatlığını en büyük başarı olarak vasıflandırıyordu.

Ben bayılırım böyle fikir kırıtkanlığıyle işi idare etmeye kalkan profesörlere. Ve hep sömürge ülkelerinde çıkar profesörün böyle bilim salonunda sağa sola gülücüklerle göbek atanı...

Doğrusu o profesöre Mustafa Kemal'in 4 Ocak 1922'de Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde yayınlanan şu demecindeki cümlenin anlamını sormak isterdim:

«Emek sahibi olmayanlar, insandan addolunmamak, hakkı emeğe istinat ettirmek aslı inancı nazarı itibare alındı. Türkiye'nin bu mahiyetini takdir, tasdik etmek, Türkiye halkının mevcudiyetini, istiklâl ve saadetini ciddî olarak arzu etmektir.»

Ne demektir bu söz? Ne demektir «Emek sahibi olmayanlar, insandan addolunmamak.»

Fakültede söylediğim gibi bu söz bal gibi bir komünizm sloganıdır. Yalnız komünist liderleri ve komünist ithilâlcileri söylerler bu sözleri... Ancak Mustafa Kemal ne komünist, hatta ne de sosyalistti. Bu sloganları ihtilâlin başında ortaya atmakla beraber, bu sloganların doğrultusunda bir metot uygulayamadı. O yüzden de ne köylü efendimiz olabildi, ne

imtiyazsız sınıfsız bir kütle olabildik, ne hak emeğe istinat ettirilebildi, ne de emek sahibi olmayanlar insandan addolunmadı... Tam tersine köylü yine kölemiz oldu. Sınıf farkları büsbütün uçurumlaştı ve asıl emek sahibi olanlar insandan addolunmadı...

Mustafa Kemal bu sloganları numara olsun diye mi atmıştı ortaya, yoksa gerçekten böyle bir sonuca varmayı istiyor muydu?

Bizce numara yapmamıştı Atatürk. sözlerinde samimîydi. Ancak sosyalist olmak için yeterli bir yuğrulmadan geçmediği için bunun metotlarını bilemiyor ve boyuna burjuva olmaya özentili bir ortamın etkisi altında kalıyordu.

Hakkı emeğe dayandırmak gerekir diye yola çıktıktan sonra, üç dört yıl geçince bol bol milyarder yetiştirmemiz gerekir demesindeki çelişme ve uyuşmazlık bundan ötürüdür.

Bugün ise bilimsel olarak Türkiye'nin bol bol milyarder yetiştirmeye çalışmakla kurtulamayacağı ispat edilmiştir. Bugün artık gerçek Atatürkçülük. Atatürk'ün dahi çeşitli etkenler altında düştüğü çelişmeyi görerek ona göre hareket etmek ve Türkiye'yi tekrar I. Millî Mücadele Savaşının başındaki yörüngesine oturtmaya çalışmaktır. Çünkü Millî Mücadeleden sonraki çelişme Türkiye'yi yeniden emperyalistlerin kucağına atmıştır.

Mustafa Kemal ölçüsündeki bir kişi ancak böyle bir ciddiyetle ele alınıp incelenebilir. Ve Türkiye' nin bugünkü gerçekleri karşısında nerelerde başarılı. nerelerde hatalı olduğu araştırılır. Ve hele hatalı tarafları bir başarıymış gibi gösterilmeye hiç kalkılmaz.

Ama bizim profesörlerin bazıları esen rüzgâr-

lara göre oraya buraya dönen teneke horozlara benzemekte ve eski saray fetvacılığını devam ettirmek istemektedirler. Onlara göre bilinen doğrusu yoktur. Sadece egemen kişilerin arzusu vardır. Eğer bugün egemen kişiler Türkiye'nin sömürülmesini istiyorlarsa onlar da Atatürk'ü bu doğrultuda yorumlamayı tercih ederler. Ondan bundan tebrik kabul eder ve ek ücretli müşavirliklerine devam ederler.

Şark ülkelerinin çiğnenip ezilmesinde bu çeşit oportünist aydınların büyük günahı vardır. Ve Türkiye'de bu günah katmerleme işlenmeye devam etmektedir...

Türk Ceza Kanunu 142. maddeden mahkemeye verilmişti, beraat etti. (12.11.1966)

SÜLEYMAN BEY. LÜTFEN ÖFKELENMEYİNİZ

Süleyman Demirel'in AP il kongrelerinde peşpeşe yaptığı konuşmalarda yuvarlak ve çelişik sözlerle çıkan mantık ve fikir zaafiyeti, kendisini pek fena sıkıştıran eleştiriler önünde nihayet izan terazisinin bütün zincirlerini koparmış ve tam bir sinir boşanışı içinde her türlü sustayı atarak küfre, tehdide ve tepinmeye yönelmiştir...

Ne çareki bu küfür, tehdit ve tepinme sarası burnunun ucuna doğru uzanan ve onu en geçit vermez bir köşeye doğru iten gerçeklerin ateşli kıskacından yakasını kurtarmaya ve genel kongre arifesinde dikkatleri pek ağır bir hal alan Amerikan taraftarlığı ile çivisi yerinden oynamış rotasız gidişten başka bir yöne çekmeye yetmeyecektir.

Süleyman Bey bütün Türk sosyalistlerini bir çırpıda yalancılık, sahtekârlık ve bölücülükle suçlamakta ve ağzından çıkanı kulağı duymaz bir halde aklına geleni atıp savurmaktadır.

Önce şu yalancılık ve sahtecilik iddiası üstünde birkaç satırla duralım.

Kadro kanununun pek yakında çıkacağını yedi defa ilân ettikten sonra, böyle bir şeyin maalesef olamayacağını söyleyenler Türk sosyalistleri midir ki yalancı ve sahtekâr olsunlar? Türk sosyalistleri mi

Meclis tutanaklarına Amerika ile hiç bir gizli anlaşma olmadığını tescil ettirdikten sonra bu sözü yalamak zorunda kalmışlardır? Tasarruf bonolarının kaldırılacağından, her şoföre bir araba verileceğine, İstanbul Köprüsünden patates fabrikasının kurulmasına kadar yalan ve sahte olduğu daha ağzından çıkarken belli olan sözleri hep Türk sosyalistleri mi söylemişlerdir? Ve Türk sosyalistleri mi düzmece belgelerle girmişlerdir seçim kampanyasına?

Yalan ve sahtecilik «Amerika'nın Türkiye'de üssü yok tesisi vardır» formülüne kadar kaydı mı bunu söyleyenlerin her türlü iddiası ve ithamı sonunda bir kâbus gibi kendilerinin göğsü üstüne çökmeye ve insanı bu şekilde hırıltılarla solutmaya başlar işte...

Türk sosyalistleri yalancı ve sahteci değillerdir. Yalancı ve sahteci olanlar Devlet Planlama Dairesinin millî gelir bölüşümü üzerindeki araştırmalarının yayımım yasaklamaya kalkarak halkı uyutmaya ve yabancılarla da işbirliği yaparak onu soymaya çalışanlardır?

Amerikan petrol firmalarına halkın sırtından yılda 200 milyon fazla ödenen para ve sinsi usullerle piyasaya çıkarılmak istenen petrol boru hattı bunun ilk akla gelen ispatıdır. Volfram ve bakır konularındaki tutum ise nihayet Meclise kadar aksetmiştir.

Bölücülüğe gelince... Her halde millî gelirin yüzde on sekizinden yararlananlardan tüm vergilerin yüzde elli altısını alanlar sosyalistler değillerdir. Millî gelirin yüzde elli yedisini bir milyon iki yüz bin kişinin cebine aktaranlar da sosyalistler olmadığına göre bu bölücülük iktisadî tabloda komprador bur-

juvalarıyle onların siyasîleri tarafından yaratılmaktadır. Bu gerçeği ortaya çıkarmaya bölücülük demek, fiilen yapılan bölücülüğün gizli kalmasına çalışma anlamına gelir ki Süleyman Beyin küfürleri ve tehditleri bunu sağlamaya yetmez. Türkiye'nin manzarası meydandadır.

Sosyalistler Anayasanın verdiği mülkiyet, ticaret, miras haklarına karşı çıkıyorlarmış.

Sosyalistlerin siyasî programları ortadadır. Anayasanın maddeleri de ortadadır. Süleyman Bey boşanmış sinirleriyle ulu orta konuşacağına bu programla o maddeleri karşılaştırsa idi hiç değilse az çok ciddiye alınma imkânını kurtarırdı...

Şimdi gelin şöyle bir göz atalım Anayasaya:

«*Madde 11. (Son fıkra) — Hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.*»

Milyonların, torunlarına da kalması için kapitalistleri savaşa çağıran Mehmet Turgut'la sadece işbirliği mi? Millî gelirden alınan pay ile komprador burjuvazisine tanınan imtiyaz bu maddeyle nasıl bağdaşmaktadır ve Süleyman Bey bunu düzeltmek için ne yapmaktadır? Şurasını da açıklayalım ki Anayasanın öngördüğü sınıflar arasındaki denge ancak proletaryanın da siyasî bir örgüt içinde ağırlığını devlet yönetimine koymasıyle sağlanabilir. Bu yüzdendir ki Anayasanın yüzde yüz uygulanabilmesi kapitalizmin karşısında sosyalist akımların da güçlenmesiyle mümkündür. Ve bu yüzden kapitalizmin karşısında sosyalizm Anayasanın uygulanabilmesine vazgeçilmez bir unsurdur.. Aksini düşünmek demokrasi değil, sadece faşizm olur.

«*Madde 36. (Son fıkra) — Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.*»

Süleyman Bey şimdiye kadar kullanılan mülkiyet hakları arasında toplum yararına aykırı olup olmayanları araştırmak zahmetine hiç girişmiş midir?

«*Madde 38. (Birinci fıkra) — Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların kanunda gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmını kamulaştırmaya veya bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.*»

Süleyman Beyin gözünde Anayasanın verdiği bu yetki acaba nasıl bir yetkidir?

«*Madde 39. (Birinci fıkra) — Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılığı kanunda gösterilen şekilde ödenmek şartıyla devletleştirilebilir.*»

Görülüyor ki Anayasa Süleyman Beyin pek övdüğü pek avukatlığını yaptığı komprador kapitalizminden yana değildir pek.

Ve bu yüzdendir ki Türk sosyalistleri değil, Süleyman Beyin çevresi Anayasayı değiştirme eğilimleri taşımakta ve bunu da gazetelerinde açık açık yazmaktadırlar.

Marx ve Lenin şamatasma gelince... Öyle uydurma kongre polemikleriyle pek ilkel ve pek alaturka bir yoldan bir çırpıda halledilliverecek konular değildir bu. Büyük kültür, büyük araştırma, büyük

eleştiri ister... Şayet Süleyman Bey bu konularda Başbakan olmadan önce eserler verse ve üzerinde imzasını Morrison Firması temsilciliğini kaydederek atsa, hem Amerikalı dostları çok memnun kalır, hem de bütün dünya aydınları kendisinin kültür ve bilgi derinliğinden yararlanırlardı.

Süleyman Beyin sorumsuzca Atatürk'e kadar uzanan sözlerine de azıcık değinmek isteriz... İki yıldan beri Atatürk'ün «Komünizm her görüldüğü yerde ezilmeli» sözünün gerçek belgesini arayıp durmaktayız. Çıka çıka karşımıza Münir Hayri Egeli' nin,

— Ben o sözü o belgeden cama dayayarak kopya çektim.. -itirafı çıktı.

Süleyman Bey bu belgenin aslını bulur ve işin içine kopye de karıştığı için tarafsız bir ülkede doğruluğunu inceletirse tarihçilere pek yararlı bir yardım yapmış olur.

Ancak bu sözün yine Atatürk tarafından söylenmiş ve 4 Ocak 1922'de Hâkimiyeti Millîye gazetesinde yayınlanmış olan aşağıdaki cümle ile nasıl bağdaşacağını çözmek zorunluğu vardır. Mustafa Kemal adı geçen tarihte,

— Emek sahibi olmayanlar, insandan addolunmamak, hakkı emeğe istinat ettirmek aslı inancı nanazarı itibare alındı.. -diyor.

Bu ise yüzde yüz bir komünizm sloganıdır.

Süleyman Bey bilmelidir ki kolay ve yüzeyde sözlerle politikacılık yapma devri geçmiştir. Dengesiz iddialar ve pörsümüş komprador tehditleri ve şaşırtmacalarıyle ayakta durabilmeye imkân yoktur. Hele hem ağanın, hem yanaşmanın, hem ithalâtçı-

nın, hem küçük esnafın toptan partisi olmak gibi sözler pek ayıp bir kandırmacadır. Ve bu kandırmaca artık bütün soygun mekanizmasında ortaya döküldüğü bir sırada aklı başında hiç kimseyi doyurmamaktadır.

Dış politikada da gidip il kongresinde nutuk atmak yetmez. Amerikan ilişkilerini bir gensoru halinde Meclise getirdiğimiz zaman, kürsüden dökülerek kaçan bir kişinin bu konuda söyleyecek fazla bir sözü yoktur. Durum bütün çirkinliğiyle meydandadır.

Süleyman Beyin gürültülerine pabuç bırakmak ancak kendi çizgisinde bulunanların harcıdır. Bir tek gazete fıkrasında şöylesine alaşağı edilen bir dengesiz küfürler manzumesinin sahiplerinden ne kadar tepinirlerse tepinsinler, kimse ne yılar, ne çekinir.

Türkiye'de suçlu olanlar sosyalistler değildir. Türkiye'yi kendi kişisel kârları uğruna perişan eden ve bu kârdan başka hiç bir özgürlüğe hak tanımayan komprador kapitalizminin temsilcileridir.

Sosyalistler özgürlük düşmanıymış...

Özgürlük düşmanı olanlar Orhan Kemal'den on dört yaşındaki Gürbüz Şimşek'e kadar kalemlerden korkanlar ve onları içeri atmaya kalkanlardır. Sömürü özgürlüğünün dışında da özgürlükler vardır dünyada. Ve bunların en başında ve hiç değilse burjuvaların özgürlüğü kadar proletaryanın özgürlüğü gelir. Demirel nasıl allem kallem edip boyuna, burjuvaların kâr özgürlüğünü savunuyorsa sosyalistler de emekçi halkın özgürlüğünü savunacaklardır. Ve üstelik Süleyman Beyin saptığı modası geçmiş uydurma faşist ve Amerikancı oyunlara sapmadan savunacaklardır.

Amerikan gazetecilerine «Küçük bir sol unsur» var dedikten sonra sıkıştıkça içerde mantık dışı ithamlarla gürültü koparmayacaklardır.

Ah Süleyman Bey ah, fikir ve kültür yapınız o kadar gevşek ki, konuşmalarınızı dinlediğim ve demeçlerinizi okuduğum zaman gözüme kurabiye gibi görünüyorsunuz.

Türk Ceza Kanunu 142. maddeden mahkemeye verilmişti, beraat etti.

HANGİ MİLLÎ GÜVENLİK?

Eskiden gazetelerde «*Millî Güvenliğin bütünlüğü*» yahut «*Millî güvenliğin tehdidi*» yahut «*Millî güvenliğin korunması*» üstüne siyah siyah manşetler çıkınca, siyasîlerimizin halkın bilmediği konularda kendilerince malum birtakım önemli kararlar aldıklarını tahmin ederdim.

Şimdi yine aynı gazetelerde «Millî güvenliğimizi bozucu...» deyimiyle başlayan resmî veya yarı resmî demeçler okudukça omuz silkiyorum.

Çünkü biliyorum ki siyasîlerimizin bir kısmı «Millî güvenlik...» deyimini kendine göre değerlendiriyor ve çokçası da kendi çıkarına uymayanı millî güvenliğe aykırıymış gibi göstermeye çalışıyor.

Meselâ onlara göre sahte isimle Türk Silâhlı Kuvvetlerine broşür dağıtmak millî güvenliğe aykırı değil. Mademki broşürde Amerika, ağalık ve patronaj sistemi ile burjuva sınıfı savunuluyor.

Ve yine onlara göre Amerikan ajanlarına gizli rapor yazmak da millî güvenliğe aykırı değil. Madem ki raporda kendilerine cephe alınmıyor ve sadece halktan yana olanların, bağımsız bir dış politika isteyenlerin ezilmesinden söz açılıyor.

Bir siyasî parti bunları millî güvenliğe aykırı bulmadı mı, onun kendince millî güvenliğe aykırı

bulduğunu iddia ettiği konular da ciddîye alınamaz...

Hele millî güvenliğe aykırı iş yaptı diye on dört yaşındaki çocukları yakalayıp, kırmızı ışıkta gitar çalan gençleri ve kırmızı ceket giymiş caz saksafoncularını kovalamayı âdet haline getirmişse...

Onlara göre Amerika'nın Türkiye'deki imtiyazları asla millî güvenliğe aykırı değildir. Bu konuda açılması istenen gensorulardan tufandan kaçar gibi kaçarlar.

Amerikalıların okullara ve halka dağıttıkları sömürgeci broşürleri de millî güvenliğe aykırı değildir.

NATO'nun en fakir üyesi olan Türkiye'nin yabancıların arzusuna göre kendi çapında en masraflı orduyu yine yabancılar adına beslemesi ve bu yüzden iktisaden çökerek yüksek faizli borçlara muhtaç olması da millî güvenliğe aykırı değildir.

Nedir millî güvenliğe aykırı olan? Bütün bunları su üstüne çıkarmak...

Anlaşılıyor ki onların millî güvenlik anlayışıyle bizimki arasında dağlar kadar fark vardır. Biz millî güvenliği bilime, mantığa, hesaba ve kitaba dayatırız. Onlar sadece kendi çıkarlarına dayatıyorlar.

Arap ülkeleri arasında sömürgeciliğe karşı olan Nâsır milliyetçiliği genişliyor diye Anglo Amerikan sömürgesi Arap Krallıklarını İslâm Paktı altında toplamak ve Türkiye'yi de buna katmak, bizim beylere göre millî güvenliğe katiyen karşı değildir.

Oysa hemen sormak gerekir;

— Bizim bildiğimiz bir İslâm Paktı Hıristiyanlara karşı kurulur. İslâm Paktı kurmaya kalkan

Arap krallıkları ise Protestan şirketleriyle ortaktırlar ve bu paktı da onların tavsiyesiyle kurmaktadırlar.

Bunu derhal ispatlamak için açıklayalım ki meselâ Suudî Arabistan'ı Kral Faysal değil, Arabian Amerikan Oil Company yönetir. Kral Faysal da bu şirketin en önde gelen ortaklarındandır. Doğan Avcıoğlu son Yön'de gayet geniş açıklamıştır bunu.

«İslâm» kelimesinin arkasına saklanan fıkara Müslümanları Hıristiyan şirketleriyle birlikte sömürmeye devam etmekten yana olmak ve Nâsır'ın hızlandırdığı uyanmayı baltalamak ne ölçüde Müslümanlığa uygun, ne ölçüde millî güvenliğe yararlıdır?

İran Şahı ile Suudî Arabistan Kralı, kendi ülkelerini yabancılara soydurmak istiyor ve buna karşı Nâsır hareketinin kendi ülkelerinin halklarını da etkilemesinden çekiniyorlarsa; İngiliz - Amerikan öğütlerine uyarak bir İslâm Paktı numarasıyle milliyetçi ve antiemperyalist akımları durdurmak ne ölçüde geçerli olacak ve Türkiye'nin böyle dalavereli bir pakta katılması Üçüncü Dünya önünde bize ne kazandıracaktır.

Siz bir İslâm Paktı düşünün ki buna sadece sömürülen krallıklar katılıyor, planını da İngilizlerle Amerikalılar hazırlıyor.

Müslümanlık insanların Hıristiyanlar tarafından nasıl sömürüldüğünü maskelemek için politik sebeplerle ortaya çıkarılmış bir din değildir. Ve dini bu şekilde vahşî bir sömürücülüğe âlet etmek ihanetin en ayıplı mertebesidir.

İslâm Paktının İslâmiyet ile ne kadar ilgisi olacaksa, bizde dil pelesengi haline getirilen millî güvenlik sözünün de millî çıkarlarımızla o kadar ilgisi var maalesef...

Ve maalesef bütün bu kutsal olması gereken sözler, halk kitlelerini uyutmak ve aldatmak için çeşitli siyasî hokkabazlıklarda kullanılmak isteniyor.

Varto'ya yapılan yardımların halka dağıtılmadığını yerinde tespit ettik. Ve sorumluların, yardımları kimlerin dağıttığını ve kimlere dağıttığını liste halinde açıklamasını rica ettik.

Bu rica iktidar çevrelerince «Doğuyu kışkırtma» olarak nitelendi...

Yok o kadar da uzun boylu değil efendiler. Ya bu listeyi açıklarsınız, ya ithamlarımızı çok ağır ölçülere kadar götürür ve Mecliste de karşınıza çıkarız...

Hem yardımlar kapanın elinde kalacak, hem bunu kontrol etmeye kalkmak, kışkırtmacılık sayılacak... Hırsızlıklara ve soygunculuklara daima çeşitli kılıflar bulunmuştur ama, özür dileyerek söylüyorum, bu kadar eşekçesi bulunmamıştır.

Millî Güvenlik deyimi komprador burjuvazisinin çıkarı olarak değerlendiriliyor; İslâm Paktı kralların Anglo Amerikan şirketlerinin ortak sömürüsü olarak; ve Varto'da dağıtılmayan yardımların peşini kovalamak da kışkırtıcılık addediliyor...

Bir yerde adama dur, derler... Önce Amerikan ajanlarına yazılan raporların sahte isimle orduya dağıtılan broşürlerin ve gece yarısı basılan Meclisin hesabını ver derler..

Ev sahibini bastırmak için yavuzluk göstermeye kalkmanın da bir raddesi vardır.

Sabıkalı ve katmerli suçluların kendi işlerine gelmeyeni suçlu olarak göstermeye kalkmalarına inanacak enayi belki çıkar ama her halde biz onlardan değiliz.

Türk Ceza Kanunu 159. maddeden mahkemeye verilmişti, beraat etti.

PETROL VE BİZİM SATILMIŞ ADAMLAR

Bu yıl ilk defa kürsüye çıktım Mecliste. Petrol konusunda yine binbir dalavere dönmek üzere idi. Ve bu dalavereler 20 milyonu okuma yazma bilmeyen halkımızın kapalı gözleri önünde millî çıkarlarımızı kazıklaya kazıklaya dönecektir. Ben sadece bir durumu tutanaklara ve tarihe tescil ettirmek istedim. Ola ki bir gün bu ülkenin insanları da gerçekte kimin Türkiye'yi sevdiğini, kimin sattığını merak ederler de araştırırlar bu belgeleri...

Biz vaktiyle Amerikan firmalarından petrolü yüzde 35 daha pahalı alıyoruz, dediğimiz vakit Millî Emniyetin Amerikan dolarına satılmış ajanları bizi içeri attırmak için iğrenç tuzaklar kuruyorlardı.

Bugün eski fiyatlardan yüzde 27 daha ucuza petrol satın aldığımız firmalar vardır.

Shell, Mobil, BP, yüzde 18 bir indirim yapmışlardır. Calteks'in yüzde on inmiştir fiyatı...

Demek doğruymuş bizim dediğimiz. Demek, Millî Emniyet, Amerika hesabına bir yazarını kahretmek isterken millî bir hiyanet içindeymiş... Beş yıl içinde ortaya çıktı durum...

Ne çare ki bugün de yabancı firmaların topraklarımız üzerinde çıkardıkları petrolü eski fiyattan satın alıyoruz. Yani ithal petrolünü daha ucuza, kendi petrolümüzü daha pahalıya almaktayız. Ve bir

milyon ton petrolü dışarıdan getirdiğimiz taktirde, meselâ 150 milyon lira ödememiz gerekecekse; bir milyon ton petrolü kendi ülkemizde yabancı firmalar bize 200 milyon liraya satmakta ve bunu dışarıya transfer etmektedirler.

Şimdi bir de petrol boru hattı hikâyesi çıkmıştır ortaya. İktidar pek kârlı olan ve hikâyesi bir hayli uzun ve karışık bulunan bu petrol boru hattına yüzde 49 zengin kişileri ortak etmek istemektedir... Ve bu hisse senetleri bütün garantilere rağmen sonunda yabancı şirketlerin eline geçecektir. Yabancı şirketler, Türkiye'den çıkardıkları petrolü bize para ödeyerek boru hattından geçireceklerine, boru hattına ortak olunca para ödeme yerine, para kazanmaya ve bunları dışarıya transfer etmeye başlayacaklardır...

Ayrıca bir rivayete göre Devlet Demir Yolları da, yabancı şirketlerin çıkardıkları petrolü, yüzde 40 indirimle taşımaya ve petrol boru hattını sabote etmeye söz vermiş...

Bu konuyu daha geniş ve daha açık şekilde yazacağım yakında.

Meclis kürsüsünden iktidarı ufak bir dürüstlüğe davet ettim.

— Vatandaşları petrol boru hattına ortak edeceğiz –demeyin– Zengin vatandaşları ortak edeceğiz –deyin.

Ve iyice açıkladım durumu, 32 milyon fukara halk bu petroller, bu madenler, bu topraklar, bu ormanlar, için savaşa rahatça gönderiliyordu. Ama sulh zamanında petroller, madenler sadece o işletmelerden hisse senedi alabilecek vatandaşları zengin edi-

yordu... İktidar burjuvaziye çalışıyordu. Ve emekçi sınıf, fukara halk, proletarya... İlk defa siyasî tarihimizde Meclis tutanaklarına proletarya kelimesi geçiyordu. Daha başka şeyler de geçiyordu:

— Millî Emniyetiniz, şiir, şair ve öküz boynuzlu resminde orak kovalayacağına 1954'de petrollerimizi sömürme formüllerini hazırlayan Max Ball'u kovalasaydı.

Sonunda zaten bu Millî Emniyet meselesini bir çözüm noktasına getireceğiz.

Millî Emniyet vatan çıkarları için çalışmak yerine kapitalist partiler yanında Amerikan doları karşılığı Türkiye'nin uyanık güçleriyle uğraşmaya başlamıştır.

Millî Emniyetin askerî kanadındaki kurmaylar bu satılmışlığı derhal denetlemeli ve haysiyetimizle oynamaya başlayan ve fırsat bulunca hayatlarımızı da tehdit etmeye kadar uzanacak olan bu namussuzluğu zaptırabta almalıdırlar...

Yoksa, gerek bütçe görüşmelerinde, gerek seçim kampanyalarında Türk halkına Millî Emniyet ajanlarını Türkiye'nin en korkunç satılmış düşmanları olarak ilân etmek ve bunu ispat etmek bir borç olacaktır... Bütün aydınlar bütün bilinçlenmiş emekçiler, bütün namuslu üniversiteliler. Millî Emniyetin içinde ahlâksızlık etmeye başlamış olan bazı hafiyelere karşı uyarılacaktır...

Bu ajanlar arasında petrol hainlerinin yardakçılığını yaptıktan sonra Amerikan gazoz şirketlerine kapılananlar, askerî mahkemelerde hırsızlıktan yargılananlar ve her türlü rezaleti rahatça yapmaya kalkanlar vardır...

Ne kadar Anayasa içi olduğu bilinmeyen bu müessesenin İçerenköy'deki işkence evleri yanında mektupları açan, telefonları dinleyen ve bunları yabancı bir devlet kontrolunda yapan insanları mevcuttur.

Meselâ teşkilâta 1958'de gönüllü olarak girmiş olan hafiye A.M. sonradan sık sık para istediği için kendisine güven beslenemeyeceği söylenmiş, fakat yine de bu ajanın raporları mahkemelerde geçerli belge sayılmıştır. Bu pazarlıklarla hafiyeliğe kalkmış serserilere Türkiye'nin insanları bucak bucak harcanmaktadır.

Biz halk önünde açık savaşan insanlarız. Yoksa başka türlü ülkede böyle Anayasa dışı satılmış hafiyelere daha başka metotlarla karşı konur ve onların tehditlerine aynı biçimde mukabele edilirdi.

Kurmay subaylardan rica ederim. Bu edepsizlikleri denet altına almalıdırlar. Millî Emniyetin nereden geldiği belirsiz faaliyetlerini gerçekten millî güvenliği korumaya zorlamalı, onları partilerin ve parti öncülerinin karşısına çıkmadan men etmelidirler. Haysiyetlerimizi bu itlere harcatmayacak ve onların gizli tehditlerine pabuç bırakmayacak kadar gücümüz vardır. Ancak bu çatışmada Millî Emniyetin prestiji diye bir şey kalmaz. İşkencehanelerin önünde tertiplenecek büyük mitingler açıklanacak ajan adları, cinayetlerin ve hafiyelerin kucağına düşmüş kurbanların kamuoyuna açıklanması Millî Emniyet ajanı süsü içinde binbir rezillik edenlerin foyasını çok çabuk koyar ortaya.

Bu petrol konusunda Millî Emniyetin tutumu dahi bir yüzkarası olmuştur. Ve utanmadan Ame-

rikan dolarına boyun eğilmiştir. Bu zibidiler mi bizi vatan haini ilân edeceklerdir? Ve buna bu ülkede göz mü yumulacaktır?

O müessesede başka kimseye itimadım olmadığı için Kurmayların yardımını rica ediyoruz. Şu fukara halkı uyandıralım, şu satılmışları dezenfekte edelim, şu sömürüye bir son verelim, diyoruz. Karşımıza türlü namussuzluklar çıkıyor. Ya bu mücadelede beraberiz, ya yokuz...

Ama kimse olmasa da ben sonuna kadar uğraşacağım. Unutmayın şu sözümü hatta ölümüm pahasına olsa da.

Türk Ceza Kanununun 159. maddesinden mahkemeye verilmişti, beraat etti.

BİRTAKIM MİLLÎ EMNİYETÇİLERE

Son davranışlarınız nihayet sizlerle halk önünde açık olarak konuşmamı gerektiren ölçüye geldi... Onun için şimdi beni dikkatle dinleyiniz.

Uzun yıllar benimle ikinci, hatta üçüncü planda ilgilendiniz. Açık davranışlarım, gizli kapaklı taraflarımın olmayışı, her istediğiniz zaman evime her dilediğinizi rahatça sokabilmek kolaylıkları beni size önemsetmedi...

Benimle asıl uğraşmaya başlamanız 1960 yıllarından sonraya rastladı...

İlk karşılaşmamız ve beni tümden yok etmeye karar vermeniz petrol kampanyasını açtığım günlerde oldu. Beklemediğiniz ve ummadığınız bir yenilikle çıkıyordum ortaya...

Bir yazımı bahane edip beni içeri atma metodunu uygulamak istediniz. Yazım hakkındaki bilirkişi raporu hesabınızı bozdu. Rapor ahşık olmadığınız şekilde lehimdeydi. Savcı ikinci bir bilirkişiye gönderdi yazıyı ve siz de ikinci bilirkişinin arasına bir ajamnızı soktunuz.

Ajanınız aynı zamanda İstanbul Radyosunda aleyhimde konuştuğu için dikkatimi çekti ve o tarihte bakan olan Ali İhsan Göğüş'e telefon ettim, bu adamı benim aleyhimde nasıl konuşturduğunu sordum.

Göğüş:

— Benim haberim yok, Millî Emniyetin ajanı olarak konuşuyormuş, gereğini yapacağım -dedi.

O zaman ayaklarım suya erdi, ajanınızı tespit ettim.

Planınıza göre ikinci rapor ajanınızın etkisiyle aleyhimde çıkacak ve ben derhal tevkif edilecektim. Mahkeme başlayıncaya kadar da beş - altı ay içerde yatacaktım. Her zaman baş vurduğunuz klasik usul buydu. Sonunda beraat etsem de adım «İçerde yatmış»a çıkacaktı. Bütün hayatım yıkılacak ve silinecekti...

Çok enerjik davranmam, planınızı ortaya çıkarmam, İsmet Paşaya telgraf çekmem, dış radyolarda konuşmam ve Paris'te Turhan Feyzioğlu'yla telefonla meseleyi bir daha görüşmem kaynayıp gitmemi önledi...

Kimin için ve ne hesabına yapıyordunuz bunları... CENTO'dan burjuvalara karşı işçi ve köylü ihtilâllerini önleme faslından Amerikan doları alıyordunuz. Amerikan uzmanlarının emriyle çalışıyordunuz Türkiye'yi korumaya... Bir yazar da Amerikan petrol sömürüsüne karşı çıkıyordu... Siz işin bu teferruatıyle ilgili bile değildiniz. Görev icabı tehlikeli addedilen kişilerle uğraşıyordunuz. Ama kim tespit ediyordu kimin tehlikeli olduğunu? Siz de biliyorsunuz ki Amerikalı uzmanlar tespit ediyordu.

Kurduğunuz bu ilk tuzağın üstünden sıçrayarak atladım. Ve Türkiye'de ilk defa ben atladım. Beni mahkemeden önce tevkif ettirip gürültüye getiremediniz. Üstelik nasıl çalıştığınız da ortaya çıktı. Bilirkişi heyetine soktuğunuz ajanınız da.. Bundan

sonra benimle ilgilenmeniz arttı. Ancak aranızda da uyanık, gerçekten vatam seven insanlar vardı. Ve onlar benim uğraşılarımın değerini biliyor, bana kurulmak istenen tuzaklara alet olmuyorlardı. Hatta aranızda bazen tartışmalar çıkıyordu. Bundan sonra bir süre beni hem kontrol altında tuttunuz, hem beklenmedik suikastlara karşı da tedbirli davrandınız. Ama hep görüyordunuz ki daima çok açıktım, her söylediğimi yazıyor, her yazdığımı söylüyordum.. Gizli kapaklı en ufak bir tarafım yoktu. Ve kimseden korkmuyordum.

Çok büyük bir zıtlık vardı aramızda. Siz gizli ve imzasız çalışıyordunuz. Ben halkın önünde her gün imzamı boylu boyunca atıyordum. Siz kendinizce vatan hizmetindeydiniz, ben de öyleydim ve benimki çok daha açık olarak ortaya çıkıyordu..

Siz petrol konusunu vaktiyle anlayamamıştınız bile, hele ikili anlaşmalardan hiç birinizin tablo olarak haberi yoktu.. Sosyoloji, iktisat ve dış politika konularında tüm zayıftınız. Bu zayıflığınızı da hissediyor birçok gerçekleri bizlerin yazılarından öğreniyor, bayağı şaşırıyordunuz. Hele bu yazıları olaylar doğruladıkça şaşkınlığınız büsbütün artıyordu.

Ne oldu, ne bitti bilmiyorum... Yeniden ve sonu beni yok etme hesaplarına kadar dayanan hırslı bir saldırıya geçtiniz.

Galiba partinin başına belâlar açmak ve çürütmeye çalışmak hesaplarınızı ters çevirmiştim.

Bazılarınızın içlerinden tertipledikleri ve uygulamak istedikleri klasik metotları görmüştüm. Ve sizlerin anlayacağınız bir ifadeyle bunları ortaya da dökmüştüm.

Şunu lütfen anlayınız.

Ben var veya yok olmuşum. Halk gözünde beni çürütmüş veya çürütmemişsiniz... Bu hiç ama hiç önemli değildir. Ben sizlerin farkına varmadan yıllarca hizmetinde bulunduğunuz komprador burjuvazisinin satılmışlığım ve ihanetini proletarya sınıfına gereğince anlatmışlardan biriyim. Sizin asıl göreviniz Türkiye'nin millî çıkarlarını korumakken, siz hep o satılmış kompradorlara yardım ettiniz. Benim de karşıma onların kör olası çıkarlarını bozduğum için çıkmak istediniz.

Tertiplediğiniz son saldırı Türk tarihi ve sizin çalışma tarzımz açısından hiç de şerefli değildir. Bu kadar küçülmemeniz gerekirdi. Ayıpladım sizi. Düşünün ki ben aym zamanda sizlerin de yazarınızım ve sizler gibi imzasız çalışmayan bir insanım. Siz yaptıklarınızın sorumluluğundan kaçarsınız, ben kaçmam.

Niye şu komprador azınlığının çıkarlarından yanasınız bu kadar? Ve niye Türkiye satılırken hiç sesiniz çıkmadı? Ve nasıl kabul ettiniz CENTO içindeki dolar tahsisatını ve Amerikalı uzmanlarla çalışma şeklini...

Ben ne yaptığını bilen ve bunu açık açık yazan bir insanım. Birçok konularda sizlerden çok daha bilinçliyim. Bunu aranızda da itiraf eder durursunuz. Ailemle çoluğum çocuğumla uğraşmaya kalkışmamz size ne gibi bir aferin kazandırıyor, nasıl bir başarı zevki duyuyorsunuz bundan, hıç anlayamıyorum. Böyle zevkleri anlayacak yerlerde hiç bulunmadım hayatımda.

Bu yazıyı yazmak istemezdim. Ama siz zorladı-

nız. Bu ülkeyi kimin sevdiğine ve bunun için ölümü kimin göze aldığma ne siz ne ben karar verecek değiliz. Bu tarihe ait bir konudur. Olsa olsa ben sizleri sadece ayıplarım... Ayıp ayıp, kompradorları ve Amerikalıları tutsanız da bu derekeye düşmeyiniz. Bir yazarın karşısına bu kadar çirkin çıkmayınız. Ola ki çocuklarınız bizleri anlar da sizlerden utanırlar sonra...

«Akşam», 18 Ocak 1967

Türk Ceza Kanununun 159. maddesinden mahkemeye verilmişti, beraat etti.

PEH PEH PEH, ŞUNLARA BAK

Faşist eğilimli komprador iktidar dümbelekçilerinin sosyalist muhalefete karşı saldırıları hırsla devam ediyor.

Halkın, yalanların arkasını göreceğinden ve aracılar, tefeciler, ağalar ve tüm toplum düşmanları tarafından nasıl soyulup sömürüldüğünün bilincine varacağından hepsinin ödü kopuyor.

Biz, devlet fabrikalarının on lira yövmiyeli işçiler ve iki bin lira alamayan teknisyen ve müdürler eliyle ucuza ürettiği maddelerin, aracılara devredilerek halka pahalı pahalı satılmasına ve birkaç kişinin milyoner yapılmasına karşıyız.

Biz, devlet kendi yaptıklarını halka kendi satmalı, özel sektör de kendi yaptıklarını kendi satmalı, Devletin ucuza yaptığını aracılar fahiş kârla halka satarlarsa, bu düpedüz halkın soyulması olur, diyoruz.

İktidar dümbelekçileri yıllardan beri sürmekte olan bu oyunun peştemalı düşmüş hamam kaçkını gibi çırılçıplak ortaya çıkmasından deliye dönüyorlar:

— Bu sözler Anayasaya aykırıdır, kanunlara aykırıdır. Devlet kendi üretimini niye halka kendi satacakmış bunları aracılar kârla satmalı, milyon vurarak satmalı, özgürlük, demokrasi budur -diyorlar...

Açık açık söylüyorlar bunu... Yani halkın birkaç kişi tarafından soyulmasını istediklerini ilân ediyorlar. Ve buna karşı çıkanları ithama yelteniyorlar. Binbir safsatanın belini bükmeye çalışıyorlar. Tuzuda mı devlet satacak, kibriti de mi devlet satacak, diye bağırıyorlar.

Oysa tuzla kibrit tüketim maddeleridir ve narha tabidir. Biz ise demir ve çelik gibi maddelerden bir elde vurulan milyonları ön planda tutuyoruz ve devlet eliyle fert zengin edilmesini önlemek istiyoruz... Anlamazlıktan geliyor, lafı karıştırıyor, halkın, oyunun içyüzünü görmesini engellemek için, komünisttir, Rus casusudur diye basıyorlar yaygarayı...

Ve artık iyice anlaşılıyor ki, halkın belirli bir azınlık tarafından iyice soyulmasından yanalar. Soyguna karşı çıkanlara ellerinden gelen gelmeyen her türlü baskıyı yapacaklar. Yalan, dolan, tezvirat, iftira, ille de sömürücülük devam etmeli... Dertleri günleri bu...

Karabük'ün ucuza yapıp, aracıların halka pahalıya sattıkları demir çelik meselesinde mekanizmayı Meclis kürsüsünde açıklayınca topunun uykusu kaçtı.

— Efendim bu ne biçim söz? Ne olmuş yani devlet yapıp aracı pahalıya satmışsa, çokda pahalıya sattığını sanmayız. Belki biraz pahalıya satmıştır. Biz aradaki fiyat farkının ne olduğunu tespit edemeyiz ki falan filan...

Ama aracıyı aradan çıkarmaya yanaşma yok... Yövmiyeli işçi on liraya yapacak demirleri, aracı oturduğu yerden bunları halka pahalı pahalı satarak vuracak milyonları ve partilerin önde gelen kişileri

arasında yer alacak... Bunu da söyledin mi komünist olacaksın, Rus casusu olacaksın... dişleri gıcırdayacak, burun kanatlarını genişlete genişlete soluyacak.

Halk ergeç anlayacaktır sömürücülüğün nasıl yapıldığını... Yalanların, tezvirlerin arkasındaki gerçekleri görecektir... Kitapların neden yasaklandığını, tiyatrolara neden sansür konduğunu öğrenecektir...

Ve dış sömürücülerle de memleketin sırtından işbirliği yapan kompradorların pabuçları er geç dama atılacaktır.

Halkın dikkatini Ayasofya'da ezan okutmaya çekerek Kıbrıs'ın güme gitmesini, ona buna komünist diyerek talanın maskelenmesini sonuna kadar kıvıramayacaklardır. Bir yerde Türkiye'yi geri bırakan bütün bu iblisliklerin ipi kopacaktır. Kimlerin demokrasiye karşı çıkarak fikir özgürlüğünü kısıtlamak istedikleri, kimlerin Meclise danışmadan Türkiye topraklarından yabancılara üsler hediye ettikleri, kimlerin devlet fabrikalarının yaptıklarını halka pahalı pahalı satmaktan yana oldukları ortasından çatlayan karpuz gibi halkın önüne açılacaktır.

İnsanlar ne ekerlerse onu biçerler... Bir an yalancıların da yakasına halk düşmam oldukları, komprador oldukları, faşist oldukları, özgürlüğe ve demokrasiye karşı oldukları eski işlemlerinin ağır günahlarıyle yapışabilir. Hiç bir ah yerde kalmamış, halk soyguncusu sonuna kadar soygunculuğunu devam ettirememiştir.

İktidar dümbelekçiliğinin kolay sanıldığı günlerin çamurları, geleceğin büyük çağlayanlarında arı-

nacak ve pislik tacirleri mülevves elleriyle tarih sayfalarında ihanet örnekleri olarak kalacaktır... Takvim yaprakları kopmakta, devir değişmekte, dünya uyanmakta, insanlar hanyayı, konyayı öğrenmektedirler.

Bunu durdurmak veya değiştirmek kimsenin harcı değildir. Devlet fabrikalarının ürettiğini halka pahalı satmak ve bunu savunmak...

Yabancı petrol şirketlerinin avukatlığını yapmak.

Vatansever öğretmenleri azaptan azaba sürüklemek.

Soyguna karşı çıkanları işsiz bırakmak...

Ne kadar daha yürür bu çağ dışı davranışlar... Asya'sı, Afrika'sı, Amerika'sı hep birden silkiniyor... Yirminci yüzyılın insanlığı sömürmeye karşı direniyor... Sen bu dünya uyanışından Türkiye'yi nasıl koparabileceksin? Yalanın, dolanın, tezviratın daha ne kadar sürecek?

Sonunda çaresiz mağlûp olacak ve en şerefsiz şekilde mağlûp olacaksın. Ve Türkiye bu sefer bir daha kurtulmasına ihtiyaç kalmayacak şekilde kurtulacak... Bu mutlaka böyle olacak...

«Akşam», 18 Aralık 1965

Türk Ceza Kanununun 159. maddesinden mahkemeye verilmişti, beraat etti.

HUKUKÇU GÜNAHKÂR OLMAMALI

Türkiye'nin gerikalmışlığında en büyük günah, bilim dalı olarak maalesef hukukçularımıza aittir. Belirli çevreler kendi çıkarlarını sürdürmek ve halkın uyanmasını önlemek için hukukçularımızı bir fikir cellâdı olarak kullanmayı başarmışlardır.

Ve hukukçularımızın çoğu en küçük bir tepki ve direnme göstermeden bu rolü kabullenmişlerdir. Eğer bugün Türkiye'de iç ve dış sömürücülerin karşısında geleneksel sağlam bir fikir cephesi istenildiği ölçüde kurulamamışsa bunun vebali dünyada olup bitenleri izlemeden, iktisat teorileriyle ilgilenmeden ve Türk hukuk mevzuatını etkilemek için en küçük bir çaba harcamadan kör bir kuvvet halinde her türlü ışıklı fikre sorumsuzca pala sallamış olan bazı hukukçularımızın dar kafalılığına aittir.

Hukuk Fakültelerinde gerek iktisat derslerinin, gerek hukuk felsefesinin, gerek kamu hukuku doktrinlerinin pek sudan geçiştirilmesi, yabancı dil bilgisine önem verilmemesi ve hukukçuyu belirli bir çevrenin çıkarları için elulağı gibi yetiştirmek eğilimi gösterilmesi bu sonucu doğurmuştur.

Bugün Fransa'da hangi kanunu çıkarırsanız çıkarın hiç bir Fransız yargıcına Fransız klasiklerini mahkûm ettiremezsiniz. Mahkûm ettirmek şöyle dursun böyle bir kanunun çıktığını gören hukuk kadro-

ları cüppeleriyle sokaklara dökülür ve böyle bir kanunu uygulamayacaklarını haykırırlar. Kanun yapıcılar onun için meydanı boş bulamaz ve karşılaşacakları tepkileri peşin peşin hesap ederek fikir özgürlüklerine cendere geçirmezler.

Geri ülkelerde ise hukukçuların çoğunluğu farkına varmadan toplumu kendi çıkarları için karanlıkta bırakmaya hevesli zümrelerin suç ortaklığını etmekte, onların eğilimlerine ayak uydurmakta ve gizli bir ihanete sürüklenmektedirler. Bir avuç pırlanta yüreklisi hariç hiç bir harekette hiç birinin sesi yükselmemiştir. Hukuk müessesesi toplumda adalet dengesini kuracağına tam tersine bu dengeyi çıkarcılar yararına bozmuştur. Kapitalizmin ve sömürücülüğün karşı fikirlerle denetlenmesine engel olmuştur.

Bugün kızamıktan ölen minicik yavruların bakımsızlığında, gecekondu sefaletinin devamında, ahlâkın bozulmasında, toplum hırsızlarının pıtırak gibi üremesinde hukukçuların çok büyüktür sorumluluğu; çünkü onlar toplumun temel meseleleriyle ilgilenmemişler, iktisat metotları üzerinde düşünmemişler, demagojik ithamların altında yatan kurnazlıkları sezmemişler ve Türkiye'yi çağdaş bir seviyeye getirecek her türlü hamleyi köstekleyemişlerdir. Hatta bu arada aralarında bilmedikleri, duymadıkları, incelemedikleri eserleri mahkûm edenler bile çıkmıştır. Bu eserleri kimin yararına mahkûm ettiklerini bile görememişlerdir.

Bir hukukçu her şeyden önce çağdaş akımların niteliğini bilmekle görevlidir. Fikir suçlarının tarihini, bu suçların kimler yararına cezalandırıldığım incelemekle görevlidir. Batıda fikir suçlarının sona er-

mesinin sebeplerini araştırmakla görevlidir. Demokrasinin sadece kapitalizmden ibaret olmadığını, kapitalizmi demokrasi zanneden yutturmaca zihniyetin aslında bir faşizm olduğunu öğrenmekle görevlidir. Demokrasinin birbirine zıt iktisat metotlarının serbestçe tartışılabildiği bir özgürlük ortamı olduğunu kavramakla görevlidir.

Bu görevlerini yerine getirmeden hukukçu sıfatını taşımak, hukuka da ihanet etmektir, topluma da... Ve bu çeşit bir hukukçu, çıkarcı çevrelerin kolayca kullandığı bir fikir cellâdı olmaktan öteye gidemez, bu da vicdan rahatlığıyla kabullenilecek bir tanımlama değildir.

Hukukçularımız kapitalizmi de, emperyalizmi de, sosyalizmi de ıcığına cıcığına kadar öğrenmelidirler. Türkiye'nin neden gerikalmış olduğunun sebeplerini de öğrenmelidirler.

Türkiye'deki sömürücülerin niyetlerini ve onlara karşı çıkanların tutanak noktalarını da öğrenmelidirler. Hukukçuluk böyle hak edilir. Hak edilmeyen hukukçuluğun ise tarihe karşı sorumluluğu büyüktür. Ve bu sorumluluk önümüzdeki zaman içinde fiilî sorumluluk haline de dönebilir, bir gün bütün dosyalar taranabilir. Kimin hukukçuluğu hak ettiği, kimin hak etmediği ortaya çıkarılabilir.

Biz hangi bilim dalında olursa olsun artık dar kafalılıktan ve ters kanaatlerimizi bilim süzgeçlerinden geçirmeden karar vermekten kurtulamayız. İçimizdeki ortaçağ saplantılarını yıkmalıyız. Kitap okumadan kitap mahkûm etmekten vaz geçmeliyiz.

İktidar çevreleri böyle bir aydınlığa karşı olabilirler. İktidar çevreleri Türkiye'nin bilimsel şekilde

ispat edilmiş çıkarlarıyle taban tabana zıt da olabilirler. İktidar kuvvetlerine karşı aydın ve ilerici kuvvetler demokrasi ortamında mücadele edeceklerdir. Hukukçular bu mücadelede yerlerini tayin etmek zorundadırlar. Bu yücelme, önüne gelen maddeyi uygulamak yerine, istifa etmeyi de düşünmekle başlar. Bu cesaretten yoksun hukukçunun Türk toplumuna verebileceği fazla bir şey yoktur.

Ve bir bakıma fikir söyleyerek işlenen suçtan, fikir cellâtlığını kabul ederek o toplumdan maaş almanın mânevî suçu çok daha büyüktür.

Birincisinin cezası ölüm de olsa şereftir. İkincisinin yaşantısı tatlı da olsa cezası tarih önünde haysiyetsiz kalmaktır.

Bir hukukçu ikinciyi değil, birinciyi tercih ettiği kadar büyür ve bağlı olduğu toplumu büyültür.

Bunu üniversitelerimiz, aydınlarımız, yazarlarımız ve özgür düşünen bütün vatandaşlarımız, hukukçularımızın uykuda gezenlerine anlatmalı ve onları sakıncalı dalâletlerden kurtarmalıdırlar.

Hukuk sadece iktidarın arzularına ram olan bir müessese olmaktan çıkarılmalı ve iktidarı da etkileyen dinamik bir hüviyet kazanmalıdır. Türkiye ancak böyle kurtulur. Böyle kavuşur gerçek demokrasiye... Unutmayınız, hukuk, kanunların da üstünde bir vicdan mantığıdır. Ve hukukçular bu seviyenin insanları olarak kanun yapan iktidarlara kendilerini hissettirmeli ve onları hukuktan kopmuş kanunlar yapmaktan alıkoymaya çalışmalıdırlar.

Türk Ceza Kanununun, 159. maddesinden mahkemeye verilmişti, beraat etti.

TÜRKİYE VE NATO*

NATO Antlaşmasının süresi 4 Nisan 1969'da sona eriyor. Üye devletlerin 4 Nisan 1968'e kadar antlaşmadan çıkıp çıkmayacaklarını NATO Teşkilâtına bildirmeleri gerek.

Yani önümüzdeki aylar içinde Türkiye kendi kaderini tayin bakımından tekrar çok önemli bir karar vermek durumunda.

Onun için Türkiye'nin NATO ile olan ilişkilerini yeniden gözden geçirmek zorundayız.

NATO Kuzey Anlantik Paktı Teşkilâtı görüntüsü içinde Amerika'nın kendi çıkarlarına uygun askerî bir stratejiyi Avrupa'da yürütmesine ve başlangıçta bir savunma paktı havasındayken gitgide saldırgan bir emperyalizmin planlarını uygulamasına araç olmuştur.

Türkiye kalkınmış batılı kapitalist ülkeler arasında sömürülen gerikalmış bir ülke olarak NATO vasıtasıyle Amerika'nın kesin boyunduruğu altına girmiş ve Amerika'nın yeryüzünü kapsayan askerî stratejisi içinde ileri bir zıplama karakolu durumuna sokulmuştur.

NATO'nun ruhuna uygundur gerekçesi ile ayrıca Amerika ile imzalanan ikili gizli anlaşmalar da Türkiye'yi büsbütün hiç bir alanda tek başına karar alamayacak eli kolu bağlı, bağımsızlığını yitirmiş Amerikan uydusu geri bir ülke yapmıştır.

NATO'ya girdiğimizden bu yana Türk Silâhlı Kuvvetlerinin yüzde doksan beşi NATO'nun yani gerçekte Amerikan Kumandanlığının emrine verilmiştir.

Türkiye NATO yardımı diye Amerika'dan aldığı silâhları kendi gerçek mülkiyetine geçirememekte ve Amerika'nın izni olmadan bunları kullanamamaktadır.

Bu silâhların yedek parçaları ve cephanesi ancak Amerika'dan sağlanabildiği için bütün savaş gücümüz fiilen de Amerika'nın iradesine iyice yapıştırılmıştır.

Kendi güvenliğimizi korumak için yapacağımız davranışlar Amerika tarafından uygun görülmediği takdirde desteklenmemekte, ama Amerika'nın herhangi bir savaş veya çatışma kararı Türkiye'yi ileri bir karakol olarak derhal savaşa angaje etmektedir.

Bu Sovyet Rusya'ya karşı böyle olduğu gibi Arap ülkelerine karşı da böyledir.

Herhangi bir savaş durumunda Türkiye, Amerikan stratejisine göre topun ağzında bulunan feda edilecek ilk ülkedir ve düşman tarafından atomla yakılacak ilk hedeflerden biridir.

Amerika genel stratejisi içinde Türkiye'yi gücü yettiği takdirde sonradan kurtaracaktır. Onun için NATO manevraları Türkiye'de daima bir çıkartma manevrası olarak yapılmaktadır.

Türkiye, Amerikan ve NATO yani dolayısıyle yine Amerikan askerî üslerine en fazla yer vermiş hemen hemen tek NATO üyesi ülkedir.

Başlangıçta NATO'ya girmek isterken hiç de hesaplanmamış ve akla gelmemiş tehlikeli bir Amerikan hegemonyası Türkiye'ye sıkıca çöreklenip oturmuştur.

Kıskıvrak bağlandığımız için bir anda NATO' dan çıkmamızı imkânsız gören kişiler dahi NATO' ya girerken başlangıçtaki niyetlerimiz ile bugünkü fiilî durum arasındaki korkunç farkı kabul etmekte ve NATO içinde kalsak dahi daha kişilik sahibi bir politika izlememizi şart saymaktadırlar.

Bunun ise NATO'da kaldığımız sürece sağlanmasına imkân ihtimal yoktur.

Türkiye'nin bütün aklı başında güçlerinin 4 Nisan 1968'e kadar harekete geçmeleri ve NATO'nun yani gerçekte Amerika'nın ülkemizi soktuğu tehlikeli çıkmazı Türk kamuoyuna iyice anlatmaları gerekmektedir.

Biz NATO'da kalmaya devam ettiğimiz sürece ne Amerika'mn boyunduruğunu kırabiliriz, ne Türk Silâhlı Kuvvetlerini Amerikan stratejisinin çerçevesinden kurtarabiliriz, ne kişiliğimizi kazanabiliriz, ne de ilk anda atomlanacak ileri karakol olma niteliğimizi değiştirebiliriz.

Amerika'nın kendi çıkarlarına göre yürüttüğü yeryüzünü kaplayan bir stratejide Amerikan iradesine bağlı bir piyon olmaktan öteye geçemeyiz.

Kaldı ki NATO'nun alacağı yeni durumda NATO üyelerinin Amerikan stratejisine bağlı askerî bütünlüğüne siyasî bütünlüğün de ekleneceği söylenmektedir. Yani askerî yönden olduğu kadar siyasî yönden de Washington tam bir diktatörlük istemektedir. Bütün üye ülkeler için izlenecek dış politikayı o tespit edecektir.

Batının kalkınmış ülkeleri NATO içinde Türkiye kadar erimemişlerdii. Gerektiğinde kendi bildiklerini okuma imkânını ellerinde tutmuşlardır.

Siyasî bütünlüğü kabul etseler de bu tutumları değişmeyecektir.

Ama Türkiye gibi iyice uydulaştırılmış geri bir ülke o zaman lamsız cimsiz bir Amerikan sömürgesi durumuna düşecektir.

7,5 milyonluk İsveç, 3 milyonluk İsrail NATO üyesi olmadıkları halde dünyada hiç de yalnız kalmış değillerdir. Hatta İsrail, Amerika'nın desteğini Türkiye'den çok daha fazla görmektedir. Türkiye, Yunanistan'a karşı en haklı davasında yalnız bırakılırken, İsrail, Arap Birliğine karşı katiyen yalnız bırakılmamıştır.

Fransa'nın NATO'dan çıkması ise Avrupa'da yeni bir denge kurulmasına yol açmıştır.

Türkiye kendi kaderini kurtarması ve yeniden Atatürk'ün dış politikasına dönerek bağımsızlığım kazanması için önümüzdeki aylarda fazlasıyle enerjik davranmak zorundadır..

Yöneticiler, bu enerjik davranışı gösterecek güce sahip olmasalar dahi kamuoyu harekete geçirilerek onları uyarmalı, silkelemeli ve gitgide değişen bir dünyada Türkiye'nin Amerika'nın kuklası halinde kalmaya devam etmesini önlemelidir.

Önümüzdeki aylar büyük fırsat aylarıdır. Bu fırsatı da kaçırmış olmayı çok pahalı ödemek ihtimalleri her gün biraz daha artmaktadır. Ve gitgide son pişmanlığa kadar da artacaktır.

* Türk Ceza Kanununun 159. maddesinden mahkemeye verilmişti, beraat etti.

BİZİM TÜRKÜMÜZ

Sahte ses tonlarında uçuşuyor nutuklar. Bir inilmez kuyuda başladı cücelerin yarışı. Parmak parmak kabarmış boğazlarda damarlar. Biri kürsüye çıkmış sıkmış da yumruğunu, ötekinin nah diye uzanıyor karışı.

Yalanın bini değil milyonu bir paraya. Zenginden yana çıkan, vatan diye bağıran pey süren fıkaraya, aym dalaverenin hileli kartlarıyle bankolar çekiyorlar siyasî bakaraya...

Siz tosunum arslamm patronları sadece ziyafette gördünüz. Bugün sosyalistseniz ziyanı yok, aferin, Marx'ı inkâr ederek, jurnal yapmak hakkınız. Hakkınıza sahip çıkmak her türlü sapmacaya. Mademki fırsat çıktı kartınızın altına bir sıfat oturtmaya, niçin girmeyeceksiniz ortak kandırmacaya...

Siz hıçkırıklı ahbabım. Hık düzen, hık hık düzen, hık hık hık değişmeli. Sola duvar örerek öylece değişmeli. Hık toprak, hık reform. Hık hık hık hık ağalık, hık hık hık değişmeli. Bu kadar hıçkırıkla hiç bir şey değişmez. Ve sonunda sadece adınızdan bir çocuksu hatıra kalır; ılık, hık hık, hık hık.

Büyük rüzgârlarda rüzgârlanan büyük bayrakların rüzgârları esemez o kuliste... Çürük dişler; akan tükürük ve ceset kokan nefeste bulunmaz türküleri yücelmiş devrimlerin.

Sizler yüreğini pantolon cebinde taşıyan cüceleerin en pis komedisini oynuyorsunuz şanoda... Ve aynı iştah ile son yağmadan bir parça kapmak için hırlaşıyorsunuz:

— Bana da...

— Bana da...

Buyurunuz alınız. Gizli gizli ahnız, açık açık alınız. Pazarlıkla alınız, satılarak alınız. Taviz verip alınız, inkâr edip alınız.

Hayatınızın torbası zaten bunlarla dolu.

Sıra geldi şimdi de allem kallem ederek bir yeni sözcüğü de o torbaya sokmaya...

Ama girmez o sözcük, ne ararsan bulunan o eskimiş torbaya...

Bir başka sözcüktür o... Paçasında kalmıştır bütün küflü tarihler... Bir başka sözcüktür o, tutulmaz dilenen avuçlarla. Bir başka sözcüktür o, mührü teslim alınmaz kurnaz budalalarla.

Demeyin:

— Ben ustayım biçime getiririm.

Gelmez biçime gelmez, sözünü gevelediğiniz o kutsal büyük Devrim.

Eklensin yalanlara daha yeni yalanlar. Sürünsün sürüklensin, bir küçük süre daha adı bahtından kara, fıkara aldananlar.

Bir yerde biter yalan. Başlar rüzgârlı uğultular, rüzgârlı bayraklardan.

Bir vaveylâ dolaşır cüceler güruhunda:

—Ay aman üç kâğıdım, avantam, dümenlerim...

Ve birden çıkar gelir torbalara girmeyen o, büyük Kutsal Devrim.

Devrimcilik adına çelmeler hazırlayın, solculuk

taslayarak nutuklar ayarlayın; ister jurnallar düzün, ister dudağınızı büzün, ister teoriler uydurun, ister yarım kemiğe birkaç taklakçı buldurun...

Para etmez ve geçmez.

Belli oldu foyalar... Yaya kaldı koltukların içine sığmadığı rüyalar. Ötüyor son borusu yüzyıllık löpçülüğün... Ve iniyor indikçe asansörlü zıpırlar... Esfeline çöplüğün.

Yetsin artık yetsin... Uzun değil bu kadar, bu kadar uzun değil... Sonuna kadar gün uğursuzun değil...

Günah terazisine birkaç ton daha koyun...

Biter bir yerde biter, bitecektir, bu oyun.

«Akşam», 31 Ağustos 1969

PARLAMENTODA DOKUNULMAZLIĞIM KALKARKEN YAPTIĞIM KONUŞMA

Not:

Anayasanın 79. maddesinin 1. fıkrası aynen şöyledir:

«Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden ve bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.»

Anayasanın 87. maddesi ise aynen şöyle demektedir:

«Mecliste görüşmeler açıktır ve ilgili Meclisin tutanak dergisinde tam olarak yayınlanır.

«Meclisler, içtüzük hükümlerine uygun olarak kapalı oturumlar yapabilir; bu oturumlardaki görüşmelerin yayımı ilgili Meclis kararına bağlıdır.

Meclislerdeki açık görüşmelerin her türlü vasıta ile yayımı önlenemez.»

Meclis'teki konuşmalarımın hangi doğrultuda olduğuna bir örnek vermesi bakımından 20.7.1967 tarihinde dokunulmazlığımın kaldırılmasıyle ilgili olarak Mecliste yaptığım konuşmayı 144. birleşime ait Tutanak Dergisi'nden buraya aktarıyorum.

Hâlen mahkemede olan «Bornova Savcısı Lütfen Dinleyiniz» başlıklı yazı bu konuşma sırasında Meclis kürsüsünden okunmuş ve tutanaklara geçmiştir. Böylece Anayasaya göre yazının yayınlanması kesin bir dokunulmazlık kazanmıştır.

Buna rağmen yazı tutanaklara geçmeden önce yaymlandığı iddiasıyle hakkımda yine de dava açılmıştır.

Oysa hakkımda davanın açılması yazının Meclis tutanaklarına geçmesinden, yani yazının kesin bir dokunulmazlık kazanmasından sonradır.

Kanun koyucu dokunulmazlık müessesesi ile hakkımda daha önceden dava açılmasını önlemiş; tutanaklara geçmiş sözlerin yayımlanmasının engellenemeyeceğini öngörerek, yasama görevi süresinde yazılmış ve Meclis'te okunmuş yazılar hakkında sonradan da dava açılması yolunu kapatmıştır.

Buna rağmen yasama görevimin bitiminde tutanaklara da geçmiş bir yazıdan sorumlu tutulmam Türk Adalet tarihinde ilk kez karşılaşılan bir olay olduğu için bu notu eklemeyi gerekli gördüm.

Ç. A.

MECLİSTEKİ KONUŞMAM

20 Temmuzu 21 Temmuza bağlayan gece sabaha karşı saat dörtte Meclis kürsüsüne çıktım.

İnsanlar yataklarında mışıl mışıl uyurken, gece yarısı tepine tepine dokunulmazlığımı kaldıran, böylece komprador burjuva sınıfına karşı emekçilerin de kendi sınıf ağırlıklarını devlet yönetimine koymasını isteyenlere ve buna alışanlara gözdağı vermek isteyen sermaye çevresi siyasîleri bir kere daha uzun bir demokrasi dersi dinlemeye mecbur oldular.

Aslında içlerinde ne demokrasi sevgisi, ne demokrasi saygısı vardı. Demokrasiyi halkın oyunu dolandırma ortamı sayıyor ve:

«Sana cami yaptıracağım, sana çeşme yaptıracağım, ver oyunu, Ankara'ya gelince masrafların benden,» diyerek, iki ağa bir hoca yardımıyle seçiliyorlardı.

Ve sonra burjuva sınıfının diktasını sağlamaya, emekçi haklarını arayanları susturmaya ve kapitalizmi tenkit edenleri zindanlara atmaya yöneliyorlardı.

Sinsi bir faşizmin halkı kandırmaya çalışan ajanlarıydı çoğu.

Ve halk bunu anlayacak diye ödleri kopuyordu.

Aşağıdaki konuşma bu büyük mücadeledeki cümlelerden birine konmuş bir noktadır.

Dokunulmazlığım bu konuşmadan sonra Başbakanla bakanların da katıldığı bir çoğunlukla kaldırıldı.

Ne çare ki dokunulmazlığı kaldıranlar Meclis kürsüsünden söylediğim bu gerçeklerin ağırlığı altında ebediyen ezilmeye mahkûmdurlar. Çünkü bu gerçeklerin ağırlığını kaldırmak, dokunulmazlık kaldırmak kadar kolay değildir.

Bu konuşmayı Türk parlamentosunda emekçiler için çalışmış ve çalışacak olan bütün namuslu siyasîlere armağan ediyorum.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Karma Komisyonca düzenlenmiş rapor üzerinde şimdiye kadar 10 arkadaşımız konuşmuş bulunmaktadır. Bu arada yeterlik önergeleri gelmiştir.. Yeterlik önergelerini oyunuza sunmadan evvel İçtüzüğün 180'nci maddesi gereğince sayın Çetin Altan kendisini müdafaa etmek için söz istemiştir, kendilerine söz veriyorum. Buyurunuz efendim. Daha sonra yeterlik önergesini oyunuza sunacağım.

BAŞKAN — İçtüzüğün 180'nci maddesi o mebus isterse ihzarî Encümende, muhtelit encümende ve Heyeti umumiyede kendini müdafaa eder veyahut bir arkadaşına ettirir.

Buyurun sayın Altan.

ÇETİN ALTAN (İstanbul) — Saym Başkan, sayın Milletvekilleri; saat gecenin üçünde sizlere hitap ederken şahsımla ilgili bir meseleden dolayı bu kadar yoğun bir faaliyete sizi sevkettiğimden ötürü de hepinizden özür dilerim. Bana ait meseleler gündüzün ışıklarından ziyade gecenin havası içinde görüşülsün tercih edilir, nedense.

Sayın Milletvekilleri, bendeniz bu kürsüye ilk çıktığımdan bu yana şunu müşterek itiraf edelim ki, münasebetlerimiz pek demokratik anlayışın hoşgörüsü ve sempatisi içinde olmadı. Benim şahsıma karşı yıllar yılı sürmüş olan Türkiye'deki şartlanmalardan kalma bir alerji, onun yanında da benim kullandığım terminolojiye karşı nedense mantıkî ve bilimsel ölçüde cevap verilmeyen bir kızgınlık vardı. Düşünüyorum şimdi, ben sosyalist değilim ve bir faşistim bu sistemde. Bir faşist milletvekiliyim. Bir ülke düşünün ki orada yüzde 80'i insanların, kerpiç evlerde oturur, sayın Başbakanın ifadesidir bu. Millî gelirin % 57'si, her zaman tekrarlamışımdır, (ilk defa da ben tekrarladım bunu) Türkiye'de bundan yedi sene evvel nüfusun % 20'si tarafından alınır; bunları tenkit eden bir insana karşı ben nasıl konuşurum, bir faşistim ben. İstiyorum ki kendi sömürü sınıfımın diktası ebediyen devam etsin. Bu soygunları, bu, uzun yıllardan beri sürmüş olan sömürüyü dile getiren ve düzeltmesinin de metodunu söyleyen kişiler dilsiz kalsınlar, hitap etmesinler, zindanlarda çürüsünler istiyorum; faşistim. Sınıfımın diktası devam etsin istiyorum. Nasıl konuşurum ben? Nasıl konuşurum? İlk söyleyeceğim söz; bu ulvî memlekette bu yıkıcı fikirlere asla yer yoktur. Bu fikirler bu memleketteki her türlü özgürlüğü alıp götürür, bunlar tehlikeli fikirlerdir. Bu fikirleri söyleyen kişiler demokrasiye karşıdırlar. Onların yeri hiç bir zaman demokratik bir parlamentodaki bir sıra olmayacaktır. Onu aramızdan atalım, onu zindancı götürsün, onu cellât alsın, cezasını versin. Bütün sözlerin içinde benim burjuva sınıfına karşı yaptığım tenkidin acısı saklı idi aslında.

Anayasanın maddelerinden bahsedilirken 12'nci maddeden şöyle bir temasla geçildi. 12'nci madde hiç bir sınıfa imtiyaz tanınmadığı belirtilen sonuncu fıkra. Peki soruyorum buradan; bütün Türkiye ölçüsünde, ki sizler onların temsilcisisiniz, buraya girmeyen insanları, bugün böyle bir eşitlik var mıdır, Türkiye'deki sınıflar arasında? Yani gerçekten millî gelirin % 57'sini alan nüfusun %20'si egemen değil midir acaba öteki sınıf içinde? Ben bir sosyalist milletvekili olarak bu eşitsizliğin telâfisini istersem ve bunun metodunu söylersem siz bana komünist mi diyeceksiniz? (Soldan: «Yazdığın yazıya gel» sesleri, gürültüler.)

Şimdi, şimdi geleceğim asıl, o yazı niçin yazıldı? O yazı boşuna yazılmadı. O yazı bir fikir züppesi olarak da yazılmadı. O yazı dün elini öptüğü insanlara bugün karşı çıkan birtakım fikir oportünistlerine karşı yazıldı. (AP., GP. sıralarından gürültüler.)

Evet, çünkü bu oportünizm batırmıştır memleketi aslında. Bugün bir liberal partiye girerim, o tutmaz çöker, gider devletçi partiye girerim, orada işimi yürütemem, başka cereyanlar olur, gider başka bir liberal parti daha kurarım; bu değil, bunu yapmamaktı benim suçum.

ÇOCUKLARINIZ SESİMİ DUYACAKTIR...

Sosyalistim diye açıkça çıkmışım, gayet samimîyim ve ben burada belki bir daha konuşamam, belki o vakit sesimi fizik olarak kısmak mümkün olur. Ama çocuklarınız sesimi duyacaktır, buradan duyacaktır. Bunları ilk defa Parlamentoya getirmişlerden biriyim ben. Bunları ilk defa Türkiye'ye getirdiğim

için Avrupa matbuatı Türkiye'de demokrasi olmaya başladı diye yazmıştır. Bu çabayı gösteren arkadaşlarımızdan biriyim ben. Ben buraya geldiğim vakit, biz buraya geldiğimiz vakit emperyalizm sözcüğünü, proleterya sözcüğünü, burjuvazi sözcüğünü, hayatında hiç duymamış dostlarımız vardı burada. Fena mı olmuştur bunları açıkladığımız? Ama ne zaman Anadolu gezilerine çıksak, ne zaman halka bir iktisadî eşitsizlik olduğunu anlatmaya çalışsak, karşımıza çarşaf çarşaf komünist ithamları çıktı. Bu şantajı elinden almak gerekiyordu burjuva faşistlerinin. Anlatmak lâzım komünizm nedir halka. Emekçi sınıfının dedim, yani köylüsü ile, işçisi ile burjuva sınıflarına karşı ihtilâl yaparak kendi sınıfının diktasını kurması... Nasıl bugün, bir faşist burjuvası, katiyen sermaye metodum tenkit edilemez, buna karşı çıkanlar, benim özgürlüğüme karşı çıkmaktadırlar ki, ben onu, benim özgürlüğüm demem, millî özgürlük diye, kamufle ederim. Nitekim aynı kamuflaj içinde tutup bir tefecilik piyasasına da serbest kredi, teşkilâtlanmamış kredi piyasası ismini takarım, nasıl ki yılda 400 lira aldığı resmî istatistiklerde kayıtlı köylü rençbere ovasında bir özel teşebbüsçüdür, bir patrondur derim, neyi devam ettirmek için bunlar? Bu başka süslü sözler neyi devam ettirmek için? Neyi devam ettirmek için? Biz, burada şimdi özgürlüğe düşman olmakla itham edilen parti olarak, hatırlarsınız, çok yakın bir tarihte, Anayasa nın çiğnenmekte olduğuna işareti çeken tek parti idik; burada tek parti idik.

Çünkü o zaman zuhur eden liderlerin birtakım demeçleri dolaşmıştı ve hâlâ daha bu kadar Anayasa sevgisi ve saygısı içinde, ama bir şartla burjuvazinin bu dengesiz sınıf tahakkümüne karşı çıkıldığı vakit, bunu bu şekilde kullanan arkadaşlar, yazarlar sokaktan kaldırılıp da suçluları bulunmadığı vakit ne oldu Anayasa diye sorma cesaretini burada gösteremediler. Şimdi gelmişler samimiyetten söz açıyorlar burada. O zaman Anayasa nerede idi? Anayasa benim yazıya karşı, neden; çünkü ben halka anlatmakta olduğumuz doğru fikirlere karşı burjuva faşizminin çıkardığı şantajları yere çarpmış bir adamım. Anlatmışım halka komünizmin ne olduğunu. Sonra anlatmışım bizim metodu; denge kuracaksın demişim o sınıfa karşı.

BİZ İHTİLÂLCİ DEĞİLİZ

Bize komünist diyorlar. Biz ihtilâlci değiliz. Yarısını söylüyor burada sayın Komisyon Başkanı. Komünizmin ne olduğunu ben halka anlatırsam İktidar pabucunu bırakır da kaçar dedim Taksim meydanında. Neden? Çünkü doğrusunu söylemiyor. Çok özür dileyerekten tekrar ediyorum, var kitabımda, yazılarımda da: Komünistlik Rus casusluğudur. Komünistlikte kasket dalaveresi var, pezevenkliktir diyor. O mu komünistlik? Namuslu burjuva çıkar anlatır komünistliğin ne olduğunu. Belki, «Komünistlik emekçi halkın ihtilâli demektir. Bunlar köy köy dolaşıyor, oy istiyor, örgütlenmesini istiyor emek-

çi sınıfının, bir denge kursun diye. Ama biz onlara halkın gözünde komünizmi ters anlattığımız için bizi yere çalmak için, bunlar komünist, bunlar Rus casusu, bunlar ruble alır, bunların kadınları ortaktır diyoruz, çünkü halk anlarsa bize sempatisini geri alır diye korkuyoruz.» Asıl samimiyet bunu söylemekte.

Niye bu kadar benimle uğraşılıyor Türkiye'de? Bakın saat kaç? Burada demincek sayın bir arkadaş söylerken sayın Bozbeyli hukukî bir gerçek içinde çoğunluk olmadan tasarıların kanunlaşamayacağını ifade buyurdu. Hukukî bir mantık içinde doğru. Ama lütfedin de söyleyeyim, hakikaten burada çoğunluk varken mi kanunlaşıyor, kanunlar, tasarılar? Hep beraberiz şurada. Bazen sadece bir doğruyu doğru gibi göstermenin arkasındaki çıplak gerçeklere elimizi uzatarak avuçlayabildiğimiz zaman bu demokrasi yürür. Ne olacak bana? Ben bu meseleye kendi hayatımı koyduğum vakit bilmiyor muydum başıma neler gelecek?

FAŞİZMİN MASKELENMESİ YOK MU ?

Türkiye'nin bu kadar büyük ölçüdeki soygun mekanizmalarının sınıfında teşkilâtlanmış bir başka türlü yoğun mevcudiyetten bilmiyor muydum bana neler söyleneceğini? Biliyordum ama, ben yine biliyorum ki, 20 sene sonra bu akşam bahsedilecek burada. Ben yine biliyorum ki, sayın Ferda Güley'in ağabeyisine yapılan imalar bundan böyle genç çocuklara yapılamayacak. Çünkü kimse burjuva sınıfının faşizmine karşı çıktı diye komünistlik suçu ile zindanlarda çürümeyecek bundan sonra. Bunu da

biliyorum ben. Güzel bir şey değil öyle kalkıpta, «efendim komünist.» Niye faşizmden söz açılmıyor? Bugün Türkiye'de hiç değilse iktisadî bir realite olaraktan bir faşizm yok mu? Bir faşizmin maskelenmesi yalanı yok mu? Özgürlük diye şurada millî iradenin buraya kocaman harflerle yazılmış sloganını gösterdikten sonra, bilmiyor muyuz ki Türk halkının % 70'i okuma yazma bilmez. Bilmiyor muyuz ki ayda bir yumurta düşer bunların her birine ve onların sesleri, sedaları çıkmaz; ölüm ilânlarında bellidir bu.

Bizler öldüğümüz vakit ne kadar büyük haberler çıkar ve onları köy mezarlığına gömülürken acaba bir tek satır görülür mü bir Türk basınının herhangi bir tek köşesinde. Bu dahi bir ayırım olduğunu gösterir. Hani ne oldu 12'nci madde? Hani ne oldu 12'nci madde?

Ben demiştim ki, Mustafa Kemal'in değil o söz. Benim bir kitabım var, kitapçığım, bana ait değil, Mustafa Kemal'e ait. Öyle sosyalistlik falan diye Mustafa Kemal'i sosyalist mosyalist göstermiş değilim. Başka yazılarım gelecek, göreceksiniz orada. Mustafa Kemal ne sosyalistti, elbette evleviyetle komünist de değildi diye yazmışım, buraya suç unsuru diye getirilen yazılarımda var. İtimat edin bana şimdi daha arzedeceğim. Ben tutup ta bu kadar 137 sene hapsim isteniyor benim burada. Şu elinizdeki gördüğünüz yazı, ki suç unsurudur, 7,5 sene mahkûmiyet... Bir yazı yazmışım, ki 24 saat sonra ona balık koyarlar, kese kâğıdı yaparak, şimdi ancak bundan sonra okunacak hale geliyor sayenizde. Bunun için 7,5 sene hapis yatacağım Türk demokrasisinde ve siz diyeceksiniz ki «bir sınıfın faşizmi yoktur.» İn-

saf, buna dünya inanmaz, çocuklarınız inanmaz. 7,5 sene hapis yatacağım ben bunu yazdım diye ve böyle Türkiye'de demokrasi kurtulacak.

İHKAKI HAKTIR, GÖRÜLDÜĞÜ YERDE EZİLMELİ

Birinci kitabıma, birinci tabıma yazdım, gördüm klişesini, Mustafa Kemal'in el yazısı: «Komünizm her görüldüğü yerde ezilmeli» var kitabımda, yani bu kadar bu iş için delirsem koymazdım birinci tabıma Atatürk'ün sosyal görüşlerini. Kütüphane var. Mektuplar geldi, bu söz onun değildir diye. Kuşkuya düştüm, bir hafta ilân ettim gazetenin altında, şunun belgesini bana lütfen gösterin diye. (Soldan: «Belge var» sesleri)

Belge çıkmadı efendim. Lütfen getirin üçüncü tabıma koyayım basılacak, lütfedin koyayım. Ben hiç bir şey saklamam. Yalnız Adalet Gazetesinin 14 Ekim 1965 tarihinde zannediyorum, seçimlerden evvel, Münir Hayri Eğeli'nin bir makalesi çıktı. Çünkü ben o sırada o el yazısını İsveç'e gönderdim, tarafsız bir ülkedir diye. İsmet Paşa'ya yazılmış bir özel mektubu Cumhuriyet Gazetesinden alıp karşılaştırsın oradaki eksperler diyerekten. Gelen cevap, bu yazı onun yazısı değildir, eğer ikisi de aynı tarihte yazılmış ise diyor. (Soldan «neye bu gayret» sesleri)

Anlatacağım, neden bu kadar gayret, anlatacağım. Neden bu kadar gayret anlatacağım. («Biliyoruz» sesleri).

Lütfedin de dinleyin bir kere de benim ağzımdan, ne olur ya bilirseniz. Bildiğini söyleyen insan dinler bir kere daha.

BAŞKAN — Pazarlık yapmayın efendim.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Bu kadar çoğunluğunuz var, burada konuşacağız, sonra da atakla falan, tam demokratik olacak, iyi.

Tuttum basın toplantısı yaptım tekrar, eksper raporlarını gösterdim İsveçten. Var mı belgesi? Tarih Kurumuna habei gönderdim. O makalesinde diyor ki Münir Hayri Egeli; «Elbette uymaz» diyor. Çünkü asıl vesika kaybolmasın diye cama dayadım kopya çektim, piyasada dolaşan benim kopya çektiğim suretlerdir diyor. Peki asıl belge nerede? Onu ben bir türlü bulamadım. Lütfedin biriniz bulsun, sayın Başbakan da burada, bütün imkânları elindedir, koyacağım üçüncü kitaba doğru imiş diye. Ama eğer bu yalan ise, nerden bu ihtiyaç duyuldu? İnsan Münir Hayri Egeli diye söyler bunu, mitinglerde de bunu kullanır kendi imzası ile, niye Mustafa Kemal' in imzası altına oturuyor? Bunu anlamak istiyorum. Mustafa Kemal «köylü efendimizdir» demiş.

Mustafa Kemal'in sosyalist veya komünist falan olmadığını ben de biliyorum, kitaba da yazmışım, şimdi suç olarak yeni gelecek yazılarda da var. Ama bunları söylediği de vak'a. Bu açıdan da bakılmak gerekir o tarihlerde Mustafa Kemal'e.

O tarihte komünizm her görüldüğü yerde ezilmelidir nasıl der Mustafa Kemal? Çünkü bu ihkakı haktır, yani sokakta görür görmez adamın kafasını ez demek. O sırada komünizm suç değil Türkiye'de. 1922 yazıları bunlar. 1936'da suç oldu bu. Ondan evvel suç falan değil. Anlatabiliyor muyum?

Sonra bir şey, şimdi ben desem ki, bir uydurma kart yazsam, kapitalistler görüldüğü yerde ezilmeli,

altına, Süleyman Demirel desem. Arkasından birisi çıksa dese ki, sen çıldırdın mı yahu 26 milyon özel sektör var diyen bir adam bunu nasıl söyler? Ve bu suç dahi olsa, çünkü bu kapitalistliğin içinde karaborsacısı olabilir, yani mahkemeye intikal edecek kişiler olabilir. Bilmem yağ taciri olabilir. Karaborsacısı olabilir. Efendim ben onları kastediyordum. Yine görüldüğü yerde ezilmelidir diyemezsiniz. Suçlusu mahkemeye gider dersiniz. İhkakı haktır, görüldüğü yerde ezilmeli.

Niye bu işi kurcaladığıma gelince; nereye gitse Türkiye İşçi Partisi temsilcileri, bu sahte Atatürk imzalı olduğuna yazarının yarı itirafı diyorum burada, itirafı, cama koyup dayayıpta hiç şimdiye kadar, ben uğraşıncaya kadar çıkmadı ortaya cama dayayıpta çekildiği, karşımıza çıkıyor. Adam da bilmiyor komünistliğin ne olduğunu, yıllar boyu, yıllar boyu yalnız Türkiye'de komünizmin tarifi, kasket kapıda asılı durur, eğer koca geldi mi hanımın yanına kapıda kasket var, haa bizim hanım başka erkekle eğleniyor ben girmeyeyim der. Bu imiş komünistlik. Bunu anlatıyor Türk burjuvası halka, anlamasın ne olduğunu diye. Tabiî korkuyor, çünkü çok soruyor da ondan korkuyor, anlarsa bir hareket yapar mı diye. Biz de diyoruz ki («Ondan değil» sesleri)

DEMOKRASİLERDE SOSYALİZM DE SAVUNULUR

Tabiî başka neden korkuyor yani? Hiç bir memlekette Fransız kapitalisti korkmuyor, İngiliz kapitalisti korkmuyor, İsveçli kapitalist korkmuyor. Türkiye'nin kapitalist olamadığı için kompradorluk saf-

hasında kalmış bir fazla çarçur edicisi, acaba halk anlar mı diyor. Yukarda da, şimalde de olmuş böyle bir ihtilâl. Halk Rusya'ya burjuva gibi kızmaz, Türkiye'nin düşmanıdır diye kızar. Ama Türk, yani bizim komprador burjuvazisi Türkiye'nin düşmanı falan diye kızmaz Rusya'ya. Orda burjuva sınıfı yok edildi diye kızar. Halk ihtilâli, yani emekçi sınıfın ihtilâli oldu, onun diktası kuruldu diye kızar. Ama halkın bu samimî milliyetçiliğini kendi çıkarı uğruna istismar eder, kullamr: Rusya gelir sonra.. Çar zamanında Türkiye'de Osmanlı İmparatoru vardı. İkisi de aynı sistem içinde idi, niye kimse kalkıp ta bizim imparatoru devirelim, Rusların çarına benziyor demedi. Kazara bugün klasik demokrasiye Sovyetler dönse, biz, aman vazgeçelim bu sistemden bak yine Ruslar döndü mü diyeceğiz? Sonra hadi Rusya bizim düsman, niye Çin'e kızıyoruz? Çünkü orada da aynı ihtilâl oldu. Niye Kastro'ya ben daha ilk konuşmamda, ki bir iktisatçıdan bahsediyordum, Jozie de Kastro'dan. Kalktılar dediler ki, sakallı komünüstten bahsediyorsun. Ona niye kızıyoruz? Adam memleketini kurtarmaya çalışmış kendi görüşü içinde. Ona da kızıyoruz. Çünkü orda da burjuva sınıfı kenara itilmiş. Ha bu vatanperverlikte değil, bu bir sınıf çıkarı ile ilgili bir görüştür. Demokrasilerde bu görüş de savunulur. Ama bunun karşısındaki sosyalist görüş de savunulur.

Siz tutar da boyuna sosyalistlere, hem komünizmin doğrusunu söylemeden, kendinizce tarifler yapacaksınız. Yani sizleri kastetmiyorum, Türkiye' nin çünkü bu hikâyesi sizinle başlamadı; yine sizin bir şansınız, sizin iktidarınızda ilk defa bir sosyalist

partisi mevcut, onun da bir güzelliği var ne kadar kızsanız. İlk defa Türkiye'de demokratik bir Meclis oldu. Ondan evvel, her zaman söylenir, ilk defa Meclise geldiğim zaman da söyledim; aynı sınıfa bağlı partiler birbirine transfer ede ede Türkiye'de siyaset yapacaklar, kuliste başka şey söyleyecekler, burada başka şey söyleyecekler, içlerinden başka şey düşünecekler, dışlarından başka şey ve oy toplayıp idare edecekler ve profesyonel, politikacı olarak devlet adamı. Ben buna karşıyım, bu da benim görüşüm. Dışardan yapacaklar, yani bunlar komünist, kendilerinden olmayan yana.

Şimdi efendim Mustafa Kemal'i gençler sever mi hiç? Komünizm ezilmeli sözü ona ait olmayınca komünizme sempati duyarmış... Tersi varit, asıl ben onu yıkmak istiyorum. Gençler çok sever Atatürk'ü, komünizmin ezilmeli sözünü görür, komünist diyerekten itham edilen bir sosyalist partisinin karşısına haksız yere çıkar, taşla, sopa olmuş, valiler desteklemiş...

Kolları kırılmış insanların ve suçluları bulunmamış, suçluların da bulunmadığı maalesef gene bir gerçek bu Türkiye'de. Peki bir partinin milletvekili, sözcüsü, yazarı bunun karşısında ne yapacaktır?

Ben tutup da daha evvel bir şartlandırma yaratsaydım Türkiye ortamında, «faşistler her görüldüğü yerde ezilmeli, kompradorlar her görüldüğü yerde ezilmeli, Mustafa Kemal böyle söylüyor» deseydim ve elimdeki para imkânları da burjuva sınıfı kadar olsaydı; bütün kongrelerinizi, bütün zengin partilerinizi taşla, sopa ile camını, çerçevesini her dakika indirmeye çalışsaydım, biriniz de kalkıpta

içinizden, «yahu bu Atatürk'ün sözü değil, görüldüğü yerde ezilmeli diye laf olmaz, suçluyu mahkemeye götürürler» diye bir itirazda bulunmaz mı idi halka karşı?

«Kompradorluk başka şeydir, kapitalizm başka şeydir, onun da vergisini ödüyorsa adam bir sistem içinde ayakta kalabilir» diye bir anlatma yapmayacak mı idim? Sizin yaptığınız; (Yani sizler derken katiyen şahıslarınızı kastetmiyorum, bu sınıfın anlayışı bu) Küçük yaştan şartlandırılıyor. Kitap vermiyor eline, filme götürmüyor, resim hakkında fazla bir fikir vermiyor, şartlandırılıyor. Efendim, komünistlik ha kasket, masket, hürriyetsizlik, furuna atarlar bilmem ne...

KOMÜNİZM İŞTE BUDUR

ŞADİ PEHLİVANLI (Ordu) — Ne imiş peki?

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Efendim, komünizm, (nasıl sizin burjuva partiniz kendisinin tenkidini susturacak faşist parti oluyor) o da emekçi sınıfının gelip kapitalist lafını ağzına aldırtmamasıdır komünizm.

ŞADİ PEHLİVANLI (Ordu) — Bir kere komünizm aleyhinde yazı yazdın mı Çetin?

BEN İHTİLÂLCİ DEĞİLİM

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Efendim, bir sosyalist tutar da burjuvazinin hoşuna gidecek yazıyı yazmaz, onu siz yazıyorsunuz. (Gürültüler)

Ben ihtilâlci değilim. Ama halk ihtilâl yapınca

gider siz durdurursunuz. Elinizde jandarmanız var, polisiniz var. Bir sosyalist milletvekiline kalmaz. Ben jandarması değilim memleketin. Ben haksızların hakkını arayan adamım. Ben buraya geldiğim vakit demir suistimalini ortaya koymaya. efendim müfettiş gibi, suçlusu kim... Sayın Başbakan her zaman söylüyor. Biz böyle sanki polis müfettişiyiz. suçluyu yakalayacağız o bizim aradığımız suçlu fert değil. bir sınıf. bir sınıf 12'nci maddesine giriyor Anayasanın. Bir sınıf % 57 pay alıyor. 36'ncı maddenin son fıkrasına kimse temas etmiyor Türkiye'de Anayasanın, Mülkiyet hakkı kamu yararı aleyhine olamaz. Ya, buna ait bir komisyon kurdu mu acaba iktidar partisi, Anayasanın şu maddesi gerçekte uygulanıyor, uygulanmıyor mu diye?

NURİ EROĞAN (İstanbul) — Nerede o kişi?

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Kişiye bakma, sınıfa bak arkadaşım. Ben saat üçe kadar burada sizi dinliyorsam, o sınıfın adamıyım diye bana işkence etmeye heves ediyorsunuz. Ben de sizlerin arasında oturup sade kapitalin methiyesini yapsaydım, şimdi ye kadar sizlerin safında çok da ön plana gelip buralara kadar ilişebilirdim arkadaşlarım, ilişebilirdim, evet, evet evet.

Kusura bakmayın ama, bu memekette çok büyük siyasî yerlere erişmiş kişilerin okuduğundan fazla yazı yazmışız biz bu memlekette. İnsan hiç değilse bunun kar bir değeri vardır, ama hiç değilse bir kemiyeti de mi yoktur yani? Çünkü bir anlamda Türkiye'nin burjuvazisi maalesef klasik Avrupa'nın burjuvazisi değil.

Avrupa burjuvazisi anlar, yazar, bu ne demektir, yazar özgürlüğü ne demektir, demokrasi ne demektir? Türkiye'nin burjuvazisi henüz kapitalini biriktiremediği için maalesef biraz barbar, talan ekonomisine kayıyor. Barbar anlayamaz yazıdan, sanatçıdan, yazardan, sosyalistten. «Hemen kafasını vurayım, yok edeyim, düşman çıktı namussuz» falan filân der. Katiyen böyle düşünür ve burjuva inceliği içinde fikir özgürlüğünün hududu nedir falan diye bakmaz. Çünkü barbarizmin iktisadiyatı talandır, klasik kitaplarda yoktur, burjuvazinin iktisadî metodu kapitalizmdir, emekçinin de iktisadî metodu sınıf olarak sosyalizmdir. Benim söylediğim ilk ayırım klasik kitaplarda yoktur. Çünkü barbarlık devrinde bir şey yazılmaz zaten, kitap üstüne, iktisat üstüne.

Bir eski devirdi ki Türkiye'de onun kalıntıları nı görüyorum ben. Ne kadar yazar geldi ise, hakikaten emekçi sınıftan yana çıktı ise, her biri komünisttir, vur aşağı, kaç sene, 14 sene, ne yapmış? Yazı yazmış. Bilmem neıde bir büyük şair çıkar, romancı çıkar, efendim vatan haini. Bir kere komünist vatan haini falan değildir. Emekçi sınıfının ihtilâlcisidir. Bunu aklımıza koyalım. Burjuva sınıfı bütün memleket demek değildir.

ŞADİ PEHLİVANLI (Ordu) — Bir daha tekrarla.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Bütün burjuva sınıfı memleket demek değildir. Burjuva sınıfına karşı çıkmak vatan ihaneti değildir. (Gürültüler) Suç

olabilir, ayrı mesele o. Her ihtilâlcilik suçtur. 27 Mayısçılar ihtilâl yapmadan yakalansalardı suçlu olmayacaklar mı idi? Bugün Anayasası üstünde tartışıyoruz. Bir ihtilâlci yakalandığı zaman suçludur. Eğer muvaffak olursa alkış tutarlar. Mustafa Kemal yakalansaydı bugün tarihler belki de padişahlık devri devam ettiği takdirde, hain diye bahsedeceklerdi kendisinden.

BAŞKAN — Sayın Altan, komünist bir kere vatan haini değildir dediniz...

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Değildir ya.

BAŞKAN — Komünist Türk Anayasasına göre ve ona tevfikan merî kanunlara göre vatan haini olarak vasıflandırılmıştır.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Hayır efendim değildir, siz hukukçusunuz sayın Başkanım, hırsız da vatan haini değildir, kaatil de vatan haini değildir. Ama suçludur. Suçlu olmak başka şey, ihanet etmek başka şey. (Gürültüler).

BAŞKAN — Sayın Altan vatan hainliği... (Gürültüler)

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Gider Amerika'ya casusluk yapar da Tunçkanat, raporunu yakalarsa haindir... Komünisti de haindir, kapitalisti de haindir. İhtilâlci suçludur başka.

BAŞKAN — Sayın Altan, rica ederim, vatan hainliği vatana ihanet suçunun tekevvününe bağlı bir hususdur. Ceza kanunumuzda vatana ihanet faslında komünist suçu beyan edilmiştir. Binaenaleyh bu sözünüzün hukukî bir kıymeti olmaması lâzım gelir. (Soldan «Barbar sözünü geri alsın» sesleri)

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Sayın Başka-

nım, sizinle bu hususu tartışmam. Bu bir hukukî tariftir. Hukukta tutup ta kapıtalist vatan haini ise komünist te vatan hainidir, faşist vatan haini ise o da öyle. Bunlar kendi sınıflarının diktasını kurmaya çaba gösteren ihtilâlci metotlardır. Hangisi galip gelirse. Şimdi bugün Türkiye'de bir faşizm havası estiriliyor, bir yazı yüzünden 7,5 sene, beş yazı için de 40 sene bir milletvekili için hapis istenir mi? Bu taa faşizmin, zaten maddesi de faşist Musolini'den gelmiş, efendim kabul edilmiş de edilmemişte... (Hapishaneye girde görürsün, sesleri)

BU İKTİSADİ METODUNUZLA...

Kurtulacak mısınız ben girersem? Kurtulabilecek misiniz zannediyorsunuz bu iktisadî metodunuzla.. (Gürültüler)

BAŞKAN — Müdahale etmeyin efendim. Rica ederim... (Esasa gel sesleri)

ÇETİN ALTAN (Devamla — Şimdi ona arzedeceğim, şimdi Onu arzedeceğim.

NEDEN İHTİLÂLCİ DEĞİLİM

Ben şimdi korkumdan, korktuğum için, ihtilâlci sosyalistim de, korkuyorum sizden hani kafamı falan kesersiniz diye, işi idare ediyorum sosyalist numarası ile. Değil öyle. Öyle değil. Çünkü neden korkacağım, 137 sene hapis. Yani nedir ne kaldı benim için korkacak? Söğülmedik anam kalmadı, karım kalmadı, çocuğum kalmadı sayenizde. Üstüme adam saldırttılar, gizli broşürler bastırıyor Millî Em-

niyet hakkımda. Bilmem iki tane arabayı birbirine benzer koyup bir tanesinin içine girdikten sonra etrafımda cehennem göstermeye kalkıyorlar. Amerikalılar aleyhimde, Hükümet aleyhimde, sizler aleyhimde... (Gürültüler)

Hiç değilse, hiç değilse inandığımı kitabıma doğru olarak yazarım, yarın gözümü kapayıp gideceğim. Ama değil arkadaşlar, öyle değil mesele. Bugün yeryüzünün en büyük sosyalist lideri kimse, Türkiye'ye ve Türkiye'de iktidara gelse, yine Türkiye'yi bir anda sosyalist yapamaz. Bu bir bilimsel veridir, veri. Türkiye ancak mokapitalist denilen, yani kapitalizme ağırlık vermediği halde özel sektörün yanında bir metotla sosyalizme bir büyük gelecekte düşebilir. Bu böyle ihtilâlle falan olmaz, Türkiye'nin bugünkü faktörlerine göre. Onun için değilim. Yoksa bilsem ki Türkiye sizden ihtilâl yoluyla kurtulacak kafamı koyma pahasına, nasıl yapmış 27 Mayısçılar, gider, ben de çıkarım İşçi Partisinden, böyle bir şey kurarım, yahut girerim, hiçte buraya gelip gözükmem, böyle bayrak gibi de yazı yazmam. Karşınıza çıkmış konuşuyoruz, köy köy dolaşıyoruz, anlatıyoruz derdimizi, bilimsel olduğu için ben ihtilâlci sosyalist değilim. Uymuyor, Türkiye'nin sosyalist gelişmesindeki en büyük birikim böyle olmuyor. Ama sosyalistim ben. (Soldan gürültüler)

İhtilâlci sosyalist ile sosyalizm kelimeleri birbirine benzer. Metodları değişir bunun birisi ihtilâl yapar, kendi sınıfının diktasını kurar. Öteki inandırabildiği kadar bir denge kuraraktan tarihî gelişim içinde halkı bilinçlendirir ve onun da devlet yönetiminde ağırlığı olsun ister. Ha, bu suç ise, bu suçu iş-

leyeceğim ben. Bu suç ise bunu yapmamak, çünkü suç ise, ben kendi içimde memleketime en büyük ihaneti yapmış olurum.

Benim burda ettiğim yemin Anayasadaki milletin bütünlüğüne cümlesi bir ağızda kalacak söz olaraktan alınmamıştır tarafımdan. Bir memlekette nüfusun % 20'si, millî gelirin % 57'sini alacak ve ben burada millî bütünlük üstüne yemin edeceğim. Ben millî bütünlük üstüne yemin ettiğim zaman bir sınıf ötekine egemen olamıyacak anlamında ettim o yemini. Onu sayın Paksüt bu kadar hukukî mülâhazası, derinliği, genişliği, anlayışı, vatan sevgisi içinde kaç senenin siyasisidir, bir gün bir iktisadî meselede tutupta emekçi halk yararına iki lâf söylememiştir, ama emekçi halk yararına olanlar daima memlekette büyük tehlike yaratırlar. Kime karşı? İstanbul'da komprador burjuvazisine karşı. Sizlerin de çoğunuz ne o sınıfa mensupsunuz, ne o kadar zenginsiniz, ama başka türlü mücadele etmek olaki bilinmiyor henüz tarafınızdan, ki ilerde olacak aranızdan çıkacaklar bulunacak, şimdi böyle sessiz bakıyorsunuz. Yoksa sizin temsil ettiğiniz sınıf asıl benim temsil ettiğim sınıf. Ama onların hepsini bu müşterek yağmada sizler de belki bir pay sahibi olursunuz nutukları ile işi idare ediyorsunuz ve uyanacak diye korkuyorsunuz.

NEDİR BU TELÂŞINIZ?

Benim partim ne kadar oy aldı? Bilemediniz % 4. Siz ne kadar oy aldınız % 56. Nedir bu telâşınız, saat 4'lere kadar Çetin Altan, Çetin Altan, hep beraber böyle eski zenci tamtamlarının ayinleri için-

de böyle tam, tam, tam, Çetin Altan, Çetin Altan, Çetin Altan'dan kurtulamayacaksınız. Çünkü Çetin Altan, bu benim fizikî naciz şahsım değil. Bu 1967 senesindeki büyük insan uyanışıdır.

Tutuyorsunuz burada Mao'nun kitabını getiriyorsunuz. İftihar ediniz ki, sizin iktidarınızda Mao'nun kitabı okunur Türkiye'de Fransa'da da okunur, İtalya'da da okunur, ne kadar demokrasi lafı geçen memleket varsa okunur Mao'nun kitabı. Beş dolardır Amerika'da. Şaka edeyim diye söylüyorum; benim kitabı geçemedi Türkiye'de. Rekor olarak satmıştır, sayenizde. Üstüme geldikçe merak ediyorlar ne yazıyormuş diyerekten. Birer tane de yani elimde imkân yok, ben bastırmış değilim, hepinize takdim edecektim, ne söylediğimi o zaman daha iyi anlayacaktık karşı karşıya. 7,5 sene hapis, 137 sene hapis...

Kurtulabilecek misiniz bu fikirlerden? Bu fikirler karşınıza çıkmayacak mı? Bir daha seçim döneminde? Yine gelecek ben olmazsam başka birisi, arkadaşlar bu memleket sömürülüyor, bu memlekette bir burjuva sınıfı, bir komprador sınıf, üstelikte kökü dışarda olaraktan memleketin bütün servetlerini ele geçirmek istiyor diye bağıracak karşınızda. Hadi onu da içeri, hadi ötekini de. Başa çıkmaz böyle, başa çıkmaz.

KORKMAYIN FİKİRLERDEN

Mesele bu ortamı daha düzgün bir iktisadî denge içine oturtmaktadır. Demokrasi de fikir özgürlüğünü alabildiğine serbest bırakmaktır. Korkmayın fikirlerden. Korkmayın fikirlerden.

Sayın Başbakan, Namık Kemal'den misal gösteriyor. Namık Kemal de kendinin Padişahına göre, Sultan Aziz'e sorsaydınız dünyanın en büyük namussuzu idi. Kaç sene gitti zindanlarda yattı Magosa'da. Şimdi vatan şairi oldu. Padişah devri olsaydı yine namussuzun biri olarak kalacaktı. Yarın da halk yine uyanmaya kalkar, onu en uyanmadık devrinde savunmuş yazarlarını hiç değilse gönlünde bir merhaba ile saklar. Acaba aranızdan kaçını 20 sene sonra bir merhaba ile saklayacaktır bu halkın doğacak çocukları? Beni saklayacaktır emin olun buna sayenizde. Ben o kadar yetenekli bir adam değilim. Ama siz bu kadar uğraştıkça, beni görüyorsunuz burada, uğraşıyorsunuz, uğraşıyorsunuz, lüzumundan fazla büyük yerlere çıkartıyorsunuz beni, lüzumundan fazla. Ben bir işporta yazarıyım. 24 saatte hergün imza atarım ben. Arada sırada biraz daha çalışacağım kitap, piyes falan diye. Bu kadar uğraşılmaz ya bir yazarla. O kadar uğraştığınız yazarlar büyümeye başlarlar. Bir yazar uğraşıldığı kadar büyüktür. Türkiye'nin Parlamentosu saat dörtte bir yazarla uğraşıyorsa asgarî o parlamento kadar büyüyor demektir o yazar. Buna karşı ben size saygı gösteriyorsam siz de bana saygı gösterin. (Gürültüler)

Sizler kadar bir kişi ile burada ve aynı ölçüde karşılaşıyoruz. Ey ya öyledir biraz da. Bunu ilerde görecek insanlar böyle görecekler, 4'e kadar bekle, yazar. Niye? Gazeteye 24 saatliğine imza atmışta halk sömürülüyor demiş. Mustafa Kemal'in imzasını uydurmuşlar öyle değil demiş. Mustafa Kemal'in komünizm her görüldüğü yerde ezilmeli sözünün ona ait olmadığını söylemişiz. (Gürültüler)

Niye düşünmiyeyim. Önüne gelene burada komünist diyorsunuz. Anlatıyor musunuz komünizm ne? («Neyi anlatıyorsun» sesleri)

E komünizmi anlatıyorum. Halk ihtilâlcisidir demek diyorum, pezevenklik demek değildir diyorum. Ne olacak? (Gürültüler)

Siz çünkü pezevenkliktir diye anlatıyorsunuz, ben ihtilâl diye anlatıyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Altan, sayın Altan, Meclis kürsüsünden, eğer İçtüzüğü iyi tetkik etmişseniz, elfazı galize veya müstehcen beyan kullanmak memnudur, yasaktır. Lütfen o sözü geri alınız.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Sayın Başkanım, söz benim değil burada konuşulan yazıların içinde var canım, pezevenklik sözünü geri alırım üstelik daha iyi...

BAŞKAN — Sayın Altan, ben zatıâlinize İçtüzüğün bir hükmünü izah ettim. İçtüzüğün hükmüne göre kürsüde elfazı galize veya müstehcen beyan kullanılamaz. Lütfen geri alınız.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Efendim geri aldım.

BAŞKAN — Peki buyurun.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Ben kimseye demedim, komünizme denildiğini.

BAŞKAN — Beyefendi kimseye söylemeniz şart değil. Bizatihi kelimenin kullanılmış olması bir milletvekilinin içinde bulunduğu statüye aykırı düşer.

ÇETİN ALTAN (Devamla) — Saym milletvekilleri, şimdi şu suç konusu yazıyı herkes parça buçuk okudu, ben tümünü okuyorum buradan:

«Bornova Savcısı: lütfen dinleyin»

Dünkü Cumhuriyet Gazetesinde çıkan şu havadisin ilk satırlarını okuyalım. (İzmir. Bu Bornova Savcısının Atatürk'ün Bursa nutkunu bildiri olarak yayınlayan Ege Üniversitesi Fikir Kulübü Başkanını, bu nutkun Atatürk'e ait olduğu belli değildir, siyaset yapılmaktadır, gerekçesiyle mahkemeye vermesinden sonra Ege Üniversitesi fikir kulübünün feshi için de ayrı olarak açtığı dâvaya Bornova Sulh Hukuk Mahkemesinde dün başlanmıştır.) Dudaklarımda acı bir çizgi ile okudum bu havadisi. Atatürk'ün Bursa nutkunu son defa Yargıtay Başkanı İmran Öktem adalet yılını açış konuşmasında okumuştu. Bornova Savcısı, kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla kabilinden Ege Üniversitesi Fikir Kulübü Başkanını bahane ederek doğrudan doğruya Yargıtay Başkanına bir çıkış yapmakta ve bu nutku okumanın siyaset olduğunu söylemektedir. Ayrıca nutkun Atatürk'e ait olmadığını da iddia etmektedir. Yine dün çıkan iktidara bağlı gazeteler Yargıtay Başkanına karşı küfürlü manşetlerle donatılmıştı. Böyle olunca tıpkı Eskişehir Savcısı, Eskişehir Emniyet Müdürü, Eskişehir Valisi gibi Bornova Savcısının da kimliği dikkatimiz çekmeye başlamıştır. Bu kişilerin yukardan hazırlanan bazı tertiplere ve yukardan verilen bazı emirlere kendi makamlarına yakışmayacak şekilde alet oldukları inancı içimizde pekleşmeye başlamıştır. Devirler değişir ama, bizim üzerine istihfam koymak zorunluğunu duyduğumuz kişiler değişen devirlerle birlikte kendilerini bir daha

kolayca saklayamazlar ve taşınması zor bir damga ile kamu oyu önünde cascavlak kalabilirler.

Şimdi bir daha meseleyi en açık şekilde ortaya koyalım. 31,5 milyon Türk halkı yıllar ve yıllardan beri 600 bin kişilik bir azınlık tarafından soyulmaktadır. 65 milyarlık millî gelirin 25 milyarının 600 bin kişiye kademeli olarak dağıtılması bunu bilimsel şekilde ispat etmektedir. Bu 600 bin kişilik azınlığın başında bulunanlar bu soygunun devamı için çalışmakta, her şeyi buna göre hazırlamakta ve bu soygunun devamı uğruna yabancı güçlerle gizli raporlara kadar uzanan anlaşmalar yapmaktadırlar. Bu 600 bin kişilik azınlığın durumu daima Anayasa dışı bir davranış içinde ve tam bir burjuva diktası biçiminde görünmektedir.

Bu azınlık son yıllarda Protestan şirketleri ile olan ortaklığını daha rahat yürütmek için halkı dinsel akımlarla uyutma sevdasına kapılmıştır. Böylece halkın bu sınıftan çektiği bunalım metafizik bir alana saptırılmak istenmiştir ve Yargıtay Başkam namuslu bir aydın ve en büyük yargıç olarak buna karşı çıkmıştır. Bornova Savcısı yukardan aldığı emirle şimdi bu en büyük Yargıca karşı bir manevra çevirmek peşindedir. Ama yine hemen haber verelim ki, kendisi bu manevrayı çeviremeyecek ve bu manevranın altında kalacaktır. Bir yıl sonra, üç yıl sonra, beş yıl sonra Bornova Savcısı hangi sıfatın altında bulunursa bulunsun bulunduğu yerden kendisini ortaya çıkararak bu sözlerimizi hatırlatacağız. 600 bin kişilik burjuva diktasının ipini ellerinde tutanlar; halkın uyanmaya başlaması karşısında yeni tertipler peşindedirler. Bu tertiplerden biri yakında

Eskişehir'de yurürlüğe konmak istenmiştir. Baki Şimşek adında bir polis ajanı bir okul öğrencisini orakçekiç çizmeye kışkırtmıştır. Sonra da öğrenciyi yakalatmıştır. Öğrenci beni buna Baki Şimşek adında biri zorladı dediği zaman Savcı, Baki Şimşek polis ajanıdır, onun hakkında ademi takip kararı verdim demiştir.

Orak-çekiç köylülerle işçilerin kendilerini sömüren burjuva sınıfına karşı ihtilâl işaretidir ve 600 bin kişilik azınlığın elebaşıları daima bu ihtilâlin kâbusu ile yaşamakta ve bu kâbusun şantajı ile önüne geleni kahretmeye çalışmaktadırlar. 600 bin kişilik azınlık proletarya diktasına, sınıf diktasına karşı oldukları için değil, kendi diktaları sona ereceği için karşıdırlar. Yoksa sınıf diktasına karşı olanlar 65 milyarlık millî gelirin 25 milyarını almak için bu kadar tepinmez, bu kadar düzen ve dümen hazırlamazlar. Savcılar, emniyet müdürleri, valiler ise Anayasamıza göre burjuva sınıfının memurları değil Türkiye devletinin memurlarıdır. Oysa bunlar tıpkı Bornova Savcısı, Eskişehir Savcısı gibi Türk Devletinin memuru olmaktan çok 600 bin kişilik bir azınlığın adamı olma niyetliği içinde karşımıza çıkmaktadırlar.

Atatürk'ün Bursa nutku tam gençliğe hitabesinin paralelindedir.

Atatürk hainlere karşı Cumhuriyeti Türk gençliğine emanet etmiştir. Hainler elbet bundan çok korkmaktadırlar. Eğer Bornova Savcısı Atatürk'e mal edilmiş uydurma söz arıyorsa o söz işçi ve köylü ihtilâlinin her görüldüğü yerde ezilmesi gerektiğine ait sözdür ki onu da Münir Hayri Egeli bizzat uydurduğunu yarı yarıya itiraf etmiştir.. «Atatürk'ün

yazısını cama koydum kopya çektim, ortalıkta dolaşan o kopyadır.» demiştir ve asıl yazı o kadar aramamıza rağmen bir türlü ortaya çıkmamıştır. Bir Aralık 1921'de Büyük Millet Meclisinde: «Herbirinizin hakkı vardır, yetkisi vardır. Fakat çalışma sayesinde bir hakkı elde ederiz. Yoksa arka üstü yatmak ve hayatını çalışmaktan uzak olarak geçirmek isteyen insanların bizim sosyal bünyemiz içinde yeri yoktur, hakkı yoktur. O halde ifade ediniz efendiler, halkçılık sosyal düzenini emeğine hukuken dayatmak isteyen sosyal bir doktrindir efendiler. Biz bu hakkımızı mahfuz bulundurmak, istiklâlimizi emin bulundurabilmek için Heyeti Umumiyenizce, Heyeti Millîyemizce bizi mahvetmek isteyen emperyalizme ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı Heyeti Millîyece mücadeleyi caiz gören bir doktrini takip etmek isteyen insanlarız» diyen Atatürk, 1920'de yine Büyük Millet Meclisinde; «Bizim görüşlerimiz ki halkçılıktır, kuvvetin, kudretin, hâkimiyetin, idarenin doğrudan doğruya halka verilmesidir, halkın elinde bulundurulmasıdır ve şüphe yok ki bu dünyanın en kuvvetli bir esası, bir prensibidir. Elbette böyle bir prensip en koyu sosyalist prensibidir. Elbette böyle bir prensip en koyu sosyalist prensipleri ile çatışmaz» diyen Atatürk, 1 Mart 1922'de; Türkiye'nin sahibi ve efendisi kimdir?

«Bunun cevabını derhal birlikte verelim. Türkiye'nin hakiki sahibi ve efendisi, hakiki üretici olan köylüdür. Efendiler diyebilirim ki, bugünkü felâket ve sefaletin tek sebebi bu gerçeğin gafili bulunmuş olmamızdır. Filhakika yedi asırdan beri cihanın dört bir köşesine sevkederek kanlarını akıttığımız, ke-

miklerini topraklarında bıraktığımız ve yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz ve buna mukabil daima tahkir ve tezlil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlık ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık, barbarlıkla, uşak seviyesine indirmek istediğiniz şu gerçek sahibin huzurunda bugün utanç ve saygı ile hakiki durumumuzu alahm» diyen Atatürk, nasıl olur da köylülerle işçilerin kendilerini sömüren burjuva sınıfına karşı yapacakları bir ihtilâl hareketinin her görüldüğü yerde ezilmesini söyler. Bunu olsa olsa Münir Hayri Egeli söyler! 600 bin kişilik burjuva azınlığının adamları söyler.

Savcılar, emniyet müdürleri, valiler sizler 25 milyarlık 600 bin kişinin adamları değilsiniz. Sizler Türk devletinin yöneticilerisiniz, tutumunuz ona göre olmalıdır. Yozlaşmış ve ihanete kadar uzanmış Anayasa dışı bir burjuva diktasının omuzdaşlığı size yakışmaz. Polis ajanları ile çocukları kışkırtmayın ve Atatürk'ün nutuklarını ve dolayısıyle en büyük yargıcı mahkemeye vermeye kalkmayın. Sonunda mahkûm olanlar sizler olursunuz.»

KÖYLÜ EFENDİMİZ Mİ?

Bu söz suçmuş ve bunun için 7,5 sene hapis yatacakmışım. Niye? Yalan mı? Yalan mı? (Gürültüler) Köylü efendimiz olsun ister misiniz istemez misiniz? Eğer namuslu insanlarsanız bunu köylüye söyleyin. Senin efendi olmanı biz istemiyoruz deyin. Bunun için beni burada yargılar havasında, köylü ile işçinin Türkiye'de vazgeçtik efendi olmasından sizlerle temsil ettiğiniz burjuva sınıfı ile aynı dengede

olmasını istiyor musunuz ve bunu da köylü ile işçilere benim gibi açık açık söylüyor musunuz? Yoksa buna kızıyor musunuz? Mesele burada. («Bu komünizmdir» sesleri, gürültüler) Bu komünizmde değil o ikinci laf o. Komünizm kelimesinin arkasına saklanan insanları sömürmeğe de faşizm derler yer yüzünde. Komünizm kelimesinin arkasına saklanarak. (Gürültüler) Eğer Yunanistan'da halka dönük partileri yüzde 65 bir oy alarak iktidara gelmek üzere iken, hangi kuvvetler devirdi ve Türkiye'de uyanmaya başlayan köylü ile işçilere karşı o kadar kuvvetli olmadığı halde Yunanistan'daki kadar, burada bu baskı niye? Hiç bir paralellik yok mu aradaki, demincek burada bir sözcü Brezilya'da, ki aynı şekilde Amerika'lılar bir darbe yaparak bütün halkçı güçleri susturmuşlardır ve Yunanistan'dan sayın Başbakanın ikazı ile bahsettim. Yarın Türkiye'yi bir faşist darbesi ile bütün demokrasinin iflâs edeceği bir uçuruma mı götürmek istiyoruz? Yoksa sınıflararası gerçek bir denge kurarak birbirini sınıfların frenlemesini mi istiyoruz? Şimdiye kadar burjuva sınıfı frenlenmiş değil. Hiç bir sınıf da iktidarda iken, aman efendim Anayasanın 12'nci maddesi hiç bir sınıf imtiyazlı olamaz dedi, kendi imtiyazlarımı ben kendiliğimden biraz kısıtlayayım demez.

Tabiatı eşyaya aykırıdır bu. Bir sınıfın imtiyazlı olmaması, ancak öteki sınıfın da uyanması ve ona karşı devlet üretiminde denge tutması ile mümkündür. Ama tutup ta biz bu dengeyi hazırlamaya çalışırken, efendim bunlar komünisttir, Atatürk bunların her yerde kafasını ezin dedi, bunlar namussuzdur, ruble alır, Rusya'ya satacak sizi, hammları müş-

terektir derseniz, o zaman biz de halka bu sözlerin doğru olmadığını, katiyen komünizmin öyle hanımların ortaklaşa olması. Rus rublesi alması demek değil, halk ihtilâli demek olduğunu söyleriz ve arkasından da biz ihtilâlci değiliz, deriz.

NEDEN KORKUYORSUNUZ?

Biz senin, tıpkı burjuva sınıflarına, partilerine örgütlenipte oy istemeleri gibi, kendi örgütün içinde kendi ağırlığını Büyük Millet Meclisine koymanı isteyenleriz deriz. Bunları bin defa, yüz bin defa tekrarlamışım bendeniz.

Ama kalkıp yine aynı şantaj neden? Çünkü uyanıyor, çünkü o buraya geldi mi, onun örgütü sağlamlaştı mı siz üç milyonu özel sektöre devredemezsiniz planlamada. Olmaz o, olmaz, bütün hikâye budur aslında. O yüzde 57 pay aldırtmaz, aldırtmaz. Buraya gelir 100 kişiyle, 150 kişiyle, vermez oy, obstrüksiyon yapar, nutuk söyler halkı uyandırır, onu verdirtmez. Buna kızıp da bu şekilde halkı uyandıran ve sömürüye karşı çıkmış bir, artık eski sayılan yazarı saat 4,5'lara, 5'lere kadar burada, komünist sözcülüğünü de açmadan, efendim komünistlikle dinamit koydu memleketin altına... Ben sömürücü burjuva sınıfının altına dinamit koyuyorum. O memleket mi demek yüzde 80'i Türkiyenin fakir fukara, emekçi... Niye onlara gidip de duvar, cami yaptırırım, sen bana oyunu ver, çeşme yaptırırım diyoruz da, hakikaten sınıfının bilincini anlatmaya kalkanlara kızıyoruz? Böyle uykuda mı kalsınlar istiyoruz? Böyle uykuda mı kalsınlar istiyoruz? Fena bir şey

mi yapıyorum ben? Ne olmuş onları uyandırırsak? Sizler de bundan sonra uyanmış köylülerle işçilere göre konuşursunuz. Belki bir partide birleşiriz. Aramızda değiştirmeye meraklı olanlar vardır partilerini. Ne olacak? Anlattıkça böyle olur. (Gürültüler) Şimdi burada burjuva partileri arasında turnike mi yapacağız. O parti iyidir, burada bakan olurum, orada olamazsam ötekinde olurum, berikinde olamazsam ötekinde olurum diye. İşte bak sınıf meseleleri ortaya çıkıyor ve bütün kaç saattanberi Türkiye'de bu meseleyi konuşuyoruz. Bunun müthiş etkisi olacaktır. Türkiye'de, müthiş etkisi olacaktır ve ahşacaktır köylüler, buradaki konuşmalar kulaklarına gider onların. Bir adam çıkmış bizden yana, efendim komünistlikte öyle bir ihtilâlmiş, adam demiş ki denge kuracak. Aa! bizim oyları alanlar ne yapmışlar? Vay efendim köylü sınıfı kendisini sömüren burjuva sınıfına karşı denge kursun dedi diye alaşağı etmiştir. Bu duyulmayacak mı zannediyorsunuz? İşte aslında köylülerden oy alırken bunu söylemek lâzımdır. Yoksa adamcağız bilmiyor ki ne olduğunu. Kitapları yasakla, anlatan adamın dilini koparıyorsunuz, ondan sonra, ben efendim fiyaka için cesaret gösteriyormuşum da onun için yazıyormuşum bunları.

SOSYALİST MİLLETVEKİLİYİM.

Hayatta cesaret gösterememiş kişiler yapılmakta olan normal vazifeleri dahi cesaret zannederler bazen. Ben vazifemi yapıyorum. Bir sosyalist milletvekili böyle olur, siz hayatınızda hiç sosyalist millet-

vekili görmediniz, onun için haklı görüyorum. İlk defa görüyor Türk Parlamentosu sosyalist milletvekilini ve yine de doğrudur yine de tarihe uygun bir iş yapıyorsunuz. Ne zaman ki bir sosyalist milletvekili böyle henüz biraz bu işlere pek fazla ünsiyet kesbetmemiş bir burjuva diktasına dönük parlamentoya girer, hep başına böyle dokunulmazlığını kaldırırlar falan. İtalya'da vurdular. İngiltere'de yine... Amaç sizinle aranızdaki fark, bunlar elli sene evveldi.

JOREZ'İN TIRNAĞI OLAMAM

Burada demincek bir arkadaşım bana Jorez'i misal veriyor. Jorez'in ismini söylesem burada etki olacak. Çünkü büyük bir adamdır bu Jorez. Ve Panteondadır mezarı. O mitingte konuşmayı yapmıştır ve hakikaten de dokunulmazlığını kaldırmışlardır. Ama tarih 1902 idi. İnsan söylediği vakit, Jorez'den bahsettiği vakit tarihi de beraber söyler ve o adamın kim olduğunu söyler. Bir işçi milletvekili, Fransa'nın hürriyeti için de sosyalistlik yapmış, mecliste söylediklerini işçi mitinginde söylemiş, dokunulmazlığını kaldırmışlar. Eğer beni Jorez gibi görüyorsanız çok hoşuma gider, ama ben Jorez'in tırnağı olamam, Jorez'in tırnağı olamam büyük bir sosyalistti, büyük bir sosyalistti. Demek burada olsaydı, adamın gene siz 1967 senesinde dokunulmazlığını kaldıracaktınız ve Fransa'da böyledir diyecektiniz. Böyle yanlış misallerle ve ismini vermediğiniz adamlara havayı yoklayıp politika yapmakla olmaz bu. Açık açık söylemek gerekir bunu. Anlatabiliyor muyum?

Sonra başka memleketlerde bu meseleler çok

işlenmiş konular, işlenmiş konular. 120 yıldan beri insanlık bu işi işliyor. Bunun için olmuş demokrasi. Yoksa aynı sınıfa bağlı partiler böyle yan yana gelsinler de hangisi daha iyi kapitalist sistemi uygulayacak diye birbirine küfür etsinler diye değildir demokrasi. Sınıflararası denge kurulsun diyedir. Ama burada tutupta, ki o benim zabıtlarda vardır bu konuşmaları yaptım her zaman ben burada. Geri ülkelerde bir metot uyguluyor emperyalizm. Bunu da bir kere daha hatırlatayım. Halkın uyanmasına karşıt, elbetteki fevkalâde canı yanıyor emperyalizmin.

HALK UYANIYOR

Hanrey'in meşhur sözü: Barutun icadından sonra en tehlikeli şey millî kurtuluş hareketleridir diyor. Yani, dört beş sene evvel söylediği bir söz. Uyandıkça halk, yani istemedikçe karşısındaki sömürücü yabancı bilmem ne, bunlar komünist oldu diye üstüne gidiyor. Vietnam'da döğüşenlerin hepsi komünist mi zannediyorsunuz? Mustafa Kemal'e de aynı şey söylendi vaktiyle. Ne zaman ki halk kendisine sahip olup yabancı ile ortağı istemez, hemen gelip komünist damgası üstüne yapışır. Siz istediğiniz kadar yırtının sosyalistim diye. Nasıl olsa yasaklı bir bölge vardır. Siz ne kadar samimiyetle sosyalistim derseniz deyiniz, hep o yasaklı bölgeye mutlaka sizi itecekler, efendim bakmayın ona, o aslında komünist diyecekler. Peki bunun kurtuluşu ne? Peki komünist olmayan bir sosyalist nasıl konuşur? Bunun örneğini daha kimse gösteremedi Türkiye'de. Hep mutlaka aşırıdan sosyalistler mutlaka maskeli-

dir. Peki mutedili, efendisi nasıl olur? Ha, o iktidarın müsaade ettiği kadar sosyalistlik yapacak. Buna da sosyalistlik demezler. Buna da satılmışlık derler. İktidara satılmışlık derler. Anlatabiliyor muyum? (Ortanın solu, sesleri)

ORTANIN SOLU

Aman efendim sayın İnönü'ye az denmiyor komünisttir filan diyerekten Bülent Ecevit sayın arkadaşım, az mı çıkıyordu gazetelerde komünisttir, moministtir diyerekten. Ben demiştim burjuva revizyonistidir. demincek söyledi sayın Ferda Güley. Yani aslında talan ekonomisini namuslu kapitalist ekonomiye de döndürmek isteyen bir çabasını gördüm o sırada da ondan söyledim. Çünkü talan ekonomisine kapitalizm de denmez. İşte barbarlık eder, yazarın üstüne gider, bilmem sahte tariflerle halkı şaşırtmaya kalkan, vardır. Bunu gerçek burjuvazi yapmaz. Fransızlar falan yapmaz bunu. Yani komünizmi doğru dürüst anlatır, yalan söylemez. Hem böyle değiştirerekten söylemez. Yazarın üstüne böyle gidecekler de bilmem barbarca gibi yazarı mazarı imkânı yok. Yani bu talan ekonomisi ve barbarizm bu. Bunu sayın Bülent Ecevit o zamanki yani daha büyük faaliyet gösteriyor, görüyorum çok çalışıyor. Yani dedim ki, bu talan ekonomisini kapitalizme acaba döndürebilir miyim çabası içinde. yani bunlar çok söyleniyor, hiç değilse normal. Avrupadaki kadar falan diyor zannettim ben. Biz sosyalistler ise, biz emekçi sınıfın iktidara gelmesini isteriz. İhtilâlci sosyalistlerle aramızdaki farkımız, bunu anlata anlata

ve zaman içinde, burada denge kura kura ve tarihî gelişimde yapmak isteriz. Ötekiler de zaten katiyen böyle bir şeye müsaade etmezler, yazarını çizerini yok ederler. Çünkü aslında faşisttirler.

LENİN'İ DOĞRULUYORSUNUZ

Onun için ancak bunlar ihtilâlle devrilir diye iddia ederler. Siz benim burada sesimi kesmeye çalışmakla onların sözünü aslında ispat ediyorsunuz klasik kitaplarda farkına varmadan. Ama ben yine inanıyorum ki, bu ancak demokrasi ile yürür Türkiye'de demokrasi ile, ancak demokrasi ile halk uyanır. Bu kadar cahil bile kalmış, enstitüleri kapatılmış, okulu yok, kitabı yok, her önüne gelene bir yalan atmış, bu ancak yine böyle hakikaten biraz hasbi çalışan ve tarihî sorumluluğu taşıyan insanların uğraşa, didine iğne ile kuyu kazar gibi, değil evladım, öyle değil onun da yeri bu, bunun da yeri bu, kendi sınıfına sahip çık demesiyle ilerler Türkiye, gelişir. Ama böyle gene kaskatı bir faşizm içinde, aman efendim 10 sene evvel bilmem kim içeri girdi, sende mutlaka, bizim diktamız, sınıfımız, ne demek sermayeyi tenkit, bunların hepsi devletin temeline barut koymaktır. Çünkü devletin temeli biziz, bizse kapitalistiz, hiç değilse olmak istiyoruz derseniz böyle de demokrasi olmaz. Birisi de kalkar günün birinde yine bir tanenizi gece tutar, biraz kalabalık gelmiştir, faşist diye hesaba çekmeye kalkar. Bu güzel bir şey değil, insanlar birbirlerine polis çağırmamalı demokraside. Sizlere vaktiyle askere çağırdıkları vakit eskilerine benim hoşuma gitmedi o tarihlerde aslında. Şimdi siz

bize polis çağırıyorsunuz, azıcık kuvvetlenir kuvvetlenmez. İsrail'de böyle oldu, vaktiyle Alman mezalimi, şimdiki araplara karşı aynı şeyi yapmaya kalkıyorlar. İnsan güçlenir güçlenmez başına gelenleri hemen başkalarına acısını çektirmemeli. Böyle zamanda muhalefet yapıyordum ama, hiç bir zaman, canım Türkiye'de ihtilâl olmuş, eğer ben ihtilâlci olsaydım, genç değil yaşım o zamanda, girerdim arasına ve pekâlâ aferin ihtilâlci derlerdi.

Yani şimdi burada ihtilâlciler var aramızda, ne olmuş? Ben ihtilâlden yana değilim. Ben anlatmaktan yanayım. Ben yazarım. Ben böyle kılıçla, tabanca ile, bomba ile uğraşmadım hayatımda. Evde nişan tüfeğim var, şaka olsun diye atarım bazen. Ve ille de ihtilâlcisin. E, değilim canım olsam söylerim. Hayır efendim ihtilâlcisin. Böyle tek başına ihtilâlci olmaz ve tek başına dolaşacağım ben de köylüleri. ben onları sandık başına götüremiyorum, top tüfek verip dağ başına nasıl çıkarırım yahu, insaf... (Gülüşmeler) Gerçek diye bir şey var. Hayır efendim ihtilâlci... Ee birader, bu o zaman fikri şantaj oluyor yani. Fikrî şantaj oluyor böyle alda illâ bilmem ne bu. Bir denge gelsin diyoruz. Şu Avrupa'ya bakın diyoruz. İşte yavaş yavaş kitaplarda açıklanıyor, bilmem ne, hep beraber uyanıyoruz yani. E al bunu illâki kahredici, aman efendim bilmem ne dedi. Yani bir şey çıkmaz, olsa olsa ben lüzumundan fazla bu insanların aklında kalmaya başlayan bir adam olurum ki benim asıl derdim bu değil, benim bir siyasî ihtirasım yok.

BEN BİR YAZARIM

Ben yazı mazı yazmasını severim. Ben bu saatlere kadar piyes yazacağıma evde, size laf anlatmaya çalışıyorum yani. Oturup yazı yazmasını severim ben. Hiç hayatımda Mebus olmaya falan özenmedim aslında. Heves veren sosyalist partisinden olmam biraz da yani. Bu gelişsin istiyorum da ondan.

ZAHMET OLDU

Efendim, zamanınızı çok aldım. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim. Yalnız hayatta ne yaparsanız yapın, samimiyetine inanın sosyalistlerin. Kahırlı iştir, kahırlı iştir. Eğer biz bu kahrı çekmemiş olsaydık sizlerle beraber çoğunlukta bulunabilirdik. Neyimiz eksik. Kahırlı iştir. Samimiyetlerine inanın, çünkü bu kadar eziyetli bir şeyde yalan söyleyerek kalmanın anlamı yoktur, eğer bir çıkarı olsa insanın. Hepinizi hürmetle selâmlarım, iyi akşamlar, benim için de bu saatlere kadar kaldınız, büyük faaliyet gösterdiniz, ona da ayrıca teşekkür ederim efendim hoşça kalın. (CHP. ve TİP. sıralarından alkışlar.)

BİLGİ BASIMEVİ - ANKARA

20 LİRA